

MIR I DOBRO

Mostar, XLVI., 1, travanj 2014.

Sretan Uskrs!

KAZALO

PROVINCIJALOVA RIJEĆ	4	IZ ŽIVOTA KUSTODIJE	24
Uskrsna čestitka	4	Proslava stotog rođendana dr. fra Častimira Majića u Chicagu	24
IZ GENERALNE KURIJE	5	Interview s dr. fra Častimirom Majićem o njegovu stotom rođendanu	27
Pismo Generalnoga ministra za Uskrs 2014.	5		
Fra Gabriel Mathias - novi generalni definator	8		
Fra Mduduzi Vincent Zungu – novi biskup	8		
Najava Generalnog kapitula	8		
Papa primio Generalnog ministra I Definitorij OFM 9	9		
Fra Nicodeme Kibuzehose imenovan novim generalnim definatorom za Afriku	10		
Fr. Aurelio Pessoa Ribera, O.F.M, novi biskup	10		
IZ ŽIVOTA PROVINCIE	11	NAŠI POKOJNICI	32
Đakonsko ređenje	11	Preminuo fra Stoja Zrno	32
Sveta misa za pobijene fratre	12	Sprovod fra Stojana Zrne	32
Raspored duhovnih vježbi i duhovnih obnova u 2014. godini	12	Neka se unese u Nekrologij	38
Promocija zvanja na Širokom Brijegu	13	Preminuo fra Ante Perković	39
Fra Hrvoje Ćurčić napustio zajednicu	13	Sprovod fra Ante Perkovića	39
Mateo Buntić otpušten iz sjemeništa	13	Neka se unese u Nekrologij	45
Fra Vinko Šarac napustio zajednicu	14	Preminuo Jure Kvesić otac fra Veselka Kvesića	45
Naši jubilarci	14	Preminuo Radoslav Šteko otac	
Obilježena 69. obljetnica komunističkog ubojsstva franjevaca na Širokom Brijegu	15	našeg provincijala fra Miljenka	45
Izjava za javnost Vijeća za pravdu, mir i skrb za sve stvoreno	19	Preminuo Marijan Križić otac pok. fra Joze Križića	45
Svjedočenje poziva postulanata i novaka u Drinovcima	20	Preminuo Ilija Ivanda otac fra Ivana Ivande	45
Provincijska duhovna obnova u Majčinom Selu	21	IZ FRANJEVAČKOG I REDOVNIČKOG SVIJETA	46
Promocija zvanja u župi Gorica-Sovići	23	Razgovor p. Paola Maiella s p. Miljenkom Štekom, novoizbarnim predsjednikom UFME	46
		S Papom Franjom u Svetoj Zemlji	50
		Sjednica Južnoslavenske konferencije provincijalnih ministara OFM (JKPMOFM)	51
		Dan posvećenoga života	54
		IZ ŽIVOTA CRKVE U HRVATA	55
		Nadati se protiv svake nade	55
		Zaštita života i pravo na život od samoga začeća	55
		Izjava Komisije "Justitia et pax" BK BiH u povodu aktualnih protesta građana BiH	57

MIR I DOBRO, Mostar, XLVI., 1, travanj 2014., službeno glasilo
IZDAJE: Hercegovačka franjevačka provincija Uznesenja BDM

Franjevačka 1, pp 153, 88 000 Mostar; tel.: (036) 333-525, faks: (036) 333-526

Mreža: www.franjevci.info

E-mail: mostar@franjevci.info

UREDIO: fra Mate Dragičević **ODGOVARA:** fra Miljenko Šteko, provincijal;

LEKTORIRAO: Ivica Musić Zaključeno: travanj 2014.

Računalni slog: FRAM-ZIRAL; **Tisak:** Franjevačka tiskara FRAM-ZIRAL,
Mostar, 2014.

Priopćenje Caritasa BK BiH u povodu Svjetskoga dana socijalne pravde, 20. veljače 2014.	58	Biskup Košić na obilježavanju 69. obljetnice mučeničke smrti širokobrijeških frata	90
Poslanica biskupa Mrzljaka u povodu Tjedna solidarnosti s Crkvom i ljudima u BiH	59	Misa zadušnica za ratne i poratne žrtve komunističkog zločina	90
Priopćenje sa XVI. redovnog godišnjeg zajedničkog zasjedanja BK BiB I HBK	60	Kako je ubijeno sedam frata u Mostaru 14. veljače 1945.	91
Poziv biskupa BK BiH na molitvu za pravedni mir u Ukrajini i u Siriji	61	Sveta misa za pobijene fratre i puk u Mostaru 14. 2. 2014.	93
Priopćenje sa 60. redovnog zasjedanja BK BiH Hrvatima iz Bosne i Hercegovine otkrivena spomen-ploča u Getsemanskom vrtu	62	Sveta misa za pobijene fratre i puk na Humcu 16. 2. 2014.	94
VATIKAN	63	Više od 400 svjetovnih franjevaca na okupu Blagoslovljene nove postaje Križnoga puta u Tomislavgradu	96
Poruka Pape Franje za Svjetski dan mira 2014.	65	Proslava 10 godina i obred obećanja u Frami Posuški Gradac	97
Papa: Svećenici koji se klanjaju idolima taštine, umjesto Kristu, 'premazani su svim mastima'	71	Biskup Adriano Langa, OFM, iz Mozambica posjetio našu Provinciju	98
Razgovor s Papom Franjom o redovničkom životu	72	Tribina u Tomislavgradu: <i>Post i pokora danas</i>	98
Papina poruka za 22. Svjetski dan bolesnika 2014.	75	Mnoštvo vjernika na duhovnome seminaru	99
U Vatikanu predstavljena Godina posvećenog života	76	Tribina u Tomislavgradu: <i>Komunikacija u obitelji</i>	100
Poruka Pape Franje za Korizmu 2014.	77	U organizaciji Bratovštine počele korizmene tribine u župi Gorica-Sovići	101
Poruka Pape Franje za 51. Svjetski dan molitve za duhovna zvanja, 11. svibnja 2014., Nedjelja Dobrog Pastira	79	Obilježena 80. obljetnica izgradnje križa na Križevcu u Međugorju	102
Papina poruka za XXIX. Svjetski dan mladih 2014.	81	Pokornička dimenzija bratovština	103
Poruka Pape Franje za 48. Svjetski dan sredstava društvene komunikacije, 1. lipnja 2014.	84	Obred obećanja Frame Gorica-Sovići	103
VIJESTI	86	Održana treća korizmena tribina: <i>Ljubav je strpljiva</i>	103
Božićna misa u novoj crkvi na Služnju	86	Tribina: <i>Novo kršćanstvo kao odgovor na izazove novog vremena</i>	104
Susret roditelja naših bogoslova	86		
Djelatnica u Vicepostulaturi	87		
Bogat i zanimljiv program Noći muzeja 2014. u Gorici oduševila brojne posjetitelje	87		
Započeli IV. Dani pobijenih hercegovačkih franjevaca	87		
Položen vjenac i zapaljene svijeće za pobijene franjevce i puk	88		
Nastavljeni IV. Dani pobijenih hercegovačkih frata	88		
Održana 3. večer	88		
IV. Dana pobijenih hercegovačkih franjevaca	89		
NOVE KNJIGE	105		
Fra Rufin Šilić, <i>Krist i Crkva, njihov odnos prema nauku sv. Bonaventure</i>			105
12. broj <i>Stopama pobijenih</i>			105
Berardo Rossi, <i>Sveti Franjo i njegovo vrijeme</i>			106
Zbornik <i>Hrvatski mučenici žrtve Iz vremena komunističke vladavine</i>			106
Fra Janko Bubalo, <i>Apokaliptični Dani</i>			107
Zbornik <i>Da istina Evanđelja ostane kod vas</i>			107
S. Lag & B. Čulo, <i>Bijeli put – Pobjeda dobra u ratu</i>			107
ADRESAR	109		

PROVINCIJALOVA RIJEČ

USKRSNA ČESTITKA

Poštovana braćo, mir vam i dobro od uskrsloga Gospodina!

Slavimo uskrsnuće Gospodinovo. Uskrs svoj smisao ne nalazi zaustavljanjem pogleda u prazan grob, on je „blagdan otvorenih vrata Neba“. Ondje je smisao. Gospodin je prošao preko svih zaprijeka naše grješnosti, kroz neizmjernu patnju i smrt, ušao u uskrsnuće i tako nam zauvijek otvorio vrata naše budućnosti s Bogom. Ondje gdje su naše opačine otvorile jaz između nas i Boga našega ruka Gospodnja nije bila prekratka da nas spasi, kaže Izajia (Iz 59,1). Ali to se ne da objasniti. Traži se sveti doticaj koji vjeru rađa. A on se događa i osjeća samo u blizini Gospodinovoj. Njegova ruka skida prljave koprene grijeha i svijeta s očiju naših. To je tajna različitosti naših pogleda na svijet, na život, na sve.

Evo nam primjera. Ivanovo uskrsno Evanđelje opisuje nam put triju osoba na Isusov grob: Marije Magdalene, apostola Petra i apostola Ivana. Marija odlazi „rano ujutro“. Ne trči, zato je poranila, ide „još za mraka“, prije svih drugih. Nalazi kamen dignut s groba i pomisla da je riječ o krađi. Tu ona staje. Ne otkriva uskrsnuće. Na grob nije trčala, ali trči s groba javiti apostolima da nema Gospodina. Petar i Ivan trče na grob. Čak se natječu. Ivan je brži, dolazi prije Petra, saginje se i vidi povoje kojima je Isus bio povijen. Ne ulazi u grob, pušta Petru da uđe prvi. Petar ulazi i samo opaža povoje i ubrus, odvojeno smještene. Ni on ne dolazi do vjere u uskrsnuće. Istim sada Ivan ulazi u grob: „i vidje i povjerova“.

Tri gledanja, tri različita opažanja. Sve troje je gledalo, ali različito. Zanimljivo je da grčki izvornik Ivanova Evanđelja za njih troje rabi tri različita grčka izraza (glagola) za „vidjeti“: **βλέπω** (blepo = pogledam, ugledam), **θεωρέω** (theoreo = promatram) i **όραω** (horao = vidim, ugledam, opazim). Prvim izražava Marijino, a drugim Petrovo viđenje. Za Ivana, kad se samo nadvirio, rabi isti izraz kao za Mariju, ali kad je Ivan ušao u grob, služi se trećim glagolom s pridodanim glagolom „povjerovati“: „i vidje i povjerova“ (**καὶ εἶδεν καὶ επίστευσεν** – kai eiden kai episteusen).

Što znači gledati pa vidjeti više nego što drugi vide dobro je iskusila sv. Hildegarda Bingenška ostavljajući nam poznate riječi: „...Kad ne bi imao očiju, mogao bi se opravdati. Ali sada imaš oči. Zašto ne gledaš oko sebe?“ Možda bi i nastavila u tome stilu: Gledaj, gledaj duboko, gledaj dublje, gledaj najdublje – ljubavlju – pa ćeš vidjeti i povjerovati. „Čovjek je pozvan da živi u svojoj najdubljoj unutarnjosti i da se uzme u svoje ruke tako kako je to moguće samo odatile“, kaže sv. Edith Stein i nastavlja: „Samo je odatile moguće pravo bavljenje svijetom, samo odatile čovjek može naći mjesto u svijetu koje mu je namijenjeno.“

Svi se mi, na ovaj ili onaj način, „bavimo svijetom“. Snaga ili slabost našega gledanja i naše spoznaje ovisi o izvoru iz kojega gledamo. Ivan je gledao kao učenik kojega je Gospodin osobito volio. On je bio blizu Gospodinu. Gledao je iznutra. Gledao je pročišćena pogleda, više iz izvora Gospodinove neizmjerne ljubavi i njegova neprevarljivoga obećanja da će uskrsnuti nego snagom svojih varljivih očiju. I video je i spoznao pravo – istinu.

Neka nam Gospodin svima daruje uskrsne oči vjere, one Ivanove, Franjine, Klarine, koje se ne će zaustaviti na beznađu praznoga groba, nego Njega prepoznavati na svim putovima u svoje životne Emause!

Sretan Uskrs svima!

Fra Miljenko, provincial

IZ GENERALNE KURIJE

IZ GENERALNE KURIJE

Pismo Generalnoga ministra za Uskrs 2014.

Vidio sam Gospodina!

Predraga braćo,
Aleluja! Krist je uskrsnuo!

Sveti Bonaventura, u 20. poglavlju svoga Kommentara o Evandelju svetoga Ivana, predstavlja nam sliku jutra Uskrsnuća. Ključni lik toga pripovijedanja jest Marija Magdalena koju sv. Bonaventura pokazuje kao uzor „bilo u budnosti traženja bilo u hitnji i revnosti naviještanja“ (20,2). Magdalena je budna tražiteljica koja dolazi na grob u praskozorje, „još za mрака“ (Iv 20,1). Po Bonaventuri, kao da je Isus izgovorio riječi „Izreka 8,17: Oni koji budu bdjeli uz mene ujutro, naći će me“ (Ibidem). Nastavlja zatim s portretom Marije Magdalene tumačeći kako ona, nakon susreta s uskrsnim Gospodinom, postaje revna navjestiteljica jer ide navijestiti učenicima: „Vidjela sam Gospodina i rekao mi je ove stvari“ (Iv 20,27).

Dok slavimo veliku svetkovinu Uskrsa, potičem vas, braćo, da u toj dvostrukoj slici Marije Magdalene, budne tražiteljice i revne navjestiteljice, pronađete primjer kako se može svjedočiti život uskrsloga Gospodina Isusa. I mi smo pozvani biti budni u traženju Krista na svim područjima svoga života, u svakidašnjim situacijama u kojima se nalazimo, u raznolikim kulturama koje nas okružuju zbog motiva globalizacije i uporabe interneta i drugih sredstva

društvenoga priopćavanja. Kao Marija Magdalena pozvani smo također i mi biti revni u naviještanju onoga što smo vidjeli i iskusili u svome životu, uskrsloga Gospodina Isusa, i u uzajamnu dijeljenju te Dobre vijesti sa svima onima koje susrećemo.

Budno traženje

Poput Marije Magdalene pozvani smo biti budni u svome traženju. Naš Serafski Otac Franjo pruža nam se kao izvrstan primjer onoga koji, posve budan, traži uskrsloga Gospodina. Toma Čelanski kaže nam da „njegova najveća pozornost, posebna želja i vrhovna nakana bijaše: uvijek i u svemu opsluživati sveto evanđelje i sa svom budnošću, svim nastojanjem, najvećom željom duha i svim žarom srca provoditi nauk Gospodina našega Isusa Krista i slijediti njegove stope“ (1 Čel 84).

Ali kamo ćemo ići tražiti uskrsloga Isusa? Što uključuje to budno traženje? Ako si ozbiljno postavimo to pitanje, spoznat ćemo da se to traženje ni na koji način ne može ograničiti. Prije otprilike 50 godina Drugi vatikanski sabor pozvao nas je da „ispitujemo znakove vremena“ (GS 4) podsjećajući nas da našemu traženju uskrsloga Krista nije zatvoreno nijedno mjesto. U mnogim našim kulturama čitanje znakova potaknut će nas da susrećemo druge velike vjerske ili kulturne tradicije zahvaljujući međureligijskomu ili

međukulturalnomu dijalogu. U drugim kontekstima traganje bi nas moglo dovesti do obnove dijaloga sa znanošću glede mnogih pitanja važnih za naše doba. U drugim situacijama traženje će nas dovesti do dijaloga s novim kulturnim pokretima i pokretima koji se javljaju. U svakome slučaju traganje će nas obvezati da nadilazimo ono što nam je komotno i udobno: vodit će nas u egzistencijalne periferije, kao što se dogodilo i svetom Franji. U Apostolskoj pobudnici *Evangelii gaudium* (= EG) papa Franjo ohrabruje nas da „izađemo iz vlastite udobnosti i da imamo odvažnosti poći na sve periferije koje trebaju svjetlo evanđelja“ (EG 20). Kao žene na grobu, nastavimo slušati anđelove riječi: „Što tražite Živoga među mrtvima? Nije ovdje, nego uskrsnu!“ (Lk 24,5-6). Naše željno i pozorno traženje uskrsloga Krista dovest će nas pred nova i neočekivana obzorja ako otvorimo svoje srce i um tomu izazovu, tako veliku i istodobno tako zahtjevnu.

Javlja se i drugo pitanje: Kako tražiti uskrsloga Krista? Možda najjednostavniji odgovor jest ovaj: „slušanje puno poštovanja“. Izvanredni generalni kapitol 2006. godine svima je predložio takozvanu metodologiju Emausa, ocrtanu kao susret koji se temelji na susretu učenika s uskrslim Kristom. Ta metodologija, podsjetio nas je kapitol, sastoji se u ovome: „susretati se; razgovarati o onome što nam se dogodilo; uzajamno dijeliti evanđelje; iznova iščitavati Pravilo; moliti i hvaliti Boga ‘zbog svih njegovih darova’; slaviti bratsko zajedništvo; vratiti se braći u svojim bratstvima kao i braći i sestrama cijelog svijeta s Radosnom viješću koja je preobrazila naše živote“ (Ggp 45). Dakle, važna je metoda slušanja: slušanje braće u zajednici; slušanje onih koje poslužujemo, osobito siromašnih i isključenih; to je osobito slušanje Božjega glasa koji nam govori, Boga koji stalno izlazi iz samoga sebe kako bi nas pronašao i pozivao da uđemo u odnos s njim. I kad slušamo Božji glas, izabiremo ponovno put obraćenja, obraćenja u mislima, u stavovima i u ponašanju. Tada naš život biva preobražen zahvaljujući budnu traženju i pozornu slušanju. Samo nakon što smo susreli Gospodina Isusa uskrsloga u molitvenome slušanju postajemo revni i odvažni svjedoci i evangelizatori.

Dobro znamo da će put biti obilježen zaprekama koje će nastojati spriječiti nas da tražimo uskrsloga Krista. Neke od tih zaprekaka rađaju se iz naših osobnih ograničenja. Sam sveti Franjo upozorio nas je „da se čuvamo svake oholosti, isprazne slave, zavisti, pohlepe, brige i skrbi za ovaj svijet, ogovaranja i mrmljanja“ (PPr 10,7). Druge zaprekake dolaze od našega prebivanja u starim i udobnim mjestima dok tražimo nove odgovore. Papa Franjo ponovno nas izaziva: „Pastoral u misijskome ključu traži da se napusti lagodni pastoralni kriterij koji se vodi onim ‘uvijek se radilo tako’“ (EG 33). Poziv Krista uskrsloga jest poziv na svetu novost, da radikalno prigrlimo novu i različitu viziju našega života, dostojanstva i dobrote onih koji nas okružuju, koji su – kako nas podsjeća sveti Franjo – svi naša braća i naše sestre, i različitu viziju ljestvica i dostojanstva svega stvorenoga s kojim smo pozvani slaviti Boga. Naša bratstva uvijek trebaju gledati prema van, ne bi smjele biti skupine zatvorene u same sebe. Naše poslanje sastoji se u tome da svima obznanjujemo Božje kraljevstvo (usp. AsZb 37; Pr 03 p. 33), to jest snagu uskrsloga Krista. I to poslanje možemo ostvariti ponajprije svakidašnjim svjedočenjem života življena u milosti i u ljubavi i, samo nakon toga, po svjedočenju naše riječi.

Revan navještaj

Ono što počinje traženjem i slušanjem završava navještajem stvarnosti uskrsloga Krista. Kao Marija Magdalena postajemo revni navjestitelji koji proglašavaju: „Vidjeli smo Gospodina i rekao nam je ove stvari.“

Već se neko vrijeme mnogo govori o „novoj evangelizaciji“. Papa Franjo nedavno je razjasnio taj pojam govoreći o misijskoj evangelizaciji i podsjećajući svu Crkvu da je svaki krštenik pozvan biti misijonar, davati svjedočanstvo snage uskrsnica u svome životu. Za nas franjevce to nije novost. Generalne konstitucije definiraju sveobuhvatnu narav takve evangelizacije: „Gdje god braća bila i što god radila neka se nastoje posvetiti zadaći evangelizacije: kako u bratskoj zajednici kontemplativnim i pokorničkim životom te obavljanjem raznovrsnih poslova za bratstvo, tako i u ljudskom društvu intelektualnim i materijalnim djelatnostima, vršenjem dušobrižničke službe u župama i u drugim crkvenim ustanovama; te, konačno, naviještajući dolazak Bož-

jega kraljevstva, svjedočanstvom jednostavne franjevačke nazočnosti" (CCGG 84).

Ali samim egzistencijalnim i kulturnim prostorima koji nas upućuju na traženje uskrsloga Krista često je potrebno svjetla evanđelja. Naše globalizirane i preko onoga što se zove „YouTube“ prenošene kulture, kao zrak koji udišemo, prožimaju naš život na tako totalizirajući način da ih više ne uspijevamo identificirati. Jednostavno ih uzimamo kao nešto posve normalno. Kultura nas doista može dovesti Kristu, ali nas također može i spriječiti da slušamo njegovo evanđelje. Ako evanđelje nije naviještano na način sukladan našoj kulturi, ne može ga se čuti. U isto vrijeme pak svaki pokušaj naviještanja evanđelja koji se ne usudi izazvati našu kulturu izlaže se riziku da našoj braći i sestrama spriječi potpuno prihvaćanje Krista. Kao franjevci trebamo promicati ove kulturne vidike koji otvaraju nazočnost uskrsloga Krista među nama i, k tomu, trebamo izazvati one vidike koji nam skrivaju njegovu nazočnost ili nam priječe da potpuno iskusimo njegovu nazočnost, darivateljicu života, i da je uzajamno dijelimo u revnu navještaju. Kako taj navještaj možemo ostvariti s dužnom revnosti? Odgovor koji bi dao sveti Franjo jest ovaj: da naviještamo s poniznošću, svjesni svojih grijeha i svojih ograničenosti, kao donositelji evanđelja. Papa Franjo na analogan je način sugerirao da je misionarsko srce svjesno vlastitih ograničenosti i „nikada se ne zatvara, nikada se ne povlači u vlastite sigurnosti, nikada se ne odlučuje na strogost i zauzimanje obrambenog stava. Zna da ono samo mora rasti u razumijevanju evanđelja i razlučivanju putova Duha, i čini ono dobro koje se dade učiniti, čak i ako se time izlaže opasnosti da cipele zaprlja blatom s ulice“ (EG 45).

Očito je da takav navještaj počinje molitvenim razlučivanjem. Toma Čelanski navodi svetoga Franju koji tvrdi: „Propovjednik najprije mora u samotnoj molitvi crpsti ono što će poslje

iznositi u govorima. Prije nego što će izgovarati hladne riječi izvana, mora biti topao iznutra“ (2 Čel 163). Ulazeći u to molitveno razlučivanje, poslušajmo anđela koji nam upućuje iste riječi koje je rekao ženama na grobu: „Ide pred vama“ (Mk 16,7). I tako se zatvara krug. Ohrabreni da revno naviještamo evanđelje, ponovno otkrivamo da trebamo ostati budni u našemu neprestanom traženju.

Draga braćo, dok još jednom uranjamo u pashalni misterij, želim da se svi potpuno i bez ustezanja posvetimo budnu ispitivanju znakova vremena dok, kao Marija Magdalena, na svim područjima svoga života i kulture tražimo uskrsloga Krista. Izvršavajmo taj sveti zadatak kao braća u bratstvu, zajedno sa svim članovima franjevačke obitelji, s Crkvom i sa svom ljudskom obitelji. Tražimo uskrsloga Gospodina Isusa ne u praznim grobovima, nego u stvarnosti svoga svakidašnjega života. Neka nas to traženje vodi do produbljivanja našega prijateljstva s Gospodinom Isusom kroz molitvu i kontemplaciju. Dopustimo da nas to traženje tjera izvan naših udobnih kuća, iz naše uhodanosti, iz tradicionalnih načina življjenja našega kršćanskoga i franjevačkoga zvanja. Uprljajmo si ruke i noge dok slijedimo uskrsloga Gospodina koji polazi u egzistencijalne periferije, gdje ćemo davati svjedočanstvo samilosti, milosrđa i ljubavi uskrsloga Gospodina Isusa, koga smo mi sami već iskusili!

„Aleluja! Gospodin je uistinu uskrsnuo!“

Želim svima vama, braćo, miran i blagoslovima ispunjen Uskrs!

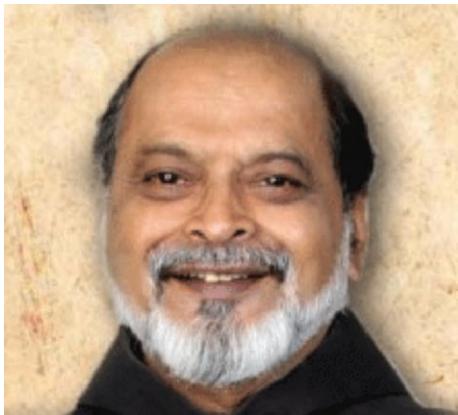
Rim, 5. ožujka 2014.

Čista srijeda – Pepelnica

Fra Michael Anthony Perry, OFM
generalni ministar

FRA GABRIEL MATHIAS FRA GABRIEL MATHIAS – NOVI GENERALNI DEFINITOR

(Rim, 21. ožujka 2014.) – Generalna uprava Reda manje braće izabrala je za novoga generalnog definitora fra Nicodema Kibuzehose. Fra Nicodem je rođen 9. listopada 1954. u Rugabanu, Burundi (biskupija Giteg). Izabran je na mjesto bivšega generalnog definitora za Afriku fra Vicenta Zungu Mduduzi, koji je imenovan biskupom u Port Elizabethu u Južnoafričkoj republici.

Fra Nicodem je član Provincije sv. Franje Asiškog u Africi, koja obuhvaća sljedeće zemlje: Keniju, Ugandu, Ruandu, Burundi, Tanzaniju, Malawi, Zambiju, Mauricijus i Madagaskar. U spomenutoj provinciji obavljao je razne službe, najviše na području početne formacije te u župnome pastoralu. U nekoliko mandata bio je provincijski definitor te vikar Provincije. Sada kada je imenovan generalnim definitorom osobito će se brinuti o franjevačkim zajednicama u Africi.

FRA MDUDUZI VINCENT ZUNGU – NOVI BISKUP

(ofm.org) – Papa Franjo imenovao je biskupom biskupije Port Elizabeth (Južna Afrika) generalnoga definitora za Afriku i Bliski istok fra Mduduzi Vincent Zungu.

Fra Mduduzi Vincent Zungu rođen je 28. travnja 1966. u mjestu Mbongolwane, biskupija Eshowe. Studirao je filozofiju i teologiju u Pretoriji. U novicijat je stupio 18. siječnja 1988., a prve jednostavne zavjete položio 19. siječnja 1989. Svečane zavjete položio je 2. srpnja 1994. Zaređen je za svećenika 8. srpnja 1995.

Postigao je licencijat iz moralne teologije na Katoličkome sveučilištu u Strasbourg (2001. – 2005.).

Nakon ređenja vršio je sljedeće službe:

- župni vikar u Hardenbergu (1996. – 1999.)
- meštari novaka i gvardijan samostana Besters (2000. – 2006.)
- profesor na bogosloviji, vikar provincije i pomoćnik magistra postulata (2007. – 2008.)
- provincijal u Južnoj Africi (2008. – 2009.)
- generalni definitör u Rimu (2009. – 2014.).

NAJAVA GENERALNOGA KAPITULA

(ofm.org) – Na svome posljednjem zasjedanju Generalni definitori Franjevačkoga reda (OFM) odlučio je da će se generalni kapitol Reda održati od 10. svibnja do 7. lipnja 2015. u Asizu, u bazilici Sv. Marija Anđeoske.

Glavna tema kapitula bit će: „Kao braća i kao manji u našem vremenu“ (Frates et minores in nostra aetate), a na kapitolu će biti riječi i o nekim pravnim pitanjima.

PAPA PRIMIO GENERALNOG MINISTRA I DEFINITORIJ OFM

Posvuda u svijetu širite milosrđe i bratsku ljubav – potaknuo je Sveti Otac poglavara Franjevačkoga reda male braće kojega je 16. ožujka 2014. primio u audijenciju, prenio je Radio Vatikan. Osvrćući se na susret sa Svetim Ocem u razgovoru za našu radijsku postaju, fra Michael Anthony Perry, vrhovni poglavar Reda, rekao je da je Papa započeo govor podsjećajući na ono što je osjetio u franjevačkome redu, a to je milosrđe. Rekao je da milosrđe treba svjedočiti svima, u svakome dijelu svijeta, u 112 država gdje živi 13 tisuća franjevaca male braće. Milosrđe ima biti poruka svima koji traže Isusovu blizinu: svima imamo svjedočiti iskustvo milosrđa. Papa se osvrnuo i na našu duhovnost rekvaviši da u središtu našega svjedočenja imaju biti malenos i siromaštvo. Potom je istaknuo i ohrabrio našu blizinu narodu – to je posebno istaknuo – kazao je fra Michael.

Na primjedbu da je, nakon izabranja za vrhovnoga poglavara, rekao kako franjevci trebaju biti znak „Božjega milosrđa“, što je u skladu s učiteljstvom pape Franje, rekao je da su franjevci u suglasju s Papom i glede razdiobe i bratstva. Idemo prema općoj skupštini Reda koja će se 2015. godine održavati u Asizu, a odvijat će se pod geslom „Fratri i mala braća u svijetu,

danas“. Raspravljat ćemo o razdiobi i bratstvu, o svjedočenju Božjega milosrđa siromasima, mlađima i starima – rekao je vrhovni poglavar Perry.

Na upit o pastoralnome prioritetu franjevačke obitelji rekao je da je najvažnije životno svjedočanstvo: riječi nisu učinkovite ako ih ne prati dosljedan život. Potom je zajednički hod s laicima: svi smo na istome putu, u Crkvi, u Kristu. A vrlo je važno da se na laike gleda kao na suradnike i „suvremenike“, a ne kao na radnu snagu. Osim toga valja nastaviti službu milosrdne ljubavi i pravednosti prema siromasima i onima na rubu – kazao je fra Perry.

Na upit kako se pripremaju za Godinu posvećenoga života, kazao je da priprema za opću skupštinu Reda podrazumijeva i pripremu za Godinu posvećenoga života; predviđeni su brojni skupovi na kojima će se raspravljati o različitim oblicima posvećena života. Pokušavamo osmisiliti način kako obnoviti kontemplativni život u franjevačkoj karizmi te tako osnažiti bratski život i zajedništvo između nas i sljedbenika drugih religija i kultura, kao i između nas i stvorenoga – kazao je fra Michael.

(hr.radiovaticana)

FRA NICODEME KIBUZEHOSE IMENOVAN NOVIM GENERALNIM DEFINITOROM ZA AFRIKU

(Rim, 21. ožujka 2014.) – Generalna uprava Reda manje braće izabrala je za novoga generalnog definitora fra Nicodema Kibuzehosea. Fra Nicodem je rođen 9. listopada 1954. u Rubanu, Burundi (biskupija Giteg). Izabran je na mjesto bivšega generalnog definitora za Afriku fra Vicenta Zungu Mduduzi, koji je imenovan biskupom u Port Elizabethu u Južnoafričkoj republici.

Fra Nicodem je član Provincije sv. Franje Asiškog u Africi, koja obuhvaća sljedeće zemlje: Keniju, Ugandu, Ruandu, Burundi, Tanzaniju, Malawi, Zambiju, Mauricijus i Madagaskar. U spomenutoj provinciji obavljao je razne službe, najviše na području početne formacije te u župnome pastoralu. U nekoliko mandata bio je provincijski definiitor te vikar Provincije. Sada kada je imenovan generalnim definiotorom osobito će se brinuti o franjevačkim zajednicama u Africi.

FR. AURELIO PESSOA RIBERA, O.F.M, NOVI BISKUP

(ofm.org, 25. ožujka 2014.) – Papa Franjo imenovao je fratra Aurelio Pessoa Ribera pomoćnim biskupom nadbiskupije u La Paz u Boliviji.

Novoizabrani biskup rođen je 1962. godine u Concepcion (Santa Cruz de la Sierra, Bolivija). Stupio je u Franjevački red 1983., privremene zavjete položio je 1984., a vječne 1988. godine. Za svećenika je zaređen 1989. godine. Od 1994. do 1999. godine bio je magistar bogoslova s privremenim zavjetima na Franjevačkoj teologiji u Cochabambi. U to je vrijeme predavao ekleziologiju i antropologiju na Bolivijskome katoličkom sveučilištu „San Pablo“. Od 1999. do 2005. godine bio je definiitor Provincije. Od 2000. do 2008. godine vršio je službu gvardijana i magistra bogoslova u Santa Cruz de la Sierra. Od 2005. do 2011. godine bio je predsjednik crkvenoga suda prvoga stupnja u nadbiskupiji Santa Cruz de la Sierra. Od 2009. do 2011. godine bio je župni vikar u Župi „San Antonio“ u Santa Cruz de la Sierra. Od 2011. do imenovanja biskupom vršio je službu provincijala misionarske provincije „San Antonio“.

ĐAKONSKO REĐENJE

Na blagdan sv. Stjepana Prvomučenika, đakona, 26. prosinca 2013. u 18:00 sati u prepunoj crkvi na Čerinu biskup mons. Ratko Perić podijelio je red đakonata trojici naših bogoslova:

fra Hrvoju Miletiću iz Župe Svih svetih, Sesvete (Zagreb)

fra Dariu Galiću iz Donje Blatnici, Župa sv. Stjepana, Čerin

fra Goranu Azinoviću iz Župe sv. Jakova apostola st., Međugorje.

Na sv. misi ređenja uz biskupa i provincijala fra Miljenka Šteku sudjelovalo je tridesetak svećenika, bogoslovi i novaci, rodbina ređenika i mnoštvo Božjega puka.

Čerinski župnik i broćanski dekan fra Dario Dodig na početku sv. mise pozdravio je sve nazočne i posebno zahvalio provincijalu fra Miljenku i biskupu Ratku što su izabrali župu Čerin, iz koje potječe jedan ređenik, za slavljenje đakonskoga ređenja. To je prvi put u povijesti ove župe koja iduće godine slavi svoju 150. obljetnicu i za koju je prigodu u potpunosti obnovljena župna crkva sv. Stjepana Prvomučenika.

Biskup je u svojoj homiliji na-

glasio tri točke koje su bitne za đakonski, svećenički i redovnički poziv: biti na dobru glasu, biti mudri i biti puni Duha Svetoga, kao što stoji u Dj 6,3.

Na kraju sv. mise provincijal fra Miljenko Šteko zahvalio je za ovo prelijepo svečano ređeničko slavlje biskupu, fratrima i sestrama na Čerinu, svim svećenicima koncelebrantima, župnomu zboru, a posebno roditeljima novih đakona. Molitva i obiteljski kršćanski život roditelja i rodbine bilo je plodno tlo iz kojega su nikla ova zvanja. Pozvao je sve nazočne da

usrdno mole za duhovna zvanja koja su tako potrebna za navještanje Isusove vesele vijesti čovjeku današnjice koji je izložen tolikim protukršćanskim svjetonazorima.

Uputio je i svoju ohrabrujuću očinsku riječ novoređenicima zamolivši ih da milost Božjega poziva i poslanja ljubomorno čuvaju i s radošću obavljaju službu đakona koja će ih voditi do svećeničkoga ređenja.

Svojim harmoničnim posluživanjem bogoslovi i novaci dali su dostojanstvenu i svečanu crtuvomu liturgijskom slavlju.

Župni zbor pod ravnanjem fra Tihomira Bazine uveličao je tako ovo misno slavlje da su mnogi fratri rekli kako su nakon napornih božićnih dana upravo u ovoj sv. misi istinski doživjeli i s oduševljenjem slavili Božić.

Nakon svečanoga ređeničkog slavlja nastavljeno je zajedničko druženje uz domjenak u velikoj župnoj dvorani što su ga za tu prigodu pripremili članovi OFS-a i Frame pod vodstvom njihova asistenta fra Daria.

SVETA MISA ZA POBIJENE FRATRE

Draga braćo!

I ove godine, u petak, 7. veljače, u samostanskoj crkvi na Širokom Brijegu u 16 sati, kao provincijsko bratstvo, slavit ćemo svetu misu u spomen na pobijene fratre i tisuće vjernika koji su pali kao žrtve u II. svjetskom ratu i poraću te u Domovinskom i drugim ratovima.

Njihova nevino prolivena krv obvezuje nas da ih nikad ne zaboravimo te da se nadahnjujemo njihovom vjernošću Kristu i Crkvi i tu istu svjedočimo u vremenu u kojem živimo.

Zahvaljujući nastojanju naše Vicepostulature postupka mučeništva „Fra Leo Petrović i 65 subrtače“ na čelu s fra Miljenkom – Mićom Stojićem i Povjerenstva za istraživanje i obilježavanje grobišta iz Drugoga svjetskog rata i poraća, u Ljubuškom su pronađeni zemni ostatci naše dvojice ubijene braće: **fra Slobodana Lončara i fra Martina Sopte**. U okviru ovoga liturgijskog slavlja njih ćemo dosto-

janstveno pokopati u grobnicu u širokobriješkoj bazilici uz zemne ostatke ostale pronađene pobijene naše braće.

Svoj dolazak na ovu nama tako važu komemoraciju najavio je i generalni postulator našega Reda iz Rima fra Giovangiuseppe Califano.

Stoga vas, braćo, pozivam da svoje poslove tako uskladite da biste mogli sudjelovati u ovom euharistijskom slavlju i sveprovincijskom molitvenom sjecanju na našu pobijenu braću te da o ovom slavlju obavijestite i vjernike župa u kojima djelujete.

Jednako tako molim svu braću da se, nakon ovog provincijskog, u našim samostanskim bratstvima i mjestima u kojima služimo, održe posebna misna slavlja na istu nakanu.

Mir i dobro!

Fra Miljenko Šteko, provincial

RASPORED DUHOVNIH VJEŽBA I DUHOVNIH OBNOVA U 2014. GODINI

Sukladno Provincijskim statutima, čl. 10., u kojima stoji: „Svaki je brat dužan obaviti godišnje duhovne vježbe u trajanju od najmanje pet dana...“ te čl. 11. koji kaže: „Po mogućnosti svakoga mjeseca, u prikladno vrijeme, prema odluci Vijeća za duhovnost, treba jedan dan biti posvećen duhovnoj obnovi na razini Provincije...“, Vijeće za duhovnost u dogовору с Provincijalatom napravilo je raspored duhovnih vježba i duhovnih obnova za tekuću 2014. godinu, što vam ga ovim dopisom dostavljamo:

Raspored duhovnih vježba:

Slano

04. – 09. svibnja 2014.
21. – 26. rujna 2014.
05. – 10. listopada 2014.

Voditelj: O. Jozo Milanović, OSB (Čokovac)
Voditelj: Fra Ivan Ivanda (Čerin)
Voditelj: Fra Milan Lončar (Posušje)

Masna Luka

14. – 19. rujna 2014.

Voditelj: Fra Ante Marić (Mostar)

Međugorje

07. – 12. srpnja 2014.

Voditelj: fra Ljubo Kurtović (Veljaci)

Duhovne vježbe počinju večerom prvoga dana i završavaju ručkom posljednjega dana.

Molimo braću da ozbiljno uzmu k srcu odredbe naših Statuta i da svakako sudjeluju na jednome od gore ponuđenih tečajeva duhovnih vježba ili na nekome drugom mjestu gdje se takvi tečajevi održavaju. Potvrdu o sudjelovanju potpisuje voditelj kuće duhovnih vježba.

Prijave za duhovne vježbe u Provinciji primaju voditelji naših kuća za duhovnost: samostan u Slanome – fra Ljudevit Lasta (tel. 00385 20 871 277; mob. 00385 91 6000998; Masna Luka – fra Petar Krasić (tel. 039 718 100; mob. 063 351 360).

Prijave za duhovne vježbe u Međugorju možete izvršiti elektroničkom poštom: seminar.marija@medjugorje.hr, ili na mob. 063 320 371.

Raspored duhovnih obnova

12. ožujka 2014.	Majčino selo (Međ. – Bijakovići)	fra Željko Barbarić
09. travnja 2014.	Tomislavgrad	fra Stipan Klarić
21. svibnja 2014.	Konjic	fra Iko Skoko
27. rujna 2014.	Mostar	predviđen je Redovnički dan
22. listopada 2014.	Humac	fra Tihomir Bazina
29. studenoga 2014.	Široki Brijeg	Kapitul na rogožinama

Svim sudionicima neka su blagoslovjeni i plododajni dani duhovnih vježba i obnova!

PROMOCIJA ZVANJA NA ŠIROKOME BRIJEGU

U nedjelju 26. siječnja 2014. na Širokome Brijegu na večernjoj svetoj misi mi novaci i postulanti Hercegovačke franjevačke provincije imali smo promociju zvanja. U prepunoj crkvi misu je predvodio širokobriješki župnik fra Stipe Biško uz koncelebraciju meštra novaka fra Slavka Solde i meštra postulanata fra Stanka Mabića. Fra Stanko je ujedno i ravnao zborom novaka i postulanata koji su svojim pjevanjem animirali misu. Osim pjevanja novaci i postulanti također su i čitali te ministrali na misi.

Misnu homiliju održao je fra Stanko Mabić koji je od ove godine promicatelj zvanja u našoj provinciji. U homiliji je govorio o svome radu s mladima koji su se odlučili odzvati na duhovni poziva, o njihovoj različitosti – onoj po dobi, zanimanju, mjestu rođenja itd.

Nakon mise slijedilo je svjedočenje novaka i postulanata. Prvo je postulant Antonio Primorac ukratko predstavio postulaturu, a nakon njega Marko Bandić opisao je svoj poziv i put do postulature. Potom smo zajednički otpjevali jednu duhovnu pje-

smu. Zatim je fra Zlatko Ćorić predstavio i objasnio što je to novicijat te je fra Stipe Šarić posvjedočio o svome pozivu.

Nakon što je završilo predstavljanje zajedno smo večerali s bratstvom na Širokome Brijegu te se vratili svojim kućama.

fra Renato Galić, novak

FRA HRVOJE ĆURČIĆ NAPUSTIO ZAJEDNICU

Zagreb, 19. siječnja 2014. – Bogoslov naše provincije fra Hrvoje Ćurčić, student prve godine Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, odlučio je napustiti bogosloviju i zajednicu.

Fra Hrvoje je zahvalio na svemu što mu je Provincija pružila tijekom boravka među nama.

Želimo mu Božji blagoslov i uspjeh u budućemu životu i radu.

MATEO BUNTIĆ OTPUŠTEN IZ SJEMENIŠTA

(Visoko, 28. siječnja 2014.) – Mateo Buntić, naš sjemeništarac koji je pohađao prvu godinu gimnazije u Franjevačkom sjemeništu u Visokom, otpušten je iz sjemeništa jer nije pokazivao najosnovnije znanje koje se od njega tražilo.

U njegovu daljnјemu životu želimo mu Božji blagoslov i bolji uspjeh.

FRA VINKO ŠARAC NAPUSTIO ZAJEDNICU

Zagreb, 3. veljače 2014. – Bogoslov naše provincije fra Vinko Šarac, student druge godine Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, odlučio je napustiti bogosloviju i zajednicu.

Fra Vinko je zahvalio na svemu što mu je Provincija pružila tijekom boravka među nama.

Želimo mu Božji blagoslov i uspjeh u budućemu životu i radu.

NAŠI JUBILARCI

REDOVNIŠTVO (od oblačenja)

25 godina (obučeni 15. srpnja 1989. na Humcu)

fra Josip Marija Katalinić

fra Ljubo Kurtović

fra Ivica Zovko

fra Miljenko Šteko

fra Ivan Leutar

fra Niko Leutar

50 godina (obučeni 14. srpnja 1964. na Humcu)

fra Vitomir Musa

fra Ilija Puljić

fra Tomislav Pervan

60 godina (obučen 14. srpnja 1954. u Kraljevoj Sutjesci)

fra Žarko Ilić

SVEĆENIŠTVO

25 godina

fra Dragan Ružić (ređen u Bologni 10. lipnja 1989.)

fra Stipan Šarić (ređen u Mostaru 29. lipnja 1989.)

50 godina

(ređeni na Širokome Brijegu 2. kolovoza 1964.)

fra Ferdo Majić

fra Ivan Kvesić

fra Ljubo Krasić

fra Dinko Maslać

fra Oto Bilić

Čestitamo!

OBILJEŽENA 69. OBLJETNICA KOMUNISTIČKOGA UBOJSTVA FRANJEVACA NA ŠIROKOME BRIJEGU

Široki Brijeg, 8. veljače 2014. (Vicepostulatura / Mirijam) – Tijekom i nakon Drugoga svjetskog rata komunisti su ubili 66 članova Hercegovačke franjevačke provincije. Na Širokome Brijegu 7. veljače ubili su i u ratnome skloništu u blizini crkve zapalili 12 fratara. Iako se dugo to nije smjelo javno činiti, svake se godine održavala sv. misa zadušnica za ove fratre te se na mlađe naraštaje prenosila uspomena na njih. Posljednje četiri godine u samostanskoj crkvi na Širokome Brijegu održavaju se „Dani pobijenih hercegovačkih franjevaca“. Ovogodišnji IV. dani pobijenih hercegovačkih franjevaca započeli su u utorak 4. veljače molitvom krunice u 17:30 te sv. misom

u 18:00. Isti program nastavio se u srijedu i četvrtak. U četvrtak nakon sv. mise bilo je i klanjanje Isusu u Presvetome oltarskom sakramantu. Molitveni program kroz ova tri dana predvodio je fra Marko Ešegović, odgojitelj novaka Provincije Bosne Srebrenе i glavni urednik *Svetla riječi*. Fra Marko je u svojim propovijedima podsjetio na najvažnije trenutke iz života svetoga Franje, istinskoga nasljedovatelja Isusa Krista i Njegove riječi, podsjećajući nas na svjedočanstvo vjere koje su nam dali i naši ubijeni fratri, kao i oni ubijeni u Bosni Srebrenoj i diljem domovine. Mnoštvo puka Božjega koje je tijekom svih triju večeri ispunjalo prostranu samostansku crkvu li-

jepo je primilo ove njegove riječi. Ovom prigodom dodijeljene su i nagrade i prigodne plakete nagrađenima u III. nagradnome natječaju na temu pobijeni hercegovački franjevci. Prosudbeno povjerenstvo činili su: fra Vendelin Karačić, Krešimir Šego i fra Miljenko Stojić.

Prvu večer dodijeljene su nagrade za uzrast djeca. Primili su ih Ines Lovrić za literarni rad *Šezdeset i šesta svjeća*, Ivana Radoš za likovni rad *In memoriam – Hercegovački franjevački mučenici* i Antea Naletilić za literarni rad *Pobijeni franjevci u Drugom svjetskom ratu*. Prosudbeno povjerenstvo donijelo je odluku da će drugi dan za uzrast mladež biti dodijeljena samo jedna nagrada.

Za literarni rad *Pobijeni hercegovački franjevci* dobila ju je Ivona Grbavac. Treću večer dodijeljene su nagrade za uzrast odrasli. Primili su ih Franjo Bilić za glazbeni rad *Oda hercegovačkoj braći*, Tomislav Šovagović za literarni rad *Zatvorenik slobode* i Stipan Zovko za literarni rad *Širokobriški sveci*.

Posljednji dan ove manifestacije bio je 7. veljače. Riječ je o samoj obljetnici ubojstva fratara na Širokome Brijegu, 69. po redu. Molitveni program započeo je u 16:00 sati molitvom pred ratnim skloništem, a nastavljen je u samostanskoj crkvi molitvom na grobu gdje su pokopana 22 fratra. U prepunoj širokobriješkoj bazilici održana je sv. misa koju je predvodio provincijal hercegovačkih franjevaca fra Miljenko Šteko uz sumisništvo generalnoga vikara naših biskupija don Željka Majića, vicepostulatora fra Miljenka Stojića, gvardijana širokobriješkoga samostana fra Tomislava Puljića, drugih gvardijana: fra Ivana Sesara (Konjic), fra Ike Skoke (Mostar), fra Velimira Mandića (Humac) i fra Ante Pranjića (Tomislavgrad) te 62 fratra – svećenika iz cijele Hercegovine. Nazočili su i naši postulanti i novaci sa svojim meštrima. Vrijedi istaknuti da je misno čitanje pročitao fra Rade Dragičević, uče-

nik ubijenoga fra Martina Sopte. Provincijal je u propovijedi istaknuo sljedeće: „I kad je bilo najteže, Provincija se okupljala slaveći žrtvu Jaganjca, sjedinjujući se u Njoj s nebeskom liturgijom, uvek nalazeći hrabrih fratara, poput mučenika iz Abitinije, u Africi, koji su rekli svojim tužiteljima: *Slavili smo večeru Gospodnju jer nje se ne može odreći; mi ne možemo živjeti bez večere Gospodnje!*“ Osvrćući se na pokop dvojice fratara rekao je: „O, draga moja braćo, fra Martine i fra Slobodane, tko vam može izmjeriti bol koju ste prošli, tko suze prebrojiti?! Jedno znam: Niste se pokolebali. Uzeli ste na svoja pleća svoj križ i kročili pravom stranom svoje Kalvarije. I na vašem kalvarijskom putu čuli su se udarci bičeva, padale su poru-

ge i psovke, odzvanjale pljuske. Ne znam jeste li susreli ijednog Šimuna ili Veroniku. Eto, to vam mi svojom molitvom i ovim ukopom danas želimo biti!“ Naglasivši kako je do sada pronađena tek polovica ubijenih fratara, izrazio je želju da se pronađu grobovi ostalih fratara, ali i grobovi tisuća i tisuća umorenih vjernika.

Misna čitanja pročitali su novaci Hercegovačke franjevačke provincije, a molitvu vjernika gvardijani. Pjevanje je predvodio Veliki župni zbor pod vodstvom s. Mire Majić.

Na kraju sv. mise širokobriješki gvardijan fra Tomislav Puljić zahvalio je svima koji su pridonijeli molitvenom trodnevlju i proslavi spomendana i spomen-mise u povodu obljetnice ubojstva naše nevine braće. Kao što je Tertuljan u prvim kršćanskim vremenima izrekao istinu u rečenici: *Krv mučenika novo je sjeme kršćana*, tako treba biti i danas te je fra Tomislav sve nazočne i sve vjernike pozvao da budu nositelji zdravoga kršćanskog sjemena i hrabri svjedoči Krista, jedinoga spasitelja ljudi. I generalni vikar don Željko Majić obratio se nazočnima u ime biskupa mons. Ratka Perića i izrazio istinsku, ljudsku, svećeničku i crkvenu blizinu Hercegovačkoj franjevačkoj provinciji koja je tako

duboko ukorijenjena u vjerski život naših biskupija, koja ne samo naviješta Božju riječ nego je i svojom krvlju svjedočki zalijeva, kao što pokazuje današnji spomen dan na 12 poubijanih fratara na Širokome Brijegu uz onih drugih 54.

Istakao je da suslavi sv. misu skupa s braćom franjevcima i za dvojicu fratara – fra Martina Sopetu i fra Slobodana Lončara – čije su kosti pronađene u Ljubuškoj na Tomića njivi, želeći zahvaliti Bogu za svjedočku vjeru sve do mučeništva 66 poubijanih fratara, 15 dijecezanskih svećenika, kao i ostaloga nevino ubijenoga vjernoga hercegovačkog puka. Njihovo nam je svjedočenje sveta baština i obveza.

I vicepostulator fra Miljenko Stojić također je zahvalio svima koji su proteklih dana sudjelovali u molitvenome programu, onima koji su pomogli u pripremi ove obljetnice i svima koji tijekom cijele godine pomažu Vicepostulaturi u njezinu radu. Posebnu

zahvalu uputio je fra Marku Esegoviću koji je tijekom prethodna tri dana predvodio molitveni program i sv. mise zadušnice za naše pobijene fratre i puk. Portal hercegovinalive.com, hrsvijet.net, franjevci-siroki-brijeg.info, pobijeni.info te Radiopostaja Široki Brijeg (radiosirokibrijeg.com) uživo su prenosili program iz širokobriješke samostanske crkve sva četiri dana te je fra Miljenko i njima uputio riječi zahvale što su bili na raspolaganju kako bi oni koji nisu bili u mogućnosti doći na Široki Brijeg, a željeli su pratiti ovaj molitveni program,

mogli to činiti zahvaljujući njihovim portalima. Zahvalio je i drugim medijima koji su sve pratili. Prije početka ovoga programa, od 13:00, u crkvi su, u ljesovima prekrivenim hrvatskom zastavom, bili izloženi posmrtni ostatci fra Martina Sopete i fra Slobodana Lončara, koji su pronađeni u Ljubuškoj, na Tomića njivi, a identificirani su prošle godine. Nakon sv. mise održan je obred njihova ukopa. Lijes s posmrtnim ostatcima fra Martina Sopete nosio je fra Hadrijan Sivrić, koji je bio njegov učenik, a lijes svoga strica fra Slobodana Lončara nosio je fra Milan Lončar. Od ukupno 66 ubijenih hercegovačkih fratara za sada su znani grobovi njih 33, a od toga su 24 pokopana u širokobriješkoj samostanskoj crkvi. Nadamo se da će, uz Božju pomoć, biti pronađeni i ostali ubijeni fratri i dostojno pokopani. Stoga svi oni koji imaju bilo kakve informacije koje bi mogle pomoći neka se što prije jave u Vicepostulaturu.

Propovijed provincijala fra Miljenka Šteke donosimo u cijelosti:

Braćo i sestre!

Naše pamćenje ovih događaja istovremeno je i ranjeno pamćenje. Sviest ne zaboravlja lako proživljenu i nanesenu bol. Naše misne žrtve kroz sve ove godine, sa svojim dragocjenim sadržajem sigurnosti, sve nas iscjeljuju. I zato, kao vjernici, mi proživljavamo pamćenje svoje povijesti, ne poput bilo koje povijesti, već poput povijesti spasenja. A povijest spasenja nekoć se ostvarila i ostvaruje se danas po smrti i uskrsnuću. I rane u toj svetoj povijesti imaju stoga vjernički, odnosno uskrsni smisao. U sv. misi mi uvijek nanovo proživljavamo iskustvo apostola, od onoga prvoga Uskrsa uvečer, kada im se okupljenima zajedno ukazao Uskrslji i izgovorio riječi: „Mir vama!“ (usp. Iv 20,19). Taj mir prodire u naša bića dok slavimo žrtvu Jaganjca sjedinjujući se s nebeskom liturgijom i pridružujući se onom neizmjernom mnoštvu koje kliče: „Spasenje Bogu našemu koji sjedi na prijestolju i Jaganjcu!“ (Otk 7,10). Kliktaj nebeskog Jeruzalema prodire kroz oblake ove naše tmurne povijesti i spušta se na naš hod danas i oslobođa nas od svih zemnih zarobljenosti i sputanosti i u nama rađa molitvu: Budi blagoslovljen, Gospodine, po svakoj patnji i umiranju! Samo ta molitva i misna žrtva mogla je očistiti naša sjećanja, naša razmišljanja. Mogla je ukrijepiti naše ruke klonule i ospособiti ih da pružaju Kristov mir!

Da nije tog svetog zova nebeskog Jeruzalema, kako bi uopće mogli izdržati odjeke krikova koji do nas ovdje dopiru od onog krvavog dana 7. veljače 1945.? Kako bi ova provincija, ovaj narod izdržao punih, evo, 69 godina? Kako bi osobito preživjeli 46 godina okrutne šutnje, sve do 1991. godine?

I kad je bilo najteže, ova se provincija okupljala slaveći žrtvu Jaganjca, sjedinjujući se u Njoj s nebeskom liturgijom, uvijek nalazeći hrabrih frataru poput mučenika iz Abitinije, u Africi, koji su rekli svojim tužiteljima: „Slavili smo večeru Gospodnju jer nje se ne možemo odreći; mi ne možemo živjeti bez večere Gospodnjelj!“

U toj dubokoj vjeri, u vjeri da Krist svojoj žrtvi sjedinjuje žrtvu Crkve, ova je provincija u nezaboravnoj duhovnoj obnovi 1971. godine ekshumirala kosti braće iz ratnog skloništa i iz Mostarskog Graca te su ih braća na svojim rukama donijela ovamo i pokopali u ovom našem središnjem svetištu na Širokom Brijegu.

A onda, čim je granulo sunce slobode, Provincija se dala na sve strane tragajući za istinom o svojoj ubijenoj braći i o svome ubijenom i nestalom puku.

Povjerenstvo za pripremu kauze mučenika i poslije Vicepostulatura otvaraju ratna stratišta u Zagvozdu, Vrgorcu, Vitini, Ljubuškom. Pronađene franjevačke krunice nakon tolikih desetljeća progovaraju svojim zrncima i raspelima upravo ono što smo čuli u prvome čitanju: „Ja znam dobro: moj Izbavitelj živi.“ U suglasju s tom svjedočkom vjerom danas, nakon 68 godina, mi donosimo i polažemo umorne i slomljene kosti naše braće fra Martina i fra Slobodana.

O, draga moja braćo, fra Martine i fra Slobodane, tko vam može izmjeriti bol koju ste prošli, tko suze prebrojati?! Jedno znam: Niste se pokolebali. Uzeli ste na svoja pleća svoj križ i kročili pravom stranom svoje Kalvarije. I na vašem kalvarijskom putu čuli su se udarci bičeva, padale su poruge i psovke, odzvanjale pljuske. Ne znam jeste li susreli ijednog Šimuna ili Veroniku. Eto, to vam mi svojom molitvom i ovim ukopom danas želimo biti!

Fra Martin Sopta, rođen 14. veljače 1891. na Dužicama, dolazi na Široki Brijeg kao dječak učiti kako bi postao franjevac. Završava tu 6 razreda gimnazije, a 7. i 8. razred u državnoj gimnaziji u Mostaru i 1910. polaže veliku maturu. U osviti Prvog svjetskog rata završava u Mostaru u samostanu bogosloviju i piše molbu upravi Provincije za studij matematike, fizike i spekulativne filozofije u Zagrebu. Sve završava u roku i dolazi 1917. za profesora u Gimnaziju na Širokom Brijegu. Godine 1927. ide u Mostar u Bogosloviju, da bi opet od 1932. do 1943. predavao matematiku i fiziku u Gimnaziji na Širokom Brijegu. Godine 1943. zbog ratnih djelovanja prati bogoslove preko Čerina do Veljaka da bi im predavao. A onda se tom

dobrom i učenom fratu gubi svaki trag. Braća samo znaju da je otišao k bolesniku i da se više nije vratio. Nađene su mu kosti s njegovom krunicom i naočala na Tomića njivi u Ljubuškom. Martinova lubanja nosi trag smrtonosnog hica. Oko njegovih su ruku okrutne žice, a on je znao svojom rukom pružati samo mir, Kristov mir. Oče fra Martine, poštovani naš profesore, počivaj u miru Božjem!

Sa svojim je profesorom konačno kući, ovamo u svoj samostan Široki Brijeg, došao i naš brat fra Slobodan Lončar. Rođen je 3. ožujka 1915. Završava gimnaziju na Širokom Brijegu i bogosloviju u Mostaru. Kao svećenik, kapelan je u ratnim godinama ovdje na Širokom Brijegu, a 1944. odlazi za kapelana u Drinovce. Tu su ga partizani uhitili početkom veljače 1945. Tužno je za njim kročio njegov župnik fra Ratimir Kordić. Sve do Ljubuškog. A onda fra Slobodana uzimaju i s fra Martinom ga ubijaju na Tomića njivi. Tijelo mu odaju njegove naočale i njegova krunica.

Draga naša pobijena braće, sad znamo za grobove vas trideset i trojice. Točno polovice. Daj, Bože, da za grobove ostalih ikad doznamo, kao i za tisućama i tisućama naših umorenih vjernika!

Naša pobijena braća su svojom žrtvom obilježili ovaj Brijeg i tolike brjegove i proplanke i tako dali pečat našoj zajednici.

Njihovo svjedočanstvo vjere do okrutne smrti nama je smjerokaz na putu. Snagu na tom putu crpimo iz Riječi, iz sakramenata, iz svete ljubavi i bratskog života. Sve ove godine prepoznajemo da je taj put isprepleten mnogim granicama križeva, po kojima nas Gospodin želi uvijek nanovo susresti i vratiti na pravi put, za Njim i s Njim. I danas kao zajednica ponavljamo kako želimo kročiti tim stopama. Ta znamo, na tom je tragu stopa naš vlastiti smisao i jedini put u život vječni!

Draga moja braće i sestre! Što nam ovi istinski svjedoci vjere poručuju svojim životima i svojom žrtvom? Ne govore nam o ekonomiji, ne govore o poslovima koje ćemo otvarati. Oni nam govore o Bogu! Jer je Bog bio jedino i dostatno njihovo bogatstvo. I pitaju nas: Što to znači kad duša više nema Boga, kad ne zna čemu živi, ne zna koji je smisao života, a sve ovozemaljsko ima?

Nije li njihova poruka nama, u raznim krizama života, da čovjek danas istinski pati od drukčijeg siromaštva, od siromaštva Boga! Ne zna zašto živi! Neka taj glas nebeskog Jeruzalema prodire u naše siromaštvo i spusti svoju poruku na naš povijesni hod! Amen!

IZJAVA ZA JAVNOST VIJEĆA ZA PRAVDU, MIR I SKRB ZA SVE STVORENO HERCEGOVAČKE FRANJEVAČKE PROVINCIJE UZNESENJA BDM

Vijeće za pravdu, mir i skrb za sve stvoreno Hercegovačke franjevačke Provincije poziva sve ljudе dobre volje, posebno one koji su prikraćeni u svojim ljudskim i građanskim pravima, na razboritost. One koji i prosvjedom žele ukazati na ozbiljnost svih poteškoća pozivamo na odgovorno ponašanje dok prosvjedujući iznose svoje zahtjeve.

Suosjećamo s onima koji su obespravljeni, uviđamo potrebu promjena i podupiremo nastojanja za uspostavljanjem pravednijeg i učinkovitijeg sustava vlasti i društva, po uzoru na poznata rješenja koja su se u dosadašnjoj praksi pokazala uspješnima, vodeći pri tome računa o svim ovdašnjim posebnostima.

Osim opravdanosti prosvjeda, zbog teške gospodarske i socijalne situacije, prijeko je potrebno ostati u okvirima odgovornoga i društveno prihvatljivog ponašanja, koje isključuje nepromišljene postupke i rušilačke pohode, čime se u potpunosti obezvrađuju razlozi i smisao bilo kakvih prosvjeda.

Zalažući se za socijalno pravično i pravedno uređeno društvo, što je preduvjet gospodarskog razvoja i dobrobiti svakog pojedinca, apeliramo i na povratak procesu traženja istinski pravednoga političkog rješenja.

Neka nam svima dobri i milostivi Bog, po zagovoru sv. Franje Asiškoga, koji je slavio Boga sa svim njegovim stvorenjima, iz ljubavi prema Bogu ljubio svakoga čovjeka i širio Božji mir, udijeli svjetlo razumu i potakne srca na istinsku pravdu, mir i solidarnost jednih prema drugima, bilo to zgodno ili nezgodno. Mir i dobro!

Mostar, 11. veljače 2014.

Fra Tomislav Puljić, pročelnik Vijeća

SVJEDOČENJE POZIVA POSTULANATA I NOVAKA U DRINOVCIIMA

Poslije Širokoga Brijega, na poziv župnika fra Bože Milića, došli smo i u Drinovce posvjedočiti o svome duhovom pozivu i putu. U nedjelju 23. veljače 2014. pred župnom kućom u Drinovcima dočekali su nas fra Bože i fra Sretan.

Misno slavlje, koje je započelo u 11:00 sati, animirali smo pjevanjem i čitanjima liturgijskih tekstova. Misu je predvodio fra Slavko Soldo, meštar novaka, a sumisili su župnik fra Bože Milić i fra Stanko Maibić, meštar postulanata. Prigodnu propovijed o duhovnome pozivu, ali i o pozivu uopće održao je fra Stanko.

Nakon misnoga slavlja slijedilo je svjedočenje postulanata i novaka. Fra Stanko, kao provincijski promicatelj duhovnih zvanja, najavio je i opisao tijek svjedočenja.

Prvo su svjedočili postulanti. Džoni Dragić ukratko je predstavio postulaturu, program postulature, a Romario Marijanović posvjedočio je o svome životnom putu i dolasku u postulaturu.

Slijedila je pjesma koju smo zajednički izveli s novacima. Zatim su na red došli novaci. Fra Lovro Šimić govorio je o novicijatu, a fra Stipe Rotim opisao je tijek njegova duhovnog poziva.

Nakon svjedočenja novaka otpjevali smo završnu pjesmu, a na kraju programa župnik je zahvalio mestrima, novacima i postulantima.

Crkva je bila posve ispunjena vjernicima. Nakon svete mise nitko nije otišao dok program nije završio, iako je zajedno s misom trajao gotovo dva sata. Njihova nasmiješena lica i buran pljesak dokaz su da im je ovo druženje bilo ugodno i zanimljivo.

Druženje smo nastavili u župnim prostorijama, okrijepili se hranom koju su pripremili fratri sa župljanima, pjevali uz harmoniku i gitaru te odigrali partiju stolnoga nogometa.

Na kraju smo zahvalili fra Boži i fra Sretanu na lijepu, ugodnu i bratskome prijmu i pošli u obilazak prirodnoga parka Peć Mlina. Nakon kraćega druženja i razgledanja prirodnih ljepota parka i izvora rijeke Tihaljine pozdravili smo se s novacima i krenuli u svoje samostane.

Antonio Primorac, postulant

PROVINCJSKA DUHOVNA OBNOVA U MAJČINU SELU

U srijedu 12. ožujka 2014. u Majčinu selu naša je provincija imala svoju korizmenu duhovnu obnovu. Zajedno s novacima i postulantima sudjelovalo je 70 braće.

Nakon što su se braća skupila, bratski pozdravila i porazgovarala te kavom i sokovima okrijepila, započeli smo duhovni program molitvom Srednjega časa.

Duhovnu obnovu predvodio je fra Željko Barbarić sa Širokoga Brijega na temu: *Ako se na me ne oslonite, ne ćete se održati* (Iz 7,9b).

Predavač nas je na vrlo neuobičajen način pozvao da ovo korizmeno vrijeme iskoristimo za kritičko preispitivanje samih sebe, koliko i kako autentično živimo evanđelje koje drugima naviještamo, kako živimo redovništvo i zajedništvo koje smo Bogu, Crkvi i jedni drugima obećali.

„Započela je korizma. Zvući i jeći onaj Kristov poziv: ‘Obrati se i vjeruj Evanđelju!’ Mi to izgovaramo ljudima, propovijedamo ljudima evanđelje, naviještamo Radosnu vijest. U kolikoj mjeri sam ja sam zahvaćen

evanđeljem može se primijetit iz moje svakodnevnice” – rekao je fra Željko i citirao našega bivšeg generala Carballa: „Evangelizirati znači živjeti, zaraziti, svjedočiti, zapaliti organj u srcu naših suvremenika nakon što smo pustili da organj Gospodnje riječi bude upaljen u našem srcu. (...) Život je uvijek rječitiji od mnogih govora, i samo život dosljedan s onim što govorimo učinit će vjerodostojnim naše govore. Evangelizatorska misija nije pisanje slogana, nego, prije svega i nadasve, pitanje svjedočenja života vjere. Ispovijedati evanđelje uključuje

prianjati uz Krista kao što pojas prianja uz struk.”

Postavio je pitanje koliko su i danas aktualne riječi fra Didaka Buntića, provincijala, koje je 1921. uputio braći: „Sjetimo se, braćo, i imajmo uvijek pred očima, da smo duhovni stalež, da smo duhovnici: pa zašto se takvima nazivamo ako nemamo unutarnjeg života – *lucus non lucendo*. Koju funkciju može s uspjehom vršiti takav jedan isprazni i bez ikakva unutarnjeg života svećenik – redovnik: zar funkciju učitelja, pastira, suca, liječnika spavši na jedno prosto klepetalo? Zar je duhovni leš u stanju na život probuditi, zagrijati, ohrabriti i okrijepiti iko-ga? – Ne! On je jedino kadar da ga okuži, zarazi, usmrti!”

Nakon predavanja bila je prilika za sv. isповјед, a potom u 12:00 sati u kapelici Majčina sela slavili smo sv. misu. Provincijal fra Miljenko Šteko, koji je predslavio sv. misu, posvijestio nam je mjesto i instituciju Majčina sela, koje je provincijski projekt i za koje je svaki brat odgovoran. Nigdje kao ovdje nije naša ljubav tako izazvana da pomažemo bližnjemu u potrebi, djeci koja su bez roditelja ili iz razvaljenih obitelji i osobama

koje se u „Milosrdnom Ocu“ liječe od različitih ovisnosti.

U svojoj homiliji fra Željko je između ostalog naglasio: „Slavimo euharistiju. Gospodnju gozbu. I u njoj se događa pretvorba. Milošu Božjom mi svećenici izabrani smo da dadnemo svoje ruke i svoje živote kako bi se to moglo događati. Kruh se pretvara u tijelo Kristovo. Vino se

se. Krist nam daje primjer u svakoj svetoj misi kako bi naš život trebao izgledati."

Sv. misno slavlje uveličali su naši postulanti i novaci li-jepim pjevanjem pod ravnajnjem svoga meštara fra Stanka Mabića.

Ravnatelj Majčina sela fra Dragan Ružić sa svojim suradnicima Ijbazno i širokogrudno omogućili su nam ove duhovne trenutka u okrilju Sela, ali i počastili svečanim ručkom. Na tome im iskrena hvala! Braća će to znati užravatiti svojom materijalnom i moralnom potporom u funkciranju ove tako vrijedne i važne karitativne institucije.

pretvara u Kristovu krv. I je li to jedina pretvorba koja bi se trebala dogoditi na misi? Poput pretvorbe na oltaru, ima se dogoditi i pretvorba onih koji su došli oko oltara. (...) I mi se dolazimo mijenjati. Mijenjati svoje stavove. Učiti se od Krista. Posebno od onoga trenutka kad se lomi Tijelo, lomi se posvećena hostija po uzoru na Krista koji se slomio za nas na križu. Lomi i dijeli se. Lomi i daje

PROMOCIJA ZVANJA U ŽUPI GORICA – SOVIĆI

Nakon Širokoga Brijega i Drinovaca, na poziv župnika fra Stipe Markovića, svjedočili smo o duhovnome pozivu u Župi Gorica – Sovići na drugu korismenu nedjelju.

Došli smo oko 10 sata u župu i zajedno s novacima imali probu i upjevavanje za misu. Misno slavlje, koje je počelo u 11:00 sati, predvodio je fra Ivan Landeka, pomoći meštar novaka, uz koncelebraciju župnika fra Stipe.

Za vrijeme mise ministrirali su i pjevali postulant i novaci pod ravnanjem odgojitelja postulanata fra Stanka Mabića.

U homiliji fra Ivan je dirljivo govorio o duhovnoj Gori preobraženja koja stoji ispred svih nas kao duhovni izazov i poziv. Uz tumačenje evanđelja također je govorio i o duhovnome pozivu.

Poslije svete mise slijedio je program svjedočenja koji je vodio fra Stanko Mabić, provincijski promicatelj zvanja. Program je bio manje-više isti kao i do sada. Fra Stanko je pozvao po dvojicu postulanata i novaka da predstave svoje bratstvo i svoj duhovni put vjernicima.

Postulaturu je predstavio Franjo Čuljak, a o svome pozivu i samome dolasku u postulaturu posvjedo-

čio je Ivan Pehar. Novicijat je predstavio fra Luka Čorić, a o svome pozivu posvjedočio je fra Milan Galić.

Između točaka predstavljanja zbor postulanata i novaka pjevaо je prigodne pjesme. Crkva je bila puna i nakon mise, za vrijeme svjedočenja koje je trajalo pola sata, nitko nije napustio crkvu. Štoviše, rado su ostali i kasnije izrazili svoju zahvalu i podršku mladima koji su se odlučili za duhovni poziv.

Fra Stanko je zahvalio župniku, fratrима u župi, časnim sestrama kao i svim vjernicima na lijepu i srdačnu prijmu. Pozvao je vjernike na molitvu za duhovna zvanja, a isto je učinio i župnik u svome obraćanju, kao i propovjednik fra Ivan.

Poslije mise i svjedočenja župnik nas je pozvao na svečani ručak. Mi smo mu zahvalili dobrim apetitom, ali i riječima i pjesmom.

Zavalujemo župniku fra Stipi te župnim vikarima fra Vinku i fra Nikoli što su nas pozvali u svoje bratstvo i u svoju župu da promičemo zvanje i tako potaknemo mlade na duhovni poziv.

Franjo Čuljak, postulant

PROSLAVA STOTOGA ROĐENDANA DR. FRA ČASTIMIRA MAJIĆA U CHICAGU

(Fra Jozo Grbeš) – U četvrtak 9. siječnja 2014. svečanom svetom misom u Župi sv. Jeronima u Chicagu proslavljena je 100. godina rođenja najstarijega našeg člana dr. fra Častimira Majića.

Misno slavlje predvodio je provincijal dr. fra Miljenko Šteko uz sumisništvo 19 svećenika. Na kraju propovijedi fra Miljenko je u ime Provincije darovao fra Častimiru prigodni foto-album sa svim njegovim fotografijama iz arhiva Provincije. Fra Častimir je aktivno sudjelovao u misnom slavlju te na kraju svete mise puku podijelio blagoslov.

Svečanost je nastavljena u župnoj dvorani u nazočnosti gotovo 300 gostiju iz Chicaga, Milwaukee i okolice te fra Častimirove rodbine iz Kalifornije. Prigodnu riječ uputila je generalna konzulica hrvatske države dr. Jelena Grčić Polić, Nevenka Jurković u

ime društva Hrvatska žena, Steve Majić u ime obitelji, provincijal fra Miljenko Šteko u ime Provincije, fra Jozo Grbeš, kustos, u ime njegove franjevačke zajednice te fra Ivica Majstorović, župnik Župe sv. Jeronima.

Na video-zaslonu pokazan je fra Častimirov životni vijek. Na kraju se svima u gotovo polusatnome govoru obratio fra Častimir. Čvrstim i jakim glasom zahvalio je svima. Između ostalog rekao je: „Dug je ovaj moj životni put, stotinu godina života. Veliki je to dar Božji! Od Vitine, Širokog Brijega, Mostara, Rima, Freiburga, Chicaga, St. Louis, Milwaukeea, New Yorka i opet Chicaga. Put ispunjen mnogim susretima, dobrim ljudima, ugodnim sjećanjima. Na tome putu prepoznatljiva je ruka Božja koja me vodila i čuvala i pokazivala mi put. Sada kada sam stigao do svoje stote godine i gle-

dajući unatrag, u ovo moje stoljeće života, ostaje mi učiniti samo jedno: reći hvala. Hvala Bogu na daru dugoga života. Hvala mojoj franjevačkoj zajednici u kojoj sam više od 80 godina. Hvala svima vama, dragi prijatelji, za dobar dio toga našeg zajedničkog puta.“

Fra Častimir je vrlo dojmljivo govorio i o svojim sjećanjima na svoga oca i majku, svojim odgojiteljima u Gimnaziji na Širokome Brijegu, svojim provincijalima i profesorima.

Uz svečanu pjesmu „Sretan rođendan“ i veliku rođendansku tortu ovo slavlje je bilo na radost svima nazočnima koji su i sami potvrdili da je ovaj događaj i za sve njih jedinstven – stoljeće života jednoga svećenika.

Prigodne čestitke uputili su: papa Franjo, generalni ministar franjevaca, Michael Perry, hrvatski kardinal Josip Bozanić, čikaški kardinal Francis George, fratri fra Častimirove rodne župe Vitine, fra Željko Grubišić i fra Petar Ljubičić, gradonačelnik Zagreba Milan Bandić, načelnik Općine Ljubaški Nevenko Barbarić i drugi.

Posebnu proklamaciju i čestitku uputio je gradonačelnik Chicago Mr. Rahm Emanuel proglašivši 9. siječnja 2014. danom Fr. Majića za grad Chicago. Gradsko vijeće grada Chicaga te županija Cook također su izdali posebna priznanja u čast slavljeniku.

U prilogu donosimo propovijed provincijala fra Miljenka na fra Častimirovoj svečanoj svetoj misi u održanoj u 18:00 sati.

Propovijed – Sto godina života fra Častimira Majića

„Bez primanja ljudske ljubavi nikada ne bih postao čovjek, u krajnjem bih slučaju postao vučje dijete. Da sam primio duhovni život, to posve nekomu dugujem; to je čisti dar... Bio sam hranjen, njegovan, poučavan, najprije kod kuće, a zatim u školi, učio sam shvaćati ono što mi daruju moja osjetila, bio sam uvođen u posredujući jezik, sve dok ga nisam pojmio i njime ovladao, a tijekom je godina u mene prodirao bezbrojan oblikovni materijal koji se ugradio u mene i mene izgradio u sebi. Ovladavanje je preraslo u moći-chiniti; stajao sam zadivljeno pred svime što su ljudi već naučili chiniti, i zbog toga zaboravljao da svako činjenje počiva na izvornoj primljenosti. (...) Primatelj nije beživotni putni kovčeg u koji se nešto odlaže, nego brazda na njivi u kojoj treba izrasti sjeme. Ako je njiva živi duh, postaje aktualna prispodoba o talentima: ono što mi je povjereni mora biti 'upravljeno' i oplođeno na duhovni način. Moje je to kao ono što mi je predano, s nadom da će donijeti urod, o kojemu ču morati položiti račun... na vagi istine.

Sve to svoju posebnu jasnoću zadobiva u Crkvi Isusa Krista... Ovdje nitko sebi ništa ne uzima osim onoga što mu se dadne. Nitko ne ide na isповijed da bi samome sebi uzeo odrješenje od svojih grijeha. Nitko ne ide na krštenje da bi sam sebi izlio vodu na glavu. I još važnije: nijedan svećenik ne zaređuje sama sebe, mora ga zarediti netko tko je također primio sveti red. I slijedimo li dugi niz 'apostolskog nasljeda', nailazimo na prve kojima je Krist podijelio punomoć 'da to čine njemu na spomen'. (...) Sve je posuđeno kao dar u čijoj plodnosti treba donijeti trideseterostruk, šezdeseterostruk ili stostruk rod. I ništa

za sebe, nego za cjelinu koju Isus označava kao 'kraljevstvo Božje'."

Poštovani oče fra Častimire, ovako je zborio Vaš učeni profesor Hans Urs von Balthasar!

U duhu evanđelja koje smo čuli i ovih riječi Vašega profesora, usudim se večeras – kao prvom fratu naše Provincije koji slavi stoljeće života – govoriti o plodnosti dara Vašega života nama, ovoj zajednici, Crkvi Božjoj i čitavu puku – odnosno *cjelini koju Isus označava kao „kraljevstvo Božje“*.

Na ovaj dan 1914. godine Vi ste u svojoj Vitini ugledali svjetlo ovoga svijeta. Radost ste bili svojim roditeljima Anti i Ivi r. Boras. Dali su Vam na krštenju ime Ivan. Osim što je ta godina bilježila Vaše rođenje, bilježi i početak velikoga svjetskog sukoba, Prvog svjetskog rata. Očevi Vaših generacija tada su diljem Europe sijali svoje živote po carskim frontama, a Hercegovina je padala u sve veću bijedu, glad i jad. Sami u svojim *Životnim uspomenama prošlosti* o tome vremenu najranijeg djetinjstva pišete: „Kao dijete bio sam prepušten brizi svoje majke i svojih stričeva, u kojima sam našao nadoknadu za oca koji je umro u ranim godinama moga djetinjstva (1923).“

Pučku školu od 1923. do 1927. završavate u Vitini, a školske godine 1927./28. dolazite na Široki Brjeg. Našao sam u gimnaziskom *Ljetopisu* iz 1930. godine sljedeću vijest: 20. I. (ponedjeljak) najboljim đacima iz svih VIII razreda (po jednom) dao knjigu, M. Vanina, Sunčanom stranom. Najbolji đak bio:

I. razred Jakov Barbarić / II. Pero Vasilj / III. Majić / IV. Josip Roso / V. Ilija Šaravanja / VI. Blaž Katić / VII. fra Rufin Šilić / VIII. fra Tadija Kožul.

Školske 1930./31. godine završavate IV. razred, razredni Vam je starješina fra Placid Pandžić, predmetni učitelj. Niži tečajni ispit, popularniji kao mala matura, održan Vam je od 11. do 17. lipnja 1931. Oslobođeni ste usmenog ispita na maloj maturi jer ste odlično uradili pismene zadatke. Vi i dalje nastavljate dobro učiti i spremati se za život. U petom razredu školske 1931./32. godine razredni Vam je starješina bio fra Oton dr. Knezović, a u šestom razredni starješina fra Marijan dr. Zubac.

Dana 2. svibnja 1933. godine fra Marijan Zubac vodio Vas je popodne na ekskurziju na Šudurovu Glavicu. Sjećate li se toga?! A onda 2. srpnja 1933. na Humcu, pred fra Dominikom Mandićem, provincijalom oblačite franjevački habit i dobivate ime fra Častimir.

Nakon svršenog novicijata idete opet na Široki u VII. razred gimnazije, školske 1934./35. godine. Razredni Vam je starješina fra Arhanđeo dr. Nuić. Razred ste završili odličnim, a sljedeće školske godine (1935./36.) u VIII. ste razredu. Razredni Vam je starješina o. fra Živko dr. Martić. Razred ste opet završili odličnim. Pristupate ispitu zrelosti od 10. do 16. lipnja 1936. I na velikoj ste maturi bili oslobođeni usmenog dijela ispita jer ste odlično uradili pismene zadatke iz svih predmeta.

I evo Vas na Franjevačkoj bogosloviji u našem samostanu u Mostaru. I tamo Vam se u dokumentima navode tri izvedenice imena: Timotej, Honorius i Častimir!

Poslije završene srednje klasične škole pribrojeni ste 17. rujna 1936. pitomcima našeg studija na Bogosloviji u Mostaru.

Akademske godine 1936./37. odlično završavate I. i II. semestar; 1937./38. III. i IV., a 1938./39. go-

dine V. i VI. Akademske 1939./40. godine VII. i VIII. završavate na Antonianumu u Rimu. Rektorat je Franjevačke bogoslovije u Mostaru te semestre nostrificirao 17. rujna 1940. godine. Akademske 1940/41. godine s odličnim uspjehom završavate IX. i X. semestar. Na Franjevačkoj teologiji u Mostaru te godine polažete diplomski i jurisdikcijski ispit.

Kroz to su vrijeme nadošli i vječni zavjeti – 4. srpnja 1937. u Mostaru pred provincijalom fra Matom Čuturićem. Potom slijede: subđakonat 29. svibnja 1939., đakonat 3. lipnja 1939. te svećeništvo 4. lipnja 1937. koje Vam je u Mostaru podijelio Alojzije Mišić, biskup.

Sve to vrijeme školovanja u Vitini, na Širokom Brijegu i Mostaru nikada niste imali dovoljno kvalitetne hrane, štoviše, prolazite nevolju gladi. No na pretek je bilo elana, pobožnosti i ljubavi za svetost redovništva, učenje i rast prema svećeničkom i redovničkom pozivu koji ste sanjali živjeti na Gospodnjoj njivi kršne Hercegovine. No čovjek snuje, a Bog određuje – ne kaže se uzalud.

Po završetku teološkog studija u Mostaru uprava Vas Provincije 1941. godine šalje u Freiburg im Bresgau da biste studirali germanistiku i položili poslijediplomski ispit. U Freiburgu ostajete neplanirano dugo, završavate doktorate iz filozofije i teologije i 1951. godine dolazite u Ameriku gdje ostajete, evo, do danas.

A trebali ste se vratiti u Provinciju i biti profesor na Širokom Brijegu. No sve se izokrenulo, stravični i apokaliptični dani – kako ih nazva pokojni fra Janko Bubalo – počeli su harati našom provincijom. Braću su našu ubijali na pravdi Boga. Široki spalili, Mostar u Neretvu bacili i gdje god su uhvatili fratra, ubili su ga. Još tražimo kosti mnoge naše subraće u

nutarnjem raspoloženju bolnoga prisjećanja. Partizani su tada u četveročetima ubijali ljudi našega podneblja koje je zavijeno u crno tihu civililo za svojom djecom. Domovina nije smjela naglas plakati da je ne čuju. Žene u crnini i majke tih po stajama i ogradama nisu ni uspjevale pravilno izgovoriti čudno ime Bleiburga. Rijetki preživjeli ispod glasa bi im, u prolazu ili za svete mise prišapnuli: „Zadnji sam ga put vidio na Bleiburgu.“ Zidovi su uši imali. I upravo su se svit zidovi i prezide naslušali andeoških pozdrava, „priporuka“, litanija i Gospinih krunica... za vas ovdje i za tolike za koje se nikad doznao nije gdje su. Tu molitvu rađala je vjera u Isusove riječi Šimunu Petru izrečene u predvečerje muke za Crkvu koja nastaje: „Ja sam molio za tebe, da se ne pokoleba tvоя vjera“ (Lk 22,31). Zbilja je trebalo milosti Božje i snage vjere da se sve izdrži. Možda najbolje o svemu govori činjenica da je brojem braće, u tim poratnim godinama, naš najveći samostan bio Kazne-no-popravni zatvor u Zenici...

Izdrži i samo izdrži, radi i moli, rađaj i odgajaj – ponavljava je Hercegovina sebi u bradu, da nitko živ ne čuje, a Vi ste ovamo, fra Častimire, s drugom našom braćom i čestitim narodom sve to slutili pa pisali o tome, borili se na sve strane i na sve se načine dosjećali slati pomoći i braći i našem naruđu. I, usudio bih se reći, tko zna kako bi preživjeli i opstali da nije bilo vas izvan Provincije?!

Za sve ste ovo s braćom u Kustodiji dobro znali. Bodrili nas i nadali se zajedno s nama. Potihom ste uzdisali, predahnjivali pa opet zasukivali rukave i nastavljali radići.

Čim su ugasili Hrvatsku tiskaru franjevačke provincije u Mostaru, Vi ste je u Chicagu osnovali. Da glas u pustinji ne zamukne. Znali ste koliko je to važno jer ste već kao bogoslov uređivali *Stopama*

otaca, almanah *Hercegovačke bogoslovne mladeži Bakula*, a po dolasku u Ameriku postajete urednik *Danice*. I tu odgovornu i tešku dužnost obavljate od 1951. pa do 1961. godine. Potom ste duhovni pomoćnik na Župi sv. Josipa u St. Louisu od travnja 1961. do listopada 1963., pa u Župi sv. Ćirila i Metoda u New Yorku od 1963. do 1967. godine. Župnik ste Župe Srca Isusova u Milwaukee od 30. lipnja 1967. do kolovoza 1979.

Opet dolazite za urednika *Danice* od 1979. do 1988. godine. Gvardijan ste samostana sv. Ante u Chicagu od 1988. do 1994. Urednik ste *Hrvatskog katoličkog glasnika* od 1992. do 1994., a *Hrvatskog kalendara* od 1994. do 1996. Osim toga kustos ste od 1973. do 1976. godine, kustodijski savjetnik od 1967. do 1970. i od 1976. do 1979. godine. U mirovini ste u samostanu sv. Ante u Chicagu od 1996. godine. No Vi ste se nastavili i dalje baviti i pastoralnim i znanstvenim radom sve do današnjeg dana. Do punine jednoga stoljeća. Na osobit su nam način dragi Vaši članci o našoj ubijenoj braći u knjizi *U nebo zagledani*.

Iz svake Vaše napisane riječi soči osobitost franjevačkog života i ona specifična ljubav koja je stasala na našem podneblju. Kad čitam Vaš životopis, imam dojam da ste zavjet učinili da ćete stotstruko donositi plodove za sve one kojih više nije bilo – jer ste rano ostali najprije bez oca, a onda i bez većine subraće fratarata koji su svoju krv prolili u Drugom svjetskom ratu i poraću. Koliko god Vas je Bog obdario dugim godinama života, istom Vam je mjerom podario talent i ljubav svima nama ostaviti toliko toga zapisanog u periodici koju ste uređivali, u knjigama i člancima koje ste napisali i još uvijek pišete.

Iz pobrojanoga, a toliko toga uopće ne spomenutoga, naglašavam ono bitno: uvijek ste ostali pravi franjevac čuvajući granice dostojanstva, kako sami svjedočite u posljednjem razgovoru za *Glas Koncila*. I na to ste uvijek bili ponosni. Uz to ste iz srca sanjali slobodnu Hrvatsku i sve činili da je bude. Vjerujem da ste i jednom i drugom dali i te kako svoga osobnog obola.

Poštovani fra Častimire, večeras mi je bila čast govoriti o Vašem časnom životu i svim jedrim plodovima koje ste u njemu kao

svećenik i franjevac iznjedrili, i sve to Gospodinu prikazati kao izraz hvale i zahvalnice. U ove riječi također unosim osjećaje čitave naše zajednice i sve, zajedno s Vama, želim pretvoriti u čin kojim ćemo ovom svetom misom uzdici hvalu Bogu posvećujući mu i u budućnosti Vaše i naše vrijeme.

Neka Vam dragi Bog sve obilato naplati i nagradi. Mi ljudi možemo ovo što možemo – iskreno reći velika hvala! U ime Hercegovačke franjevačke provincije dajem Vam ovaj album uspomena u kojem su Vama drage fotografije

je koje čuva naša zajednica – kao stamen memorije kršćanstva, franjevaštva i hrvatskoga duha – a pripremili su ga s puno ljubavi i znanja fra Ante Tomas i fra Ante Marić. Neka Vas i svu braću ovde podsjetete na godine patnje i ponosa, na rast ove provincije iz, ljudski gledano, ničega.

Neka Vam je, oče fra Častimire, čestit Vaš stoti rođendan i neka Vam dragi Bog podari obilje blagoslova i još dobroga zdravlja! Mir i dobro!

Fra Miljenko Šteko,
provincijal

INTERVJU S DR. FRA ČASTIMIROM MAJIĆEM O NJEGOVU STOTOME ROĐENDANU

(Chicago, siječnja 2014.) – Kao svećenik i franjevac koliko ste i na koji način osjetili partizansku i komunističku čizmu?

Ja bih ponajprije rekao da je to povezano sa sudbinom moga oca Ante Majića. On je 1906. godine s 45 mladića, svojih kolega pošao potražiti kruh i slobodu u Americi. Putovali su s talijanskim brodom „Gerti“ iz Trsta. Kada su došli u New York, rasporedili su ih u Pensylvaniju u rudnike uglja. Moj je otac tu radio do Božića 1912. godine. Onda se vratio kući.

Osnovao je obitelj. Godine 1913. uzeo je lvu Boras za ženu. Ja sam rođen 1914. Htio je sa mnom i majkom vratiti se u zemlju slobode Washingtona i Lincolna, ali bečka soldateska ga je natjerala u vojsku i poslala ga na bojišnicu na Karpatе. Godine 1915. zarobili su ga Rusi i u sibirskom logoru, gulagu proveo je više godina. Teško bolestan, otrovan, pušten je na slobodu 1921. godine te je na poklade 1923. godine umro u svojoj kući u Vitini. Bilo mu je samo 37 godina. A ja do tada nisam bio ni pošao u školu. Mi smo osjećali čizmu srpskih i crnogorskih žandara. Ponegdje su bili napadi komunista koji su ugrovili pojedina sela, a i nas u bogosloviji. Ja sam osobno izbjegao masakr komunističkih odreda slanjem u Njemačku. Istom sam 1946. godine doznao za ubojstvo mojih 66 franjevaca i ostalih žrtava komunizma koje mi je javio dr. fra Dominik Mandić iz Rima. Oni su bili moje kolege i profesori. O njima sam napisao sjećanja koja su objavljena u knjizi *U Nebo zagledani* 2011. godine. U emigraciji su mnogi stradali od te komunističke čizme. Više od 70 ljudi ubila je Udba. Među njima je bio i Križan Brkić iz Los Angelesa, predsjednik Udruge Hrvata Los Angelesa. Meni je osobno poslana bomba u jednom paketu. Dakle ta komunistička čizma pratila me kroz cijeli život. Budući da sam bio iznimno angažiran u radu za slobodu Hrvatske, njihova prijetnja bila je stalna, a moji prijatelji i suradnici ubijani su. Moja je generacija to proživljavala cijeli život. Nadam se i molim Bogu da je to vrijeme iza svih nas. I nikada više!

Kako, odnosno zahvaljujući kojim projektima ste promicali očuvanje hrvatskoga i katoličkoga identiteta?

U Americi smo imali svećenički savez kojemu sam bio predsjednik. Imali smo i svoje glasilo *Vinculum caritatis*. Taj je savez pomagao na mnoge načine hrvatskim institucijama, njihovim programima i akcijama. Izdavali smo liturgijske knjige i organizirali pomoć Hrvatima u potrebi, a posebno smo pomagali kardinalu Stepincu. Uspjeli smo posebnim kanalima doći do kardinala Stepinca. I u Americi smo o njemu stalno govorili, njegovo smo ime s ponosom promicali. Sjećam se kako smo u Chicagu s kiparom Ivanom Meštrovićem svečano organizirali proslavu 60. obljetnice njegova života, 1958. godine. Na tom je skupu u hotelu Morisson bilo više od 2000 ljudi. Bio je nazočan i nadbiskup Chicaga, kardinal Meier. Stoga smo svake godine imali i 10. veljače dan sjećanja na kardinala Stepinca. Stalno smo organizirali događaje koji su govorili o našem hrvatskom i katoličkom identitetu. Tjednik *Danica* bio je vodeći list hrvatske emigracije. Preko *Danice* izvješćivali smo naš narod o potrebi suradnje emigracije i odanosti hrvatskoj ideji te cilju oslobođenja Hrvatske od komunista i stranih utjecaja (posebno Beograda i Pešte). Bio je to tjednik koji je išao u sve dijelove svijeta i na sve kontinente. Naša franjevačka tiskara u Chicagu, koja je osnovana 19. prosinca 1946., a prvi ju je vodio fra Anzelmo Slišković, bila je važan kotač u tom procesu rada za Hrvatsku. Ovdje su tiskana djela najboljih hrvatskih pera u emigraciji, uključujući i sva djela dr. Mandića. Tiskara je radila 24 sata. Knjige, novine, magazini, letci bili su tiskani upravo ovdje. Ta je tiskara mnogo pridonijela promicanju hrvatske slobode, identiteta i katoličkog duha. Bez nje bi mnogi projekti bili teško izvedivi. Posebice naši proglaši koji su išli često u javnost, svi su bili tiskani upravo ovdje. Tiskara je bila posebno na udaru Udbe pa smo morali imati i zaštitu američke policije.

Kada već spominjete kardinala Stepinca, Vi ste jedan od rijetkih, još živućih ljudi koji je još davno susreo kardinala Stepinca?

Ja sam ga upoznao još 1938. godine. Sjećam se kao jučer kada je naš meštar fra Jerko Mihaljević rekao nama bogoslovima da će nas posjetiti nadbiskup Stepinac. Bio je s nama u Mostaru. Održao nam je predavanja. Išli smo zajedno s njim na Široki Brjeg. Masa naroda. Slavio je svetu misu za puk. Tu je ostao također dva dana. Doživio sam ga kao učena čovjeka, ponizna, Crkvi odana. Bio je dostojan svoga svećeničkog i biskupske staleža. Njegova je figura odavala otmjena gospodina. U razgovorima je bio vrlo ugodan. Svakomu je dobro činio. Bio je miran,

blag čovjek, odan, stamen u svom vjerovanju. Bila mi je velika čast da sam te dane mogao biti u njegovoj blizini. Stoga kasnija zalaganja za njega bila su mi velika radost.

Možete li opisati svoje djelovanje na kulturnome području, posebno na očuvanju hrvatskoga jezika?

Kao kustos godine 1975. potaknuo sam osnivanje Hrvatskog etničkog instituta u Chicagu radi očuvanja naše kulture, jezika i identiteta. Naša je kustodija uredila prostore za tu svrhu te se od tada u Institutu čuvala građa iz naših župa, udruga, klubova itd. U njemu se otada čuvaju mnogi važni dokumenti. U odjelu za Institut osnovana je i sekcija koja se brine za hrvatske škole. Naime osnivanje hrvatskih škola nije bio samo rezultat rada Instituta nego i Saveza. U svim župama osnivane su hrvatske škole koje su vodile brigu o očuvanju hrvatskog jezika i identiteta uopće. Nemjerljiva je njihova uloga u očuvanju hrvatskog jezika. Moram reći da smo sami radili na izradi knjiga, njihovu tiskanju, bez ičije pomoći. I tako sve do danas, 23 godine nakon ponovne uspostave hrvatske države. Moj cijeli život u Americi odvijao se u četiri jake organizacije u kojima sam radio i žrtvovao se: Hrvatska katolička zajednica, Ujedinjeni američki Hrvati, Hrvatski svećenički savez i Hrvatsko narodno vijeće.

Koliko Hrvati druge, treće i četvrte generacije imaju osjećaj za svoje podrijetlo?

Držim da u Americi danas ima između petsto i šest sto tisuća Hrvata. Prva se generacija snašla prilično dobro. Našla je posao i njihova su djeca odrasla u hrvatskom duhu. Druga i treća generacija prilično ovisi o povezanosti s hrvatskim župama i udrugama. Hrvatske su župe imale nezamjenjivu ulogu u očuvanju hrvatskog jezika i odanosti druge i treće generacije domovini njihovih roditelja. Prilično su školovani. Mnogi su sve više u kontaktu s Hrvatskom. Naš narodni identitet nismo nikome htjeli prodati. Borili smo se za slobodu. Naše idealno gledanje na Hrvatsku često je doživjelo razočaranje. Mi smo se borili za časnu, dobru, poštenu Hrvatsku. Ali iako smo često razočarani, ne odustajemo. Nikada. Pa, mi smo bili kroz 13 stoljeća uglavnom robovi tuđina. Zato sloboda i je tako teška. Ali budućnost je naša.

Koliko su hrvatski svećenici u tuđini prepoznatljivi u mjesnoj Crkvi?

Mora se priznati da je naša zadaća bila organizirati župe koje bi čuvale naš identitet, ali i biti uvijek dio Crkve. Naš svećenički savez bio je vrlo cijenjen u svim biskupijama. Naši su prijedlozi uvažavani i

bili smo dio dijaloga i života mjesne Crkve. Svi su biskupi podržavali naš rad. Znali su da su ovo zdrave katoličke zajednice, jasno izražena vjerskog identiteta. Stoga su nas uvijek snažno i podržavali, bilo u župnom radu, bilo u radu za Hrvatsku. Njima smo se uvijek mogli obratiti za pomoć jer smo znali da uvijek od njih možemo dobiti zaštitu.

Godine 1954. šest hrvatskih svećenika, na čelu s paterom Juričkom koji je bio predsjednik svećeničkog saveza, Stepinčev bivši tajnik Lacković, vlč. Kamber i drugi bili su primljeni u Bijelu kuću kod predsjednika Eisenhowera tražeći da on osobno učini nešto za hrvatsku slobodu od komunizma. U izravnom susretu s najmoćnijim čovjekom svijeta predočili su mu stanje Hrvata, statistike o ubijenim svećenima, sudbinu zatočenog kardinala Stepinca itd. Bio je to i naš najveći uspjeh.

Nakon svih patnja i nada, rada za slobodu svoga naroda kako ste doživjeli neovisnost, ponovnu uspostavu Hrvatske?

Hrvati su dugo bili robovi stranaca. Ja sam radio na njihovoj slobodi cijeli život. Uvijek smo u svojim tiskovinama promicali slobodu Hrvatske. Uvijek sam vjerovao da će jednog dana Hrvatska biti nezavisna. Ono što je došlo nije ideal koji sam ja osobno očekivao jer sam očekivao bolju državu, pravičniju, s više slobode. Nema slobode države ako nema osobne čovjekove slobode. Zato nisam osjećao da je moj

ideal potpuno ostvaren, niti 90-ih, a posebno ne danas kada je socijalistička uprava u državi.

Komunizam je stvarao nepovjerenje čovjeka prema čovjeku, i to je išlo čak i u obiteljske krugove. Sustav je stvarao sve veći broj doušnika i plaćenika. I najvažnije: komunizam je u biti svoje ideološke protivnike likvidirao bez ikakvih sudova i istraga. Time je stvarao masovne grobnice. Najbolji primjer za to jest Bleiburg koji je sa svojim posljedicama i marševima smrti, križnim putovima najveća neizlječiva rana na tijelu hrvatske nacije. Žrtve komunizma nikada se neće dovoljno ispitati.

Koliko ste puta otišli u Hrvatsku?

Od 1941. do 1991. godine bio sam samo jednom, i to nakon kanonizacije sv. Nikole Tavelića, 22. lipnja 1970. Dakle u vrijeme hrvatskog proljeća uspio sam doći kući na nekoliko dana. Nas 36 tada je otišlo u Hrvatsku. U svibnju 1991. ponovno sam otpotovao. Dakle u 50 godina samo su mi jednom dopustili otići u domovinu. Osjećao sam da sam došao u oslobođenu domovinu od komunizma, ali ne potpuno slobodnu. Osjećao sam nesigurnost, ali došao sam doma. Nisam uzalud radio sve ove godine. Bio sam ponosan što su naš rad, muke, pisanje, novine, glasila, društva, crkve postigli uspjeh. Duh slobode oživio je. Emigracija je učinila svoje s ponosom. Sto poсто sam siguran da slobodne Hrvatske ne bi bilo bez velike pomoći emigracije; političke, intelektualne,

duhovne, financijske... Sretan sam što sam dio te već sada velike povijesti. Nakon toga svake dvije godine išao sam u Hrvatsku, sve do 2005. godine, kada sam navršio 92 godine. Starost. Teško je sada putovati.

Hoće li se Hrvati vratiti? Kako Hrvati danas gledaju na Hrvatsku?

Hrvati ostaju ovdje. Imaju dobar posao. Mnogi su završili dobre škole. Da je političko i gospodarsko stanje u Hrvatskoj bolje, sve bi bilo drukčije. U Hrvatskoj su zakoni i standard ispod svake razine. U toj našoj maloj zemlji čujem da ima više od 360.000 nezaposlenih. To ne bi izdržala ni Amerika. Što očekivati? Bojim se da se oni koji odlaze nikada više ne će vratiti. Ali isto mi se nekako čini da oni koji se vrate u Hrvatsku ne žive dugo. Ne znam zašto, ali znate kada sustav ne funkcioniра, onda to utječe na cijelog čovjeka, kao i u komunizmu. Mislim da Hrvatima prijeći povratak taj još uvijek jak socijalistički mentalitet. Njega kao da se Hrvati ne mogu riješiti. Nesigurnost života svakoga čini nesretnim.

Kakva je američka politika prema Hrvatskoj?

Američka politika ponajprije se upravlja svojim interesima. Ima aspiracije zadiranja u svacištu slobodu. Amerika sudjeluje u svemu gdje god se što pojavi. Nama su nametnuli Daytonski sporazum i prekinuli akcije koje su išle smjerom prema Hrvatskoj. Bilo je mnogo „plivanja“ u toj politici. Za ono što su činili negativno 90-ih sada se javno kaju. Mi smo samo branili svoje i ispali smo krivi. Danas mislim da je *status quo*. Smatram da je Amerika još uvijek naklonjenija Beogradu negoli Zagrebu. Možda to čudno zvuči, ali ja mislim da je Amerika u svojoj povijesti uvijek išla s većim i jačim državama. Sjećam se Bangladeša i Pakistana i drugih stvaranja nacija po svijetu. Kada su se dijelili bilo gdje, Amerika je bila na strani da ostanu zajedno jer je njoj u interesu velika cjelina koju je lakše kontrolirati. Stoga je Amerika tako dugo inzistirala na cjelovitoj, unitarnoj Jugoslaviji. Ona će pomoći Hrvatskoj onoliko koliko je njoj u interesu. Američka politika uvijek je samo američki interes. Sada su prema nama nakloni, ali ako su Hrvati pametni, onda će svoj nacionalni interes naći u američkom interesu. Hrvatska geopolitička pozicija je izvrsna. Samo, čini mi se, da hrvatska politika nije baš sposobna u međunarodnim vodama. Naša je vlada usmjerena ljevičarski. Nije se opredijelila protiv komunizma. Još se uvijek kockaju sa srpskom politikom. Lom s Beogradom još nije dovršen. Imali smo kroz povijest podanički duh koji nije bio sposoban osamostaliti se, da se pozitivno oglasi u korist naroda. Taj nas podanički duh prati kroz stoljeća. Vrijeme je da se probudimo!

Kako komentirate iseljavanje Hrvata iz Hrvatske i BiH?

Gospodarsko stanje sili ljudi da traže sebi kruh i slobodu. I kruh je sloboda. To je najtragičnija pojava hrvatske povijesti. Naše stanovništvo ne samo da stari i ide u mirovinu nego se i smanjuje. Gospodarstvo je presudno. Ako nema posla i kruha, čovjek će otići. A što ljudi dalje odlaze, to se teže vraćaju. Možda se iz nekih europskih zemalja Europe ponetko i vrati, ali ako ode preko Oceana, nema povratka.

Vlast sa svojim metodama nije našla nikakvo bolje rješenje da se standard povećava, da se radništvo uposli i da može sa svojom obitelji dostoјno živjeti. Političari su problem. Mi nemamo vizionara ni u politici, ni u gospodarstvu, ni u Crkvi. Bez vizionara ne možemo naprijed. Treba imati vizionare koji u svom geniju imaju ideja kako stanje promijeniti, kako učiniti radikalni zaokret. Vizionari znaju povesti, pokazati put i biti uvjereni da će uspjeti. Sjećam se Konrada Adenaura i njegovih ministara. Bili su na koljenima, srušena zemlja, nemoguće stanje... I podigli su ju te stali na čelo svijeta. To čine samo vizionari. Hrvatima za to, čini mi se, nedostaje glavna stvar: disciplina! U BiH situacija je neodrživa. Postoje četiri problema: Srbi imaju previše vlasti u BiH, drugo: muslimansko-hrvatska Federacija ne radi uopće. Muslimani gledaju samo svoj interes. Treće: strani interesi podržavaju ideje Muslimana i Srba više nego Hrvata. Četvrto: Hrvati su međusobno podijeljeni. Uz to ih je korupcija, čujem, uništila. Mi smo dakle postali mala manjina. Nepovjerenje je preveliko. Stoga ljudi odlaze. Šteta! Najrealnije bi bilo da se u BiH stvore kantoni po švicarskom sustavu. Po njima bi različite nacije imale svoja središta i tako bi im bilo lakše međusobno surađivati. Ovako je to razbijena kuća.

Kao franjevac, redovnik, kako gledate na današnju karizmu Reda u usporedbi kad je bio u napunu snage?

Ja sam i u domovini i u emigraciji doživljavao franjevačku karizmu. Oslanjao sam se na riječi sv. Pavla: „Nihil habentes omnia possidentes – Ništa nemate, ali sve posjedujete.“ To je karizma sv. Franje. Mislim da je odgoj u sjemeništima i bogoslovijama liberalniji nego ikada. Mi smo odgojeni u disciplini, molitvi i posluhu. Danas se to gubi. Mi smo imali veći osjećaj za žrtvu i darivanje. Ali moram priznati da mi se čini kako su ovi mladi danas prilično radini, angažirani. Imaju smisla za mlade. Mi smo se više vezali za starije generacije. Ovi mnogo rade s mladima i to je vrlo dobro. Tu im skidam kapu. Kada sam ja bio kandidat za sjemenište, bilo nas je 68 kandidata, a primali su samo 12. Danas toliko redovničkih kandi-

data nema cijela Europa. Ja sam sretan što sam živio onda. Proživiljavao sam sve te životne faze. Mi smo istinski prihvaćali svoje odgojitelje, profesore. Vjerovali smo im. Osjećaj pripadnosti bio je snažan.

Kroz svoj dugi život susretali ste se i radili s mnogim poznatim osobama iz javnog života?

Mogu reći da sam uglavnom sve naše političke vođe i poznate radnike na oslobođenju Hrvatske osobno poznavao... Svi su bili uključeni u Hrvatsko narodno vijeće, poput Branka i Ivana Jelića, Vrančića, Nevistića, Nikolića, Mate Meštrovića i drugih. Susretao sam i druge, poput princeze od Saksona, bugarskog kralja Borisa, još 1943. godine, mnoge, zaista mnoge američke senatore i kongresnike, kardinale i biskupe. Zajedno s don Antonom Livajušćem i Stepinčevim tajnikom vlč. Stjepanom Lackovićem pokopao sam Vladka Mačeka. Bilo je to u svibnju 1964. u Washingtonu. Bilo nas je malo na sprovodu. Čujem da su mu kasnije zemne ostatke prenijeli u Zagreb.

Mačeka sam poznavao još od 1952. godine kada sam ga upoznao na sastanku Ujedinjenih američkih Hrvata u Chicagu. Posjećivao sam ga u Washingtonu. Sjećam se da mi je negdje godinu dana prije smrti rekao: „Fratri, čitam vašu *Danicu* da vidim gdje fratri stoe!“ Bio je dobar čovjek, ne previše snalažljiv u politici, ali sam ga poštivao jer nije išao u pakt s nacistima. I zato što sam ga poštivao išao sam s grupom Hrvata iz New Yorka u Washington na njegov sprovod. Nije nas bilo mnogo, ali je bilo dostoјanstveno. Sjećam se dirljivoga govora gosp. Ante Klarica, predsjednika HSS-a iz Belgije koji je tada, kao da sada gledam, proročki rekao nad otvorenim grobom: „Mi Vam se kunemo da će Vaše kosti počivati u slobodnoj i neovisnoj hrvatskoj državi!“ I bi tako.

Koliko svećenika i redovnika drži duhovnost, molitva, meditacija? Ima li toga dovoljno u današnjem svećeništvu?

Mislim da stariji posvećuju pozornost molitvi i prisutnosti. Kada ste stariji, više ste usmjereni na vječnost. Kada ste mlađi, usmjereni ste na aktivizam, na društveni rad. Kada uđete u godine, više razmišljate o životu. A za nas je Krist temeljni kamen. Bez Njega, Njegove jednostavnosti, Njegova poslanja, Njegove ljubavi – nezamislivo je Božje kraljevstvo. Ako čovjek malo dalje i dublje promišlja o Kristu, iako od svojih nije bio primljen, On govoru uvijek o svom Ocu. Ja vjerujem da nas Duh Sveti, koji drži sve, usmjerava na vječnost.

Crkva je nerazdvojna od kulture. Zapravo kultura, počevši od književnosti, umjetnosti, arhi-

tekture pa sve do glazbe, izrasla je ponajviše iz Crkve. Kako procjenjuje današnje stanje?

Crkva je uvijek bila orientirana prema čovjeku. Čovjekova duhovnost utječe na sve što čovjek čini. Primjerice srednji je vijek imao ne samo dobre teologe nego i ljudi koji su svoj pogled proširivali na širu osnovicu ljudskoga djelovanja. Pogledajte samo našega Boškovića ili Tomu Akvinskoga ili sv. Bonaventuru. Danas se život više materijalizira negoli prije. Posao čovjeku određuje štošta, pa i njegov karakter. Ljudi moje generacije živjeli su skromnije, ali sretnije. Današnji je čovjek neskloniji umnom poslu, dubljem promišljanju stvarnosti. Suvremeni ljudi kao da su zatvoreni u manje krugove, neosjetljiviji su za opće dobro. U moje vrijeme čovjek je imao jaču duhovnu podlogu. Uloga je Crkve u čovjeku iznova probuditi vrijednosti koje su nesebične. Moji su fratri s narodom živjeli, trpjeli i umirali. Život koji je uvijek stalno darivan za opće dobro.

Što je tajna dugovječna života?

Uredan život. Ne materijaliziran. Ne previše tjeskobe. Prirodan rast – prihvati onako kako se u čovjeku razvija. Mi smo u školi bili poučavani disciplini. I sada vidim da je ona iznimno važna. Ne previše hrane! Treba sam sebe kontrolirati. Prelazak granica ne čini čovjeku dobro. To utječe na čovjekov duhovni i fizički život. Mali ljudi imaju svoje komplekse koji otežavaju njihov život. Treba se njih čuvati. I nači uvijek ravnotežu između zdravlja, hrane, odnosa prema ljudima, pogleda na život, zdrave duhovnost. Dobro je biti umjeren. Ako čovjek nema duhovne podloge i metafizičke osnove, onda je izgubljen. Humor je važan, on je dio života, bez njega život ostaje sirov i suh. I zaista, nije bitno koliko dugo živjeti, iako je meni draga što sam doživio stotu, nego kako smo proveli život.

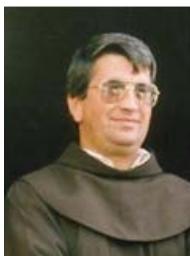
Jeste li sretni što ste ovaj jedan, jedini, ali dugi život proživjeli kao svećenik?

Jesam. Napišite da sam vrlo sretan. Moj svećenički poziv, u svim kušnjama života, bio je i ostao čvrst. Nikada nisam u njega posumnjao. Bio sam sretan 1939. kada sam bio zaređen za svećenika. Moj svećenički poziv stalno se produbljivao, nikada nisam u njega sumnjaо. Kao Mojsijev goruci oganj, koji stalno gori, a nije nikada izgarao, sve je moglo biti dovedeno u pitanje, ali moj svećenički poziv nikada nije dolazio u pitanje. Opet bih izabrao njega jer se u njemu osjećam siguran, sretan i vjerujem da je to moje pravo mjesto u Crkvi i Franjevačkom redu.

(Razgovarao fra Jozo Grbeš)

NAŠI POKOJNICI

PREMINUO FRA STOJAN ZRNO

Fra Stojan Zrno, član Hercegovačke franjevačke provincije, preminuo je 21. prosinca 2013. nakon teške bolesti u plućnoj bolnici Jordanovac u Zagrebu u 64. godini života, 45. godini redovništva i 38. godini svećeništva.

Fra Stojan Zrno rođen je 22. veljače 1950. u Šuici. Sjemenište završava u Visokome. Bogosloviju započinje u Sarajevu 1972. godine, zatim odlazi u Fuldu 1973., gdje ostaje do svoga ređenja. Vraća se u Hercegovinu i vrši službu kapelana u Mostaru od 1976. do 1977., zatim odlazi u Čitluk i tu ostaje do 1982. godine, da bi od 1982. pa do 1986. godine bio u Tomislavgradu. Nakon poziva i osobne odluke za misionara odlazi u Belgiju 1986., da bi u listopadu iduće godine otišao u Kongo (Zair). Djelovao je kao župni vikar u Kayeyu od listopada 1987.

do veljače 1992., župnik u Kayeyu od veljače 1992. do listopada 1995., katedralni župnik u Kamini od listopada 1995. do veljače 2000. te župnik u Kimpangi od veljače 2000. godine. Posljednje dvije godine zbog teške bolesti boravio je na liječenju u Zagrebu.

Isprācāj tijela pok. fra Stojana bit će u ponедјелjak 23. prosinca u 15:00 sati u crkvi Bezgrješnoga začeća Blažene Djevice Marije u zagrebačkoj Dubravi, Avenija Gojka Šuška 2.

Sprovodna sv. misa slavit će se u crkvi u Tomislavgradu u utorak 24. prosinca u 13:00 sati, a potom sprovodni obredi i ukop na groblju Karaula.

Pokoj vječni daruj mu Gospodine!

SPROVOD POK. FRA STOJANA ZRNE

Na Badnji dan, 24. prosinca 2013., Hercegovačka franjevačka provincija i vjerni puk oprostili su se od svoga franjevca i dugogodišnjega misionara u Kongu pok. fra Stojana Zrne.

Nakon teške i iscrpljujuće bolesti u subotu 21. prosinca 2013. u plućnoj bolnici Jordanovac u Zagrebu preselio se u vječnost naš fra Stojan u 64. godini života, 45. godini redovništva i 38. godini svećeništva.

Isprācāj posmrtnih ostataka pok. fra Stojana bio je u ponedjeljak 23. prosinca u 15:00 sati u prepunoj crkvi Bezgrješnoga začeća Blažene Djevice Marije u zagrebačkoj Dubravi, Avenija Gojka Šuška 2. Braća franjevcu na čelu s gvardijanom fra Draženkom Tomićem na euharistijskome slavlju oprostili su se od svoga subrata fra Stojana koji je bio i kao bolesnik dobri duh ove zajednice. Bogu su preporučili njegovu dobru dušu, a tijelo mu ispratili u njegov duvanjski zavičaj.

Fra Draženko Tomić ispratio ga je ovim riječima:

Braćo svećenici, dragi don Mihovile i Ante, Mile i Anđelka s obiteljima, kao i obitelji †† Mile i Ivana, poštovani prijatelji i vjernici!

Svjedoci Božje ljubavi od koje nas ništa ne može rastaviti vole i ljube život, svoj i život svakoga čovjeka. Da bi se mogao ljubiti život, potrebno ga je istinski živjeti u sebi i u drugima. Potrebno je boriti se protiv tolikih oblika zarobljenosti i umiranja. Kršćanski misionari i misionarke navješčuju ljubav Božju koju ništa ne može rastaviti od nas. Njega, betlehemsko Dijete, ovi maleni prepoznaju u svakome čovjeku, a fra Stojan Zrno osobito u afričkim ljudima. Stoga je njegovo zalaganje radost i ponos Crkve u Hrvata. On je ponajprije bio evangelizator, svjedok ljubavi Božje, ali istodobno i veleposlanik srca i lica svoje nacije. Možemo samo pretpostaviti što je sve značilo djelovanje fra Stojana Zrne za tolike malene u Africi. Možemo zamisliti što je za njih značio njegov odlazak prije dvije godine zbog teške bolesti.

Ali naš se život mijenja, a ne oduzima. Iz nebeske visine ponovo će im dolaziti i biti s njima i za njih. Na jedan drugi način pratiti će ih i radovati se njihovoj svjetlijoj budućnosti, kao i čitavoga Crnog kontinenta, trajno obilježenoga njegovom ljubavlju. Ljubav vidi bolest i dalje.

Dragi fra Stojane! Daru i pone se naše Crkve i naroda! Hvala ti za dvije godine boravka ovdje u samostanu u Zagrebu, za strpljivost kojom si nosio breme svoje teške bolesti, za tvoj radostan i optimističan duh. Neka te u svoj očinski zagrlijaj prihvati ona ljubav od koje te ništa u životu nije moglo rastaviti.

U ime samostanske zajednice zahvalujem nazočnim svećenicima i svima koji su došli na ovaj ispraćaj. Zatim rodbini na susretljivosti i zauzimanju za fra Stojana, medicinskomu osoblju plućne bolnice Jordanovac, liječnicima Batarelju i Bebeku i svima koji su fra Stojana susretali s ljubavlju. Pokoj vječni daruj mu, Gospodine!

U crkvi sv. Nikole Tavelića u Tomislavgradu u utorak 24. pro-

sinca u 13:00 sati sprovodnu sv. misu predslavio je mostarko-duvanjski biskup mons. Ratko Perić uz susavlje o. provincijala fra Miljenka Šteke, gvardijana fra Ante Pranića, fra Stojanova brata don Mihovila te više od 70 svećenika. Bazilika je bila premalena za mnoštvo vjernika među kojima su bile mnoge časne sestre, novaci i bogoslovi koji su se u molitvi i zahvalnosti željeli oprostiti od dragoga pokojnika.

Na početku sv. mise **o. Biskup** izrazio je sućut obitelji pok. fra Stojana i naglasio da je on iz obitelji od desetero djece (7 braće i 3 sestre). Iskrenu sućut uputio je Hercegovačkoj franjevačkoj provinciji na čelu s provincijalom fra Miljenkom te zajednici vjernika u misijama u Kongu gdje je fra Stojan djelovao 24 godine, dok ga teška bolest nije prisilila da pođe u domovinu na liječenje.

U svojoj homiliji provincijal **fra Miljenko Šteko** iznio je jasno i jezgrovit životni put i poslanje pok. Stojana. Donosimo ju u cijelosti:

Preuzvišeni oče biskupe, draga subraćo u redovništvu i svećeništvu, časne sestre, rodbino fra Stojanova, vjerni Božji narode!

Jučer smo na božićnom prijmu razmišljali o paradoksu vjere. I evo nas danas, na Badnji dan, pred

najočitijim paradoksom ljudskoga bića koje se ovozemno toliko bori za život, a u konačnici to je paradoksalna borba u kojoj pobijediti znači izgubiti! Ili, vjernički još jasnije, potpuno se predati prevelikoj Božjoj ljubavi i njezinu polaganju prava na ljudsko srce i njegove otukcage. Znao je to biblijski čovjek i zato je u svojoj borbi molio i žudio – s one strane prividnosti – da se spozna Bog, da se vidi Njegovo lice, da se predra Njegovoj ljubavi. Eto, u tom paradoksu, dok se naše srce stezalo i steže ovih dana, naš dragi fra Stole pobijedio je svoju ovozemaljsku stvarnost i predao se potpuno Bogu! Ali nije to bilo samo za ovih smrtnih časova, duboko vjerujemo, iz onoga što je nama kao ljudima bilo zorno, da je on svoje srce od malena Bogu predao da raspolaze njime i odbroji mu otkucaje.

Dragi fra Stojane! Nakon što si u ovih pet i nešto desetljeća, evo, završio svoj životni krug i opet stigao nadomak svome Galešiću i svojoj Šuici, s bratskom ljubavlju, velikim poštovanjem i tugom ogrnutom ponosom želim u ime Hercegovačke franjevačke provincije, i svih nas, od Tebe uzeti svoj ovozemaljski oproštaj.

Završivši osnovnu školu u Šuici javljaš se hercegovačkim franjevcima da bi postao fratar. Odlaziš u Visoko. S odličnim uspjehom završavaš, oblačiš habit na Humcu, od-

laziš na teologiju u Sarajevo, pa u Fuldu, slaviš mladu sv. misu i evo Te na njivi Gospodnjoj u Mostaru, Čitluku, Tomislavgradu. I kad su poglavari mislili da si lijepo „upramčio”, u Tvojoj duši i u tvom franjevačkom zovu nema granica. Intenzivno učiš francuski i 1987. godine odlaziš u srce Afrike biti navjestitelj Kristove Radosne vijesti. Tu ostaješ djelatan gotovo četvrt stoljeća. Teška te bolest sprječava u Tvojem dalnjem misionarskom radu. Ostaješ u Zagrebu na lječenju, a od ljetos pun elana i željan rada, uz pastoral u našoj crkvi i kao pomoćni meštar naših bogoslova.

Bog Te, fra Stojane, izrazito nadario. Dao ti dušu prostranu, široku kao ovo naše Duvanjsko polje, ozračenu milinom i smislom za lijepo, za dobro i osobito za zdrav humor. Dao Ti oko koje je kao usput sve vidjelo i još dar da sve to znadeš jednostavno i impresivno prenijeti u riječi i ponuditi drugima u pisani tekstu koji je čitatelje bogatio i krijebio. Već kao sjemeničtarac u Visokom đački list „Cvijet”, koji su komunisti ugasili 1945. godine, s ostalim sjemeničtarcima oživljavaš 1968. godine u „Novi cvijet” i član si njegova prvog obnovljenog uredništva. Godine 1971. zajedno s drugim novacima i meštom na Humcu pokrećeš novački list „Na izvorima” u kojem si također član osnivačkog uredništva. Sve te po-

datke s radošću sam osobno prebrao kao pomoćni meštar na Humcu dok sam kušao ponovno oživjeti taj list devedesetih godina. S istom radošću i znatiželjom čitao sam Tvoje tekstove sa stranica misijskog lista „Radosne vijesti”. A „Naša ognjišta”, kao i mnogi drugi listovi i časopisi u svojim bi bibliografijama bili i te kako siromašniji da nije Tvoga pristupa i suradnje.

Serafskom si jednostavnošću krasio svaku redovničku zajednicu u kojoj si živio i djelovao. Za Tebe je bilo bitno sve ono što pripada životu našega bratstva, bila to koriska molitva ili bratsko druženje u razgovornici. I nije bilo stvarnosti u našem životu kojem Ti, fra Stojane, ne bi dao onu tanku nit opuštenosti i bratske ljubavi. Znao si, slikovito rečeno, na svoja jaka ramena uzeti tolike terete koje je zajednica proživiljavala i nositi ih preko različitih životnih bujica i rijeka, prenositi ih na drugu obalu i biti sretan što je to tako. Prošavši najdubljim gazovima raznih događanja, sjesti umoran i sretan na drugu obalu i započeti opušteno o nečem neočekivanom što bi svima dušu i lice ozarilo osmijehom i ljubavlju koja je od Tebe dolazila.

Znao si, dragi fra Stojane, ono što životu u zajednici treba. I to si do iznemoglosti davao. Život je za Tebe bio poput prazna papira koji Ti je pružio Tvoj Stvoritelj, a Ti

si znao: sad to treba ispisati. Jednostavno, jasno i čitko. Da svatko može pročitati, shvatiti, da se svatko u tom nađe. I nalazili su se ljudi koji su s Tobom živjeli u tome jer si Ti bio u svakoj riječi, svakom znaku. I onda – u rano jutro, u subotu 21. prosinca 2013., stiže poruka iz bolnice na zagrebačkom Jordanovcu kako je te noći Tvoja duša s tim životnim papirom došla svome Stvoritelju i puna pouzdanja pružila papir koji je ispisao Tvoj život, dragi naš brate Stole. Duboko vjerujem da Ti je Gospodin, sveznajući i pravedni, već izrekao one evanđeoske riječi: Dođi, slugo dobri i vjerni. U malom si bio dobar i vjeran, povjerit će ti veliko. Evo ti prostranstva moga kraljevstva i moje vječnosti. Zasluzio si ih na tom malom komadiću zemlje hrvatske ili afričke, svejedno! Jer si srcem ljubio obje, radostan i predan učio, pa radio, propovijedao, držao vjerouau, krštavao, vjenčavao, na ukopima pružao riječi utjehe; pomagao graditi kuće, škole, crkve. A osobito zato što si živu Crkvu uvijek gradio.

Rekoh, evo si, fra Stojane, tu životnu kružnicu spojio. Kao da Te opet s osmijehom vidim u tvome duvanjskom samostanu, kao da Te opet vidim u Hercegovačkoj franjevačkoj provinciji koju si iz dna duše volio. Kao da Te opet vidim među nama, a Ti nam prenosiš svoj osmijeh koji se ne zaboravlja, jer nije bio površan nego iz dna duše.

Ponikao si iz obitelji svoga oca Marka i svoje majke Mare, obitelji koja je s vjerom u Boga svaki dan započinjala i završavala. Iz toga ozračja rađa se Tvoj duhovni poziv i poziv Tvoga brata, svećenika don Mihovila i pok. Bože, raste vjerničko stablo ostale Tvoje braće i sestara.

Bože, i mi iz dubine svoga srca sad kažemo: Hvala ti za našeg brata fra Stojana Zrnu, fra Stolu. Vijest o njegovoj smrti sve nas je zatekla, otela svima uzdah: Kako? Nagradi ga vječnim mirom. Daj mu vječni odmor. Nagradi ga za sve dobro

koje je izobilno davao gdje god je djelovao. Znamo, fra Stojan je mogao još biti s nama. No svojom vjerom također znamo da, Bože, Ti znaš najbolje. Iskrena sućut Vama, brate don Mihovile i brate Ante, sestre Mile i Anđelka, vašim obiteljima kao i obiteljima pok. braće Mile i Ivana, sućut svoj fra Stojanovo rodbini i prijateljima.

Fra Stojane, sa svojim si pokojnim roditeljima, svojom pokojnom braćom i subraćom, vjerujemo, u nebeskom koru. Mi okupljeni u ovoj najsvetijoj molitvi, sv. Misi, za Tebe molimo danas da milosrdni Bog Gospodina našega Isusa Krista, Otac slave i pravedni Sudac, koji Ti je za života s nama darovao Duha mudrosti, potpuno očistio Tvoje oči duše kojima ćeš jasno vidjeti i uskljeknuti: Kojeg li bogatstva slave u baštini njegovoj među svetima i koje li izvanredne veličine u moći njegove za nas koji smo vjerovali... (usp. Ef 1, 19).

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine. Počivao u miru. Amen!

Fra Stojan, iako je bio opečaćen teškom bolesti, bio je spremjan služiti svojoj zajednici u granici mogućega te je ovoga ljeta preuzeo službu pomoćnoga odgojitelja bogoslova. U ime bogoslova, samostanske zajednice u Zagrebu – Dubravi, kao i u svoje ime od njega se oprostio **fra Svetozar Kraljević**:

Dragi fra Stojane!

Ti si dočekao svoj sveti dan. Davno si čuo navještenje, bio u Betlehemu, prošao sela i gradove u kojima si propovijedao, prošao si Jeruzalem i Kalvariju. I, evo, prije tri dana čuo si glas: Dođi, slugo dobri i vjerni.

Mi Tvoje bliže i daljnje kolege dobro znamo: u sjemeništu i bogosloviji samo petice. Bilo Te ondje gdje se radilo, učilo, pjevalo, na nogometu i u učenim razgovorima. Vic i šala nikada ti nisu izostali.

Fra Stojan nije mogao ignorirati

zov Crkve i drage Afrike. Ode u daleku zemlju! Godine su prolazile. Stara toyota, daleka bespuća, od sela do sela, od radosti do radosti, od nedaće do nedaće. Nigdje bez evanđelja, nigdje bez osmijeha, uvijek s nadom.

Jedanput u Zairu – Kongu čitavog mu dana suze tekle. Nisu se zaustavljele. Suze i suze. Za koji dan doznao da mu je majka umrla upravo u vrijeme kad su suze tekle. Tijelo nije znalo, ali znala je duša.

Godine 2011. došao je u Provinciju u posjet. Upravo toga ljeta, vrućega jednog dana, u Međugorju dugo je ispovijedao i počeo se osjećati loše, umorno i zadihan. Lječnici su prvo rekli: Teška upala pluća, a onda... Zagreb. Uskoro su i fra Stojan i drugi znali što je.

U Zagrebu nije bio bolesnik. Bio je meštar bogoslova, ispovjednik, propovjednik, fratar i prijatelj. Na početku došašća ove godine rekao je: „Molite se Bogu da i ja mogu ispunijati.“ Nedavno reče: „Niste se dobro molili.“

Dragi anđeo čuvar bio mu je rođak doktor Zdravko Perković. Pošli smo u bolnicu na Jordanovac. Snaže su bile malaksale, ali duh snazan i potpuno prisutan. Liječnik mu je htio pomoći da, malo okrijepljen i osnažen, završi kemoterapiju.

Ali Gospodin u punini dana, kad su se njegova pisma ispunila, nježno ga je pozvao k sebi.

A njegove ruke i oči, i srce i lice kao da su bile malo podignute. Sve su pozdravljele: njih u Africi, njegove bogoslove u Zagrebu, njegove iz obitelji, njegove fratre u Tomislavgradu i Provinciji, sve vjernike.

Zato, Gospodine, u ovoj dolini suza i povrijeđenih ljudi, mnogih izgubljenih nada hvala Ti što si još jedanput ovdje u Tomislavgradu zasjao svetim i dobrim čovjekom. Pokoj vječni daruj mu, Gospodine.

Fra Stojan je kao misionar nавијештао Isusovu veselu vijest ljudima u prostranstvima Konga u Africi više od 24 godine. Toliko je zavolio crnoga čovjeka da ga je nazivao „naš čovik“. Vodio je Dnevnik svoga djelovanja što ga je u nastavcima objavljivao u misijskom časopisu *Radosna vijest*. Znao je pisati tako plastično i napeto da ga se čitalo bez predaha.

U ime uredništva *Radosne vijesti* od fra Stojana se oprostio **don Ivan Štironja**, ravnatelj Papinskih misijskih djela BiH:

Duboko moje poštovanje biskupu Ratku, braći svećenicima, redovnicima, redovnicama i svima vama, istinski prijatelji pokojnoga misionara fra Stojana, oko čijeg smo se tijela okupili uz molitvu da mu Gospodar života i smrti podari duši mir sada u vječnosti, a jednom, nakon Sudnjega dana, mir u

preobraženu tijelu!

Iskrena ljudska i kršćanska sućut tebi, dragi don Mihovile, i svoj užoj i daljnjoj rodbini, kao i cijeloj obitelji Hercegovačke franjevačke provincije s provincijalom fra Miljenkom na čelu.

Sućut izražavam u ime hrvatskih misionara i misionarki, neki su se ovih dana javili i sućut izrazili; u ime nacionalnoga ravnatelja PMD RH, vlc. Antuna Štefana; dijecezanskih ravnatelja PMD, ovdje prisutnog don Tomislava Ljubana iz Mostara i preč. Pave Šekerije iz Sarajeva – mons. Lukenda zbog sprječenosti nije došao, ali je jutros slavio svetu misu u Prnjavoru za pokoj duše našega fra Stojana.

Kršćansko suosjećanje izražavam i u ime ostalih ravnatelja PMD RH i BiH, u ime misijskih djelatnika, dobročinitelja i prijatelja misije.

Dakako, iskreno ljudsko i vjerničko suosjećanje izražavam i u svoje ime.

U ovoj svetoj misi zadušnici Boga smo slavili i zahvalili mu za relativno kratak život vrijedna, vjerna i vesela navjestitelja Radosne vijesti spasenja. No došli smo i moliti da naš fra Stojan ovozemaljsku prolaznost i nesigurnost zamijeni vječnom sigurnošću; da Afriku zamijeni nebom, žuljave jaslice i krvave križeve ovozemnih poteškoća i bolesti da zamijeni neprolaznom uskršnjom gozbom u društvu izabranih.

Poštovani i cijenjeni misionare, dragi naš fra Stojane! U trenutcima rastanka i oproštaja s dragim ljudima često se čuje da je zemlja osiromašena a nebo obogaćeno. Usudjem se reći, kada si ti u pitanju, zemlja ostaje bogata jer na njoj ostaje više njiva na kojima si djelovalo, osobito ona posljedna – afrička misija, duga 240 km, koju si sam, uz moralnu podršku svoje subraće, trojice misionara – fra Ante, fra Filipa i fra Pere – brazdao i obrađivao i na njoj sjeme Božje riječi sijao. Iznenađujući je i nenadano prije koju godinu napustio, ali je nisi prestao voljeti i zalijevati sa svoje bolesničke postelje. Neka tvoje molitve, patnja i žrtve budu zalog uspjeha i dobra uroda na misijskim poljima svete Crkve.

Dragi fra Stojane, nastaviti ćemo prepričavati doživljaje i anegdote iz tvoga bogata misionarskog repertoara. Rado ćemo i dalje čitati tvoju rubriku Iz Dnevnika jednog misionara u misijskom listu „Radosna vijest“, gdje smo redovito pratili tvoje misionarsko djelovanje: kako si gladne hranio, žedne pojio, bolesne posjećivao i liječio, neuke poučavao, svima kraljevstvo Božje naviještalo. Nisi to činio za plaću, radi karijere, radi medijskih kamera i mikrofona, nego iz čiste ljubavi prema Bogu i siromašnoj braći. I sve si to uspijevao jer si bio Isusov, jer ti je bio primjer i ideal On, Put,

Istina i Život, koji te je pozvao u svoju svećeničku službu i misionarsku zadaču.

Prigodom posljednjega našeg susreta, prije nešto više od mjesec dana, u zagrebačkoj Dubravi, zahvalih ti za novih stotinjak stranica tvoga misionarskog Dnevnika. I ovom ti prigodom još jednom zahvaljujem na suradnji, na bratskoj otvorenosti i svećeničkoj susretljivosti. Rado ćemo te čitati, slušati tvoje misionarsko priopovijedanje i tako se s tobom i dalje družiti.

Poštovani i dragi fra Stojane, zasluzio si predah, mir i odmor. Vjerujemo i nadamo se u Gospodinu da si Afriku zamijenio Božjim kraljevstvom koje si svaki dan molio u molitvi Gospodnjoj. Vjerujemo da si već stigao na božićno primanje kod Isusa, svoga prijatelja, kojega si volio, čije si Kraljevstvo istine i ljubavi, Kraljevstvo milosti i svetosti neumorno naviještao. Neka te on, Gospodar života i smrti, kod svoga Oca smjesti u prostranstva svjetlosti i mira, gdje ionako „ima mnogo stanova“ (Lk 14,2).

Zajedno s ostalim našim misionarima i misionarkama, koji otiđoše pred nama, počivaj i vjekuj u miru Božjem, dragi naš misionare fra Stojane!

Hercegovačka franjevačka provincija je u fra Stojanu skupa s fra Filipom Sučićem, fra Antonom Kutlešom, fra Perom Čuićem te s pokojnim fra Blagom Brkićem i pokojnim fra Jozom Vasiljem vrlo aktivno sudjelovala i sudjeluje u misijama ad gentes. U ime naših misionara fra Filip Sučić uputio je pismenu sućut:

Draga braćo i sestre, dragi svi fratri, draga rodbino pokojnog fra Stojana!

Da mi je sad imati njegovu pamet, počeо bih pisati knjigu o njemu. Toliko se toga s njim u misijama i doživjelo i uradilo i sagradilo... Sve za Isusa Spasitelja u Zairu, u Kongu, u Africi... Počevši od godi-

ne, ne znam koje, kad naš afrički biskup Malunga dođe u samostan u Tomislavgradu i što učini, „zapunu“ fra Stojana. Kao da mu reče, ne znam na kojem jeziku: Od sad si moj, spremi se i putuj.

I fra Stojan se najprije zaputi u Belgiju učiti francuski jezik gdje sam se i ja zatekao. Sjećam se kad sam ga upisivao u školu za učenje francuskoga. Mislio sam kao u prvi razred. Tako i bilo. Upisao ga. Ali već nakon tri dana moja bivša profesorica veli mi: „Onaj vaš prijatelj treba prijeći već u drugi razred. On je pametniji od svih drugih.“

Sljedeće godine već je bio u Zairu. Čekao ga drugi jezik – kiluba u plemenu Baluba. Odmah se dao na posao, na učenje. Nije bilo razreda, nego i po danu i po noći slušaj, piši, čitaj gramatiku i rječnik koji su prijašnji misionari napisali i tako, razgovarajući najviše s djecom, dođe jednoga dana i dan da se evanđelje pročita na kiluba-jeziku, a zatim s puno treme počne, nastavi i završi propovijed. A svjetu, crnim ljudima, vrlo drago i počnu klicati od dragosti i radosti. I tako, malo po malo, iz dana u dan, uz trud i muku, uz Božju pomoć, učilo se i naučilo, da Spasitelj Isus bude navješten i što brže i što bolje. I sve tako 24 godine... U misiji Kayeye, u misiji Kamina, u misiji Kimpanga, u tko zna koliko sela... Koliko posjeta kršćanima po naseobinama, koliko sagrađenih crkava, koliko sagrađenih škola, koliko mostova, koliko cesta da se može kako-tako doći do crnog čovjeka u prašumi, koliko puta s motorom u čamac, iz čamca opet na motor, koliko puta i koliko kilometara samo pješice, sve za Isusa, sve za evanđelje, sve za čovjeka da bude spašen po Spasitelju koji je „sišao s nebesa radi nas ljudi i radi našega spasenja“.

Sutra, u utorak, na Badnjak, dragi fra Stojane, katedrala u kojoj si bio župnik pet godina bit će sigurno dupkom puna. A znaš da u nju može stati sedam tisuća vjernika.

(A sjećaš se i da su je sagradili prijatelji Međugorja). Doći će na svetu misu vjernici iz cijele Kamine. Svi sedam župa. Svi te se sjećaju. Doći će moliti za te. Mnogi su osjetili veličinu tvoga srca. I mlađi i stariji. I đaci i studenti. I toliko siročadi i gladnih. I koliko onih mama, tko će im znati broj... Znale su unaprijed tko se zaustavi da dadne, tko je široke ruke...

Dragi fra Stojane, dragi fra braće, tako smo te često zvali, nakon mnogo muka i kemoterapija Isus te zovnu k sebi. Tvoje božićno veselje s Isusom u nebu. Ljepši Božić ne može se ni zamisliti ni poželjeti. Neka se tvoj Božić s Isusom pretvori u vječnost!

To ti želi fra Filip. Pridružuju se fra Ante i fra Pere.

U ime obitelji od fra Stojana se oprostio njegov brat svećenik **don Mihovil**. Zahvalio je svima koji su došli dragog mu brata ispratiti na posljednji počinak. Dirljivim riječima orisao je krvnu i duhovnu bratsku vezu sa svojim bratom i čvrstu vjeru i nadu u zajedništvo s onu stranu groba – u krilu Oca nebeskog.

Na kraju je **fra Ante Pranjić**, gvardijan samostana u Tomislavgradu u kratkim crtama iznio životopis pok. fra Stojana:

Preuzvišeni oče biskupe, mno-

gopoštovani o. provincijale, braćo svećenici, cijenjene časne sestre, poštovana rodbino, dragi vjernici!

Prije 37 godina napisao je pok. fra Stojan diplomski rad u Fuldi o Kristovu uskrsnuću: „Što se sije, slabo je, što se uskrisuje, silno je; sije se tijelo zemaljsko, uskrisuje se tijelo duhovno“ (1 Kor 15,44). U protekle dvije godine naš je fra Stojan tu teološku diplomu potvrdio svojom bolešću i trpljenjem. I, nema sumnje, kudikamo je važnija ova životna diploma pred Gospodinom koju je ostvario svojim životom i molitvom.

Fra Stojan rođen je 22. veljače 1950. u Galečiću, župa Šujica, a roditelji su mu pokojni Marko i Mara Perković. Osmogodišnju školu pohađa u Šujici od 1957. do 1965. godine. Srednju školu završava u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokome (od 1965. do 1969. godine). Franjevački habit oblači na Humcu (Ljubuški) 14. srpnja 1969. Filozofsko-teološki studij započinje u Franjevačkoj teologiji u Sarajevu (1972. – 1973.), a nastavlja u Fuldi (1973. – 1977.), gdje i diplomira na temu „Pavlovo učenje o uskrsnuću prema 1 Kor, 15“. Za svećenika ga je zaredio 5. lipnja 1976. biskup dr. Eduard Schick u Fuldi.

Svoje plodonosno pastoralno djelovanje započinje u Mostaru od kolovoza 1977. do kolovoza 1978. godine. Zatim slijede Čitluk do ko-

lovoza 1982., pa Tomislavgrad do kolovoza 1986. godine. Od rujna 1986. do lipnja 1987. uči francuski jezik u Bruxellesu, da bi od listopada 1987. započeo pastoralno djelovati u Kongu, u misiji Kayeye, najprije kao vikar do veljače 1992., a onda kao župnik do listopada 1995. godine. Od toga datuma postaje katedralni župnik u Kamini do veljače 2000. Od 2000. župnik je u Kimpangi. Prije dvije godine dolazi na odmor u domovinu ne primjećujući posebnih zdravstvenih poteškoća. Nešto poslije, točnije 3. kolovoza 2011. odlazi u Međugorje na svečanost „Mladi-fest“ i tu osjeća slabost, nešto poput upale pluća, pa je već 5. kolovoza u mostarskoj bolnici. Fra Gabrijel ga 17. kolovoza odvozi u Zagreb gdje na Jordanovcu ustanovljuju neizlječivu bolest pluća. Borio se dvije godine i pet mjeseci uz pomoć i savjete liječnika. Ali uvijek spremjan na razgovor i šalu. Često se znao našaliti s nama na taj račun. Bio je svjestan teške i neizlječive bolesti, ali se nije predavao. Kako je bio dobra raspoloženja, a i nama je prilično dobro fizički izgledao, nitko nije očekivao tako brz kraj. Naša ga je franjevačka uprava u kolovozu imenovala i pomoćnim odgojiteljem bogoslova nadajući se da će lakše pobijediti tu opaku bolest.

Ipak, naše ljudske računice nisu se poklopile s Božjim planom. Stanje se pogoršalo i u srijedu 18. prosinca (prije pet dana) fratri su ga odvezli u bolnicu na Jordanovac, a već u subotu 21. prosinca preselio se u vječnost. Dobri ga je Bog pozvao k sebi. Tako je stavljena točka na jedan plodan i nesebičan život svećenika – franjevca – misionara.

Nikad nije ni pomislio da se više ne će vratiti u Kongo svojim crnim kršćanima. Zavolio ih je i čeznuo se vratiti k njima. S njima je proveo 24 godine. Svaki put kad bi ovdje u Duvnu ili u Zagrebu preko televizije ugledao crnce, uskliknuo bi: „Evo našeg čovika!“ Bio je to usklik iz dubine srca i duše.

Svima nam je poznata fra Stojanova društvenost i raspoloženje u svim trenutcima. Imao je srca za svakog čovjeka. Ali najviše svjedočenjegov nesebični svećenički život i rad i na kraju njegovo trpljenje u bolesti dok je gledao smrti u oči u protekle dvije godine i pet mjeseci.

Vjerovao je da za nas kršćane bolest ne mora biti kazna, a smrt nije kraj. Pokojni fra Stojan bio je svjestan da „tijelo i krv ne mogu baštiniti kraljevstva Božjega“ (1Kor 15,50). Vjerovao je „da je Krist umro za naše grijeha“ (1Kor 15,3). I „neka je hvala Bogu koji nam darova pobjedu po našem Gospodinu, Isusu Kristu“ (1Kor 15,57). Amen!

Riječi sućuti uputili su mnogi iz crkvenoga i društvenoga života, među njima kardinal **Vinko Puljić**.

Ilić i fra Lovro Gavran, provincial Bosne srebreni.

Nakon završnih pogrebnih molitava u sprovodnoj povorci, moleći krunicu, uputili su se svi nazočni na groblje Karaula gdje je u fratarskoj grobnici ukopan naš dragi brat fra Stojan. Nakon otpjevane pjesme „Kraljice neba“ bogoslovi su svomu dragom drugom meštru zapjevali pjesmu „Tamo gdje palme cvatu“ koju je fra Stojan iznimno volio jer ga je podsjećala na njegove kršćane u Kongu koje je stalno nosio u srcu:

Tamo gdje palme cvatu...
...tamo ja želim poći,
ja želim svijetu reći:
kraljuje Gospod Bog.

I njima svanut će sunce
i njima svanut će dan,
nestat će zavjesa tame,
nestat će varljivi san.

Otkrit će istinu pravu,
okrit će Gospoda svog,
radost će smijeniti tugu,
prekriti svaku će bol.

NEKA SE UNESE U NEKROLOGIJE

Die 21. Decembris 2013., in Zagreb, in nosocomio publico Jordanovac, pie in Domino obiit R. P. STOJAN ZRNO de Galicic, parochia Šuica, ex-cappellanus, missionarius a 1987. usque ad 2011. in Congo, anno vitae 64, religionis 45 et sacerdotii 38. Sepultus est in coemeterio Karaula in Tomislavgrad.

PREMINUO FRA ANTE PERKOVIĆ

(Mirijam) – Jutros, 09. veljače 2014., pred sv. misu u Stipanićima, župa Tomislavgrad, od srčanog udara preminuo je fra Ante Perković (r. 30. travnja 1937.) u 77. godini života, 58. godini redovništva i 50. godini svećeništva. Proviđen je sakramentom umirućih.

Fra Ante je bio:

- Duh. pom. u Posušju od 1. srpnja 1965. do 11. listopada 1965.
- Duh. pom. u Tomislavgradu od 11. listopada 1965. do 1. kolovoza 1967.
- Duh. pom. u Frohnleitenu od 1. kolovoza 1967. do 21. kolovoza 1968.
- Duh. pom. na Čerinu od 21. kolovoza 1968. do 13. lipnja 1969.
- Župnik u Šuici od 13. lipnja 1969. do 10. srpnja 1970.
- Misionar u Singenu od 10. srpnja 1970. do rujna 1978.
- Gvardijan i župnik u Tomislavgradu od rujna 1978. do lipnja 1985.
- Duh. pom. u Vitini od lipnja 1985. do rujna 1991.
- Definitor Provincije od 25. srpnja 1988. do 15. srpnja 1994.
- Župnik u Gradnićima od rujna 1991. do 1. siječnja 1994.
- Misionar u Frauenfeldu od 1. siječnja 1994. do rujna 2005.
- Ž. vikar u Tomislavgradu od rujna 2005. do rujna 2008.
- Župni vikar u Međugorju od 1. rujna 2008. do kolovoza 2013.
- Župni vikar u Tomislavgradu od 20. kolovoza 2013.

Misa zadušnica će se slaviti u crkvi u Tomislavgradu 11. veljače 2014. u 13,00 sati, a potom sprovodni obredi i ukop na groblju Karaula.

Pokoj vječni daruj mu Gospodine!

SPROVOD POK. FRA ANTE PERKOVIĆA

Hercegovačka franjevačka provincija i vjerni puk duvanjskoga kraja oprostili su se 11. veljače 2014. od svoga franjevca i svećenika fra Ante Perkovića.

U nedjelju 9. veljače fra Ante je pošao u Stipaniće, filijalnu crkvu tomislavgradske župe, slaviti svetu misu za tamošnje vjernike. U sakristiji mu je neposredno prije svete mise pozlilo i u 77. godini života, 58. godini redovništva i 50. godini svećeništva svoju dušu predao je Bogu. Tako je žrtvu svoga vjerničkoga i svećeničkoga života prinio Gospodinu neposredno prije slavljenja nekrvne žrtve svoga Spasitelja.

U crkvi sv. Nikole Tavelića u Tomislavgradu u utorak 11. veljače u 13:00 sati sprovodnu sv. misu predslavio je mostarko-duvanjski biskup mons. Ratko Perić uz susavlje o. provincijala fra Miljenka Šteke, gvardijana fra Ante Pranjića, fra Bože Milića, sestrića pok. fra Ante, te 65 sve-

ćenika sumisnika. Bazilika je bila premalena za mnoštvo vjernika među kojima su bile mnoge časne sestre, naši postulanti, novaci, bogoslovi i druga braća fratri koji su došli oprostiti se od našega dragog pokojnika.

Na početku sv. mise o. **Biskup** izrazio je sučut Hercegovačkoj franjevačkoj provinciji na čelu s provincijalom fra Miljenkom, rodbini pok. fra Ante te cijeloj mjesnoj Crkvi. U uvodu u pokornički dio sv. mise naglasio je kako je pok. fra Ante 50 godina slavio sv. misu, a to znači da se isto toliko puta kajao za svoje slabosti i grijehе te uz to još u tijeku svojih dana uvjek iznova zazivao milosrđe Božje. To nam daje sigurnu nadu da je pok. fra Ante sada kod svoga Gospodina. I dok sada slavimo sv. misu za pokoj njegove duše, istodobno zahvaljujemo Gospodinu za njegovo neumorno svećeničko djelovanje.

U svojoj homiliji provincial **fra Miljenko Šteko** jasno je i dirljivo iznio životni put i poslanje pok. Ante. Homiliju donosimo u cijelosti:

Braćo i sestre!

Ante je rođen 30. travnja 1937. godine. Umire u svojoj 77. godini života, 58. godini redovništva i 50. godini svećeništva i tako napušta ovozemni vinograd Gospodnji u godini svoga zlatomisničkog jubileja. Godine 1964., 2. kolovoza, ređen je na Širokom Brijegu za svećenika sa svojim kolegama fra Ferdom Majićem, fra Ivanom Kvesićem, fra Ljubom Krasićem, fra Dinkom Maslaćem i fra Otonom Bilićem. Prije pet godina, kao vikar naše

Provincije, predvodio sam misno slavlje prigodom njihove 45. obljetnice ređenja i planirali smo ove godine proslaviti zlatnu misu. No, evo, na petu nedjelju kroz godinu, uoči sv. mise u crkvi u Stipanićima, 9. veljače fra Ante je pošao u vječnost, onamo slaviti.

Zasigurno je fra Antinom dušom i mišlju tekla misao te pete nedjelje iz Evanđelja po Mateju: „Vi ste sol zemlje, vi ste svjetlost svijeta.“ Puk je čekao u crkvi sv. misu, a fra Ante je, kao i svih tih pedeset godina svoga svećeništva, domišljao u skrušenoći prije sv. mise što reći o tim Isusovim riječima. Što u toj nedjeljnoj sv. misi odaslati kao poruku. Sve je godine svoga redovništva i svećeništva stajao pod gorom s koje je Isus izrekao onih osam blaženstava da bi ih završio mišlju i željom za svoje sljedbenike. Budite sol koja će u svom sastavu nositi blaženstva siromaštva, tuge i žalosti, mirotvorstva, krotkosti, glad i žeđ za pravednoću, soli koja nosi onaj gram milosrđa toliko bitnog za ovaj i vječni život, soli koja u sebi nosi osjećaj za pravdom i istinom, koja nosi križ progonjenosti zbog te iste pravde. Biti u životu ona sol koju ljudi ne primjećuju, a koja vlastitim samoprijegorom i rastakanjem daje u tom životu sočnost i ugodan okus. Jer kad nje, te rastočene soli, nema, nema ni okusa. Soli koja ne smije obesoliti, obljutaviti.

Kad joj se to dogodi, onda je počela pričati o sebi, htjela je samoj sebi postati ciljem. A to Isus nije želio. Za takvu sol, koja se nije željela tiho i bez priče rastakati, veli da će biti bačena na put i ljudi će po njoj gaziti.

I budite svjetlo. Naspram svoj toj tami. Svjetlost svijetu. Rasvijetliti pute kojim je čovjek morao krenuti. Staze koje je tama obavijala. Fra Ante je za ove Isusove riječi čuo u svom očinskom domu. Za dugih obiteljskih molitava i „priporuka“ kojima je već od malena bio zadivljen i zadojen. Čuo je za njih kao mali dječak dok su ih ozbiljno i u dugim propovijedima fratri s oltara tumačili.

Više nam je puta, u raznim prigodama, pričao povijest svoga zvanja. Svoja dječačka čuđenja, svoj odlazak u sjemenište i put na konju koji je bio natovaren potrepštinama, pšenicom koju je trebalo dati za uzdarje sjemeništu. U njegovu bi se oku pojavila suza kad bi spomenuo događaj kad su stigli k moru, u sjemenište. Dok je gledao za konjem i ocem koji se vraća kući, steglo mu se srce i zaplakao je. U tom je trenutku krema za cipele ispala i zakotrljala se prema moru, došla do ruba obale, a ipak nije upala u more... Kao daje u tom trenutku, u toj sličici video svoj život, govorio je. Zakotrljan daleko od svoje drage Neve, kako je majku zvao, od svoga oca, braće i sestara, od sela, od konja, od svojih stada ovaca i janjaca na svom omiljenom tuboljskom polju i planini ponad sela, ali nije bačen u nedogled. Zaustavio se gdje treba biti. Tako je to shvatio i ostao na tom putu pun elana i duha, bivati iskrena i prava sol i glasnik nebeskog svjetla.

Pročišćena stava prema očekivanju od života, u odnosu na odabir, fra Ante počinje na njivi Gospodnjoj neustrašivo sijati Riječ. Kroz punih pedeset godina od Gruda, Čerina i Šuice do 1970. godine, a onda u inozemnoj pastvi kamo je krenuo naš puk trbuhom za kruhom u Singenu, da bi se 1978. vratio u Tomislavgrad. Tada kao gvardijan, samostanu i cijelom samostanskom području, udara nov pečat. Posebno ovoj divnoj bazilici koja je nakon svoga graditelja fra Mije dočekala fra Antu. Svom duvanjskom kraju oživljava duh sv. Nikole Tavelića i njegove dane. Samostan i Provinciju obogaćuje jednim od najvećih umjetničkih djela hrvatskog velikana slikarstva, Vlahe Bukovca. Mnogi su katolički domovi diljem Hercegovine u svoje dnevne boravke stavili tu krasnu repliku Isusa koji

miluje, u naručju drži i blagoslivlja djecu i njihove brižne majke. A s veličanstvenih orgulja koje rese i obogačuju ovu crkvu i liturgiju daje molitvi puka na još većem značenju. Put se fra Antina duhovnog djelovanja nastavlja preko Vitine i Gradnića u Frauenfeldu, da bi 2005. ponovno došao u svoj Tomislavgrad. A onda osjeća da još može dati sebe te je od 2008. godine do lani duhovni pomoćnik i isповjednik u našem Međugorju. Pet godina proveli zajedno i sliku koju nosim o njemu iz Međugorja jest jednostavni mozaik u kapelici gdje moli oficij i krunicu, u isповjedaonici gdje isповijeda, za propovjedaonicom gdje vatreno propovijeda i za bratskim stolom gdje rado sluša druge i raduje se svakom dobru, a žalosti ga sve što nije dobro, moralno, pošteno. Sve je to sastavni dio neprekinuta lanca velikih i sićušnih stvarnosti koje ujedno čine stabilno tkivo vjernog života naspram Gospodina i životnog odabira. Vratio se 20. kolovoza 2013. ovamo u Tomislavgrad i tu je do svoga zadnjeg daha orao i sijao na toj njivi Gospodnjoj. Fra Ante je iznad svega ljubio svoju Provinciju, ovu krajevnu Crkvu i osobito svoj duvanjski kraj. Svu tu ljubav, dragi fra Ante, ti sad nosiš vraćajući se Onome koji ti je obećanje dao, za kojim si pošao i koji je u vlastitom tijelu pokazao da se život prima kao dar. Sa sobom nosiš i predaješ slobodu i istinu o svom naslijedovanju kako bi je položio u izvorište. Tvoja sloboda odabira u protoku života sad je pronašla svoje pravo korito u Rijeci života. Duboko vjerujem da si u nedjelju pronašao ono eshatološko obećanje o životu u obilju!

Mi u ovom oproštaju od tebe, dragi i dobri brate fra Ante, želimo izreći iskrenu i ljudsku zahvalu. U ime cijele naše provincije, sve braće ovdje na tom ukopu i one koja su spriječena biti danas uz tebe

u ovoj tvojoj i našoj bazilici, na tvojoj i našoj Kara-uli. Čekaju te i tamo braća fratri s kojima si živio, a i svi čemo mi polako doći za vama. U vječnosti susrećeš, uz svoje drage roditelje, i svoju braću po rođenju: Antu, Joku i Miru-Božu!

Vama, obitelji našega brata fra Ante, izričemo iskrenu i duboku sućut. Tebi, dragi fra Bože, iskrena sućut jer si ovdje na zemlji ostao bez ujaka koji te neizmjerno volio i poštivao, kao i ti njega; kršćanska sućut vama, braćo i sestre: Jure, Anice, Zvonko, Jele, Ruže, Ljube i Iko; sućut kršćanska svoj bližoj i daljnjoj rodbini!

S riječima Otkrivenja koje se odnose na azijske Crkve, osobito onu upućenu Anđelu Crkve u Smirni, u kojoj nalazim i crte tvoga života, kad nisi gubio hrabrost pred poteškoćama, osobito u vrijeme komunističkih progona, želim i molim Gospodina da se obistine Njegove riječi u koje si bez zadrške vjerovao: „Budi vjeran do smrti i ja će te podariti krunom života!“ (2, 9-10). Vjerujem, dragi fra Ante, da tje je Krist širom otvorio vrata! Neka te, kao što o. Biskup reče na početku, zagovara Blažena Djevica Marija. Djevica koju si djetinjom ljubavlju čitava života volio i Njoj se molio!

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine. Amen!

Pok. fra Ante trebao je 2. kolovoza ove godine zajedno s fra Ferdinandom Majićem, fra Ivanom Kvesićem, fra Ljubom Krasićem, fra Dinkom Maslaćem i fra Otonom Bilićem slaviti svoj zlatni svećenički jubilej. No Bog je odlučio da ga slavi u nebu, ali u duhovnom zajedništvu sa svojim kolegama. U ime kolega od fra Ante se oprostio fra **Dinko Maslać**:

Dragi kolega!

Od Makarske 1949. pa sve do prekjučer imali smo zajednički put. Možda iste zavoje, strmine, nizbrdice, ali također uspone i lijepo trenutke na putu života. Zajedno smo prošli put formacije, zakoračivši na njega u sjemeništu u Makarskoj, preko Sinja, Splita, Visokog, Kraljeve Sutjeske, Sarajeva pa sve do ređenja na Širokom Brijegu 2. kolovoza 1964.

Često smo u našim svećeničkim premještajima išli jedan za drugim. Ti bi s neke župe otišao, a ja nakon Tebe na nju došao. Na određen smo se način dopunjaval i, nadam se, da je to bilo od koristi vjernicima.

Ovdje se s tugom od Tebe oprashtam u svoje i u ime naših kolega. S nama je ovdje u zajedništvu i naš kolega fra Oton Bilić koji se nalazi na liječenju u Stubičkim Toplicama, a koji je teško ranjen na prvoj crti bojišnice u Domovinskom ratu. U duhu i molitvenom zajedništvu od Tebe se oprashtaju i naše kolege fratri, članovi provincija Bosne srebrenе i Presvetog Otkupitelja. Neki od njih također su pokojni.

Prisjećam se riječi našega duhovnika iz sjemeništa fra Stanka Petrova, koje je često ponavlja: „Po Mariji k Isusu“. Ti si ove riječi k srcu uzeo i pružio si svoju ruku k Majci Mariji da Te vodi k Isusu. Stalno Ti je u ruci bila krunica, koju si smatrao oružjem protiv svih izazova Zloga.

Sjećam se dobro kad je buktio Domovinski rat i granate fijukale na sve strane, pa i po Gradnićima, gdje si tada bio župnik – nisi napuštao župu nego si s krunicom u ruci i s molitvom na usnama bio na braniku kao i Tvoji Gradničani borci u rovovima. Molitva Ti je davala snagu, a hrabrost branitelja obvezivala Te da budeš zajedno s njima. I kad si bio u Međugorju kao duhovni pomoćnik, uvijek bih Te našao ili u isповjedaonici ili s krunicom u ruci.

Prekjučer si posljednju kap života dao u crkvi u Stipanićima, kamo si došao slaviti nekrvnu žrtvu

našega Gospodina za okupljeni narod. To je Tvoja ljubav prema Bogu i prema hrvatskomu rodu koja je uvijek bila jaka u Tvom srcu.

Ono što Ti u ovom oproštaju od Tebe mogu zaželjeti u svoje i u ime kolega jest ovo: Neka Te Majka Marija, koju si tako ljubio, uzme za ruku i neka Te vodi u slavu svoga Sina, čiju si riječ i sakramente hrabro i neustrašivo navještao i dijelio vjernom puku.

Neka ti je laka hrvatska gruda na Karauli! Počivaj u miru Božjem!

U ime rodbine od pok. fra Ante oprostio se njegov sestrić **fra Bože Milić**:

Dragi naš Ante, fra Ante, brate, ujače, striče, rođače...

U ime obitelji, a i u svoje ime, kao fratar i svećenik, tvoj sestrić, želim se oprostiti s tobom s nekoliko riječi. Nitko nije mislio da će ovaj trenutak doći ovako iznenadno, ali to su Božje stvari...

Želim ti zahvaliti u ime cijele obitelji za tvoju nazočnost među nama, za tvoju brigu, zanimanje, raspitivanje, molitvu – u to sam uvjeren. Fra Ante je vjerojatno kao i svećenici u drugim obiteljima, ali uistinu s velikom radošću i željom, sve nas bratiće i sestriće i ostale

rođake, koje je god mogao, ako su prilike dopuštale, i krstio i vjenčao i bio prisutan na krizmama i pričestima. Mislim da svatko od nas ima ili Bibliju ili knjigu ili sliku s njegovom posvetom. Ja sam na primjer kršten s četiri mjeseca zato jer je tada fra Ante bio u Njemačkoj i nije mogao doći prije i, normalno, čekalo se njega. I tako je on bio prisutan na svim našim slavlјima i dijelio nam sakramente i krstio i vjenčavao... Kad sam ja zaređen za svećenika, onda smo skupa sudjelovali na krštenjima i vjenčanjima. Fra Ante je svoju obitelj smatrao svojom osobnom brigom i ulagao je mnogo truda, vremena, pažnje i molitve, uvijek se raspitujući kako je tko. Kako zdravlje, kako škola, ide li se u crkvu, moli li se Boga u kući, kako fakultet, ima li problema. Uvijek je bio prisutan. Bio je kao naša kolektivna svjest, a mi smo bili kao njegova jedna posebna župa. Brinuo se o nama kao vjernicima, brinuo se o našem vjerničkom, ljudskom i obiteljskom životu. Moram priznati da smo ga se kao djeca malo i bojali, njegov je stav bio onako čvrst i strog i pomalo smo u njegovoj nazočnosti svi bili sustegnuti i pazili što bismo govorili, ali s vremenom, pa i tada kao djeca, shvaćali smo da se tu ne radi samo o strogosti, disciplini i autoritetu svećenika nego da se ipak ispod te površine krije istinska briga i ljubav. Ja ovdje govorim u ime obitelji. Naravno da je fra Antina dužnost kao svećenika bila brinuti se o svima kojima je poslan. To je možda i prvotna briga. A vjerujem da je Ante razmišljao otprilike ovako: Kako se brinuti za svoje vjernike koji su ti povjereni, a ne znati i ne brinuti što se događa u vlastitoj obitelji. Ipak, svi mi potječemo iz obitelji...

I što je Ante postajao stariji, ti su naši odnosi bivali sve opušteniji, prijateljski. Nestajalo je onog odnosa stariji – mlađi. Postajao je to odnos prijateljstva.

Naravno, fra Ante je utjecao i na moj izbor zvanja. Vjersko okruženje koje je dobrim dijelom gradio fra Ante pridonijelo je i mom izboru zvanja.

Jednom godišnje, obično u kolovozu, sazvao bi cijelu obitelj Perkovića u Kovače i tada bismo imali zajedničku misu i ručak. Ni tada ne bi štedio vremena ni riječi da nas sve podsjeti na važnost vjere, molitve, sakramenata, pouzdanja u Boga.

U ime obitelji zahvaljujem ocu biskupu Ratku, ocu provincijalu fra Miljenku, gvardijanu fra Anti i braći u samostanu, časnim sestrama, svima vama, braćo i sestre, koji ste došli na ispraćaj, svima koji su uputili izraze sućuti, a posebno vama koji ste došli iz daljega, iz Drinovaca, Međugorja, Čitluka.

Fra Ante je otisao iznenada, po Božjoj volji, svima nama gubitak i žalost, ali najprije zahvala Bogu što smo ga imali. Počivao u miru Božjem!

Na kraju je **fra Ante Pranjić**, gvardijan samostana u Tomislavgradu, u kratkim crtama iznio životopis pok. fra Ante:

Preuzvišeni oče biskupe, mnogopoštovani oče provincijale, braćo svećenici, časne sestre, dragi vjernici!

Biblijski pisac napisa da „zbroj naše dobi sedamdeset je godina, ako smo snažni, i osamdeset“ (Ps 90/89). Naš pokojni fra Ante bliže je ovim snažnim. Jer 77 godina lijep je zbroj godina, posebice kad čovjek zna što čini i kad se svjesno odluči za svoj poziv, kao što je to slučaj kod našega pokojnog brata. Bogat je i raznovrstan životni tijek pokojnog fra Ante.

Svjetlo dana ugledao je u Kovačima od roditelja Kate r. Pokrajčić i Marka Perkovića.

Pučku školu pohađa do 1949. godine u Donjem Brišniku. Srednjoškolsko obrazovanje stječe od Makarske, Sinja, Splita do Visokog. Franjevački habit oblači u Kraljevoj Sutjesci 14. srpnja 1956. Teološku naobrazbu započinje u Visokom, nastavlja u Sarajevu i 1965. godine završava u Zagrebu. Vječne zavjete u Franjevačkom redu polaže 12. srpnja 1962. na Humcu.

Prije 50 godina primio je svećenički red 2. kolovoza 1964. na Širokom Brijegu po rukama biskupa mons. dr. Petra Čule. Tih plodnih 50 godina proveo je na 13 pastoralnih postaja radeći marljivo:

3 mjeseca u Posušju, od 1. srpnja 1965.

2 godine u Tomislavgradu, od 11. listopada 1965.

1 godinu u Frohnleitenu, od 1. kolovoza 1967.

1 godinu na Čerinu, od 21. kolovoza 1968.

1 godinu bijaše župnik u Šuici, od 13. lipnja 1969.

8 godina misionar u Singenu, od 10. srpnja 1970.

7 godina gvardijan i župnik u Tomislavgradu, od 1978.

6 godina u Vitini, od lipnja 1985.

3 godine župnik u Gradnićima, od rujna 1991.

10 godina misionar u Frauenfeldu, od 1. siječnja 1994.

3 godine ponovo u Tomislavgradu, od rujna 2005.

5 godina u Međugorju, od 1. rujna 2008. i, konačno, u Tomislavgradu od 20. kolovoza 2013. do danas.

To je tih trinaest postaja, a četrnaesta je pred nama danas na Karauli. Ali ono konačno stajalište je kod Gospodina u vječnome životu, za koju se fra Ante pripremao ozbiljno posljednjih mjeseci ovdje u Duvnu.

Osamdesetih godina, vrlo mu je bilo stalo da cijeli samostanski prostor bude točno označen, da naša bazilika ima svoj izvorni izgled s umjetničkim djelima iznutra i izvana i da samostan bude pokriven bakrom. Tih je godina stigla i umjetnička slika „Isus – prijatelj malenih“ i umjetnički radovi Josipa Botteria u novoj samostanskoj kapelici. I sve to njegovim zalaganjem. Uspio je fra Ante i hvala mu.

Mi smo fratri opazili da se svako jutro fra Ante ozbiljno priprema za sv. misu. Nije prošla noć ili dan da nije molio krunicu hodajući dugim samostanskim hodnikom, vrlo često i bez svjetla. A ja, izlazeći po noći iz sobe, najprije bih pogledao na kojem se kraju hodnika nalazi. A i vi ste vjernici opazili da je u nedjeljnim misama propovijedao jače i duže, svom dušom i od svega srca. Kao da je naslućivao da nema još mnogo vremena i da želi reći ono što je važno i posljednje.

Želio je postaviti postaje „Križnog puta“ u našoj crkvi. Dogovorio je to s ruskim umjetnikom Aleksandrom Sašom Zvaginom da ih izrezbari iz hrastovine. Prije četiri dana zadovoljno je i postavio te postaje. I dok smo razgledali prostor crkve, reče mi: „Još bi trebalo umjetnički postaviti četiri evanđelista u kupoli“, a ja mu, smijući se, i nesvesno odgovorih: „Eh, za to će nam trebat pomoći s neba.“

I, evo, fra Ante je prošao svoje postaje i stoji pred konačnom postajom Uskršnjuća. Nadam se da će kod tog konačnog stajališta slijediti Isusov odgovor iz Evanđelja: „Dobro, valjani i vjerni slugo! Uđi u veselje gospodara svojega!“ (Mt 25,21)

Iskreni pozdrav i sućut braći i sestrama pokojnog fra Ante: Juri, Anici, Zvonki, Jeli, Ruži, Ljubi, Iki te našem fra Boži i svoj bližoj i daljnjoj rodbini.

Riječi sućuti uputili su mnogi, od koji su spo-

menuti samo neki: č. s. Franka Bagarić, provincijalica Školskih sestara franjevaka u Hercegovini, vlc. don Anto Baković, koji se s pok. Antonom pobrinuo da se postave prekrasne orgulje u crkvi, te fra Branko Radoš iz Frauenfelda (Švicarska), gdje je fra Ante bio dušobrižnik za Hrvate.

Nakon završnih pogrebnih molitava u spro-

vodnoj povorci, moleći krunicu, svi su se nazočni uputili na groblje Karaula gdje je u fratarskoj grobnici ukopan naš dragi brat fra Ante uz pjesmu „Kraljice neba“ koju je i on za života tako rado srcem i dušom pjevao.

Počivao u mir Božjem!

NEKA SE UNESE U NEKROLOGIJE

Die 09. Februarii 2014. in valetudinario in Tomislavgrad, pie in Domino obiit R. P. ANTE PERKOVIĆ de Kovači, parochia Tomislavgrad, ex-cappellanus, ex-parochus, ex-guardianus et ex-definitor Provinciae, anno vitae 77, religionis 58 et sacerdotii 50. Sepultus est in coemeterio Karaula in Tomislavgrad.

POČIVALI U MIRU BOŽJEM

PREMINUO JURE KVESIĆ, OTAC FRA VESELKOV

U 88. godini života u Potkraju je, opremljen sakramentima umirućih, umro Jure Kvesić, otac fra Veselka Kvesića.

Sv. misa zadušnica i sprovodni obredi bit će u srijedu 15. siječnja u 14:00 sati na groblju na Kočerini.

Počivao u miru Božjem!

PREMINUO RADOSLAV ŠTEKO, OTAC NAŠEGA PROVINCIJALA FRA MILJENKA

U subotu 25. siječnja, opremljen sakramentima umirućih, u Klinici Dritter Orden u Münchenu, Njemačka, u 71. godini preminuo Radoslav Šteko – Ratko, otac fra Miljenkov.

Sv. misa zadušnica, sprovodni obredi i ukop bit će u utorak 28. siječnja u 14:00 sati na mjesnom groblju Mesihovina (Tomislavgrad).

Počivao u miru Božjem!!

PREMINUO MARIJAN KRIŽIĆ, OTAC POK. FRA JOZE KRIŽIĆA

Dana 27. veljače 2014. u 86. godini života u staračkome domu u Tomislavgradu, opremljen sakramentima umirućih, umro je Marijan Križić, otac pok. fra Joze Križića.

Sv. misa zadušnica i sprovodni obredi bit će u subotu 1. ožujka 2014. u 14:00 sati na groblju sv. Ivana Krstitelja u Rošku Polju.

Počivao u miru Božjem!

PREMINUO ILIJA IVANDA, OTAC FRA IVANA IVANDE

Dana 5. ožujka 2014., u 81. godini života u bolnici u Bjelovaru, opremljen sakramentima umirućih, umro je Ilija Ivanda, otac našega fra Ivana Ivande.

Sv. misa zadušnica i sprovodni obredi bit će u petak 7. ožujka 2014. u 12:00 sati na gradskom groblju Borik u Bjelovaru.

Počivao u miru Božjem!

IZ FRANJEVAČKOG I REDOVNIČKOG SVIJETA

RAZGOVOR P. PAOLA MAIELLA S P. MILJENKOM ŠTEKOM, NOVOIZABARNIM PREDSJEDNIKOM UFME

P. Paolo: 25. listopada završila je u Rimu XI. skupština Unije manje braće Europe i Vašim izborom za predsjednika otvara se novo dvo-godište za Uniju. Vi ste provincialni ministar Hercegovačke franjevačke provincije, posvećene Uznesenju Blažene Djevice Marije. Možete li nam nešto reći o svojoj provinciji, o etničkim, društvenim i religioznim obilježjima svoje zemlje i dati nam sliku franjevačke nazočnosti u Bosni i Hercegovini?

Prema dostupnim izvorima franjevci su ovdje prisutni od 1290./91. – dakle više od sedam stoljeća. Sa svojim smo pukom dijeli sive, dobro i зло. Više od tri stoljeća na našim područjima nije bilo ni crkve ni kapelice, ni zvona ni normalna bogoslužja. Sve je bilo doslovce kao u katakombara, daleko od javnosti. Franjevci su pisali gramatike i katekizme, molitvenike, bili su nositelji kulture i civilizacije. Mi imamo jedan izraz koji to najbolje opisuje – lüčonoše, oni koji nose plamenčić kojim će se upaliti vatra. I ne odnosi se to samo na moju provinciju. Zapravo, sve hrvatske provincije bile su takve, bile su nositelji narodnoga obrazovanja. Dovoljno je samo sjetiti se franjevačkih gimnazija na Širokom Brijegu, Visokom, Badiji, Sinju, Varaždinu – svaka se provincija natjecala koja će imati bolje profesore. Svaka je imala svoje filozofsko-teološko učilište. Kruna je toga izgradnja i početak rada franjevačkoga filozofsko-teološkoga fakulteta u

Sarajevu 1944. godine. Sve su hrvatske provincije tu poslale svoje ponajbolje profesore. Franjevci su htjeli biti upravo u Sarajevu koje je multikulturalno, željeli su biti „grad na gori“ među muslimanima, pravoslavcima i katoličkom manjinom. Vodili su se mišljem prihvanjima koji su svoje ponajbolje studente slali na najveća ondašnja europska učilišta. (Tako ćemo u Parizu naći Aleksanda Hlaškoga, Bonaventuru iz Buonaregia, u Kölnu Ivana Dunsa Škota, i tako redom.) Ali komunistička revolucija ugušila je taj projekt; zgrade su oduzete, vraćene su istom nedavno... Ne mogu da ne spomenem kako su upravo u tom ratu i poraću partizani bez suđenja ubili našega provincijala i još 65 braće. U komunističkom su režimu franjevci, zajedno s čitavom krajevnom Crkvom i vjernicima, pod brutalnom represijom. Preživjela moja subraća nakon rata

osuđena su u montiranim procesima na više od trista godina, a ukupno su odležali u zatvorima više od dvjesti godina. Uništili su naše odgojno i školsko biće i nikad nam ga nisu dali obnoviti i oživjeti. I danas su naši sjemeništari i bogoslovi, osim postulanata i novaka, na školi i studiju izvan Provincije.

Kao fratri sa svojim narodom bili smo u simbiozi, a vjera nam je, tako teško življena, stvarala sinergiju u svemu: do kraja smo dijelili sudbinu naroda. Ovo se može također prenijeti i na naše odnose s provincijom Bosnom srebrenom, tom časnom ustanovom koja je već u 14. stoljeću imala svojнутarnji ustroj. Fratri su za osmanske okupacije ovih prostora (1463. – 1878.) zapravo bili jedini dušobrižnici, jedini prosvjetitelji, oni koji su spasili vjeru i naciju.

Hrvati su u Bosni i Hercegovini jedan od triju konstitutivnih na-

roda, a kao katolici najstariji su na ovim područjima. Pravoslavci su dolazili i naseljavali se ovdje s osmanskom okupacijom, a s tim carstvom dolazi i islam. Danas je tako vidljivo – nakon krvavih sukoba devedesetih godina – nepovjerenje među konfesijama. Mislim da će proći naraštaji dok se sve rane ne zaliječe; dostatno je naime samo osjetiti atmosferu nakon športskih događaja. Toliko je vrijedanja i nesnošljivosti.

Društvene su prilike također uglavnom neriješene. Rat je ostavio velike posljedice, mnogi su osiromašili, stotine tisuća potražile su bolji život izvan Bosne i Hercegovine, oko 200 tisuća u ratnim je sukobima ubijeno ili nestalo. Svi lječimo ratne rane, proizvodnje i industrije nema. Stranih ulaganja također nedostaje. A središnja vlast želi puniti proračun isisavajući sve što može od preostalog siromašnog puka i društvenih poduzeća. Možda ćete stanje najbolje razumjeti ako Vam kažem da je Bosna i Hercegovina i za međunarodnu zajednicu još uvijek nerješiva zagonetka.

Evo, i u cijelome ovom metežu mi nalazimo načina živjeti svoje franjevaštvo i radovati se životu. Od dvjestotinjak svečanozavjetovane braće gotovo je polovica na njivi Gospodnjoj izvan Hercegovine. Gotovo čitava provincija pomaže pastoralno u Međugorju. Imamo, osim pastoralnih, i znatne karitativne i medijske djelatnosti. A Božji blagoslov osjećamo osobito u brojnim zvanjima – u ovom trenutku pedesetak je mladića u formaciji.

P. Paolo: Uredništvo Newslettera smatra veoma važnim izbor provincijalnih ministara Europe i to što je predsjedništvo UFME povjерeno jednoj zemlji bivše Jugoslavije kojoj je Europska unija pružila perspektivu pristupanja. Čini nam se da je

ova okolnost važna za Franjevačku južnoslavensku konferenciju, kojoj Bosna i Hercegovina pripada, ali također i za Sjeveroslavensku konferenciju i općenito za kontekst koji se može definirati kao Istočna Europa. Smatrate li da Vaše imenovanje može koristiti za snažnije zблиžavanje i koheziju franjevaštva na europskome području?

Osobno i ne bih mogao definirati pripadam li više Istoku ili Zapadu. Rođen sam u obitelji koja je živjela i radila u današnjoj Europskoj uniji, većinu svoga studija i dodiplomskog i poslijediplomskog završio sam na Zapadu, a dugogodišnji pastoralni rad u Međugorju samo je sve nanovo ujedinio. Ne želim ovdje govoriti o političkim implikacijama, simpatijama i antipatijama pojedinih naroda prema drugima. Ali ono što se tiče naše franjevačke integracije u europskom ambijentu, mogu reći da smo svi mi okrenuti prema Zapadu i Rimu. Velika je većina franjevaca iz ovih krajeva studirala na Zapadu, učila europske jezike, mnogi su fratri i danas do kraja integrirani u europski ambijent – kao misionari u zapadnim zemljama. A moje imenovanje mogu tumačiti u onome smislu u kome je bl. Ivan Pavao II. govorio o *dva plućna krila* kojima Europa mora disati, prodisati. Istočnim i zapadnim. Stoga je proglašio slavenske misionare, grčku braću iz Soluna Ćirila i Metoda zaštitnicima Europe. Ovaj, gotovo plebiscitni, izbor smatram i svojevrsnom integracijom franjevaštva zapadne i slavenskih franjevačkih konferencija u Europsku uniju... Nismo više iza nekakve željezne zavjesa. I provincijali su – mislim – svjesni da europsko franjevaštvo još uvijek živi i buja među slavenskim narodima i na europskom istoku. Osobito mi Hrvati dijelimo zajedno s Poljacima gotovo sličnu sudbinu. Kao država slobod-

ni smo i samostalni tek nakon pada komunizma, 1989. godine. Sve dотle bili smo pod utjecajem vanjskih čimbenika i sila, blokova i paktova, podijeljeni, rascjepkani, a elementi koji su nas povezivali i integrirali te činili narodom bili su vjera, jezik i povijest koju smo i mi franjevci dijelili sa svojim narodom. Slično je, vrlo slično i s drugim narodima iz naših konferencija. Na Zapadu franjevaštvo je u strahovitom osipanju, provincije se integriraju, dobna granica pomiče se prema gore, gotovo da u nekim dijelovima Europe prijeti izumiranje franjevačke karizme u klasičnom obliku. Potrebna je ili nova transfuzija ili potpuni zaokret prema onome što je Franjo planirao i živio. Mislim da u tome kontekstu mi franjevci s Istoka možemo unijeti određenu „svježu krv“ u europsko franjevaštvo koje je imalo svoje svijetle epohe i koje je ranije nama pomagalo preživjeti. Željezni je zastor pao, predrasude među narodima također, protočnost, solidarnost među provincijama raste, mogućnosti za susretanja također su veće, komunikacije su među braćom pojačane zahvaljujući suvremenim sredstvima i internetu. Trebamo se samo s više bratskog povjerenja otvoriti jedni drugima i na nov način zaživjeti ljepotu ove naše franjevačke karizme.

P. Paolo: UFME, u ovom složenom povijesnom trenutku za Europu, za Crkvu i Red manje braće, teži za obnovom koja će prolaziti kroz novu evangelizaciju europskoga kontinenta. Imjući na umu karakteristike UFME i svoga mandata unutar Reda, koja biste očekivanja htjeli ostvariti?

Mislim da se mi kao franjevci trebamo uključiti u programe i projekte cijele Crkve. Dio smo Crkve, s njome živimo, suosjećamo. *Sentire cum Ecclesia!* Ako nam

je Bog u ovom vremenu poslao papu Franju koji, čini se po sve му, veliku nadu polaze u nas franjevce, onda ne trebamo izmišljati nikakve svoje velike i nove projekte. Projekt nam je dan i zadan: evangelizacija, re-evangelizacija. Godina je vjere završila. Dojmljivo je bilo za vrijeme završnoga bogoslužja, kad je Papa držao *relikvijar* sa zemnim ostacima svetoga Petra. Ako je papa Benedikt stalno naglašavao da naša vjera nije moral, nije etika, nije ideja ni ideologija, nije ni tumačenje ili neki svjetonazor, nego je ponajprije susret, susret s posve konkretnom osobom Isusa Krista, i ako Papa drži u rukama moćnik osobe koja je susrela Isusa Krista, s Isusom Kristom provela, živjela tri godine, osobe kojoj je Isus povjerio svoju Crkvu – onda se i mi moramo nad tim zamisliti i u nutrini duše i srca potresti! Pa zbilja je to taj *galilejski ribar* komu je Isus rekao: Pođi za mnom! Nasljednik tog galilejskog ribara prigrlio je Franju, a Franjo nam je ostavio program.

U tome svjetlu promišljati vlastiti život i poziv – to je zadaća ovoga trenutka. Biti – kao što stalno naglašava papa u miru Benedikt – prijatelj s Isusom. Bez toga prijateljstva, osobnoga i intimnoga, naš poziv *visi u zraku*. Samo bih naglasio ono što su posljednje pape naglašavali glede evangelizacije, a u najnovijoj pobudni ci posebno istaknuo papa Franjo: uloga osobne molitve i uloga Duha Svetoga u evangelizaciji. Pa i Franjo nam je kao obvezu dao da ne utrnemo *duha molitve i po božnosti* – to je doslovno citirao i Međunarodnoj teološkoj komisiji pri posljednjem susretu: stalno se truditi oko toga da imamo Duha Božjega. Kapituli oko Duhova u našemu Redu o tome jasno svjedoče. Duh Sveti kao glavni evangelizator, kao duša evangelizacije – to je posebno poglavljje Franjine duhovnosti. Sjetimo se da je prva

naša zajednica htjela da im Duh Sveti bude general Reda. Naše franjevačko bratstvo iskusilo je upravo snagom Duha neraskidivu povezanost. Što god budemo poduzimali, moramo željeti taj plamen ljubavi kako bismo iskusili ljepotu našega poslanja.

Nadalje, slavili smo 50 godina od početka Sabora. Treba se prisjetiti nekih datuma. Ivan XXIII. najavio je otvaranje rada Sabora na blagdan Pavlova obraćenja, 25. siječnja 1959. Znakovit dan, zar ne!? Obraćenje jednoga koji je potom izgorio za Isusa Krista. A da Isusa nije upoznao, možda bi umro u miru, kao poznati rabin, učen, školovan. Ali, *ljubav nas Kristova sili...* I nije mogao bez Krista, On mu je postao SVE. Zatim otvaranje Sabora, 11. listopada 1962. Slavio se spomen majčinstva Blažene Djevice Marije, spomen na Efeški sabor. Marija kao Bogorodičica. Danas je uvelike zastr Marijin lik, a isto tako i Isusova osoba. Posvuda kao da se vraća arianizam. Isus nije Bog pa stoga ni Marija nije Bogorodica. Gdje nema Majke, više nema ni Sina. To je tako jasno i u zajednicama protestantske provenijencije.

Možda upravo u tome pužajućem arianizmu treba tražiti i osipanje franjevačke karizme nakon Sabora. Sabor je htio natrag k izvorima. Put su pokazali veliki teolozi, Lubac, Congar, Danielou, Rahner, Ratzinger, von Balthasar. Natrag k Pismu, patristici, odmak od neoskolastike, Kanta, Hegela, Marxa (teologija oslobođenja). Sabor je u tome uspio, samo su mnogi pogrešno tumačili *duh Sabora...*

Mislim da i mi franjevci moramo poći na svoje *fontes franciscanae*, a tu imamo Franju, Krista, križ, Duha, Mariju, Trojstvo, Oca... I samo ostaje predanje u vjeri.

P. Paolo: Generalni ministar Reda, preč. P. Michael A. Perry,

otvorio je XI. opću skupštinu UFME s programatskim izlaganjem koje ukazuje na neke prioritete u budućnosti Reda manje braće: a) produbiti duhovne izvore franjevačke duhovnosti koja u sebi uključuje i ispunjena je milosrđem; b) živjeti iskustvo evanđeoskoga bratstva koje prigrujuje sve i sve prihvata kao braću i sestre; c) zalagati se za radikalno jednostavni stil života; d) biti odlučni da se na holistički način pomiješa život s današnjim siromasima i onima na rubu; e) zalagati se da se živi afirmirajući vrline pravde, mira i pomirenja i da se promiče kultura u kojoj se to može bujno razvijati; f) brinuti se za dostojanstvo stvorenoga i poštivati ga. Po Vašem mišljenju kako se PROJEKT ZA NOVU EVANGELIZACIJU U EUROPI, što ga je kao „magnam cartam“ dvogodišta 2013. – 2015. potvrdila Skupština, može konkretno ucijepiti u franjevačku viziju koju je predložio generalni ministar?

Ponovio bih samo ono što cijela Crkva i njezino učiteljstvo naglašavaju. Mislim da smo imali dosta dokumenata u prošlom desetljeću, ili pak u dva posljednja desetljeća. Veliki jubilej, veliki papa Ivan Pavao II., tri godine posvećene trima osobama Trojstva, potom Godina euharistije, ulazak u novo tisućljeće i stoljeće s pozivom: *Započeti ponovno od Isusa Krista!* Dakle Krist kao naš punctum saliens. Zatim smo imali Pavlovu godinu, Godinu svećenika, Godinu vjere, tolike sinode i njihove zaključke. Postsinodalni dokument *Ecclesia in Europa* s izvanrednom analizom postojećega europskoga stanja...

Svi oni lijepi prijedlozi našega generala, a i provincijala sabranih u UFME ostat će slovo na papiru nemamo li to polazište i ishodište: *Započeti od Isusa Krista.* Upravo kao Franjo. Generalni ministar dao je poticaj „magna carta“ nove evangelizacije sažela je sve i mi smo to prihvatili. Malo mi smeta i

osobno držim da nam ne trebaju nekakvi „holistički“ pristupi jer je to rječnik pokreta poznatoga pod nazivom *New age*. Za nas je Krist Alfa i Omega, stvorenja i života. Znamo kako je Franjo započeo i kako je bujno bilo franjevačko stablo još za njegova života. U jednostavnosti i radosti, u Duhu Svetome, živjeti danas Franjinu karizmu, našu karizmu. Pada mi napamet tematika jednog filma u kojem se radi o ljudima koji su oboljeli od raka i onda stvaraju popis onoga što žele napraviti, a to su potiskivali dok su bili zdravi... Analogijom bih rekao da ne trebamo čekati neka teža stanja kako bismo počeli ostvarivati ideale koji nose našu karizmu. Vrijeme je za ozbiljna pitanja koja sebi moramo postaviti. Konkretna pitanja koja će nas uputiti u pravom smjeru.

P. Paolo: Što Vi, kao provincijalni ministar, odgovoran za franjevce u toj župi, možete reći o fenomenu Međugorja?

Ne bih htio da ovo shvatite kao isključivi govor *pro domo mea, sua*. Naime već više od tri desetljeća imamo Međugorje kao hodočasničko mjesto o kojem pastoralno brinemo mi franjevci. Crkva je ustanovila istražno povjerenstvo koje vrlo ozbiljno radi i istražuje fenomen kao takav. Crkva će reći svoj službeni stav o fenomenu i ne bih ni na koji način htio preteći sud Crkve. Ali ono što ostaje kao činjenica svima vidljiva jest da se ovdje slijevaju milijuni vjernika svih naroda i jezika, a svake se godine broj povećava – *Consensus fidei fidelium!* Ovo je

mjesto postalo isповjetaonica svijeta, mjesto temeljnih obraćenja i zaokreta u životu. Meni se čini da se ono o čemu je govorio Sabor ovdje obistinilo i ozbiljuje. Obnova, obraćenje, sakramenti, pomirenje, ispovijed, euharistija, klanjanje, zdrava mariologija. Znam da mnogi glasovi izazivaju neke čudne pomutnje. Da se povode za neutemeljenim senzacijama. Mi franjevci držimo sve odredbe i upute koje nam je dala crkvena vlast i radimo na njivi Gospodnjoj i preko svojih snaga. Isus je rekao svojim prvim učenicima: *Dođite i vidite!* I ja to isto, s godinama iskustva i života tamo, ponavljam: *Dođite, vidite, pomozite nam ispovijedati na svim jezicima, obnovite svoje svećeništvo dok bivate i jeste drugima protok milosti.* Jer u isповjetaonici kao i na oltaru nastupamo *in persona Christi!* Jamčim vam: Zavoljet ćete svoje zvanje, bit ćete protok milosti i Crkva će doživjeti obnovu! I dok su ovdje nebrojeni osjetili Božji poziv u redovništvo i svećeništvo, usudio bih se reći da je vrlo čudno kako je u odnosu na druge redovnike tako malo naše subraće svećenika OFM iz nekih europskih jezičnih područja u isповjetaonici. Međugorje je uistinu mjesto susreta cijele Crkve, osobito istoka i zapada, sjevera i juga europskoga kontinenta.

P. Paolo: UFME već ohrađuje različite inicijative: susrete mladih [EUROFRAME], godišnje hodočašće [CAMMINO DI SANTIAGO], održava kontakte s Povjerenstvom Reda zaduženim za „pravdu, mir i očuvanje stvore-

noga“, svjesno je nazočnosti Frame i drugih stvarnosti Reda koje – na svojoj razini i sukladno svojim odgovornostima – rade za franjevaštvo u Europi. Kante li razvijati i snažnije strukturiрати ту suradnju i započeti male zajedničke projekte?

Mislim da se ne trebamo razbacivati snagama. Nema nas previše da bismo bili posvuda prisutni. Činimo ono što je u granicama naših sadašnjih mogućnosti. Moramo razmišljati „na malo“ da bi se dogodilo veliko. U svakom ostvarenju postoji niz malih koraka. Ali te male korake moramo činiti s mnogo ljubavi i vjere. S povjerenjem jedni u druge. Radovati se uspjesima naše braće. Svaka europska vlada ima svoje ministarstvo zaštite okoliša – za ekologiju, a i biskupske konferencije (koje papa Franjo u dokumentu *Evangelii Gaudium* želi još više valorizirati i istaknuti njihovu ulogu) imaju svoje odbore i urede za *Justitia et Pax*, mi možemo malim koracima mnogo učiniti preko franjevačke mlađeži, OFS-a. Ja bih možda uz *Cammino di Santiago* i *Lourdes* preporučio mladima koji su pod našim vodstvom da odabiremo i druga naša franjevačka i molitvena mjesta, da osjete raznovrsnost jezika molitve, onako *Ecclesiam orantem, Ecclesia orans et adorans...* Preporučit ću to konkretno vijeću UFME. Moramo samo medijski, osobito preko interneta, dijeliti iskustva jedni s drugima. To je jedan i od zaključaka s naše posljednje sjednice UFME.

**Fra Ljubo Kurtović, područni duhovni asistent FSR-a
Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM**

Župni ured Veljaci
e-mail: ljubo.kurtovic@gmail.com

**Svim mjesnim duhovnim asistentima
Franjevačkoga svjetovnoga reda u Hercegovini
kao i ostaloj braći**

Predmet: *S papom Franjom u Svetoj Zemlji*

Draga braćo!

Na prijedlog Povjerenstva Svete Zemlje Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM (fra Zdenka Karačića i fra Milana Lončara) nudimo ponajprije zainteresiranim članovima FSR-a hodočašće u Svetu Zemlju od 20. do 27. svibnja 2014. godine.

Uvodna napomena: Generalni statuti Reda Manje braće (čl. 73 do 77) obvezuju nas da uvijek u novim okolnostima i s novim mogućnostima nastavimo ono djelo koje je započeo sv. Franjo kada je sa svojom braćom 1219. godine hodočastio u Svetu Zemlju. Napominjemo da je već godine 1342. papa Klement VI. uspostavio Kustodiju (Čuvariju) Svete Zemlje i sva sveta mjesta povjerio ljubavi i pastoralnoj brizi braće sv. Franje Asiškoga.

Ljubav i pastoralna briga za Svetu Zemlju najčešće se očituje kroz: 1. molitvu, 2. hodočašća, 3. volonterski rad i 4. novčanu pomoć. Uvjereni smo da je sve ono što je povjeroeno Franjinu braći povjeroeno i svim članovima velike Franjine obitelji, pa tako i Franjevačkomu svjetovnom redu u Hercegovini.

Zbog navedenoga razloga nudimo ponajprije članovima Franjevačkoga svjetovnoga reda jedinstvenu prigodu hodočašća u Svetu Zemlju istovremeno kada papa Franjo bude u njoj te sudjelovanje na svetoj misi koju će on slaviti (još nije određeno točno mjesto i vrijeme iako se zna da će Papa upravo u navedeno vrijeme biti u Svetoj Zemlji).

Išlo bi se iz Zagreba izravnim letom do Tel Aviva. Također bismo se vratili istim putem. Obišli bismo Nazaret, Kanu Galilejsku, Goru Tabor, Goru blaženstava, Kafarnaum, Tagbu, Jeruzalem, dolinu rijeke Jordana, Jerihon, Goru kušnje, Mrtvo more, Betlehem Ein Karem, Betaniju... i sva važnija svetišta u tim i drugim mjestima.

Okvirna cijena aranžmana bila bi oko 1.050 € po osobi u dvokrevetnoj sobi.

Cijena uključuje: prijevoz zrakoplovom na relaciji Zagreb – Tel Aviv – Zagreb; zrakoplovne prijelazne; pomoć prilikom ulaska u zemlju u bescarinskoj zoni; 7 noćenja u hotelima 4* na osnovi polupansiona; klimatizirani autobus turističke klase za sve dane putovanja; licencirani lokalni vodič na hrvatskome jeziku; ulaznice za povijesne lokalitete i neke crkve (Gora blaženstava, Kafarnaum, Crkva Očenaša, Crkva sv. Ane); prijevoz taksijem na brdo Tabor; žičaru na Brdo kušnje; ulaznice za Qumran; ulaznice na organiziranu plažu na Mrtvom moru s tuš-kabinama i svlačionicama; go-stoprimstvo i čašćenje kod Beduina; svi parkinzi, napojnice vodiču i vozaču te u hotelima; putničko zdravstveno osiguranje za one koji putuju s hrvatskom putovnicom i duhovnoga pratitelja. U cijenu nije uključeno: prijevoz do zračne luke pri dolasku u Zagreb i pri povratku; nošenje kovčega; piće koje pojedinci budu naručivali uz objede kao i ono što po dogovoru dodatno poduzmemos.

Ako u vašem mjesnom bratstvu ima zainteresiranih, mogu se prijaviti vama, tj. svom duhovnom asistentu, a vi biste to proslijedili na moju adresu ili fra Miljanu Lončaru, vicekomesaru za Svetu Zemlju. Nakon toga dobili biste službene prijavnice i cjelovit program (čim dobijemo točno vrijeme sv. mise s Papom), kao i konačnu cijenu. Prijevoz do Zagreba najvjerojatnije bismo organizirali na razini Hercegovine.

Mir i dobro!

Veljaci, 23. siječnja 2014.

*Fra Ljubo Kurtović,
područni duhovni asistent OFS-a*

SJEDNICA JUŽNOSLAVENSKЕ KONFERENCIJE PROVINCIJALNIH MINISTARA OFM (JKPMOFM)

U Provincijalu Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, Opatovina 41, održana je 30. siječnja 2014. sjednica JKPMOFM. Na sjednici su bili svi provincijalni ministri osim fra Miljenka Šteke koji je bio bolestan (gripa), a zamijenio ga je fra Ivan Ševo, provincijski vikar Hercegovačke franjevačke provincije. Fra Ernest Siekierka, naš generalni definitor, nije došao nego je samo izručio pozdrav i zaželio plodan rad. Nazočan je bio i fra Nikola Vukoa, tajnik Konferencije.

Fra Lovro Gavran, predsjednik Konferencije, započeo je molitvom u kojoj smo se spomenuli pokojnoga fra Zvjezdana Linića, pokojnoga Ratka Šteke, oca fra Miljenka Šteke i ostale preminule braće iz naše Konferencije. Osobito je pozdravio domaćina fra Željka Železnjaka koji nas je bratski ugostio, kao i toliko puta ranije, i fra Ivana Ševu, vikara Hercegovačke provincije. Njega je zamolio da naše pozdrave i dobre želje prenese fra Miljenku.

Zatim se prešlo na dnevni red kako je bio najavljen. Donosimo najvažnije točke.

1. Osvrt na Plenarno vijeće Reda (PVR-a),

Konstancin-Jeziorna, Poljska, 17. – 30. studenoga 2013.

Fra Lovro Gavran kratko je izvijestio o slavlju i radu PVR-a. Jedno od zahtjevnijih pitanja bilo je ono o broju i metodama izbora generalnih definitora. Kao temeljni kriteriji prihvaćeni su zemljopisna udaljenost pojedinih jedinica konferencija i broj braće u pojedinim konferencijama. Broj definitora smanjen je na osam. Ovako je odlučeno: Latinska Amerika – 2 generalna definitora, Europa – 3 (prije je imala 4), Afrika, Azija i Sjeverna Amerika po jednoga.

Za osnivanje i postojanje konferencija provincijalnih ministara predlaže se novi kriterij. Ne više 5 provincija, kao do sada, nego se traži minimum 500 braće da se oblikuje konferencija.

Drugo pitanje ticalo se časne braće laika jer je PVR smatralo da je dobro da budu zastupljeniji na generalnom kapitulu. Stoga je odlučeno da svaka konferencija koja ima više od 500 fratara na generalni kapitol šalje po dvojicu braće laika, a konferencije

koje imaju manje od 500 fratara slat će samo jednoga.

Nama je iznimno stalo da naše dvije slavenske konferencije imaju svoga generalnoga definitora jer nas ima mnogo, a i udaljenost je prilična. Naime pokušavalo se ići s prijedlogom da Europa predloži 6 kandidata od kojih bi se birala trojica generalnih definitora i oni ne bi bili za pojedine zone, nego za sve franjevce u Europi. To nije do kraja definirano i sljedeći generalni kapitol morat će to točno odrediti. Uglavnom, za sljedeći generalni kapitol računamo da ćemo imati svoga generalnoga definitora pa treba tražiti našega kandidata.

Za one konferencije koje ne budu imale svoga generalnoga definitora imenovat će se delegat. No treba točno odrediti koje su mu obveze i koje kompetencije. To još nije posve dorađeno.

2. Zbivanja u pojedinim provincijama

Provincijalni ministri izvijestili su o nekim događajima i planovima u svojim provincijama. Ovdje donosimo najvažnije.

Fra Željko Železnjak (Zagreb) – Zahvalio je provincijalima što su izabrali sjedište Hrvatske franjevačke provincije za ovu svoju sjednicu. Spomenuo je da fra Ivan Sesar obavlja generalnu vizitaciju, a provincijski kapitol počinje 21. travnja 2014.

Nedavno je proslavljen 90 godina života fra Bonaventure Dude. Bilo je u planu proslavu prirediti jednostavno, u krugu braće, ali kad se za to doznao, mnogi su se počeli zanimati te je na kraju proslava organizirana vrlo svečano s mnogo uzvanika. Dobio je i zlatnu plaketu grada Zagreba.

Fra Joško Kodžoman (Split) – Od početka mandata događaju se neugodni slučajevi koji skreću pozornost s onih ljepših stvari kojih u Provinciji ima mnogo. To nas treba poticati da budemo odgovorniji jedni za druge jer se čini da je premalo iskrene bratske uzajamne odgovornosti, osobito za braću koja se nađu u poteškoćama bilo koje vrste. Ni sami se ne usudimo zatražiti pomoć u braće, ali ni

braća se ne usude približiti se onima koji su u muci. O tome treba više s braćom razgovarati. Medije zanimaju samo senzacije i time se bave, a o lijepim stvarima ne govore i ne pišu. Trebamo se više potruditi oko pružanja istinite slike o sebi.

Spomenuo je želju i mogućnost da i na karitativnome polju djelujemo ujedinjeno. Sva braća mnogo pomažu, ali mi kao provincije ili Konferencija ne umijemo nastupiti zajedno s nekom malo većom donacijom koja će biti zamijećena i u javnosti.

Fra Joško je iskreno zahvalio provincialima i svoj braći koja su iskazala solidarnost i prilozima za izgradnju crkve Gospe velikoga zavjeta u Kninu. Osobito je spomenuo braću Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda. Gradnja dobro napreduje. Još treba zvonik, a onda dolazi unutarnje i detaljno uređenje cijelog prostora. Sve se više dobrotvora javlja koji žele pomoći da se crkva dovrši i dovede u stanje prikladno za redovito slavljenje liturgije, jer ipak je ta crkva znakovit simbol Hrvatske.

Ponovno je podsjetio sve provincialne da razmisle o mogućnosti da se malo više surađuje na zbrinjavanju naše starije bolesne braće. Možda bi dobro bilo promisliti i o nekom sanatoriju palijativne skrbi. Čini se da za to još nismo spremni, ali i to će sigurno doći na red.

Fra Andrija Bilokapić (Zadar) – Oni su svoje samostane i kuće u Crnoj Gori darovali Albanskoj provinciji i četvorica braće iz tih kuća prešla su u tu provinciju. I oni osjećaju posljedice visoke prosječne dobi braće i rade na tome da samostan u Splitu (Pločud) urede kako bi mogao biti prikladan za stariju i bolesnu braću. Pokazali su bratsku solidarnost te su darovali 20.000 € braći na Filipinima i 90.000 € fra Iliju Barišiću za misije u Africi.

Još uvijek su u pregovorima o predaji nekih samostana Krčkoj biskupiji. Nerezine su pred rješenjem, a Cavtat su na 25 godina iznajmili našim Palotincima.

Fra Ivan Ševo (prov. vikar – Mostar) – Nedavno su imali vrlo uspješan znanstveni skup o fra Dominiku Mandiću i pritom su otkrili mnogo dragocjenih podataka. U Chicagu je proslavljen 100. rođendan fra Častimira Majića. Uskoro, 7. veljače 2014., bit će svečano slavlje spomena ubijenih, osobito onih za koje je pokrenut postupak kanonizacije, a na slavlje dolazi i generalni postulator iz Rima.

Fra Stane Zore (Ljubljana) – Oni spremaju znanstveni skup o 500. obljetnici Provincije koji će biti 11. rujna 2014. (na Trsatu), 12. – 13. rujna 2014. u Ljubljani, a 14. rujna 2014. bit će svečana euharistija.

Pripremaju i tiskanje *Povijesti Provincije*. Imaju i

dosta pastoralnih inicijativa, a braća u privremenim zavjetima hodočastit će u provinciju Bosne Srebrenе gdje je i njihov početak. Zahvalio je fra Lovri koji će ih bratski ugostiti. Imaju i oni svojih problema, ali se događa i mnogo lijepoga.

Fra Lovro Gavran (Sarajevo) – Kratko je izvijestio o rješavanju stanja u uredništvu *Svetla Riječi*. Velik im je problem pitanje mirovinskoga osiguranja braće. Zbog nesređene situacije u BiH oni su odlučili prijeći na vlastiti fond mirovinskoga osiguranja. Savjetovali su se s raznim stručnjacima i sami računali i zaključili da im se to više isplati. Muslimanski vjerski službenici i pravoslavni svećenici imaju sve osigurano, jedino katolički svećenici i redovnici od države nemaju ništa. Budući da u takvoj državi ne mogu riješiti taj problem, odlučili su ići sami.

I fra Ivan Ševo je dodao da i oni u Hercegovini idu u istom smjeru.

3. Dogovor za susret sa Sjevernoslavenskom konferencijom provincialnih ministara OFM

Već smo ranije dogovorili datum i mjesto toga susreta (Krakov, 21. – 25. rujna 2014.), a sada treba dogovoriti teme za susret.

Nakon razgovora odlučeno je da svakako predložimo ove teme:

- 1) priprava za generalni kapitol i
- 2) dogovor o kandidatima za našega generalnoga definitora
- 3) trebat će nastaviti i razgovor o organiziranju znanstvenoga skupa, o čemu je bilo govora na posljednjem susretu konferencija, kad je bilo predloženo nekoliko tema; u razgovoru o tome izbistrla se tema s radnim naslovom: *Nova evangelizacija u slavenskim zemljama nakon komunizma*; s obzirom na pitanje: kako to izvesti, komu povjeriti pripravu i organizaciju, gdje i kada to organizirati, zaključeno je da to radimo zajedno s braćom Sjevernoslavenske konferencije; zadužen je fra Nikola da neke ideje stavi na papir i da to pošalje provincialima; poželjno je da do susreta u rujnu imamo barem dobar prijedlog programa toga skupa

- 4) spomenuto je da bi bilo dobro opet podsjetiti braću iz Sjeveroslavenske konferencije da smo spremni i da bismo voljeli prihvati ih na ljetovanje u našim samostanima; oni bi tada mogli biti na raspaganju turistima iz svojih zemalja za sv. misu i ostale duhovne potrebe; isto tako podsjetiti na potrebe za isповjednicima u Međugorju, osobito ljeti.

4. Načelni dogovor o kandidatima za generalnoga definitora

– Fra Lovro je podsjetio da se generalni kapitol približava i da je dobro misliti na naše kandidate za službu generalnoga definitora. Na PVR-u jasno je rečeno na koje uvjete i kriterije treba svakako pripaziti, a to su: poznavanje barem jednoga od službenih jezika Reda i iskustvo u upravljanju i vođenju provincije. Na provincialima je da razmišljaju o tome kako bismo mogli izabrati kvalitetne kandidate. Isto tako treba razmišljati i o imenima dvojice braće laika iz naše konferencije koji bi bili naši delegati na generalnome kapitulu.

5. Nacrt Statuta Povjerenstva PMOS-a i izbor delegata za Međunarodno vijeće PMOS-a

Fra Mijo Džolan poslao je nacrt Statuta Povjerenstva PMOS-a da ga provincialni ministri odobre. Pregleдавši ga, oni su zamijetili da u njemu ima mnogo nedorečenosti i nedosljednosti. Stoga ga vraćaju na doradbu. Kako je isti dan bio predviđen i susret naših provincialnih koordinatora PMOS-a, zadužen je fra Stane Zore, povjerenik Konferencije za PMOS, da im to usmeno prenese i da oni dorade nacrt Statuta.

Što se tiče našega delegata za Međunarodno vijeće PMOS-a, koje će biti u Jakarti od 19. do 26. lipnja 2014., neka naši provincialni koordinatori predlože kandidate pa će Konferencija imenovati jednoga brata. Na njihov prijedlog Konferencija je imenovala fra Tadeja Strehovca, člana Slovenske provincije.

6. Susret provincialnih definitorija i formativni susret gvardijana na razini JKPMOFM -a

Odluka je Konferencije na susretu s generalnim ministrom i generalnim definitorima, Split, 17. – 22. rujna 2011., a to su na dosadašnja dva ostvarena susreta svih naših provincialnih definitorija i oni

predložili, da se jednom godišnje organizira susret provincialnih ministara i njihovih definitorija kako bi razmišljali o interprovincialnosti i većoj suradnji na području života i djelovanja braće, kao i godišnji formativni susret gvardijana.

Odlučeno je da susret provincialnih definitorija bude u Samoboru u kući susreta Tabor, 6. – 8. listopada 2014., ili u Sinju, ako bude slobodno mjesto, od 7. – 9. listopada 2014. To će organizirati Međuprovincijsko tajništvo za odgoj i izobrazbu.

Što se tiče formativnoga susreta gvardijana, on se odgađa za sljedeću godinu, a kao mjesto susreta spomenut je Sinj.

7. Nacrt Ratio formationis franciscanae

Fra Joško Kodžoman, odgovorna osoba za formaciju i studije na razini Konferencije, izvijestio je da su u Međuprovincijskom tajništvu za FS dovršili nacrt RFF-a. Naime uzeli su predložak RFF-a Slovenske provincije, podijelili među sobom pojedina poglavila i doradili tekst. Sastali su se i objedinili cijeli tekst.

Iako se ne traži da svaka konferencija ima svoj vlastit RFF, nego je trebaju imati samo pojedine provincije, oni su smatrali da je dobro zajedno pripremiti ono zajedničko što je potrebno da imaju sve provincije, a na to će svaka pojedina provincija dodati svoje posebnosti. Fra Joško će se pobrinuti da se to prevede na talijanski i onda će svaka provincija tomu dodati svoje posebnosti i to poslati u Generalnu kuriju na odobrenje.

Uz susret provincialnih tajnika za formaciju i studije organizirat će se i susret provincialnih ministra sa svim odgojiteljima naših provincija. Fra Joško i Međuprovincijsko tajništvo za FS taj će susret organizirati i na vrijeme obavijestiti sve provincijale.

Na kraju je fra Lovro, predsjednik Konferencije, zahvalio svoj braći na sudjelovanju. Osobito je zahvalio fra Željku Železnjaku, domaćinu susreta, na bratskome gostoprимstvu i zaželio mu sretno i blagoslovljeno održavanje provincialnog kapitula.

Fra Nikola Vukoa, tajnik JKPMOFM-a

DAN POSVEĆENOOGA ŽIVOTA

Na Svijećnicu, 2. veljače 2014., u 15:00 sati u katedrali u Mostaru proslavljen je Dan posvećenoga života. Skupilo se oko 80 časnih sestara s njihovim kandidaticama, postulanticama i novakinjama, dešet fratara i njihovih osam postulanata i dva karmeličanina.

Najprije je bilo pokorničko bogoslužje koje je predvodio provincijal fra Miljenko Šteko, zatim prilika za svetu ispovijed i molitva krunice. To je ujedno bila lijepa priprava za slavljenje svete mise koju je predvodio mostarsko-duvanjski biskup mons. Ratko Perić u suslavljku s nazočnim svećenicima.

U propovijedi biskup je potaknuo nazočne da žive zavjete autentično, bez trunke licemjerja, podvojenosti ili dvoličnosti. Da bi što zornije upozorio na opasnost licemjerja i dvoličnosti, poslužio se Isusovim riječima ili prispodobama iz 23. poglavlja Matejeva Evangelijskog i citirao ih: „Cijedite komarca, a gutate devu“ (23,24); „Nalik ste na obijeljene gro-

bove. Izvana izgledaju lijepi, a iznutra su puni mrtačkih kostiju i svakojake nečistoće (23,27); „Koliko li puta htjedoh okupiti djecu twoju kao što kvočka okuplja piliće pod krila, i ne htjedoste“ (23,37). Da ne bi slučajno Gospodin posvećenim osobama tako jednoga dana rekao, trebaju se svim silama truditi i s radošću živjeti svoje zavjete koje su nazočni obnovili nakon molitve vjernika.

Postulanti i kandidatice predmolili su krunicu, čitali misna čitanja i molili molitvu vjernika, a don Niko Luburić predvodio je pjevanje za vrijeme svete mise.

Na kraju svete mise generlani vikar don Željko Majić zahvalio je svima koji su nazočili ovomu bogoslužju, kao i biskupu koji je predvodio svetu misu i propovijedao. Potom je pozvao sve nazočne da navrate u župnu dvoranu na kavu i ugodan razgovor.

IZ ŽIVOTA CRKVE U HRVATA

NADATI SE PROTIV SVAKE NADE

Poruka predsjednika Vijeća HBK za život i obitelj krčkoga biskupa Valtera Župana za XIX. dan života, 2. veljače 2014.

Ekonomске prilike u mnogim zemljama svijeta i Europske unije ne ulijevaju roditeljima sigurnost za budućnost djece. U Hrvatskoj nezaposlenost nezaustavljivo raste, a mladi kadrovi s tek završenim školovanjem vide kao jedino rješenje svoje egzistencije odlazak u inozemstvo. Zemlja koja ih je uz velike troškove othranila i školovala sada ih definitivno gubi i kao gotove stručnjake bespovratno prepusta drugima. Ima naslova u medijima koji kao da sugeriraju takav slijed događaja. To ide u prilog rastakanju i nestajanju našega nacionalnog bića, što se čini kao da mnogi priželjkuju. Jesmo li dakle neminovno osuđeni na nestanje? Neke su zemlje obiteljskom politikom i beneficijama prema obiteljima donekle podigle stopu nataliteta, ali ipak nedovoljno. To dokazuje da standard nije isključivo mjerilo opredjeljenja za život što vrlo jasno pokazuju zemlje s pristojnim životnim uvjetima.

Poznati su planovi za smanjenje svjetskog stanovništva i k tom su cilju usmjereni financijske i ekonomski računice te projekti svjetskih moćnika. Veliku ulogu u tome ima zakonodavstvo, farmaceutika i obrazovanje. Goleme su sile i sredstva velikom upornošću i arogancijom upregnute u borbu protiv života. To je uistinu borba Golijata i Davida. Da bi se ta borba protiv prirodnog načina začeća i rađanja života zamaskirala, velika se sredstva ulažu u poku-

šaje da se do života dođe u umjetnim uvjetima i to se prikazuje kao vrhunsko humano nastojanje. Poznato nam je također da se ti planovi ostvaruju uz bezobzirna kršenja Božjih zapovijedi i grijeha protiv života ljudi. Bilo bi opasno pomiriti se s takvim planovima. Što nam preostaje?

Ima pobjeda koja pobjeđuje svijet i sve što je Bogu protivno. To je naša vjera. Oni koji svoje odluke temelje isključivo na Božjoj vjernosti i njegovoj providnosti i ni na kojoj drugoj računici u stanju su iskusiti da ondje gdje nema nikakve nade dolazi rješenje. Abraham je Bogu povjerovao ono što nije bilo moguće ni po kakvom prirodnom zakonu i za što nije postojala nikakva nada. Vjerovao je Bogu koji čini da bude i ono što nije. I Bog je zaista učinio ono što je bilo nemoguće: u starosti je dobio sina Izaka (usp. Post 17, 1-19). „Ta Bogu ništa nije nemoguće“ (Lk 1, 37), rekao je anđeo Mariji govoreći o tome da je starica Elizabeta začela i da će Marija kao djevica roditi sina. Ako budemo sposobni vjerovati Bogu protiv svake nade i usprkos svim činjenicama, izazvat ćemo Boga da nam učini i ono što je nemoguće. To je sigurnije od svake sigurnosti!

U Krku, na Bogojavljenje, 6. siječnja 2014.

Mons. Valter Župan, krčki biskup
Predsjednik Vijeća HBK za život i obitelj

ZAŠTITA ŽIVOTA I PRAVO NA ŽIVOT OD SAMOGA ZAČEĆA

Predsjednik Vijeća za obitelj mons. dr. Marko Semren, pomoćni biskup banjolučki, uputio je poruku za Dan života, koji se obilježava u nedjelju 2. veljače 2014, pod naslovom „Zaštita života i pravo na život od samog začeća“.

Sjećati se Adamove subbine za nas kršćane i za ostale pripadnike abrahamskih religija znači sjećati se prvotnoga dostojanstva svih ljudi. Bog je htio to dostojanstvo jer je stvorio čovjeka na svoju sli-

ku i priliku. Svaki je dakle čovjek Božja slika. Bogu primjerjen život sastoji se u djelima djelotvorne brige za siromašne i potrebite te u pouzdanju u Boga i u vjernosti Bogu. To uključuje odricanje od

iluzije o vlastitom samoosiguranju koje se temelji na uvećanju materijalnih dobara, jer ona moraju služiti ljudskom životu. Simbol obitelji jedan je od temeljnih simbola u Bibliji. Tako kažemo da

pripadnici triju abrahamskih religija: Židovi, kršćani i muslimani tvore jednu abrahamsku obitelj u kojoj je bilo slege i nesloge, solidarnosti, ali i sukoba. Kao pripadnici jedne abrahamske obitelji moramo prestat s uzajamnim diskvalificiranjem – da su pripadnici drugih religija nevjernici i otpadnici – te početi poštivati samostalnost svake religije, ali i zajedničku pripadnost, jer nam je svima praotac vjere Abraham.

U Godini posvećenoj obitelji i Izvanrednoj biskupskoj sinodi o obitelji, a pod obitelji mislimo na naravnu obitelj koja je utemeljena na braku između muškarca i žene, to je zajednica ljubavi, ute-mljena na braku i pozvana biti svetištem života, mala Crkva, stanica društva, a čine ju otac, majka i djeca. Pritom je važno istaknuti da ljubav između muškarca i žene nastaje iz slobode, jer se ljubav ne može iznuditi. Ne možemo naime nikoga prisiliti da nas voli i ne možemo sami sebe prisiliti da nekoga volimo. To jasno pokazuje da ljubav nastaje iz slobode i da je ona Božji dar. Ne možemo objasniti zašto nekoga ljubimo. To je jednostavno tajna, i to čudesna tajna koja usrećuje one koji se ljube. Zato govorimo o sakramantu ženidbe. Upravo je na temelju te svijesti Sveta Stolica prije 30 godina objavila svoju Povelju o pravima obitelji (22. 10. 1983., prijevod na hrvatski Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1984.) radi isticanja važnosti te ustanove te jačanja njezine uloge u društvu. To je potvrđeno i na 20. obljetnici Međunarodne godine obitelji (1994.). Papinsko vijeće za obitelj provelo je svoja sociološka istraživanja na sljedećim četirima područjima.

Prvo se područje odnosi na par i brak. Zajednički život nije isto što i brak jer odnose čini nestabilnim i povećava nesigurnost

u životu djece. Stabilnost je obiteljskih odnosa vrlo važno dobro, a ondje gdje ona nedostaje svi su članovi obitelji u opasnosti. Stabilnost je braka presudna za socijalizaciju djece.

Drugo se područje odnosi na međugeneracijsku brigu. U naravnim je obiteljima solidarnost među naraštajima mnogo češća i dublja u odnosu na druge oblike zajedničkoga života. Djeca koja žive sa svojim biološkim roditeljima uživaju bolje tjelesno i psihičko zdravlje i imaju više pouzdanja i nade u život u odnosu na one koji žive u drukčijim prilikama. Analiza različitih obiteljskih struktura, odnosno obitelji s oba roditelja, proširene obitelji i obitelji s jednim roditeljem pokazala je naime veću slabost u ovim posljednjim dvama oblicima.

Treće se područje proučavanja tiče odnosa obitelji i rada. Pritom je najvažnije reći da je rad radi obitelji, a ne obitelj radi rada.

Govoreći **o četvrtom području, koje se odnosi na obitelj i društveni kapital**, istaknuto je da je suvremenoj demokraciji potrebna čvrsta i stabilna obitelj zato što je ona stvarateljica primarnoga društvenog kapitala. Stoga nema budućnosti čovječanstva bez obitelji.

Od trenutka začeća počinje novi život koji nije ni očev ni majčin nego **život novoga ljudskog bića** koje se samo za sebe razvija. Suvremena je genetika utvrdila da je tu od prvoga časa utvrđen program onoga što će to biće biti – čovjek. To biće nikada ne će postati ljudsko ako to nije već od tada. Prema tome od prvog časa svog postojanja to biće zahtijeva, u svojoj cjelokupnosti, bezuvjetno poštovanje koje dugujemo prema svakom čovjeku. Stoga je

život svet i nepovrjediv od prvoga časa začeća. A čovjek se vrjednuje kao osoba i ljubi se kao osoba bez obzira na njegovo tjelesno ili duševno zdravstveno stanje i bez obzira na njegove osobine.

Da je život Božji dar i da je ljubav Božji dar, to se najjasnije očituje u obitelji koja veliku ulogu ima u prenošenju vjere djeci. I otac i majka na to su pozvani kao i bliži rođaci koji žive u obitelji. Djeca i mladi, da bi usvojili vrijednosti koje daju smisao životu, trebaju se rađati i stasavati u onoj zajednici života i ljubavi koju je sam Bog htio za muškarca i ženu. Sretne obitelji šalju poruku nade koja je srž njihovih iskustava: moguće je i radosno, makar u isti mah i zahtjevno, živjeti trajno vjernu ljubav otvorenu životu; kao takve sudjeluju u poslanju Crkve i u izgradnji društva. U poruci upućenoj sudionicima 47. socijalnog tjedna talijanskih katolika papa je Franjo istaknuo da je obitelj mjesto ljubavi, strpljenja, marljivosti, nade i konkretnе solidarnosti u kojoj se prenose vjera i moralne vrijednote.

I ovo je prigoda da jasno i javno iskažemo svoje opredjeljenje i da razmotrimo bitne elemente u našim nastojanjima oko zaštite i razvoja ljudskog života u svim njegovim etapama te da pritom razvidimo mogućnosti o udruživanju svojih akcija i napora s akcijama i naporima koje provode ljudi i institucije u našoj zemlji, koji su izvan Katoličke crkve.

Ovom prigodom u ime svih katoličkih biskupa Bosne i Hercegovine upućujem iskrenu zahvalnost svima vama, svećenicima i vjernicima, koji se na razne načine trudite oko izgradnje kulture i civilizacije života.

Posebno zahvaljujem i izraža-

vam veliko poštovanje svima onima u našoj domovini koji s velikom odgovornošću prema Bogu, prema svojoj savjesti i prema svome narodu, štite ljudski život i visoko cijene dostojanstvo pojedinca, braka i obitelji.

Zahvaljujem svim pomagačima zaklade „Da životu“, koju smo ustanovili prije više godina, a koja pomaže našim hrabrim bračnim drugovima koji su spremni imati više djece.

Zahvaljujem i svim karitativnim i molitvenim skupinama koje se mnogo trude oko pružanja pomoći mladim bračnim parovima kao i siromašnjim obiteljima.

Zahvaljujem također svim lijećnicima i bolničkom osoblju, kao i članovima obitelji koji su se istakli u spašavanju nerođenih života.

Sve vas molim: bdijte i dalje nad svakim ljudskim životom! I ubuduće branite i štitite ljudski ži-

vot u njegovoj sveobuhvatnosti! To je veliki zadatak i veliko poslanje za sve nas, koje nam je povjedio sam Bog Životvorac. Neka vas On nagradi svojim blagoslovom i svojim mirom!

Banja Luka, 25. siječnja 2014.

Dr. Marko Semren,
pomoći biskup banjolučki i
Predsjednik Vijeća za obitelj BK
BiH

IZJAVA KOMISIJE „JUSTITIA ET PAX“ BISKUPSKE KONFERENCIJE BIH U POVODU AKTUALNIH PROSVJEDA GRAĐANA BIH

Izjavu koju je u ime Komisije potpisao njezin predsjednik, banjolučki biskup mons. dr. Franjo Komarica, prenosimo u cijelosti:

(Sarajevo, 10. veljače 2014.) - Već nekoliko dana svjedoci smo nemilih – ali ne i neočekivanih – događaja koji su potresli mnoge gradove Bosne i Hercegovine. Građani su prosvjedovali prvozno zbog svojega dramatično teškog socijalnog stanja, ali i protiv načina kako je uređena i kako se vodi ova država.

Komisija Justitia et pax (Pravda i mir) Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine često je tijekom prošlih godina u svojim izvješćima o ljudskim pravima u Bosni i Hercegovini ukazivala na sve težu socijalnu i ekonomsku situaciju velikog broja stanovnika Bosne i Hercegovine.

Također je upozoravala da oni koji vladaju našom zemljom nemaju nikakva osjećaja niti concepcije, odnosno odgovarajućih socijalnih programa za prevladavanje teškoća s kojima se godinama bori većina stanovništva u BiH.

Najnoviji prosvjedi zorno ukazuju na svoga urednika – duboki jaz između socijalno situiranih i socijalno obespravljenih u ovoj zemlji, kao i na veliki jaz između dramatične socijalne situacije golemog broja građana ove zemlje i kontinuirane ravnodušnosti, pa i nesposobnosti političkih čimbenika, zaduženih za vođenje ove zemlje. Umjesto da se domaći predstavnici vlasti, uz dostatnu pomoć međunarodne zajednice, odlučno uhvate u koštač s rješavanjem teškog socijalnog stanja u zemlji, bolno je i duboko nehumano njihovo politiziranje s iskazivanjem, najvećim dijelom opravdanih, frustracija većine građana, a posebno mladih, koji u ovakvoj Bosni i

Hercegovini, na žalost, ne vide svoju budućnost.

Sve veće ekonomsko siromaštvo u Bosni i Hercegovini kao i aktualni prosvjedi protiv tijela vlasti pokazali su da je također prisutno još jedno problematičnije siromaštvo, a to je siromaštvo duha. Ono se očitovalo u nedopustivom vandalskom poнаšanju uništavanja javnih dobara ove zemlje, kao i u zbuњenom ponašanju onih koji upravljaju ovom zemljom i koji su zaduženi za zaštitu ljudskih života i imovine svakog pojedinca i svih građana zemlje.

I ovaj put, kao i mnogo puta do sada, izražavamo svoju ljudsku solidarnost sa svim našim sugrađanima koji su, uglavnom ne svojom krivicom, prisiljeni na život koji nije dostojan čovjeka. Ujedno se najodlučnije protivimo i osuđujemo svaku vrstu vandalizma i ugrožavanja ljudskih života i uništavanja tuđe, odnosno zajedničke imovine, kao i svako manipuliranje nezadovoljnim masama ljudi, osobito mladih.

Pozivamo sve odgovorne, osobito domaće i međunarodne političare, odgovorne za sadašnje stanje i budućnost ove zemlje, da se konačno počnu brinuti za opće dobro svih njezinih građana kao i sigurniju i stabilniju budućnost ove zemlje. Aktualni prosvjedi nezadovoljnih građana nedvojbeno ukazuju na

nužnost provođenja strukturalnih reformi u zemlji. Korjenite reforme društvenog i pravnog ustrojstva BiH osnovni su preduvjet izgradnje pravne države i osiguranja njezine ekonomske i socijalne stabilnosti, a time i poštivanja ljudskog dostojanstva i temeljnih prava svakoga njezina sugrađana.

Svjesni da bez temeljite obnove duha ne će biti moguće popraviti sadašnje naizgled beznadno stanje u zemlji, pozivamo sve naše sugrađane da zajednički uložimo sve svoje snage za dobrobit svakog čovjeka u našoj zemlji. Posebno pozivamo sve one koji opravdano traže svoja ljudska i građanska prava da se pri tome ne koriste nasiljem i uništavanjem privatne i društvene imovine jer to zemlju vodi u još dublji ponor, ali i u još veću i težu neizvjesnost. Iskustvo pokazuje da se jednom bačena iskra nasilja lako može pretvoriti u teško kontrolirani požar ne-sagledivih razmjera, koji se u ovoj našoj stvarnosti, koja je obilježena mnogim nezacijseljenim ratnim ra-

nama, lako može sa socijalnih problema proširiti na međunarodne odnose.

Pozivamo sve koji su odgovorni za funkcioniranje pravne i socijalne države da poduzmu sve što je potrebno – ponajprije pravednom raspodjelom materijalnih dobara - kako bi se smanjio, pa i premostio aktualni veliki jaz između bogatih i siromašnih.

Pozivamo sve na veću solidarnost, osobito prema onima koji oskudijevaju u osnovnim uvjetima za život dostojan čovjeka.

Ničija savjest ne bi smjela biti mirna dok u svojoj sredini ima ljudi koji su na rubu ljudske egzistencije. I ovdje vrijedi geslo socijalnog nauka Katoličke crkve, utemeljenog na drevnoj svetopisamskoj poruci: Mir je djelo pravde (usp. Iz 32,17).

*Franjo Komarica, biskup banjolučki
predsjednik Komisije „Justitia et pax“*

PRIOPĆENJE CARITASA BK BIH U POVODU SVJETSKOGA DANA SOCIJALNE PRAVDE, 20. VELJAČE 2014.

Socijalna pravda – temeljno načelo u borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti

Na Svjetski dan socijalne pravde, 20. veljače 2014., Caritas Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine zajedno s mrežom Caritasa Europe poziva političke strukture i donositelje odluka u Bosni i Hercegovini da priznaju socijalnu pravdu kao temeljno načelo u borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti.

Prema podatcima raznih domaćih i stranih organizacija oko 18% stanovništva BiH živi ispod granice kritičnoga siromaštva, dok se 48% nalazi na rubu siromaštva ili društvene isključenosti. Te podatke potvrđuju i najnoviji statistički pokazatelji koji izravno utječu na stopu siromaštva: plaće, mirovine, cijene i stopa nezaposlenosti.

Nakon traumatičnih događaja i sukoba te gospodarski neprirodne i štetne podjele Bosna i Hercegovina i dalje primjenjuje politički i institucionalni sustav koji ne može postići znatne rezultate na području društvenoga razvoja i borbe protiv siromaštva.

Štoviše, iz godine u godinu stanje se pogoršava, a broj siromašnih i socijalno ugroženih iz dana u dan raste zbog vrlo teškoga unutarnjega gospodarskog stanja, kao i učinaka svjetske gospodarske krize čiji danak Bosna i Hercegovina istom treba platiti.

Zbog svega toga političke strukture i donositelji odluka na svim razinama moraju se obvezati na poduzimanje ozbiljnih mjera kako bi se ove brojke smanjile, jer zasad ne pokazuju nikakve tendencije opadanja.

Promicanje socijalne pravde zadatak je koji prvotno treba ispuniti Bosna i Hercegovina, ali i

Caritas čije je poslanje promicanje socijalne pravde, pozivanje lokalnih vlasti da daju veću važnost istinskoj socijalnoj pravdi u današnjem duboko podijeljenoj društvu. Socijalna pravda – zahtjev povezan sa socijalnim pitanjem koje se danas očituje na svjetskoj razini – dotiče društvene, političke i gospodarske aspekte, ali ponajprije strukturalne dimenzije problema i korelativnih rješenja (Kompendij socijalnog nauka Katoličke crkve, str. 201).

To znači da vlada i lokalne vlasti, radeći na iskorjenjivanju siromaštva i socijalne isključenosti, moraju razviti politiku i zakone koji poštuju međuvisnost i po-

vezanost gospodarskoga i društvenoga razvoja na održiv način. Istinska socijalna pravda zahtijeva snažnu predanost obaju aspekata jer bez gospodarskoga rasta ne postoje pogodni resursi za društveni razvoj, a bez ulaganja u sustav socijalne zaštite, socijalne uključenosti i socijalne skrbi ne postoji dugoročan i stabilan gospodarski razvoj.

- *Potreban mi je posao, bilo gdje. Vrhunski sam majstor u građevini; znam popravljati i graditi krovove, ma što god treba...*
- *Kažem vam da za lijekove dajem više nego za hranu. Previše sam bolesna i za lijekove moram*

- imati, imala za hranu ili ne.*
 - *Nemam nikakvih financijskih primanja i nemam od čega živjeti.*
 - *Nisam mađioničar da riješim svoje potrebe sa 106 KM!*
 - *Nitko u pteročlanoj obitelji nema stalno zaposlenje.*
 - *U našoj kući nemamo ni vodu ni struju, jer moji roditelji nisu u mogućnosti plaćati račune.*
- Korisnici Caritasovih usluga*

Kada je riječ o gospodarskome i socijalnome razvoju, donositelji političkih odluka, vlade i lokalne vlasti trebaju imati na umu da su dostojanstvo svake osobe i po-

traga za općim dobrom temeljena na načela budućih odlika našega društva.

Odzivajući se vapajima ljudi koji proživljavaju siromaštvo i socijalnu isključenost, Caritas Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine poziva donositelje odluka na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini da se zauzmu za rješavanje problema siromaštva i socijalne isključenosti kao pitanja od velike važnosti te da ne okljevaju dati realan i praktičan iskorak utemeljen na socijalnoj pravdi kao glavnome načelu. (caritas bk bih)

POSLANICA BISKUPA MRZLJAKA U POVODU TJEDNA SOLIDARNOSTI S CRKVOM I LJUDIMA U BIH

Biti učenikom znači nositi drugima Isusovu ljubav (*Evangelii Gaudium*, 127)

(*Zagreb, 20. veljače 2014.) – Varaždinski biskup mons. Josip Mrzljak, predsjednik Hrvatskoga Caritasa uputio je prigodnu poslanicu za Tjedan solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u BiH 2014. Poslanicu biskupa Mrzljaka prenosimo u cijelosti:*

Dragi vjernici!

Na treći korizmenu nedjelju obilježavamo središte „Tjedna solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini“. Ovu akciju, koju prema odluci Hrvatske biskupske konferencije organizira Hrvatski Caritas, provodimo osmu godinu zaredom. Njezina je svrha posvijestiti okolnosti u kojima žive Katolička crkva i Hrvati, prikupiti materijalnu pomoć koja se usmjerava prema biskupijskim i nacionalnom Caritasu u Bosni i Hercegovini te posvjedočiti duhovno i molitveno zajedništvo, otvorenost i razumijevanje za potrebe naše braće i sestara u Kristu.

Papa Franjo podsjeća nas i ohrabruje na solidarnost te ističe kako je solidarnost staviti na raspolaganje Bogu i bližnjima ono što imamo, svoje skromne mogućnosti i otvoreno srce. Kazuje nam također: „Nema budućnosti ni za jednu zemlju, ni za jedan narod, za naš svijet, ako ne budemo znali biti solidarni.“ On solidarnost vidi kao način življena povijesti, kao životno ozračje u kojem su sukobi, napetosti, suprotnosti dosežu sklad koji rađa život.

Kako to ostvariti? Na koji je to način biti solidaran odgovor na poziv koji nam upućuje Krist?

Ako se doista želimo zvati Kristovim učenicima, onda se svakoga dana, prigodom svakoga izbora, pitamo: kako ja slijedim Isusa? Isusa slijedimo ako znamo kako izaći iz sebe, ako ne živimo samo u tijelu i po tijelu, ako želimo, tražimo i imamo na srcu dobro bližnjih (usp. EG 178). Biti solidaran znači odgovoriti na poziv Božje ljubavi iako to znači rizik, a kada i osude i poruge svijeta. Pokazati solidarnost znači nositi drugom Isusovu ljubav (usp. EG 127) putevima razumijevanja, služenja, dijeljenja, darujući ono malo što imamo. Na taj način Božja moć, moć ljubavi, ulazi u naše siromaštvo i preobražava ga, vodi nas kako bismo izišli iz svojih uskih ograda da se ne bojimo darivati, dijeliti i ljubiti Njega i drugoga – jer današnji čovjek najviše oskudijeva bliznjom, susretom, razgovorom. To je ono što je važno u današnjim vremenima – biti čovjek i biti za čovjeka! Na tom putu sigurno ne ćemo ostati sami. Bog je svoga jedinorođenoga Sina dao da otkupi svakoga od nas, da očisti naša srca od grijeha, zlih djela, misli

i postupaka; poslao ga je među nas da nevoljama i problemima koje živimo kao kršćani u svijetu dade smisao. Stoga, ako budemo imali ljubavi jedni za druge, moći ćemo se ponosno zvati Kristovim sljedbenicima. Papa upućuje poziv cijelome svijetu, svim ljudima i narodima. Cijeli svijet možemo promatrati kao jednu veliku obitelj koja se sastoji od mnoštva malih obitelji i obitelji pojedinih naroda. I mi Hrvati jedna smo velika obitelj koja je rasuta diljem svijeta. Razne su nas nevolje tjerale iz naših stoljetnih obitavačišta, koja se danas nalaze na području Hrvatske i Bosne i Hercegovine, ponajviše diljem Europe i Amerike i daleke Australije. No ne smijemo zaboraviti svoje narodno zajedništvo, svoju katoličku vjeru i Crkvu, koja je čuvala nacionalni identitet i jezik koji nas povezuje. Najvažnije je međutim ne zaboraviti nijednog čovjeka, posebno onoga koji se bori i nastoji ostati na svojem tlu koje mu stoljećima pripada.

Crkvi u Bosni i Hercegovini, njezinim pastirima, svećenicima, redovničkim zajednicama, želimo izreći riječi hvale za mnogobrojna svećenička i redovnička zvanja – bez kojih bi Crkva u Hrvatskoj, ali i mnoge Hrvatske katoličke misije diljem svijeta bile

siromašnije – za hrabro podnošenje nepravde, za svjedočanstvo vjere i nade u borbi za opstanak vjere u Isusa Krista i svakovrsnu pomoć vjernicima.

Vjernom narodu u Bosni i Hercegovini zahvalni smo na ljubavi prema svom domu i domovini Bosni i Hercegovini, koju su u vijek s ponosom nosili u srcima, na čuvanju pologa vjere svojih očeva i majki, djedova i baka, na svemu dobrom i plemenitom čime obogaćuju svoju domovinu ustrajući, radeći i nadajući se čovječnjem i pravednjem društvu za sve.

Mlade i djecu, zalog budućnosti opstanka Hrvata u Bosni i Hercegovini, želimo ohrabriti u ljubavi prema vjeri i domovini koju im prenose njihovi roditelji i pastiri. Vi niste izgubljena generacija – vi ste budućnost!

Molimo, braćo i sestre, da nam Gospodin otvorí srca kako bismo zauzeto znali nositi Isusovu ljubav Crkvi i Hrvatima u Bosni i Hercegovini.

*Biskup Josip Mrzljak
predsjednik Hrvatskoga Caritasa*

PRIOPĆENJE SA XVI. REDOVITOGLA GODIŠNJEGL ZAJEDNIČKOG ZASJEDANJA BK BIH I HBK

U prostorijama Biskupskoga ordinarijata u Banjoj Luci 26. veljače 2014. održano je XVI. redovito godišnje zajedničko zasjedanje Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine i Hrvatske biskupske konferencije. Na jednodnevnome zasjedanju, kojemu su predsjedali biskup banjolučki mons. dr. Franjo Komarica, predsjednik BK BiH, i nadbiskup zadarski mons. dr. Želimir Puljić, predsjednik HBK, sudjelovali su svi članovi Biskupske konferencije BiH i članovi Hrvatske biskupske konferencije, osim mons. Slobodana Štambuka i mons. Nikole Kekića koji su se ispričali.

Na dijelu zasjedanja sudjelovao je i apostolski nuncij u BiH nadbiskup Luigi Pezzuto koji je prenio pozdrave Svetog Oca i državnog tajnika kardinala Petra Parolina. Podsjetio je, uz to, i na

pismo bivšega državnog tajnika kardinala Bertonea od prije dvije godine (14. siječnja 2012.) u kojem je izražena zabrinutost Svete Stolice gledom na budućnost Katoličke crkve u BiH.

Nakon izvješća o aktualnom stanju Katoličke crkve i društva u Bosni i Hercegovini, izražena je zabrinutost zbog nejednakopravnosti Hrvata s drugim dvama narodima te istaknuta potreba rada na svim razinama da svaki narod i svaki čovjek u svakome dijelu Bosne i Hercegovine ima jednaka prava. Biskupi Hrvatske biskupske konferencije ponovno su izrazili bratsku blizinu i potporu svojoj braći u biskupstvu u BiH u svim njihovim brigama i strepnjama za budućnost katoličke populacije, a preko njih svim članovima njihovih biskupijskih zajednica u BiH. Zajednički su razmišljali i o pokre-

tanju novih inicijativa učinkovitije potpore što bi, između ostalog, uključivalo i bolju međusobnu povezanost i ispmaganje svećenika, župa i dekanata posebno u pograničnim područjima.

Biskupi su upoznati s raspodjelom sredstava prikupljenih tijekom prošlogodišnje akcije koju, pod nazivom „Tjedan solidarnosti s Crkvom i ljudima u BiH“, provodi Hrvatski Caritas u suradnji s Caritasom Biskupske konferencije BiH od 2007. godine. Želja je biskupa da ta akcija preraste u trajan oblik svjedočenja solidarnosti Crkve i građana iz Republike Hrvatske s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini. Također su upoznati s tijekom priprema za provođenje ovogodišnjeg Tjedna solidarnosti koji želi još više potaknuti dijalog između ljudi, crkvenih i javnih institucija i gospodarskih

subjekata u objema zemljama. Biskupi Biskupske konferencije BiH ponovno su izrazili zahvalnost biskupima, a preko njih i svim dobročiniteljima u Republici Hrvatskoj.

Posebnu pozornost biskupi su i ovoga puta posvetili hrvatskoj inozemnoj pastvi i traženju najboljega načina da se, unatoč potrebama u vlastitim biskupijama, odgovori na opravdane duhovne potrebe Hrvata katolika širom svijeta. Saslušali su izvješće te dali potrebne smjernice Ravateljstvu dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu. Zahvalili su ravatelju fra Josipu Bebiću, članu Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja – Split, za njegovo neuromorno zauzimanje i suradnju s hrvatskom inozemnom pastvom te prihvatiли njegove razloge zbog kojih od ljeta 2014. godine ne će moći obavljati ovu službu. Također su odlučili da ga na toj službi

naslijedi svećenik Zagrebačke nadbiskupije vlč. dr. Tomislav Markić, ravnatelj Nadbiskupijskoga pastoralnog instituta u Zagrebu. I u ovoj su prigodi biskupi izrazili zahvalnost brojnim svećenicima, redovnicima, redovnicama i drugim pastoralnim djelatnicima koji skrbe za Hrvate katolike širom svijeta. Na osobit način pozvali su sve Hrvate katolike da mole za nova svećenička i redovnička zvanja u hrvatskim misijama širom svijeta kao i u domovinskoj Crkvi kako bi uvijek bilo onih koji će u njima snažiti vjeru pradjedova i ljubav prema svom hrvatskom rodu i narodu.

Tijekom razmatranja pojedinih pitanja na liturgijskome planu biskupi su se složili da je važno zajedničko usuglašeno i koordinirano djelovanje kada je riječ o unošenju hrvatskih blaženika u dva nacionalna kalendara, pojedinim izdanjima vezanim za liturgiju o

čemu će brigu voditi i davati zajedničke prijedloge predsjednik Biskupske komisije za liturgiju HBK i predsjednik Vijeća za liturgiju BK BiH.

Biskupi su saslušali i izvješće o radu Komisije HBK i BK BiH za Hrvatski martirologij. Upoznati su i s prijedlogom metodologije rada na popisu žrtava Drugoga svjetskog rata i porača, a dali su i svoje smjernice za neke konkretne prijedloge.

Biskupi su primili na znanje i pisano izvješće o aktivnostima Papinskih misijskih djela u RH i u BiH koja su poveznica s 90 hrvatskih misionara i misionarki u 28 zemalja svijeta i animatori misijske svijesti među vjernicima u Republici Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini.

*Banja Luka, 26. veljače 2014.
Tajništvo HBK i Tajništvo BK BiH*

POZIV BISKUPA BK BIH NA MOLITVU ZA PRAVEDNI MIR U UKRAJINI I U SIRIJI

(kta) - Biskupi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine uputili su 6. ožujka 2014. poziv svećenicima, redovnicima, redovnicama i svim vjernicima „da se ujedine u molitvi Bogu za pravedan i trajan mir u Ukrajini“ kao i „na molitvu da prestanu krvavi sukobi u Siriji“. Poziv biskupa Biskupske konferencije BiH prenosimo u cijelosti:

Draga braćo svećenici, redovnici i redovnice!
Dragi vjernici!
Dragi Božji narode!

Svima nam je dobro poznato da se proteklih tijedana u Ukrajini događaju društveni neredi koji vrlo ozbiljno prijete miru u tom dijelu svijeta. Posljednjih dana situacija je postala još dramatičnija i prijeti da prijeđe granice te zemlje.

U povodu tih veoma zabrinjavajućih događaja poglavar Grkokatoličke crkve u Ukrajini, veliki nadbiskup Sviatoslav Shevchuk obratio se 3. ožujka 2014. dramatičnim pismom svim predsjednicima Vijeća Europskih biskupske konferencije, pa tako i predsjedniku Biskupske konferencije BiH. U tom pismu kaže: „Obraćamo se vašim vjernicima i svim građanima vaše zemlje da iskoristite sva moguća

sredstva da se zaustavi brutalan napad na teritorij Ukrajine. Mi vas prekljinjemo da (...) prema mogućnostima senzibilizirate svoje vjernike i građane da se dignu snažnim i odlučnim glasom i jedinstvenom i konkretnom akcijom protiv neprihvatljiva ponašanja ruskih vojnika.

Uništavajući mir i stabilnost u Ukrajini, riskira se da se destabilizira cijeli sadašnji sustav svjetske sigurnosti (...). Zbog toga razloga treba iskoristiti sva sredstva kako se ne bi zapalio rat u Ukrajini. Računamo na vašu ne-ravnodušnost i na vaš što učinkovitiji doprinos da se zaustave eventualno nasilje i agresija.“

Mi, koji imamo grozno iskustvo ratnih stradanja, čije rane još uvijek liječimo, vrlo dobro možemo razumjeti ozbiljnu zabrinutost ukrajinskih katolika bizantskoga obreda i njihova crkvenoga poglavara,

kao i njegov poziv da se njima ljudski i vjernički solidariziramo. Stoga vas, kao vaši biskupi, pozivamo da se ujedinimo u molitvi Bogu za pravedan i trajan mir u Ukrajini, što će biti naš najjači mogući glas, odlučan i konkretan, koji u ovome trenutku možemo podići. Stoga određujemo da, u svim našim župama na sve korizmene nedjelje, uz druge nakane, za vrijeme misnih slavlja, svaka okupljena zajednica Kristovih vjernika javno moli, osobito u Molitvi vjernika, također za mir u Ukrajini, a predvoditelji euahristijskih slavlja neka ovaj poziv objave okupljenim vjernicima.

Neka Gospodin Isus, „Mir naš“ (Ef 2,14), po zagonoru svetoga Jozafata, ukrajinskoga biskupa i mučenika, učini da narodi mačeve prekuju u plugove, a koplja u srpove; da narod više ne diže mača protiv naroda i da se više ne uči ratovanju (usp. Iz 2,4).

U istom duhu pozivamo sve na molitvu da prestanu krvavi sukobi i u Siriji, preporučujući svemogu-

ćem Bogu braću kršćane, kao i sve druge građane te ratom razorene zemlje da zavlada pravedan i trajan mir.

Sarajevo, 6. ožujka 2014.

Vaši biskupi

Vinko kardinal Puljić, nadbiskup metropolit vrhbosanski

Mons. Franjo Komarica, biskup banjolučki i predsjednik BK BiH

Mons. Ratko Perić, biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski

Mons. Tomo Vukšić, vojni biskup

Mons. Pero Sudar, pomoćni biskup vrhbosanski

Mons. Marko Semren, pomoćni biskup banjolučki

PRIOPĆENJE SA 60. REDOVITOGA ZASJEDANJA BK BIH

Biskupi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine održali su 20. i 21. ožujka 2014. u Biskupskom ordinarijatu u Mostaru svoje 60. redovito zasjedanje pod predsjedanjem biskupa banjolučkoga mons. dr. Franje Komarice, predsjednika BK BiH. Na zasjedanju su sudjelovali svi članovi Biskupske konferencije BiH te biskupi delegati: Hrvatske biskupske konferencije mons. Nikola Kekić, biskup križevački, Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda mons. Ivan Penzeš, biskup subotički, i Albanske biskupske konferencije mons. Lucjan Avgustini, biskup iz Sape.

Tijekom zasjedanja s biskupima se susreo apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini nadbiskup Luigi Pezzuto kao Papin predstavnik. Izrazio je svoju bratsku blizinu s biskupima i njihovim mjesnim Crkvama.

Biskupi su sa zahvalnošću primili najavu biskupa Kekića da će katolici i drugi ljudi dobre volje i

otvorena srca u Hrvatskoj tijekom Tjedna solidarnosti s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini sljedeće nedjelje moliti za Katoličku crkvu u Bosni i Hercegovini i očitovati solidarnost s njezinim materijalnim potrebama. Obrađovani su što je prvi put na njihovu zasjedanju sudjelovao i biskup Penzeš koji ih je izvijestio o stanju u Međunarodnoj biskupskoj konferenciji koja obuhvaća četiri zemlje, kao i o stanju u Subotičkoj biskupiji u kojoj i danas živi nemali broj Hrvata davno doseljenih s područja Bosne i Hercegovine. S osobitim zanimanjem saslušali su izvješće o stanju Crkve u Albaniji koja, nakon više desetljeća progona, izlazi iz katakombe. Izrazili su svoju blizinu i solidarnost s tom svjedočkom Crkvom.

Osvrćući se na aktualne društvenopolitičke prilike, biskupi ponovno pozivaju predstavnike međunarodne zajednice i legitimate predstavnike domaće vlasti u Bosni i Hercegovini da se od-

važe na uređenje ove zemlje na temelju načela pravde i demokracije. Upravo aktualno stanje bjeđodano pokazuje kako daytonsko nepravedno i neodrživo političko teritorijalno rješenje gura ovu zemlju u sve dublju krizu i da je, kako to nažalost i mnogi drugi konačno uviđaju, nužna njegova promjena. Biskupi drže da ta promjena, ako želi donijeti poboljšanje, treba osigurati isti teritorijalno-politički status za sva tri konstitutivna naroda i poštivanje ljudskih i građanskih prava svim stanovnicima ove zemlje na sva kome njezinu dijelu. Samo će se tako ispraviti ozakonjena nepravda i otvoriti mogućnost normalizacije i procesa euroatlantskih integracija. Ohrabruju i podupiru sve katolike i sve druge stanovnike Bosne i Hercegovine koji, unatoč poteškoćama, ostaju na prostorima gdje su manje brojni. U isto vrijeme potiču sve da se još više odupiru moralnom zlu koje kulturu života pretvara u kulturu

smrti. Podsjećaju da vlasti i režimi prolaze, ali da ostaje ono što je utemeljeno na ljubavi prema Bogu i čovjeku.

Biskupi su saslušali izvješća svih komisija i vijeća te Tajništva i Katoličke tiskovne agencije Biskupske konferencije BiH. Dali su potrebne smjernice za njihov rad. Sadašnjega generalnog tajnika izabrali su na novi petogodišnji mandat.

Saslušavši izvješće o radu Papinskih misijskih djela u BiH, izrazili su zahvalnost nacionalnom i dijecezanskim ravnateljima za njihov trud. Potiču župnike i voditelje crkvenih odgojnih ustanova da u svoje zajednice pozivaju ravnatelje i misionare u danima njihova boravka u domovini kako bi se budio misijski duh i kako bi misionari i oni kojima oni služe traj-

no osjećali potporu domovinske Crkve. Biskupi su prihvatili i podržali prijedlog Nacionalnoga vijeća PMD BiH da se nova misijska akcija, koja će se od srpnja 2014. godine provoditi na području cijele BiH, namijeni kao pomoć Misiiji Dakawa, u biskupiji Morogoro u Tanzaniji, gdje djeluju dvojica hrvatskih misionara, don Nikola Sarić i don Dražen Klapež.

Biskupi se raduju skoromu hođašću Hrvata katolika iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske u Svetu Zemlju gdje će slavili misu u crkvi svih naroda na Maslinskoj gori i postavili spomen-ploču Hrvatima katolicima iz Sarajeva koji su 1681. godine kupili dio Maslinskoga vrta, mjesto Muke Isusa Krista, i poklonili ga tamošnjoj franjevačkoj zajednici. Također se raduju što se veliki broj mladih iz

Bosne i Hercegovine odazvao na Susret hrvatske katoličke mladeži u Dubrovniku.

U okviru zasjedanja 20. ožujka u Hrvatskome domu Herceg Stjepan Kosača predstavljan je dokument BK BiH pod naslovom *Politika po mjeri čovjeka – moralne vrijednosti i načela kao temelj političkog djelovanja prema socijalnom nauku Katoličke Crkve*.

Biskupi su slavili euharistiju 19. ožujka u katedrali Marije Majke Crkve u Mostaru na svetkovinu sv. Josipa, zaštitnika Mostarsko-duvanjske biskupije. Predsjedao je nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, a propovijedao biskup Avgustini.

Mostar, 21. ožujka 2014. Tajništvo
BK BiH

HRVATIMA IZ BOSNE I HERCEGOVINE OTKRIVENA SPOMEN-PLOČA U GETSEMANSKOME VRTU

(kta) - U subotu 29. ožujka 2014. u jeruzalemskome Getsemanskom vrtu otkrivena je spomen-ploča Hrvatima iz Bosne i Hercegovine: Pavlu, Jakovu i Antunu Brankoviću. Prošlo je 333 godine otkako su oni od tadašnjih turskih muslimanskih vlasnika otkupili ovo za kršćane sveto mjesto i povjerili ga franjevcima u Svetoj Zemlji. Spomen-ploču otkrili su nadbiskup, metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić i kustod Franjevačke kustodije Svetе Zemlje p. Pierbattista Pizziballa.

Svečanosti u Vrtu prethodilo je euharistijsko slavlje u Bazilici svih naroda, kako se naziva crkva sagrađena na mjestu Isusove agonije - muke i smrt-noga znoja. Misu je predvodio kardinal Puljić u za-

jedništvu s apostolskim nuncijem u Izraelu mons. Giuseppeom Lazarotom, kustodom Svetе Zemlje o. Pizziballom, vojnim biskupom u BiH mons. dr. Tomom Vukšićem, provincijalom Franjevačke provincije Bosne Srebrenе fra Lovrom Gavranom, sa svećenicima franjevcima na službi u Svetoj Zemlji te s dvadesetak svećenika koji su zajedno s dvjestotinjak hodočasnika iz BiH i Hrvatske ovim povodom došli u Svetu Zemlju.

U svojoj propovijedi kardinal je Puljić naglasio kako ova ploča govori o važnosti čuvanja korijena: „Ovo je hodočašće s nakanom da bismo sačuvali pamćenje i svoje korijenje. Ovdje se osjećamo kao kod kuće, na ovoj zemlji, ali i u zajedničkoj povijesti.“ Primjetio je da nam kreatori povijesti žele izbrisati pamćenje: „Ovo nije politički čin, nego vjerski i vjernički. Blaženi papa Pavao VI. rekao je da vjera, ako

ne izgrađuje kulturu, nije vjera. I mi želimo čuvati i pamtitи našu baštinu te je prenijeti našim pokoljenjima.“

S vjernicima je vrhbosanski nadbiskup podijelio i osobno promišljanje na mjestu Isusove agonije, sjećanje na rast u vjeri – osobni, ali i onaj koji je pratio u drugih: krizmanika, bračnih parova, obitelji, svećenika. Uz sve što im je pokušavao navijestiti i prenijeti kao svećenik bilo je onih koji nisu slušali nastavljajući svojim putem. Iz toga je iskustva kardinal Puljić zaključio: „Isusa je na krvavi znoj natjerao ne strah od križa, nego to da će za mnoge umrijeti uzalud jer ne će prihvati Njegovu ljubav, Njegovo milosrđe.“ Na kraju propovijedi pozvao je na zavjet s razmišljanjem: „Nisam ja umro za ovu Crkvu, ali ja želim da Ti, Isuse, nisi uzalud umro. Želim biti dio Tvoja milosrđa. Ne mogu Te, Isuse, shvatiti, ali Ti se mogu diviti.“

Otkrivanje spomen-ploče braći Branković bilo je na ulazu u Getsemanski vrt, što će sada vidjeti svi koji hodočaste na ovo mjesto. Na ploči je napisan tekst na trima jezicima: latinskome, hrvatskome i engleskome, da „**Hrvati Pavao, Antun i Jakov, kršćani iz Sarajeva, vitezovi Svetog groba Jeruzalemског, godine Gospodnje 1681. kupiše Getsemanski vrt i darovaše ga franjevcima**“.

Ugovor o kupnji i predaji potpisani je 12. svibnja 1681. Uoči otkrivanja ploče o značenju ovoga čina govorilo je više govornika, a svečanosti je nazočio i Claude Grbeša, vitez Svetoga Groba Jeruzalemског.

Predsjednik Federacije BiH Živko Budimir čin braće Branković nazvao je djelom milosrđa „koje se vječno pamti“ te je dodao kako njihov primjer pokazuje da „jedno dobro djelo rađa drugo“. Pozvao je na vrijednovanje ovakvih primjera i danas izražavajući želju da prepoznajemo podupiratelje plemenitih ljudi koji se odriču svoga dijela kako bi ostvarili i nemoguće misije: „Baš zato što u sebi nosimo naslijedstvo ljubavi ne trebamo se bojati. Bit će Bosne dok u nama kuca srce milosrđa, bit će Hercegovine dok u nama teče snaga skrušenosti.“ Izrazio je i nadu da će priča o braći Branković ovih dana „jače odjeknuti u našoj maloj zemlji, jer velika je to priča. Veza hrvatskoga naroda, ali i cijele Bosne i Hercegovine, sa Svetom Zemljom, osnažila je zahvaljujući braći Branković. Njihov nam čin potvrđuje kako ne postoji veća radost od davanja i veća snaga od vjerovanja.“

Ponasan na trojicu braće, „stanovnike Bosne-Saraj i katolike provincije Bosne Srebrenе“ jest i sarajevski gradonačelnik Ivo Komšić čije je pismo pročitano na današnjoj svečanosti. U njemu, između ostalog, piše: „Preko braće Brankovića Sarajevo i bosanska franjevačka provincija dobili su svoje mjesto, svoje duhovno stanište u Svetoj Zemlji, mjestu Isusove strepne i molitve, odlučnosti da ispunij ZA-

kon i Božju volju.“ Podsjetio je i da se za Sarajevo kaže da je europski Jeruzalem: „Ponosimo se mjestom na kojem su se također susrele različite religije i civilizacije, i koje postoje u jednoj neobičnoj i jedinstvenoj simbiozi.“ Iako je ona prošla različita iskušenja tijekom povijesti i imala svoje uspone i padove, ta sarajevska simbioza za Komšića je i znak Božje milosti „jer se samo tom milošću mogla održati“ Upravo je nedavna povijest BiH podsjetnik koji je smisao simbioze različitoga koja vodi jedinstvenoj ljepoti susreta.

Kustod Franjevačke kustodije Svetе Zemlјe o. Pierbattista Pizziballa podsjetio je da su Sarajevo i Jeruzalem dva sestrinska grada koja su tijekom stoljeća dijelila istu sudbinu i sličan religijski sastav stanovništva. Bosna i Jeruzalem bili su dio istoga Otomanskoga Carstva. No unatoč tomu Crkva im je uspjela sačuvati kršćansko obilježje: „Nismo ovde kako bismo proslavili događaj iz prošlosti, jer prošlost predstavlja korijen budućnosti. Ta povezanost između Bosne, Sarajeva i Jeruzalema trajna je i ostaje ovdje vrlo konkretno vidljiva. Dionici smo iste vjere i istih korijena i mi franjevcii vam jamčimo da će i dalje naša zadaća biti čuvanje živom naše povezanosti.“ Kustod je na kraju simpatično dodao kako ranije, u vrijeme Otomanskog Carstva, nije bila potrebna putovnica iz Sarajeva da se dođe u Svetu Zemlju jer je sve bila jedna država. „Danas međutim putovnica treba, no Getsemanski je vrt vaša kuća i bez putovnice i u njega ste uvijek dobrodošli.“

Nakon svečanosti otkrivanja spomen-ploče u ime hodočasnika BiH i Hrvatske kustodu, apostolskomu nunciju i Crkvi svih naroda uručene su misnice, rad Milke Drvenkar iz Hrvatske.

Inicijator postavljanja ploče braći Branković jest fra Tomislav Glavnik, a u njezinoj izradbi sudjelovali su: akademski kipar Marijan Glavnik, profesor dizajna Zdravko Tišljar, Stjepan Martinac i supružnici Matvej. Hodočašće Hrvata u Svetu Zemlju u povodu današnje svečanosti organizirala je Udruga „Sveta Zemlja“ u suradnji s Vrhbosanskom nadbiskupijom.

Na kraju, kao zanimljivost spomenimo da, iako nije poznato kada su prvi Hrvati počeli hodočastiti u Svetu Zemlju, zna se da je jedan od najranijih hodočasnika bio Nikola Tavelić u XIV. stoljeću. Slijedio ga je fra Bonifacije iz Dubrovnika, kustod Franjevačke kustodije Svetе Zemlјe, koji je sredinom XVI. stoljeća dao obnoviti Baziliku Isusova groba. Veći broj hodočasnika iz Bosne primjećuje se u XVII. stoljeću, a među njima su i braća Brankovići.

A imena braće Branković, Hrvata iz današnjega Sarajeva, od sada ostaju trajno zapisana uz Crkvu svih naroda koju su gradile sve kršćanske nacije svijeta prije punih 90 godina.

PORUKA PAPE FRANJE ZA SVJETSKI DAN MIRA 2014.

1. U ovoj svojoj prvoj poruci za Svjetski dan mira želim uputiti svima, pojedincima i narodima, želju za životom ispunjenim radošću i nadom. U srcu svakoga muškarca i svake žene prebiva želja za punim života koja uključuje onu nezatomljivu čežnju za bratstvom, koja nas potiče na zajedništvo s drugima i ospozobljava nas da ih ne promatramo kao neprijatelje ili suparnike, nego kao braću koju treba primiti i prihvati.

Bratstvo je bitna dimenzija čovjeka koji je biće odnosâ. Živa svijest o toj odnosnosti (povezanosti) potiče nas promatrati i postupati sa svakom osobom kao s pravom sestrom i pravim bratom; bez bratstva je nemoguće graditi pravedno društvo i postojanje i trajni mir. Treba odmah podsjetiti da se bratstvo najprije uči u krilu obitelji, ponajprije zahvaljujući nadasve odgovornim i komplementarnim ulogama svih njezinih članova, osobito oca i majke. Obitelj je izvor svakoga bratstva te samim tim i temelj i prvi put mira jer bi, po svojem pozivu, trebala na svijet prenosi svoju ljubav.

Zbog sve većega broja međupovezanosti i komunikacija kojim je ovaj svijet prožet sve smo snažnije svjesni jedinstva i zajedničkoga određenja narodâ na zemlji. U povjesnoj dinamici, u različitosti narodâ, društava i kulturâ, vidimo sjeme poziva na oblikovanje jedne zajednice koju čine braća koja se uzajamno prihvataju i jedni za druge brinu. Taj se poziv međutim danas često niječe i ignorira u svijetu koji karakterizira „globalizacija ravnodušnosti“ čija je posljedica ta da se polako „navikavamo“ na patnju drugoga zatvarajući se u same sebe.

U mnogim dijelovima svijeta kao da nema kraja teškim kršenjima temeljnih ljudskih prava, poglavito prava na život i prava na vjersku slobodu. Tragična pojava trgovine ljudima, u kojoj beskrupulozni pojedinci u životu i očaju drugih ljudi vide priliku za zaradu, samo je jedan uzinemirujući primjer toga kršenja. Oružanim se sukobima pridodaju manje vidljivi, ali zato ništa manje okrutni ratovi koji se vode na gospodarskome i financijskome polju s jednakom razornim učincima za život, obitelj i poduzeća.

Globalizacija, kao što je istaknuo Benedikt XVI., približava nas jedne drugima, ali nas ne čini braćom (1). Usto, mnoge situacije nejednakosti, siromaštva i nepravde znak su ne samo dubokoga pomanjkanja bratstva nego također odsutnosti kulture solidarnosti. Nove ideologije, koje karakterizira rašireni individualizam, egocentrizam i materijalistički konzumerizam, slabe društvene veze, jačaju mentalitet „odbacivanja“ koji dovodi do prijezira i napuštanja najslabijih, onih koje se smatra „beskorisnima“. Tako je ljudski suživot sve više nalik nekomu pragmatičnom i egoističnom *do ut des* (ja tebi, ti meni).

Istodobno, posve je jasno da suvremene etike ne mogu iznjedriti istinske veze bratstva jer bratstvo koje se ne poziva na zajedničkoga Oca kao svoj posljednji temelj ne može opstati (2). Pravo bratstvo među ljudima prepostavlja i zahtijeva transcedentno očinstvo. Priznavanjem toga očinstva uvršćuje se bratstvo među ljudima: svaka osoba tada postaje „bližnji“ koji se brine za drugoga.

„Gdje ti je brat“ (Post 4, 9)

2. Da bismo bolje shvatili taj čovjekov poziv na bratstvo i bolje prepoznali prepreke koje stoje na putu njegova ostvarenja te otkrili puteve za njihovo prevladavanje, od temeljne je važnosti pustiti da nas vodi Božji naum koji je na izvrstan način predstavljen u Svetome pismu.

Prema biblijskome izvješću o postanku svijeta svi ljudi potječu od zajedničkih roditelja, Adama i Eve, para kojega je Bog stvorio na svoju sliku i priliku (usp. Post 1, 26), kojemu su se rodili Kajin i Abel. U povijesti te prve obitelji vidimo postanak društva, razvoj odnosâ između pojedinaca i narodâ.

Abel je pastir, Kajin zemljoradnik. Njihov duboki identitet, i ujedno njihov poziv, jest u činjenici da su braća makar se razlikuju po djelatnosti i kulturi, da su povezani s Bogom i sa stvorenim svijetom. Ali Kajinovo ubojstvo Abela tragična je potvrda radikalnoga odbacivanja poziva na bratstvo. Njihova povijest (usp. Post 4, 1-16) zorno pokazuje tešku zadaću na koju su svi ljudi pozvani – da žive u jedinstvu, da

⁽¹⁾ Usp. enc. Caritas in veritate (29. lipnja 2009.), 19: AAS 101 (2009), 654-655.

⁽²⁾ Usp. Franjo, Enc. Lumen fidei (29. lipnja 2013.), 54: AAS 105 (2013), 591-592.

se brinu jedni za druge. Ne mogavši prihvati Božju naklonost Abelu koji mu je ponudio prvine svoga stada – „Jahve milostivo pogleda na Abela i njegovu žrtvu, a na Kajina i žrtvu njegovu ni pogleda ne svrati“ (Post 4, 4-5) – Kajin iz zavisti ubija Abela. Tako odbija smatrati Abela bratom, imati ispravan odnos prema njemu, živjeti u Božjoj prisutnosti preuzimajući na sebe odgovornost da se brine i čuva drugoga. Na pitanje: „Gdje ti je brat?“, kojim Bog od Kajina traži objašnjenje za ono što je učinio, ovaj uzvraća: „Ne znam... Zar sam ja čuvar brata svoga?“ (Post 4, 9). Zatim, kaže nam Knjiga postanka, „Kajin ode ispred lica Jahvina“ (4, 16).

Trebamo se zapitati o dubokim razlozima koji su naveli Kajina da zanemari bratsku vezu i, ujedno, vezu uzajamnosti i zajedništva koja ga je povezivala s njegovim bratom Abelom. Sâm Bog prokazuje i predbacuje Kajinu da je potpao pod utjecaj zla: „grijeħi ti je kao zvijer na pragu što na te vreba“ (Post 4, 7), prezrevši Božji naum. Tako je osujetio svoj prvo-bitni poziv da bude dijete Božje i da živi bratstvo.

Povijest Kajina i Abela uči da ljudski rod u sebi nosi upisan poziv na bratstvo, ali također dramatičnu mogućnost izdaje toga poziva. Potvrđuju to sva-kodnevna djela sebičnosti koja je u pozadini tolilikih ratova i mnogih nepravdi: mnogi muškarci i žene umiru od ruku braće i sestara koja ih nisu promatrati kao takve, to jest kao bića stvorena za uzajamnost, za zajedništvo i za dar.

„A svi ste vi braća“ (Mt 23, 8)

3. Sámo se od sebe javlja pitanje: hoće li muškarci i žene ovoga svijeta moći ikada potpuno odgovoriti na čežnju za bratstvom koju je u njih utisnuo Bog Otac? Hoće li isključivo svojim silama uspjeti pobijediti ravnodušnost, sebičnost i mržnju, prihvati legitimne razlike koje karakteriziraju braću i sestre?

Parafrazirajući riječi Gospodina Isusa, možemo ovako sažeti odgovor koji nam on daje: budući da imate samo jednoga Oca, koji je Bog, vi ste svi braća (usp. Mt 23, 8-9). Korijen bratstva sadržan je u Božjemu očinstvu. Nije riječ o općenitome, neodređeno-m i povjesno nedjelotvornome očinstvu, nego o osobnoj, točno određenoj i izvanrednoj konkretnoj Božjoj ljubavi prema svakomu čovjeku (usp. Mt 6, 25-30). To je dakle očinstvo koje stvarno rađa bratstvom jer Božja ljubav, kada je prihvaćena, postaje najvrsnije sredstvo preobrazbe života i odnosâ s drugim otvarajući ljudi solidarnosti i istinskomu di-jeljenju s drugima.

Na osobit način ljudsko je bratstvo dobilo nov

zamah u i od Isusa Krista njegovom smrću i uskr-snućem. Križ je konačno „mjesto“ ustanovljenja bratstva koje ljudi nisu sposobni iznjedriti sami. Isus Krist, koji je preuzeo na sebe ljudsku narav da je ot-kupi, ljubeći Oca sve do smrti, smrti na križu (usp. Fil 2, 8), uskrsnućem nas je učinio novim čovjekom, u punom zajedništvu s Očevom voljom, s njegovim naumom koji obuhvaća puno ostvarenje poziva na bratstvo.

Isus od samoga početka prihvata Očev naum priznajući mu primat nad svim drugim. Ali Krist, svojim predanjem smrti iz ljubavi prema Ocu, po-staje novo i konačno počelo svih nas; mi smo po-zvani uzajamno se prepoznavati u Njemu kao braća i sestre jer smo djeca istoga Oca. On je sâm Savez, osobni prostor pomirenja čovjeka s Bogom i jednih s drugima poput braće i sestara. U Isusovoj smrti na križu jednom je zauvijek dokončana podjela među narodima, između naroda Saveza i naroda poganâ, lišena nade jer sve do tada nisu bili dionici obećanjâ saveza. Kao što se može pročitati u Poslanici Efež-a-nima, Isus Krist u sebi pomiruje sve ljudi. On je mir jer je od dva naroda sazdao jedan srušivši pregradu razdvojnicu, odnosno neprijateljstvo. On je stvorio u sebi jedan narod, jednoga čovjeka, jedan ljudski rod (usp. 2, 14-16).

Svaki koji prihvata Kristov život i živi u njemu pri-znaje Boga Ocem i potpuno se predaje njemu ljube-ći ga iznad svega. Pomireni čovjek vidi u Bogu Oca sviju i, kao posljedica toga, potaknut je živjeti brat-stvo otvoreno svima. U Kristu drugoga se prihvata i ljubi kao Božjeg sina ili kćer, kao brata ili sestrju, a ne kao tuđinca, a još manje kao suparnika ili čak nepri-jatelja. U Božjoj obitelji, gdje su svi sinovi istoga oca, i budući da su nacijspljeni na Krista, sinovi u Sinu, ne postoje životi s kojima se postupa kao s „otpadom“. Svi uživaju jednako i nepovrjedivo dostojanstvo. Svi su ljubljeni od Boga, svi su otkupljeni krvljju Krista, umrloga na križu i uskrsloga za svakoga od nas. To je razlog zbog kojega nitko ne smije ostati ravnodušan prema sudbini braće.

Bratstvo – temelj i put za mir

4. Nakon svega do sada rečenoga lako je shvatiti da je bratstvo temelj i put za mir. Socijalne enciklike mojih prethodnikâ pružaju vrijedan prinos u tome smislu. Bilo bi dovoljno spomenuti definicije mira iz enciklike *Populorum progressio* Pavla VI. ili pak enciklike *Sollicitudo rei socialis* Ivana Pavla II. Iz prve doznajemo da je cijelovit razvoj narodâ novo ime za mir (3), iz druge pak da je mir *opus solidaritatis* (4).

⁽³⁾ Usp. Pavao VI., Enc. *Populorum progressio* (26. ožujka 1967.), 87: AAS 59 (1967), 299.

⁽⁴⁾ Usp. Ivan Pavao II., Enc. *Sollicitudo rei socialis* (30. prosinca 1987.), 39: AAS 80 (1988), 566-568.

Pavao VI. kaže da se ne samo osobe nego i narodi moraju susretati u jednome duhu bratstva. I objašnjava: „U tom uzajamnom razumijevanju i prijateljstvu, u tom svetom zajedništvu moramo se [...] prihvatići posla oko izgradnje zajedničke budućnosti čovječanstva“ (5). To je prvotno obveza onih sretnijih i privilegiranih. Njihove su dužnosti ukorijenjene u ljudskome i nadnaravnome bratstvu i očituju se pod trima aspektima: dužnost solidarnosti, koja zahtijeva da bogati narodi pomažu manje napredne; dužnost društvene pravednosti, koja zahtijeva preuređivanje odnosâ između snažnijih i slabijih naroda tako da budu pravedniji; dužnost univerzalne ljubavi, koja uključuje promicanje jednoga čovječnjeg svijeta za sve, svijeta u kojem svatko ima nešto dati i primiti, a da napredak jednih ne bude prepreka razvoju drugih (6).

Ako se dakle mir promatra kao *opus solidaritatis*, ne možemo ne priznati da je bratstvo njegov osnovni temelj. Mir, kaže Ivan Pavao II., nedjeljivo je dobro. Ili je dobro koje pripada svima ili je ničije dobro. Ono se može stvarno postići i uživati, kao najviša kvaliteta života i kao čovječniji i održiviji razvoj, jedino ako su svi vođeni solidarnošću kao „čvrstom i postojanom odlučnošću zauzeti se za opće dobro“ (7). To znači da se ljudi ne smiju voditi „željom za zaradom“ ili „žedi za moći“. Treba imati raspoloživost „da ‘izgubimo sebe’ radi drugoga, umjesto da ga iskoristavamo [...] ‘drugoga’ – osobu, narod ili naciju – [ne smije se promatrati] kao neko sredstvo čiju radnu sposobnost i tjelesnu snagu treba iskoristiti uz nisku cijenu, i kad nam više ne koristi, onda ga ostaviti, nego kao nama ‘sličnoga’, kao našu ‘pomoć’“ (8).

Kršćanska solidarnost pretpostavlja da se bližnjega ljubi ne samo kao „ljudsko biće sa svim svojim pravima, biće koje je u svojoj srži jednako svima drugima, već on postaje živa slika Boga Oca, otkupljena krvlju Isusa Krista i podvrgnuta trajnom djelovanju Duha Svetoga“ (9), kao još jednoga brata ili sestru. Kao što je primijetio Ivan Pavao II., „tada će svijest o zajedničkom Božjem očinstvu, o bratstvu svih ljudi u Kristu, ‘sinova u Sinu’, o nazočnosti i životvornom djelovanju Duha Svetoga dati našemu pogledu na

svijet novi kriterij prosuđivanja“ (10) i stubokom ga promjeniti.

Bratstvo – preduvjet za iskorjenjivanje siromaštva

5. U *Caritas in veritate* moj je prethodnik podsjetio svijet da je pomanjkanje bratstva među narodima i ljudima važan uzrok siromaštva (11). U mnogim društвима proživljavamo duboko siromaštvo odnosâ što je posljedica pomanjkanja čvrstih odnosâ u obitelji i zajednici. Sa zabrinutošću promatramo razne vrste nevoljâ, marginalizaciju, samoću i razne oblike patološke ovisnosti koje bilježe sve veći rast. Ta se vrsta siromaštva može pobijediti samo ponovnim otkrivanjem i vrjednovanjem bratskih odnosâ u krilu obitelji i zajednica, kroz dijeljenje radostî i žalosti, teškoćâ i uspjehâ koji su sastavni dio ljudskoga života.

Povrh toga, ako s jedne strane uočavamo opadanje apsolutnoga siromaštva, s druge ne možemo ne prepoznati ozbiljan porast relativnoga siromaštva, to jest nejednakosti između osobâ i skupinâ koje zajedno žive na određenome području ili u određenome povijesno-kulturnom kontekstu. U tom su smislu također potrebne djelotvorne politike koje će promicati načelo bratstva jamčeći osobama – koje su jednake u svojemu dostojanstvu i temeljnim pravima – pristup kapitalu, uslugama, odgojnim, zdravstvenim i tehnološkim resursima kako bi svaka osoba imala mogućnost izraziti i ostvariti svoj životni plan i mogla se razviti u punini kao osoba.

Uočava se također potreba za politikama koje će služiti ublažavanju prevelike neravnoteže u raspodjeli dohotka. Ne smijemo zaboraviti crkveno učenje o takozvanoj socijalnoj hipotezi na temelju koje je dopušteno, kao što kaže sveti Toma Akvinski, i – štoviše – nužno „da čovjek posjeduje dobra“ (12), a kada je riječ o njihovo uporabi, da ih „posjeduje ne samo kao svoje vlasništvo nego i kao zajednička, u tom smislu što ona mogu koristiti ne samo njemu nego i drugima“ (13).

(5) Enc. *Populorum progressio* (26. ožujka 1967.), 43: AAS 59 (1967), 278-279.

(6) Usp. isto, 44: AAS 59 (1967), 279.

(7) Enc. *Sollicitudo rei socialis* (30. prosinca 1987.), 38: AAS 80 (1988), 566.

(8) Isto, 38-39: AAS 80 (1988), 566-567.

(9) Isto, 40: AAS 80 (1988), 569.

(10) Isto.

(11) Usp. Enc. *Caritas in veritate* (29. lipnja 2009.), 19: AAS 101 (2009), 654-655.

(12) *Summa Theologiae* II-II, q. 66, art. 2.

(13) Drugi vat. konc., Past. konst. o Crkvi u suvremenom svijetu *Gaudium et spes*, 69. Usp. Leon XIII., Enc. *Rerum novarum* (15. svibnja 1891.), 19: AAS 23 (1890-1891), 651; Ivan Pavao II., Enc. *Sollicitudo rei socialis* (30. prosinca 1987.), 42: AAS 80 (1988), 573-574; Papinsko vijeće "Iustitia et pax", Kompendij socijalnog nauka Crkve, br. 178.

Postoji, konačno, posljednji način promicanja bratstva – i samim tim pobjeđivanja siromaštva – koji mora biti u temelju svih ostalih. To je odvajanje od dobara onoga koji odlučuje živjeti umjerenim i bitnim načinom života koji, dijeleći vlastita bogatstva, uspijeva tako iskusiti bratsko zajedništvo s drugima. To je od temeljne važnosti za nasljeđovanje Isusa Krista i da bismo bili istinski Kristovi vjernici. To nije samo slučaj s posvećenim osobama koje zavjetuju siromaštvo, nego također s mnogim obiteljima i mnogim odgovornim građanima koji čvrsto vjeruju da je bratski odnos s bližnjima najdragocjenije dobro.

Ponovno otkrivanje bratstva u gospodarstvu

6. Teške finansijske i gospodarske krize – koje svoj uzrok imaju u sve većemu udaljavanju čovjeka od Boga i svoga bližnjega, u pohlepnoj težnji za materijalnim dobrima s jedne i osiromašenju odnosa među ljudima i u zajednici s druge strane – mnoge su potaknuli da potraže zadovoljstvo, sreću i sigurnost u trošenju i zarađivanju izvan svake logike zdrava gospodarstva. Već je 1979. godine Ivan Pavao II. postojanje „stvarne i osjetne opasnosti da, dok se u čovjekovoj vladavini nad svijetom čine golemi napredci, on izgubi bitne konce iz ruku te vladavine i da na razne načine njegovo čovještvo bude podčinjeno ovomu svijetu te da on sâm postane predmetom – često neprimjetnih – raznih oblika manipulacije kroz čitavu organizaciju zajedničkoga života, kroz sustav proizvodnje i kroz pritisak sredstava društvene komunikacije“ (14).

Niz gospodarskih kriza koje su zaredale jedna za drugom mora dovesti do preispitivanja modela gospodarskoga razvoja i promjene u načinima života. Današnja kriza, usprkos tomu što ima teške posljedice za ljudske životе, također nam može biti dragocjena prigoda za ponovno otkrivanje vrijednosti mudrosti, umjerenosti, pravednosti i jakosti. Te nam krjeposti mogu pomoći prevladati teške trenutke i ponovno otkriti bratske veze koje nas povezuju jedne s drugima, u dubokome uvjerenju da čovjek treba i da je sposoban za nešto više od maksimalizacije vlastitoga pojedinačnog interesa. Te su krjeposti osobito nužne za izgrađivanje i očuvanje društva u skladu s ljudskim dostojanstvom.

Bratstvo gasi rat

7. U godini koja je za nama mnoga su naša braća i sestre nastavila trpjeti iskustvo rata koji je ozbiljna i duboka rana nanesena bratstvu.

Mnogi se sukobi vode usred opće ravnodušnosti. Svima koji žive u krajevima u kojima oružja siju užas i razaranje jamčim svoju i blizinu cijele Crkve. Crkva ima zadaću nositi Kristovu ljubav također bespomoćnim žrtvama zaboravljenih ratova molitvom za mir, služenjem ranjenima, gladnima, izbjeglicama, prognanicima i svima onima koji žive u strahu. Crkva isto tako diže svoj glas da do odgovornih osoba dopre vapaj boli napačenih ljudi i da, zajedno s neprijateljstvom, prestanu sva zlostavljanja i kršenje temeljnih ljudskih prava (15).

Zbog toga želim uputiti snažan apel onima koji oružjem siju nasilje i smrt: u onima koje sada smatraćete tek neprijateljem kojega treba poraziti ponovno otkrijte svoga brata i zaustavite svoju ruku! Odrecite se oružja i idite ususret drugomu s dijalogom, oproštenjem i pomirenjem da biste oko sebe gradili pravdu, povjerenje i nadu! „U vezi s tim jasno je da u životu narodâ oružani sukobi uvijek predstavljaju namjerno nijekanje svake moguće međunarodne slike stvarajući duboke podjele i otvorene rane koje ne zacijeljuju tako lako. Ratovi su praktično odbacivanje zalaganja oko postizanje onih velikih gospodarskih i društvenih ciljeva koje si je postavila međunarodna zajednica“ (16).

Ipak, sve dok je tako velika količina oružja u optjecaju kao što je sada, uvijek će se moći naći nove izlike za otpočinjanje neprijateljstava. Zbog toga svima ponavljam apel mojih prethodnika za neširenje naoružanja i razoružanje, počevši od nuklearnoga i kemijskoga razoružanja.

Ne možemo ipak ne konstatirati da međunarodni sporazumi i nacionalni zakoni, iako su nužni i vrlo poželjni, nisu sami po sebi dovoljni da čovječanstvo zaštite od opasnosti oružanih sukobâ. Nužno je obraćenje srca koje će svima omogućiti da u drugome prepoznaju brata za kojeg se treba brinuti i s kojim treba zajedno raditi na izgradnji kvalitetnijega života za sve. To je duh kojim su nadahnute mnogobrojne inicijative civilnoga društva, uključujući vjerske organizacije, u promicanju mira. Izražavam svoju nadu da će svakodnevno zauzimanje svih nastaviti donositi ploda i da će u međunarodnome pravu doći do stvarne primjene prava na mir kao temeljnoga ljudskog prava i nužnoga preuvjeta za ostvarivanje svih ostalih prava.

⁽¹⁴⁾ Enc. Redemptor hominis (4. ožujka 1979.), 16: AAS 61 (1979), 290.

⁽¹⁵⁾ Usp. Papinsko vijeće "Iustitia et pax", Kompendij socijalnog nauka Crkve, br. 159.

⁽¹⁶⁾ Franjo, Pismo predsjedniku Putinu, 4. rujna 2013.: L'Osservatore Romano, 6. rujna 2013., str. 1.

Korupcija i organizirani kriminal prijetnja su bratstvu

8. Obzor bratstva također je povezan s potrebom svakoga brata i svake sestre da žive punim životom. Legitimne ljudske težnje, osobito kada je riječ o mlađima, ne smiju se osujetiti ili povrijediti niti se ljudima smije ukrasti nadu da će ih moći ostvariti. Ipak, tu se težnju ne smije miješati sa zlouporabom moći. Naprotiv, ljudi se trebaju jedni s drugima natjecati u uzajamnom poštivanju (usp. Rim 12, 10). I u raspravama, koje su nezaobilazan aspekt života, moramo uvijek imati na umu da smo braća i sestre i stoga trebamo učiti i sebe i druge da se bližnjega ne smije smatrati neprijateljem ili protivnikom kojega treba ukloniti.

Bratstvo rađa društveni mir jer stvara ravnotežu između slobode i pravednosti, između osobne odgovornosti i solidarnosti, između pojedinačnoga i općega dobra. Da bi sve to potpomogla, politička zajednica mora djelovati transparentno i odgovorno. Građani se moraju osjećati predstavljenima od javnih vlasti u poštivanju njihove slobode. Međutim često se između građana i institucija uvlače jednostrani interesi koji izobličuju taj odnos pridonoseći stvaranju trajnoga ozračja sukoba.

Istinskim se duhom bratstva pobjeđuje individualna sebičnost koja ljudima oduzima mogućnost da žive u slobodi i uzajamnu skladu. Ta se sebičnost u društvu razvija bilo u mnogim oblicima korupcije, koji su danas silno razgranati, bilo u obliku kriminalnih organizacija, od malih skupina pa do onih raširenih po cijelome svijetu. Te skupine ruše zakonitost i pravdu pogađajući u samo srce dostojanstvo osobe. One teško vrijedaju Boga, povrjeđuju braću i nanose štetu stvorenom svijetu, to više ako imaju religijske konotacije.

Tu mislim na bolnu ranu droge koja ubire danak prezirući čudoredne i građanske zakone; na uništavane prirodnih dobara i trenutno zagađenje; na tragediju iskorištavanja rada drugih osoba. Tu također mislim na nedopušteno trgovanjem novcem i na finansijsku spekulaciju, što često poprima obilježja grabeža i nanosi štetu čitavim gospodarskim i društvenim sustavima gurajući u siromaštvo milijune muškaraca i žena. Tu mislim na prostituciju koja svakoga dana kosi nevine žrtve, osobito među najmlađima kradući im budućnost; tu mislim na gnusnu trgovinu ljudima, na zločine i zlostavljanja usmjerene protiv maloljetnika, na užas ropstva koje još uvijek postoji u mnogim dijelovima svijeta, na često prešćenu tragediju migranata koji su nerijetko žrtve

sramotne i protuzakonite manipulacije. U vezi s tim Ivan XXIII. je pisao: „Suživot koji se temelji samo na odnosima moći nije human. Daleko od toga da potiče, kao što bi to trebao, osobe da rastu i usavršavaju se, u takvom se suživotu vrši prisila nad njima i ograničava im se sloboda“ (17). Čovjek se međutim može obratiti i ne treba nikada izgubiti nadu u mogućnost promijene svoga života. Želim da to bude poruka nade i pouzdanja za sve, pa i za one koji su počinili okrutne zločine, jer Bog ne želi smrt grješnika, već da se obrati i živi (usp. Ez 18, 23).

U širemu kontekstu ljudskoga društva, imajući pred očima zločin i kaznu, ne možemo se ne sjetiti neljudskih uvjeta koji vladaju u mnogim zatvorima, gdje je zatvorenik često sveden na subhuman položaj, gdje se krši njegovo ljudsko dostojanstvo i guši svaka volja i želja za rehabilitacijom. Crkva, najčešće u tišini, mnogo čini u tim sredinama. Pozivam i potičem sve da učine još više nadajući se da će napore što ih na tome području poduzimaju mnogi hrabri muškarci i žene sve više, pravedno i pošteno, podupirati i građanske vlasti.

Bratstvo pomaže čuvati i njegovati prirodu

9. Ljudska je obitelj primila od Stvoritelja zajednički dar: prirodu. Kršćansko shvaćanje stvorenoga svijeta uključuje pozitivan sud o dopustivosti zahvata na prirodi ako su oni korisni, uz uvjet da se djeliće odgovorno, što znači da se mora priznati onu „gramatiku“ upisanu u prirodu i mudro se služiti dobrima na korist sviju, poštujući ljepotu, svrhovitost i korisnost pojedinih živih bića i njihovu ulogu u ekosustavu. Ukratko, priroda nam je na raspolaganju i pozvani smo njome odgovorno upravljati. Međutim često smo vođeni pohlepom i bahatošću vladanja, posjedovanja, manipuliranja i izrabljivanja; ne čuvamo prirodu, ne poštujemo ju, ne smatramo je besplatnim darom koji treba čuvati i staviti u službi braća, uključujući будуće naraštaje.

Poljoprivredni sektor, na poseban način, primarni je sektor proizvodnje s ključnim pozivom obrađivanja i čuvanja prirodnih dobara radi prehranjivanja čovječanstva. U vezi s tim kontinuirana sramota gladi u svijetu potiče me da podijelim s vama pitanje: kako rabimo Zemljina prirodna dobra? Današnja društva moraju razmišljati o hijerarhiji prioriteta na koje je usmjerena proizvodnja. Naime urgentna je dužnost da se prirodna dobra rabe tako da nitko ne gladuje. Postoje mnoge inicijative i moguća rješenja i ne ograničavaju se samo na povećanje proizvodnje. Poznato je da je trenutna proizvodnja dovoljna,

⁽¹⁷⁾ Enc. Pacem in terris (11. travnja 1963.), 17: AAS 55 (1963), 265.

a ipak milijuni ljudi trpe i umiru od gladi i to je prava sablazan. Nužno je dakle iznaći načine da svi mogu uživati plodove zemlje, ne samo zato da bi se izbjeglo širenje jaza između onih koji imaju i više no što trebaju i onih koji se moraju zadovoljiti mrvicama nego ponajprije zato što to zahtijevaju pravednost, jednakost i poštivanje svakoga ljudskog bića. U tome smislu želim svima dozvati u svijest ono nužno univerzalno određenje dobara koje je jedno od stozernih načela socijalnoga učenja Crkve. Poštivanje toga načela bitni je uvjet za olakšavanje stvarnoga i jednakoga pristupa onim bitnim dobrima koja su svakomu čovjeku potrebna i na koje svi imaju pravo.

Zaključak

10. Bratstvo treba otkriti, ljubiti, iskusiti, navještati i svjedočiti. Ali jedino ljubav koju daje Bog omogućuje nam prihvati i u punini živjeti bratstvo.

Nužni realizam politike i gospodarstva ne smije se svesti na puke tehničke vještine i znanja lišena idealja gdje se ignorira čovjekova vrhunaručna dimenzija. Kada nedostaje te otvorenosti Bogu, svaka ljudska djelatnost postaje siromašnija i osobe se svodi na predmete koji se mogu izrabljivati. Istom kada prihvate kretati se u širokomu prostoru koji toj otvorenosti omogućuje Onaj koji ljubi svakoga muškarca i svaku ženu, politika i ekonomija uspijet će postići onaj poredak i ustroj koji se temelji na istinskomu duhu bratske ljubavi i moći će biti djelatna sredstva cjelovitoga ljudskog razvoja i mira.

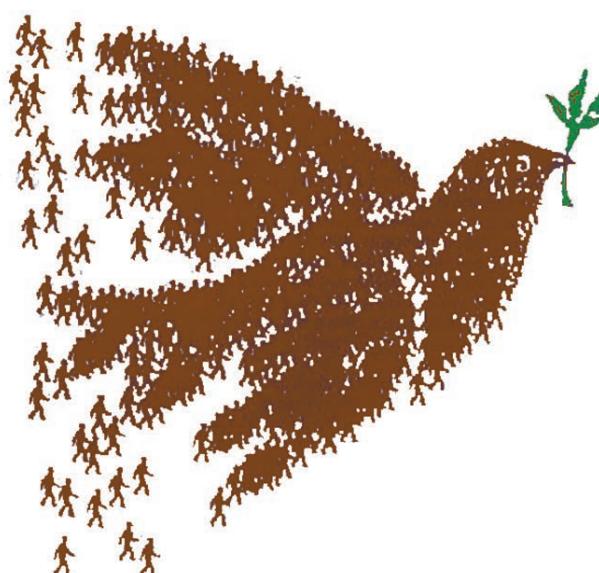
Mi kršćani vjerujemo da smo svi u Crkvi udovi jednoga tijela, svi jedni drugima potrebni, jer je svakomu od nas dana milost po mjeri Kristova dara, za zajedničko dobro (usp. Ef 4, 7.25; 1 Kor 12, 7). Krist

je došao na svijet da nam doneće Božju milost, to jest mogućnost dioništva u njegovu životu. To podrazumijeva uspostavu bratskih odnosâ prožetih uzajamnošću, oprštanjem, potpunim sebedarjem, prema punini i dubini Božje ljubavi koju pruža ljudskom rodu Onaj koji, kao Raspeti i Uskršli, sve privlači sebi: „Zapovijed vam novu dajem: ljubite jedni druge; kao što sam ja ljubio vas tako i vi ljubite jedni druge. Po ovom će svi znati da ste moji učenici: ako budete imali ljubavi jedni za druge“ (Iv 13, 34-35). To je radosna vijest koja od svakoga od nas traži da učinimo korak naprijed, koja nas potiče na neprolaznu empatiju, da slušamo drugoga dok govoriti o svojim trpljenjima i nadi, također onoga koji mi je najdalje, i da kročimo zahtjevnim putem one ljubavi koja se zna darivati i besplatno trošiti za dobro svakoga brata i sestre.

Krist zahvaća čitava čovjeka i ne želi da se itko izgubi: „Ta Bog nije poslao Sina na svijet da sudi svijetu, nego da se svijet spasi po njemu“ (Iv 3, 17). On pritom nikoga ne prisiljava da mu otvoriti vrata svoga srca i svoga uma: „najveći među vama neka bude kao najmlađi; i predstojnik kao poslužitelj“, kaže Isus Krist, „ja sam posred vas kao onaj koji poslužuje“ (Lk 22, 26-27). Svako djelovanje mora dakle biti označeno stavom služenja osobama, osobito onima koje su najdalje i nepoznate. Služenje je duša onoga bratstva koje gradi mir.

Neka nam Marija, Isusova Majka, pomogne shvatiti i živjeti svakoga dana bratstvo koje izvire iz srca njezina Sina, da bismo donijeli mir svim ljudima na ovoj našoj voljenoj Zemlji.

Iz Vatikana, 8. prosinca 2013.

PAPA: SVEĆENICI KOJI SE KLANJAJU IDOLIMA TAŠTINE, UMJESTO KRISTU, „PREMAZANI SU SVIM MASTIMA“

Papa je cijelu propovijed posvetio svećeničkomu životu komentirajući čitanje iz Ivanove Prve poslanice koje kaže da imamo život vječni jer vjerujemo u ime Isusovo

(Radio Vatikan, 11. siječnja 2014.)
– Pravi svećenik, Božji pomazanik za njegov narod, ima prisan odnos s Isusom: kada taj odnos nedostaje, onda svećenik postaje „premazan svim mastima“, postaje prijetvoran, idolopoklonik, obožavatelj boga Narcisa – kazao je papa Franjo u propovijedi na svetoj misi u subotu 11. siječnja 2013., suslavljenoj u kapelici Doma Sveta Marta s kardinalom Angelom Bagnascom te skupinom svećenika iz đenovske nadbiskupije.

Papa je cijelu propovijed posvetio svećeničkomu životu komentirajući čitanje iz Ivanove Prve poslanice koje kaže da imamo život vječni jer vjerujemo u ime Isusovo. Sveti je Otac govorio o odnosu svećenika i Isusa jer iz tog odnosa svećenik crpi snagu. Kako je Isusova popularnost rasla, On se povlačio u osamu da moli. Ovo je i za nas svećenike glavna

odrednica. Tražimo li ili ne tražimo Isusa; koje je Isusovo mjesto u mome svećeničkom životu? Je li odnos s Isusom živ, kao odnos između učenika i Učitelja, između brata i brata, između bijedna čovjeka i Boga; ili je taj odnos umjetan... ne dolazi iz srca? – upitao je papa Franjo.

Mi smo pomazani Duhom Svetim, ali neki svećenik to pomazanje može izgubiti ako se od Isusa udalji. I umjesto da bude pomazan on postaje „premazan mašću“ i prijevaran, a takvi svećenici Crkvi nanose veliko zlo. Oni svoju motivaciju nalaze u umjetnim stvarima, u ispravnosti i sličnome; u uslijenu govoru... Koliko se puta za takva veli da je svećenik-leptir, jer je tašt?... Nema veze s Isusom Kristom! Izgubio je pomazanje; „premazan svim mastima“ – kazao je Sveti Otac te dodao: Mi svećenici imamo mnoga ograničenja i svi smo grješnici. Ako se utječemo

Isusu Kristu, ako Gospodina u molitvi tražimo, onda smo dobri svećenici, iako smo grješnici. Ali ako se udaljimo od Isusa, to onda moramo nadomjestiti drugim stvarima i ponašanjem... onim svjetovnim. I tako ima svih „tipova“... poslovni svećenik, svećenik poduzetnik... Ali svećenik štovatelj Isusa Krista, koji s Isusom Kristom razgovara, koji Ga traži i omogućuje Mu da On traži njega – to je središte našega života. Ako nema toga, gubimo sve. A što ćemo onda dati narodu? – upitao je Papa.

Naš odnos s Isusom Kristom, odnos pomazanih za njegov narod treba svaki dan rasti – potaknuo je Papa. Lijepo je vidjeti svećenike koji su darovali svoj svećenički život i za koje narod veli: Imaju ružan karakter i mnoge nedostatke, ali je svećenik! A narod to osjeti – kazao je Sveti Otac dodajući: S druge strane, kad narod vidi svećenike, da tako kažem, idolopoklonike, koji umjesto Isusa imaju male idole... i da su također po božni bogu Narcisu..., narod ih naziva „bijednicima“. Odnos s Isusom Kristom čuva nas od svjetovnosti i idolatrije koja nas zamaže i drži nas takvima. Vama koji danas sa mnom suslavite želim ovo: da izgubite sve u životu, ali da odnos s Isusom Kristom očuvate. To je vaša pobjeda i s njome gurajte naprijed – zaključio je Sveti Otac.

RAZGOVOR S PAPOM FRANJOM O REDOVNIČKOME ŽIVOTU

Susret u obliku pitanja i odgovora

Zasjedanje Unije vrhovnih poglavarâ (USG) koje je održano od 27. do 29. studenoga na Salesianumu u Rimu zaključeno je susretom s Papom u Sinodalnoj dvorani u Vatikanu.

Nije to bio kratak susret, kao što je to tražila Unija, nego je susret, na zahtjev Svetoga Oca, potrajan čitavo prijepodne. Papa nije izgovorio unaprijed pripremljen govor, nego je to bio bratski i srdačan susret u obliku pitanja i odgovora koji su produbili mnoge aspekte redovničkoga života i aktualnih problemâ s kojima se susreću redovničke zajednice. Papa je u svojim odgovorima često obogaćivao razgovor osobnim anegdotama iz svoga pastoralnog iskustva.

Prva se skupina pitanja ticala identiteta i poslanja posvećenoga života.

Na pitanje koji posvećeni život očekujemo danas, Papin je odgovor glasio: da bude posebno svjedočanstvo.

„Morate doista biti svjedoci jednoga drugog načina djelovanja i ponašanja. To su vrijednosti Kraljevstva utkane u stvarnost.“ Radikalnost se traži od svih kršćana, rekao je Papa, ali redovnici su pozvani nasljedovati Gospodina na poseban način: „To su muškarci i žene koji mogu probuditi svijet i prosvijetliti budućnost. Posvećeni život jest proroštvo. Bog od nas traži da izađemo iz gnijezda u kojem jesmo i da se zaputimo prema granicama svijeta kloneći se pritom napasti da ih ‘pripitomimo’“ To je najkonkretniji način nasljedovanja Gospodina – napolju je papa Franjo.

U nastavku Papa je rekao da je proroštvo ojačati ono što je „institucionalno“, to jest karizmu, u posvećenu životu i to ne miješati s pojedinim apostolskim djelom. Prvo ostaje, drugo prolazi. Karizma ostaje zato što je snažna. Kad se brkaju karizma i djelo. Karizma je kreativna, traži uvijek nove putove.

Karizmatsko svjedočenje, nastavio je Papa, mora biti realistično te uključivati i činjenicu da se drugima predstavljamo kao svjedoci grješnici: „Svi grijesimo. Svi moramo priznati svoje slabosti. Za svakog je dobro priznati da je grješnik.“

„Vi ste, papa Franjo“, pitao je netko od nazočnih, „često uporno pozivali da se pođe na periferije. Ali na koji način?“

Papa je odgovorio da je perspektiva svijeta drukčija kada se promatra s periferije, a drukčija kada se promatra iz središta i to nas obvezuje da neprestano propitkujemo naš redovnički život. Pritom je podsjetio na jedno pismo o Arrupe socijalnim centrima Družbe Isusove u kojem je rekao da istinsko opredjeljenje (povlaštena ljubav) prema siromašnima iziskuje živjeti sa siromašnima. „Treba sve promatrati kroz prizmu periferije. Treba poći na periferiju da bismo doista upoznali kako ljudi žive. U protivnom nam prijeti fundamentalizam strogih stavova utemeljenih na jednome centralističkom pogledu. To nije zdravo. Evo jedan primjer: onaj koji radi s mladima ne može se obraćati mladima preterano strukturiranim rječnikom jer mladi to jednostavno ne razu-

miju. Bog od nas danas traži da izađemo iz gnijezda u kojem se nalazimo. I onaj koji živi u klauzuri pozvan je svojom molitvom da evanđelje raste u svijetu. Uvjeren sam da je najvažniji hermeneutički ključ i ispunjenje evanđeoskoga poslanja: ‘Pođite! Pođite!’“

Prešlo se zatim na temu zvanja i izgradnje (formacije). Papa je istaknuo da je došlo do promjena u geografiji redovničkoga života i da postoje mlade Crkve koje daju nove plodove, s obilnim zvanjima. Nema sumnje da sve kulture imaju sposobnost pobuđivanja zvanja. Očito je međutim da je potrebno izbjegavati dramatične pojave kao što je takozvana „trgovina novacima“ u kojoj se ide u potragu za novacima i novakinjama u nekim zemljama u kojima ne postoje kuće određene redovničke zajednice te ih se šalje u dijelove i kuće drugih zemalja gdje su zvanja rijetka. Treba međutim znati da ispravna nakana može biti nesavršena na početku, ali se zatim mora pročišćavati iz godine u godinu sve do svečanih zavjeta. U svakome slučaju „trebamo uvek biti budni i imati otvorene oči. Možda novak ili novakinja traže utočište, utjehu?“ To nas, naravno, obvezuje da ponovno razmišljamo o inkulturaciji karizme koja je

jedna, ali je u interakciji s pojedinim kulturama. Crkva mora tražiti oproštenje i gleda s mnogo stida na apostolske neuspjehove do kojih je došlo zbog pogrešaka učinjenih na tome polju, kao u slučaju Mattea Riccija u Kini koji je bio pogrešno shvaćen. Interkulturni dijalog mora nas potaknuti da uključimo u upravljanje redovničkih ustanova pripadnike različitih kultura koji izražavaju različite načine življenja karizme. Nipošto nije riječ o folklorističkoj inkulturaciji, nego je to pitanje mentaliteta, načina razmišljanja. Nekog se redovnika ne može odgajati ne vodeći računa o njegovoj kulturi, o njegovu pogledu na svijet. Nužno je razlučivanje, interkulturni dijalog. Ne smije se gubiti vlastiti osobni i kulturni identitet.

Papa je zatim mnogo inzistirao na izgradnji koja se, po njegovu mišljenju, temelji na četirima temeljnim stožerima: duhovnoj, intelektualnoj, zajedničarskoj i apostolskoj izgradnji. Nužno je izbjegavati svaki oblik licemjerja i klerikalizma zahvaljujući jednomu iskrenom i otvorenom dijalogu o svim aspektima života: „Izgradnja je umijeće i ne smije biti nalik policijskom poslu“, sli-

kovito se izrazio papa Franjo: „Cilj je izgraditi osobe koje imaju nježno srce, a ne trpko poput octa.“ „Odgajati znači posvećivati nekoj osobi manje ili više vremena, već prema njezinim sposobnostima i kulturi. U suprotnome odgajamo i obrazujemo ‘mala čudovišta’“, rekao je Papa. I ne treba zaboraviti da „mladi imaju drugi jezik, druge kategorije“. „Ne govorim o razlici između kultura na različitim zemljopisnim područjima, nego o kulturnoj promjeni koja odgovara na promjenu epohe.“ „Potrebno je izgrađivati mlade da budu svjedoci uskrsnuća, vrijednosti evanđelja, da izgrađuju i vode narod. Cilj je izgradnje da osobe budu izgrađene za Božji narod.“ Treba misliti na „Božji vjerni narod“. Dakle ako neko sjemenište primi bivšega redovnika koji je izbačen iz jedne redovničke ustanove zbog ozbiljnoga razloga, ono ne misli na Božji narod i to je ozbiljan problem. Primjerice hrabrost koju je Benedikt XVI. pokazao u hvatanju u koštarac sa slučajevima zlostavljanja mora nam poslužiti kao primjer da imamo istu hrabrost u zauzimanju za izgradnju, rekao je Papa zaključujući: „Ne odgajamo i obrazujemo upravitelje, voditelje, već očeve, braću, suputnike.“

Što se tiče braće laika u posvećenome životu, Papa je rekao da njihov poziv nije „drugorazredan, nego je drukčiji poziv“ i ima golemu, privlačnu snagu. „Bratstvo pretpostavlja prihvatanje različitosti i sukobâ. Katkada ga je teško živjeti, ali ako ga ne živimo, nismo plodonosni“ – rekao je Sveti Otac. Nužno je produbiti taj aspekt ističući njegovu vrijednost. „Ne vjerujem uopće da je tomu pozivu odzvonilo“, rekao je papa Franjo, nego „moramo shvatiti što Bog od nas traži“. Postoji jedan dokument o braći redovnicima koji je već duže vrijeme u fazi revizije pri Kongregaciji za ustanove posvećenoga života i Družbe apostolskoga života. Bit će nužno ponovo ga uzeti u ruke.

Odgovarajući zatim na pitanje o braći redovnicima kao poglavarima u klerikalnim redovima, Papa je rekao da je riječ o crkvenopravnom pitanju i moći će eventualno biti stavljeno na tu razinu.

Druga skupina pitanja ticala se bratstva. Papa je rekao da ono ima golemu privlačnu snagu. Pretpostavlja prihvatanje razlikâ i konfliktâ. „Postoje razni oblici bratstva, ovisno o institutima. Bratski život može biti vrlo težak, ali je vrlo važan, to je svjedočanstvo. Njegovo pomanjkanje preprjeka je na putu.“ „Osoba koja nije sposobna živjeti bratstvo nije prikladna za redovnički život“, rekao je Papa. Ponekad postoji težnja prema individualizmu koja je često bijeg od bratstva. A loše življenje u bratstvu ne pomaže u rastu, već mu odmaže.“

Ali sa subraćom u poteškoćama, kako pomiriti milosrđe, razumijevanje i odlučnost? „I u najboljim obiteljima postoje članovi koji se susreću s poteškoćama“, odgovorio je Papa. „Konflikti u zajednici moraju postojati: ne može se sanjati jednu zajednicu

ili skupinu bez poteškoća i konfliktata”, ali „zajednica mora tolerirati sukobe. Konflikti postoje i moraju postojati i prevladavaju se ne tako što ih se eliminira, ignorira ili pokriva, nego suočavajući se s njima. Ponekad smo vrlo okrutni. Postoji zajednička napast da se druge kritizira iz osobnoga zadovoljstva ili radi osobne koristi”, rekao je Pape. Ponekad je nužno praćenje, ponajprije kada je riječ o tjelesno ili duševno bolesnu bratu. U svakome slučaju „kada izbjije sukob s nekim braćom, ne smijemo nikada djelovati kao menadžeri, nego naša ljubav mora biti izraz nježnosti prema njemu”. „Pred sukobom se ne smijemo ponašati kao svećenik ili levit iz prispodobe o dobrom Samarijancu koji idu dalje...; ne smijemo izbjegavati sukobe niti se u sukobu smijemo ponašati nerazumno; moramo naprotiv ući u konflikt i ponašati se mudro tražeći sva moguća sredstva da ga se riješi. Sukobu moramo pristupiti strpljivo i mudro. Znam da je to teško, ali se treba potruditi da se on riješi i ići dalje, nikada se ne pretvarati da ga ne vidimo niti ga ignorirati. Naravno, ako se ništa ne promijeni, trebat će naći druga rješenja, kao što je promjena zajednice ili napuštanje kongregacije, ali je potrebno sve činiti s ljubavlju.” U vezi s tim Papa je podsjetio na jedno osobno iskustvo s mladićem od 22 godine koji je patio od depresije i bio alkoholičar jer mu majka nije nikada iskazivala nježnost. Sada je afirmirana osoba. Moramo moliti tražeći milost nježnosti. „Ima jedna rečenica iz časoslova koja se čita na blagdan svetog Josipa, a koja mi se iznimno sviđa, gdje se kaže kako je sveti Josip postupao sa svojom obitelji: s ‘euharistijskom nježnošću’. Tako treba postupati s braćom: s euharistijskom nježnošću”, zaključio je Papa.

Postavljeno je zatim nekoliko pitanja o uzajamnim odnosima između redovnika i partikularnih Crkava u koje su uključeni. Papa je rekao da iz vlastitoga iskustva zna za moguće probleme: „Mi biskupi moramo shvatiti da posvećene osobe nisu pomoćna sredstva, nego su karizme koje obogaćuju biskupije.”

Papa je nastavio: „Biskupijama su potrebne vaše karizme.” Uključenost redovničkih zajednicâ u biskupiju je dakle važna, kao što je važno da biskup prepozna i poštuje njihove karizme. Sukobi se općenito javljaju kada nedostaje dijaloga. U vezi s tim Papa se osvrnuo na neka svoja iskustva, kako pozitivna tako i negativna, kada je bio biskup u svojoj dijecezi. Iznio je opažanje da je to pitanje obrađivano više puta i u više navrata, a pročelnik za Kongregaciju za ustanove posvećenoga života i Družbe apostolskoga života priprema jedan dokument i želi da se i redovnici što više u to uključe.

Posljednja pitanja odnosila su se na granice misije posvećenih osoba. Koje su to granice? „Potrebno ih je tražiti na temelju karizma svake ustanove”, rekao je Papa. „Ne želim nijekati ili minimizirati bilo koju granicu, ali se sve mora prosuđivati prema karizmi svake pojedine redovničke zajednice”, podsjetio je generalni prepošt Družbe Isusove, otac Arrupe, podsjetivši na izbor koji je on u svoje vrijeme učinio u korist izbjeglica. „Stvarnosti u kojima postoji isključenost osoba”, rekao je Papa, „ostaju najznačajniji prioritet, ali i one traže razlučivanje.” Prvi je kriterij poslati u te situacije gdje postoji isključenost najbolje, naručenije osobe. To su najopasnije situacije koje traže hrabrost i mnogo molitve. I nužno je da poglavarski prati osobe uključene u taj rad.

Osim toga izazova marginalizacije spomenuo je izazov kulturne i odgojne marginalizacije u škola-ma i na sveučilištima. U tome području posvećeni život može pružiti mnogo kroz svoje služenje. On je podsjetio: „Kada su me oči iz revije *La Civiltà Cattolica* došli posjetiti, govorio sam im o granicama misli, jedne i slabe misli. Njima sam preporučio te granice kao što, s druge strane, vrhovnoga poglavara Salezijanske družbe podsjećam da je njihova granica Patagonije, to jest don Boscovan.”

Prema Papi stožeri obrazovanja sljedeći su: „prenositi znanja, prenositi načine rada, prenositi vrijednosti. Preko njih se prenosi vjera. Odgojitelj mora biti na visini odgojne zadaće i pitati se kako naviještati Isusa Krista jednomu naraštaju koji se mijenja.”

Zatim je inzistirao: „Odgojna je zadaća ključna, ključna, ključna!” Spomenuo je zatim neka svoja iskustva u Buenos Airesu o pripravi koja se zahtijeva za primanje u odgojne sredine djece i mladih koji imaju probleme, osobito u obitelji. Kako naviještati Krista tim mladićima i djevojkama? Treba paziti, dodao je, da im se ne dade „cjepivo protiv vjere”.

Prije negoli će se oprostiti od 120 okupljenih vrhovnih poglavara, Papa je najavio da će 2015. godina biti posvećena posvećenu životu, a na izlasku iz dvorane rekao je: „Hvala vam, hvala vam za ovaj čin vjere koji ste učinili na ovome skupu. Hvala za ono što činite, za vaš duh vjere i nastojanja u služenju. Hvala za vaše svjedočanstvo, za mučenike koje dajete Crkvi i za poniženja kroz koja morete prolaziti: to je put križa.”

(Izvor: <http://www.redovnistvo.hr>)

PAPINA PORUKA ZA 22. SVJETSKI DAN BOLESNIKA 2014.

Vjera i ljubav: „I mi smo dužni živote položiti za braću“ (1 Iv 3, 16)

Draga braćo i sestre!

1. U prigodi 22. svjetskoga dana bolesnika koji ove godine za temu ima *Vjera i ljubav*: „*I mi smo dužni živote položiti za braću*“ (1 Iv 3, 16), posebno se obraćam bolesnicima i svima onima koji im pružaju pomoći i njegu. Crkva u vama, dragi bolesnici, prepoznaće posebnu Kristovu prisutnost. To je istina. Kada trpimo, on je uz nas, štoviše – on je u našem trpljenju. On zajedno s nama nosi njegov teret i otvara mu smisao. Kada je Božji Sin uzašao na križ, uništio je samoču patnje i rasvijetlio njezinu tamu. Nalazimo se tako pred misterijem Božje ljubavi prema nama koja nam ulijeva nadu i hrabrost: nadu, jer se u Božjem naumu ljubavi i sâma noć boli otvara uskrsnomu svijetu; te hrabrost da se možemo sa svim protivštinama i poteškoćama nositi u Njegovu društvu, zajedno s Njim.

2. Utjelovljeni Sin Božji nije iz ljudskoga iskustva uklonio bolest i trpljenje, nego ih je, preuzevši ih na sebe, preobrazio i dao im pravi smisao. Dao im je pravi smisao zato što posljednju riječ nemaju bolest i trpljenje nego novi život u punini; preobrazio ih, jer u jedinstvu s Kristom ne moraju više biti negativni nego mogu postati pozitivni. Isus je put i s njegovim Duhom možemo ga slijediti. Kao što nam je Otac darovao Sina iz ljubavi i Sin darovao sebe iz iste ljubavi, i mi možemo ljubiti jedni druge kao što je Bog nas ljubio dajući život za braću. Vjera u Boga postaje dobrota, vjera u Krista raspetoga daje nam snage da ljubimo do kraja, čak i svoje neprijatelje. Dokaz istinske vjere u Krista jest sebedarje i širenje ljubavi prema bližnjemu, osobito prema onima koji to ne zaslužuju, prema onima koji trpe i prema onima koji su marginalizirani.

3. Po krštenju i potvrdi pozvani smo suočiti se Kristu, Dobromu Samarijancu svih onih koji pate: „Po ovom smo upoznali Ljubav: on je za nas položio život svoj. I mi smo dužni živote položiti za braću“ (1 Iv 3, 16). Kada s nježnošću pristupamo onima koji su potrebiti skrbi, unosimo nadu i Božji osmijeh u proturječja svijeta. Kada velikodušno posvećivanje drugima postaje prepoznatljivo obilježje našega djelovanja, tada otvaramo prostor Kristovu srcu i uživamo u njegovoj toplini te time pružamo naš do-prinos dolasku Božjega kraljevstva.

4. Da bismo rasli u nježnosti, u osjetljivoj ljubavi ispunjenoj poštivanjem prema drugomu, imamo jedan pouzdan kršćanski uzor na koji možemo sa sigurnošću upraviti pogled: to je Majka Isusova i Majka naša, koja je uvijek pozorna na Božji glas i na potrebe i teškoće svoje djece. Nošena božanskim milosrdjem koje se u njoj utjelovilo, Marija zaboravlja samu sebe i nesebično hita iz Galileje u Judeju da se susretne i pomogne rođakinji Elizabeti. Ona se zauzima kod svoga Sina na svadbi u Kani kada vidi da na gozbi ponestaje vina. Ona nosi u svome srcu, na svome životnom putovanju, riječi starca Šimuna koji je prorekao da će joj mač probosti dušu i nepokolebljivom snagom stoji podno Isusova križa. Ona zna kako se prelazi taj put i zbog toga je Majka svih bolesnika i patnika. Možemo joj se s pouzdanjem i sinovskom odanošću utjecati, sigurni da će nam pomoci, da će nas podupirati i da nas ne će napustiti. Ona je Majka raspetoga i uskrsloga Krista: stoji uz naše križeve i prati nas na putu prema uskrsnuci i punomu životu.

5. Sveti Ivan, učenik koji je s Marijom stajao pod križem, pomaže nam vratiti se izvorima vjere i ljubavi, srcu Boga koji je „ljubav“ (1 Iv 4, 8.16). On nas podsjeća da ne možemo ljubiti Boga ako ne ljubimo braću. Onaj koji s Marijom stoji pod križem uči ljubiti kao što ljubi Isus. Križ je „sigurnost vjerne Božje ljubavi prema nama. Ta je ljubav tako silna da ulazi u naš grijeh i opršta ga, ulazi u naše trpljenje i daje nam snagu da ga podnosimo. Ta ljubav ulazi i u samu smrt da je pobijedi i da nas spasi... Kristov križ također nas poziva da dopustimo neka nas ta ljubav obuzme, uči nas uvijek promatrati drugoga s milosrđem i ljubavlju, napose one koji pate, kojima

je potrebna pomoć“ (Križni put s mladima, Rio de Janeiro, 26. srpnja 2013.).

Povjeravam ovaj 22. svjetski dan bolesnika Marijinu zagovoru, da ona pomogne svim bolesnicima podnosititi svoje trpljenje u zajedništvu s Isusom Kristom i bude na pomoć svima onima koji se za njih

brinu. Svim bolesnicima, zdravstvenim djelatnicima i dragovoljcima koji im pomažu od srca udjelujem apostolski blagoslov.

Iz Vatikana, 6. prosinca 2013.

Papa Franjo

U VATIKANU PREDSTAVLJENA GODINA POSVEĆENOGA ŽIVOTA

Godina će se obilježiti 2015. uz 50. obljetnicu Drugoga vatikanskog sabora i konstitucije o Crkvi Lumen gentium, gdje se u šestome poglavljju govori o posvećenom životu

Vatikan, (IKA, 31. siječnja 2014.) – Pročelnik Kongregacije za ustanove posvećenoga života i družbe apostolskoga života kardinal Joao Braz de Aviz, i tajnik te kongregacije mons. Jose Rodriguez Carballo održali su u petak 31. siječnja pri Tiskovnome uredu Svetе Stolice konferenciju za novinare na kojoj su predstavili Godinu posvećenoga života koja će, prema Papinoj odluci, biti obilježena 2015. godine.

Kardinal Joao Braz de Aviz najprije je podsjetio kako su, prenoсеći želje brojnih redovnika, on i tajnik njegove Kongregacije, u privatnoj audijenciji papi Franji predložili obilježavanje takve godine, a Papa je odmah usmeno i prihvatio tu ideju. Potom ju je i objavio 29. studenoga 2013. na završetku susreta sa 120 vrhovnih poglavara muških redovničkih zajednica, što je prihvaćeno dugim pljeskom nazočnih.

Kardinal je potom izvijestio o planovima za Godinu posvećenoga života. Istaknuo je pritom tri cilja. Prvi je „sa zahvalnošću se spomenuti nedavne prošlosti“, počevši od Drugoga vatikanskog sabora i osobito pedesete obljetnice koncilskoga dekreta *Perfectae caritatis* o obnovi posvećenoga života. Drugi je cilj „s nadom prigrlići budućnost“ sa svijeću da kriza kroz koju prolazi društvo i sama Crkva u punini

doticē i posvećeni život. Pročelnik Kongregacije za posvećeni život istaknuo je da se ta kriza ne smije shvatiti „kao predoblje smrti, nego kao *kairos*, prava prigoda za duboki rast, a s time i za nadu potaknutu sigurnošću da posvećeni život nikada ne će moći nestati iz Crkve jer ju je želio sam Isus kao neizostavan dio svoje Crkve“. Treći je cilj Godine posvećenoga života „sa strašću živjeti sadašnjost“, a to podrazumijeva zaljubljenost, istinsko prijateljstvo, duboko zajedništvo. To je upravo ono što „čini lijepim život tolikih muškaraca i žena koji zavjetuju evanđeoske savjete i iz bližega slijede Krista u tome životnom staležu“.

Tajnik Kongregacije za posvećeni život mons. Jose Rodriguez Carballo najavio je da će Papi biti predloženo da Godina posvećenoga života započne početkom listopada 2014. godine, o obljetnici objavljivanja Konstitucije Drugoga vatikanskog sabora o Crkvi *Lumen gentium*, u kojoj se u šestome poglavljju govori o posvećenu životu, a da završi u studenome 2015. godine.

Među glavnim aktivnostima u Godini posvećenoga života mons. Carballo naveo je službeni početak Godine posvećenoga života koji bi bio obilježen svečanom misom u Bazilici sv. Petra u Rimu, vjerojatno 21. studenoga 2014. U studenome bi se održala

i Plenarna skupština Kongregacije za posvećeni život koja će za temu imati „Novum u posvećenoj životu počevši od II. vatikanskoga sabora“, misleći pritom na Isusovu izreku: „Novo vino u nove mještine“.

Održat će se i različiti susreti u Rimu, kao što je susret mladih redovnika i redovnica: novaka, privremeno zavjetovanih i onih koji imaju manje od 10 godina vječnih zavjeta. Bio bi potom susret odgojitelja i odgojiteljica, Međunarodni kongres o teologiji posvećenoga života na temu „Obnova posvećenoga života u svjetlu II. vatikanskoga sabora i izgledi za budućnost“. Na kraju je mons. Carballo najavio i međunarodnu izložbu „Posvećeni život – Evanđelje u povijesti čovječanstva“.

Na kraju Godine posvećenoga života predviđena je misa koju će predvoditi Sveti Otac, a vjerojatno će biti 21. studenoga 2015., o 50. obljetnici objavljivanja Dekreta II. vatikanskoga sabora *Perfectae caritatis*.

Tajnik Kongregacije za posvećeni život najavio je i kako se očekuje da će Papa objaviti novu apostolsku konstituciju o kontemplativnom životu te da je u pripremi i revizija dokumenta koji se bavi odnosima između biskupa i redovnika, kao i dokument koji će se baviti upravljanjem dobrima posvećenih osoba.

PORUKA PAPE FRANJE ZA KORIZMU 2014.

Postao je siromašan da nas obogati svojim siromaštvom (usp. 2 Kor 8, 9)

Draga braćo i sestre, u povodu korizme želim vam ponuditi neka korisna razmišljanja za naš osobni i zajednički put obraćenja. Ona se nadahnjuju na riječima svetoga Pavla: „Ta poznate darežljivost Gospodina našega Isusa Krista! Premda bogat, radi vas posta siromašan, da se vi njegovim siromaštvom obogatite“ (2 Kor 8, 9). Apostol se obraća kršćanima u Korintu kako bi ih potaknuo na velikodušnost u pomaganju vjernicima u Jeruzalemu koji su bili u potrebi. Što te riječi svetoga Pavla govore nama, današnjim kršćanima? Što taj poziv na siromaštvu, na život u siromaštvu u evanđeoskome smislu znači nama danas?

Kristova milost

Ponajprije pokazuje način na koji Bog djeluje. Bog se ne objavljuje zaogrnut u svjetovnu moć i bogatstvo, nego u slabost i siromaštvu: „Premda bogat, radi vas posta siromašan...“ Krist, vječni Božji Sin, jednak u moći i slavi s Ocem, postao je siromašan; sišao je među nas, približio se svakomu od nas; ponizio se, „opljenio se“, da u svemu postane sličan nama (usp. Fil 2, 7; Heb 4, 15). Božje je utjelovljenje velik misterij! Ali razlog za sve to jest Njegova božanska ljubav, ljubav koja je milost, velikodušnost, želja za blizinom i On ne oklijeva darovati se i žrtvovati se za ljubljena stvorenja. Ljubav i milosrđe znači dijeliti sve s onim koga se ljubi. Ljubav nas čini sličnim, stvara jednakost, ruši zidove i poništava udaljenosti. Bog je to učinio s nama. Isus je naime „radio ljudskim rukama, razmišljaо ljudskim umom, odlučivao ljudskom voljom, ljubio ljudskim srcem. Rođen od Marije Djevice, postao je uistinu jedan od nas, u svemu nama sličan osim u grijehu“ (Drugi vat. koncil, Pastoralna konstitucija *Gaudium et spes*, 22).

Postavši siromašan, Isus nije tražio siromaštvu zbog njega samoga, već – kako kaže sveti Pavao – „da se vi njegovim siromaštvom obogatite“. To nije igra riječi ili puka fraza. U tome je sažeta Božja logika, logika ljubavi, logika utjelovljenja i križa. Bog nam nije spasenje odaslao s neba, kao milostinju u kojoj se iz čistoga altruizma i samilosti daje ono što je suvišno. Kristova ljubav nije takva! Kada Isus silazi u vode Jordana i daje se krstiti od Ivana Krstitelja, ne čini to zato što mu je potrebna pokora ili obraćenje; on to čini zato da bude među ljudima kojima treba oproštenje, među nama grešnicima, i da preuzme na sebe teret naših grijeha. To je put koji je izabrao

da nas utješi, da nas osloboди od naše bijede. U oči upadaju Apostolove riječi kako smo oslobođeni ne Kristovim bogatstvom nego Njegovim siromaštvom. Ipak, sveti Pavao poznaje dobro „neistraživo bogatstvo Kristovo“ (Ef 3, 8), koji je „baštinik svega“ (Heb 1, 2).

Što je dakle to siromaštvu kojim nas Isus oslobođa i obogaćuje? To je upravo način kojim nas ljubi, način na koji nam postaje blizak, upravo poput Dobroga Samarijanca koji je bio bližnji onomu čovjeku što je polumrtav ostavljen kraj puta (usp. Lk 10, 25s.). Ono što nam daje pravu slobodu, pravo spasenje i pravu sreću jest Njegova suosjećajna i nježna ljubav kojom je povezan s nama. Kristovo siromaštvu koje nas obogaćuje njegovo je utjelovljenje, njegovo preuzimanje na sebe naših slabosti i grijeha kao izraz beskrajnoga Božjeg milosrđa. Kristovo je siromaštvu najveće bogatstvo: Isusovo je bogatstvo njegovo beskrajno povjerenje u Boga Oca, Njegovo stalno pouzdanje u Njega, Njegova želja da traži uvjek i jedino Njegovu volju i Njegovu slavu. On je bogat kao što je bogato dijete koje osjeća da je voljeno i koje voli svoje roditelje i ni trenutka ne sumnja u njihovu ljubav i nježnost. Isusovo je bogatstvo to što je Sin; Njegov jedinstveni odnos s Ocem najveći je prerogativ toga siromašnoga Mesije. Kada nas Isus poziva da uzmemo na sebe Njegov „laki jaram“, On nas poziva da se obogatimo tim njegovim „bogatim siromaštvom“ i „siromašnim bogatstvom“, da s Njim dijelimo Njegov sinovski i bratski Duh, da postaneмо sinovi i kćeri u Sinu, sinovi i kćeri u bratu prvorodenцу (usp. Rim 8, 29).

Rečeno je da je jedina žalost ne biti sveti (L. Bloy); mogli bismo također reći da postoji samo jedna prava bijeda: ne živjeti kao Božji sinovi i Kristova braća.

Naše svjedočenje

Mogli bismo misliti da je taj „put“ siromaštva bio Isusov put, dok mi, koji dolazimo nakon Njega, možemo spasiti svijet odgovarajućim ljudskim sredstvima. Ali to nije tako. U svakome dobu i na svakome mjestu Bog nastavlja spašavati ljudi i svijet Kristovim siromaštvom, koji čini sebe siromašnim u sakramentima, u svojoj riječi i u svojoj Crkvi, koja je narod siromašnih. Božje bogatstvo ne može prolaziti kroz naše bogatstvo, već uvjek i jedino kroz naše osobno i zajedničko siromaštvu, oživljeno Kristovim duhom.

Po uzoru na našega Učitelja pozvani smo boriti se protiv siromaštva naše braće, susretati ih, preuzeti na sebe teret toga siromaštva i konkretno djelovati da ga ublažimo. Bijeda nije isto što i siromaštvo; bijeda je siromaštvo bez vjere, bez solidarnosti, bez nade. Možemo razlikovati tri vrste bijede: materijalnu, moralnu i duhovnu. Materijalna je bijeda ona koju se obično naziva siromaštvom i pogađa one što žive u uvjetima nedostojnim čovjeka: one koji su lišeni temeljnih prava i osnovnih dobara kao što su hrana, voda, higijenski uvjeti, posao, mogućnost kulturnoga razvoja i rasta. Kao odgovor na tu bijedu Crkva nudi svoju pomoć, svoju diakoniju, da izadje ususret potrebama i izlječe one rane koje nagrđuju lice čovječanstva. U siromašnima i posljednjima mi vidimo Kristovo lice; ljubeći i pomažući siromašne, ljubimo i služimo Krista. Naši su napori također usmjereni na to da u svijetu prestanu kršenja ljudskoga dostojanstva, diskriminacije i zlostavljanja jer su oni, u mnogim slučajevima, uzrok bijede. Kada moć, luksuz i novac postanu idoli, tada oni imaju prednost nad potrebom za pravednom raspodjelom bogatstava. Zato je nužno da se naše savjesti obrate pravdi, jednakosti, umjerenosti i zajedništvu.

Ništa manje nije zabrinjavajuća ni moralna bijeda koja se sastoji u robovanju poroku i grijehu. Kolike su obitelji u tjeskobi jer je jedan od njezinih članova – često mlađe osobe – rob alkohola, droge, kocke, pornografije! Koliki više ne vide smisao života ili perspektive za budućnost, koliki su samo izgubili nadu! I kolike su osobe u tu bijedu gurnuli nepravedni uvjeti u društvu, nezaposlenost koja im oduzima dostojanstvo kao hraniteljima i pomanjkanje jednakoga pristupa obrazovanju i zdravstvenoj skrbi. U tim se slučajevima moralna bijeda s pravom može smatrati prijetećim samoubojstvom. Ta vrsta bijede, koja je također uzrok finansijskoga kraha, uvjek je povezana s duhovnom bijedom koja nas pogađa kada se udaljimo od Boga i odbacujemo Njegovu ljubav. Ako mislimo da nam ne treba Bog koji dopire do nas u Kristu zato što mislimo da smo dovoljni sami sebi, tada smo krenuli putem propasti. Bog je jedini koji doista spašava i oslobađa.

Evangelje je pravi protulijek duhovnoj bijedi: kr-

ščanin je pozvan u sve sredine nositi oslobađajući navještaj da postoji oproštenje za počinjeno zlo, da je Bog veći od naše grješnosti, da nas uvjek slobodno ljubi i da smo stvoreni za zajedništvo i vječni život. Gospodin nas poziva da budemo radosni navjestitelji te poruke milosrđa i nade! Lijepo je iskusiti radost širenja te Radosne vijesti, dijeliti s drugima blago koje nam je povjereno da bismo utješili srca skršena i davali nadu tolikoj braći i sestrama koji su obavijeni tamom. To znači slijediti i nasljedovati Isusa koji je išao siromašnima i grješnicima kao što pastir s puno ljubavi traži izgubljenu ovcu. U jedinstvu s njim možemo hrabro otvoriti nove putove evangelizacije i promicanja osobe.

Draga braćo i sestre, neka ova korizma nađe Crkvu spremnu i pripravnu svjedočiti onima koji žive u materijalnoj, moralnoj i duhovnoj bijedi poruku evanđelja čija je srž navještaj ljubavi milosrdnoga Oca koji je spreman prigrlići u Kristu svaku osobu. Moći ćemo to učiniti u mjeri u kojoj budemo suočeni Kristu koji je postao siromašan i obogatio nas svojim siromaštvom. Korizma je prikladno vrijeme za samoodricanje; bilo bi dobro da se zapitamo čega se to možemo odreći da drugima pomognemo i obogatimo ih svojim siromaštvom. Ne zaboravimo da pravo siromaštvo boli: odricanje ne bi bilo valjano bez te pokorničke dimenzije. Nepovjerljiv sam prema milostinji koja čovjeka ništa ne stoji i koja ne boli.

Neka nas Duh Sveti, zavaljujući kojem „[smo] kao siromašni, a mnoge obogaćujemo; kao oni koji ništa nemaju, a sve posjeduju“ (2 Kor 6, 10), podupre u našim odlukama i ojača našu pozornost i odgovornost prema ljudskoj bijedi, da bismo postali milosrdni i činili milosrđe. S tom željom jamčim svoju molitvu da svakomu vjerniku i svim crkvenim zajednicama korizmeni hod bude plodonosan i molim vas da molite za mene. Neka vas Gospodin blagoslov i Gospa čuva! (kta/ika)

Iz Vatikana 26. prosinca 2013.

Blagdan svetoga Stjepana, đakona i prvomučenika

Papa Franjo

PORUKA PAPE FRANJE ZA 51. SVJETSKI DAN MOLITVE ZA DUHOVNA ZVANJA, 11. SVIBNJA 2014., NEDJELJA DOBROGA PASTIRA

Duhovna zvana – svjedočenje istine

Draga braćo i sestre!

1. U Evanđelju se kaže da je Isus obilazio „sve gradove i sela... Vidjevši mnoštvo, sažali se nad njim jer bijahu izmučeni i oprhvali kao ovce bez pastira. Tada reče svojim učenicima: ‘Žetve je mnogo, a radnika malo’“ (Mt 9, 35-38). Te nas riječi iznenađuju jer svi znamo da najprije treba orati, sijati, obrađivati da bi se poslijе, kada za to dođe vrijeme, moglo ubrati bogatu žetvu. Isus naprotiv kaže da je „žetve mnogo“. Ali tko je to radio da je urod tako obilan? Odgovor je samo jedan: Bog. Očito je da je njiva o kojoj Isus govori čovječanstvo, a njiva smo mi. A plodonosan rad koji daje „obilje ploda“ jest Božja milost, zajedništvo s njim (usp. Iv 15, 5). Molitva koju Isus traži od Crkve jest molitva da se poveća broj onih koji su u službi Njegova Kraljevstva. Sveti Pavao, koji je bio jedan od tih „Božjih suradnika“, neumorno se posvećivao evanđelju i Crkvi. Sa sviješću onoga koji je osobno iskusio koliko je Božja spasenjska volja nedokučiva i kako je u temelju svakoga poziva Božji milosni zahvat, Apostol podsjeća koranske kršćane: „Božja ste njiva“ (1 Kor 3, 9). Zato se u našemu srcu javlja ponajprije divljenje zbog obilne žetve koju jedino Bog u svojoj darežljivosti može dati; zatim zahvalnost zbog ljubavi koja nas uvijek pretjeće; i, konačno, klanjanje zbog djela koje je On

učinio, koje traži naš slobodan pristanak da djelujemo s Njim i za Njega.

2. Toliko smo puta molili riječima psalmista: „on nas stvori, i mi smo njegovi, njegov smo narod i ovce paše njegove“ (Ps 100, 3); ili: „Jer Jahve sebi odabra Jaka, Izraela za dragu svojinu“ (Ps 135, 4). Međutim mi smo Božja „svojina“ ne u smislu posjedovanja koje nas čini robovima, već čvrste povezanosti između Boga i nas, u skladu sa savezom koji je vječan, jer „vječna je ljubav njegova“ (Ps 136). U izvješću o pozivu proroka Jeremije primjerice Bog podsjeća da On neprestano bdiće nad svakim od nas kako bi se u nama ostvarila Njegova riječ. U tekstu se rabi slika grane badema, stabla koje prvo procvate najavljujući tako ponovno rađanje života na proljeće (usp. Jr 1, 11-12). Sve dolazi od Njega i Njegov je dar: svijet, život, smrt, sadašnjost i budućnost, ali – umiruje apostol – „vi [ste] Kristovi, Krist Božji“ (1 Kor 3, 23). Time je objašnjen način na koji pripadamo Bogu: kroz jedinstven i osoban odnos s Isusom koji nam je dan krštenjem od samoga početka našega preporođenja na novi život. Krist je dakle onaj koji nas stalno poziva svojom riječju da bismo se pouzdali u Njega, ljubeći ga „iz svega srca, iz svega razuma i iz sve snage“ (Mk 12, 33). Zato svaki poziv, makar putovi različiti, uviјek zahtijeva izlazak iz sebe kako

bismo u središte vlastitoga života stavili Krista i njegovo evanđelje. I u bračnom životu i u različitim oblicima redovničkoga posvećenja, kao i u svećeničkome životu, treba prevladati načine razmišljanja i ponašanja koji nisu u skladu s Božjom voljom. To je dakle „izlazak koji nas vodi na put klanjanja Gospodinu i služenju njemu u našoj braći i sestrama“ (Obraćanje članovima Međunarodne unije generalnih poglavara, 8. svibnja 2013.). Svi smo zato pozvani klanjati se Kristu u našim srcima (1 Pt 3, 15) kako bismo dopustili da ih zahvati svojom milošću sadržanoj u sjemenu riječi koje mora rasti u nama i pretvoriti se u konkretno služenje našim bližnjima. Ne smijemo se bojati: Bog s velikom ljubavlju i spretno prati djelo svojih ruku, u svakoj životnoj dobi. On nas nikada ne napušta! Stalo mu je do ostvarenja Njegova nauma o nama i namjerava to ostvariti uz naš pristanak i suradnju.

3. I danas Isus živi i kroči kroz stvarnosti našega svakodnevnog života da se približi svima, počevši od posljednjih, da nas ozdravi od naših slabosti i bolesti. Obraćam se sada onima koji su spremni čuti Kristov glas što odzvanja u Crkvi i shvatiti koji je njihov poziv. Pozivam vas da slušate i slijedite Isusa i da dopustite da vas iznutra preobraze njegove riječi koje „duh su i život su“ (Iv 6, 63). Marija, Isusova i naša majka, također nam ponavlja: „Što god

vam rekne, učinite!” (Iv 2, 5). Bit će vam od velike koristi s pouzdanjem se uključiti u zajednički hod neke zajednice koja je sposobna oslobođiti u vama i oko vas najbolje energije. Poziv je plod koji dozrijeva na dobro obrađivanoj njivi uzajamne ljubavi koja se pretvara u uzajamno služenje u kontekstu autentičnoga crkvenog života. Nijedan se poziv ne rađa niti živi sam za sebe. Poziv se rađa iz Božjega srca i niče u dobru tlu vjerničkoga naroda, u iskustvu bratske ljubavi. Nije li Isus rekao: „Po ovom će svи znati da ste moji učenici: ako budete imali ljubavi jedni za druge” (Iv 13, 35)?

4. Draga braćo i sestre, živjeti to „visoko mjerilo redovitoga kršćanskog života” (usp. Ivan Pavao II., Apost. pismo Novo millennio ineunte. Ulaskom u novo tisućljeće, 31) znači pokatkad ići protiv struje i nailaziti na svome putu na preprjeke izvan nas i u nama samima. Sâm nas Isus opominje: dobro sjeme Božje riječi često

otme Zli, zapriječe nevolje, uguše brige i zavodljivosti svijeta (usp. Mt 13, 19-22). Sve bi nas te teškoće mogле obeshrabriti i navesti da se priklonimo naizgled udobnijim putovima. Ali prava radost pozvanih sastoji se u vjeri i iskustvu da je On, Gospodin, vjeran. A s Njim možemo hoditi putem života, biti učenici i svjedoci Božje ljubavi, otvoriti srce za velike ideale, za velike stvari. „Gospodin nije izabrao nas kršćane za male stvari; uvijek težite naprijed, stremite velikim stvarima. Utrošite svoj život za velike ideale!” (Homilija na misi s podjeljivanjem sakramenta potvrde, 28. travnja 2013.). Od vas biskupâ, svećenikâ, redovnikâ te kršćanskih zajednicâ i obitelji tražim da pastoral zvanja usmjerite u tome smjeru prateći mlade na putovima svetosti koji, budući da su osobni, „zahtijevaju istinsku i vlastitu pedagogiju svetosti koja treba biti sposobna prilagoditi se pojedinim osobama. Ona će morati spojiti bogatstva ponude

upućene svima, dakle tradicionalne oblike osobne i zajedničke pomoći te novije oblike ponuđene u skupinama i u pokretima koje Crkva priznaje” (Ivan Pavao II., Apost. pismo Novo millennio ineunte. Ulaskom u novo tisućljeće, 31).

Oraspoložimo dakle svoje srce da bude „dobro tlo”, da slušamo, prihvaćamo i živimo Božju riječ i tako donosimo rod. Što se budemmo bolje znali sjediniti s Isusom kroz molitvu, Sveti pismo, euharistiju i sakramente slavljenje i življene u Crkvi i živom bratstvu, to će više u nama rasti radost suradnje s Bogom u službi Kraljevstva milosrđa i istine, pravde i mira. I žetva će biti obilna, razmjerna milosti koju budemo s poučljivošću znali primiti u sebe. U toj nadi, i s molbom da molite za mene, svima od srca podjeljujem svoj apostolski blagoslov. (kta/ika)

Iz Vatikana, 15. siječnja 2014.

Papa Franjo

PAPINA PORUKA ZA XXIX. SVJETSKI DAN MLADIH 2014.

„*Blago siromasima duhom: njihovo je kraljevstvo nebesko!*“ (Mt 5, 3)

Dragi mladi,

još mi je u živom sjećanju naš susret u Rio de Janeiro u prigodi 28. svjetskoga dana mladih. Bilo je to veliko slavlje vjere i bratstva! Divni brazilski narod prigrlio nas je širom raširenih ruku, poput kipa Krista Otkupitelja koji s uzvisine Corcovada dominira veličanstvenim prizorom plaže Copacabana. Na obalama mora Isus je ponovio svoj poziv da svaki od nas postane njegov učenik misionar, da ga otkrije kao najdragocjenije blago svoga života i dijeli to bogatstvo s drugima, onima koji su blizu i onima koji su daleko, sve do najudaljenijih zemljopisnih i egzistencijalnih periferija našega doba.

Iduća etapa interkontinentalnoga hodočašća bit će grad Krakov 2016. godine. Do tada u sljedeće tri godine želim zajedno s vama razmišljati o evanđeoskim blaženstvima koja nalazimo u Matejevu Evandelju (5, 1-12). Ove ćemo godine razmišljati o prvome: „*Blago siromasima duhom: njihovo je kraljevstvo nebesko!*“ (Mt 5, 13); za 2015. predlažem drugo blaženstvo: „*Blago čistima srcem: oni će Boga gledati!*“ (Mt 5, 8); i, na kraju, 2016. tema će biti „*Blago milosrdnjima: oni će zadobiti milosrđe!*“ (5, 7).

1. Revolucionarna snaga blaženstava

Za nas je uvijek radosno iskustvo čitati i razmišljati o blaženstvima! Isus ih je proglašio u svojoj prvoj velikoj propovijedi, na obali Galilejskoga jezera. Na obali se okupilo veliko mnoštvo te se Isus morao uspeti na goru da poučava učenike. Zato se ta propovijed zove „Govor na gori“. U Bibliji se goru smatra mjestom gdje se Bog objavljuje, a Isus koji propovijeda na gori predstavlja se kao božanski učitelj, kao novi Mojsije. A što On to ljudima poručuje? Isus nam pokazuje put u život, onaj put kojim je On sâm prošao. Sâm Isus je taj put i On predlaže taj put kao put koji vodi pravoj sreći. U čitavome svom životu, od rođenja u betlehemskoj štalici pa sve do smrti na krizu i uskrsnuća, Isus je u sebi utjelovljivao blaženstva. Sva su se obećanja o Božjem kraljevstvu u Njemu ispunila.

Naviještanjem blaženstava Isus nas poziva da ga slijedimo, da kročimo zajedno s Njim putem ljubavi, jednim putem koji vodi u vječni život. To nije lak put, ali Gospodin nam jamči svoju milost i nikada nas ne ostavlja same. Siromaštvo, tuge i žalosti, poniženja, borba za pravdu, napor i svakodnevna obrana, borbe da živimo poziv na svetost, progona i mnogi drugi izazovi prisutni su u našem životu. Ali ako otvorimo vrata Isusu, ako pustimo da On uđe u naše živote, ako dijelimo s Njim radosti i boli, iskusit ćemo mir i radost što jedino Bog, beskrajna ljubav, može dati.

Isusova blaženstva donose revolucionarnu novost. Ona su model sreće koji je u suprotnosti s onim koji obično prenose mediji i prevladavajuće mišljenje. Za svjetovni je način razmišljanja sablazan da je Bog postao jedan od nas, da je umro na križu! Prema logici ovoga svijeta one koje Isus proglašava blaženima smatra se „gubitnicima“, slabicima. Veliča se naprotiv uspjeh po svaku cijenu, blagostanje, naduost moćnika, samopotvrđivanje na štetu drugih.

Isus pred nas, dragi mladi, stavlja izazov da ozbiljno shvatimo Njegov pristup životu i odlučimo koji je pravi put za nas i koji vodi istinskoj sreći. To je velik izazov vjere. Isus se nije bojao pitati svoje učenike ţele li ga zaista slijediti ili bi radije isli drugim putovima (usp. Iv 6, 67). Šimun, zvani Petar, imao je hrabrosti odgovoriti: „Gospodine, kome da idemo? Ti imaš riječi života vječnoga!“ (Iv 6, 68). Ako budete i vi znali reći „da“ Isusu, vaš će se mladi život ispuniti smislim i tako će biti plodonosan.

2. Da bismo bili sretni, potrebna je hrabrost

Ali što znači biti „blaženi“ (na grčkome *makarioi*)? Biti blaženi znači biti sretni. Recite mi: želite li stvarno biti sretni? U dobu u kojem nas mame mnogi prividi sreće u opasnosti smo da se zadovoljimo s malim i ne težimo nečemu većem kada je riječ o smislu života. Vi, naprotiv, težite velikim stvarima! Otvorite svoja srca! Kao što je govorio blaženi Piergiorgio Frassati, „živjeti bez vjere, nemati baštinu koja će se čuvati, posustati u borbi za istinu, ne znači živjeti već životariti. Ne smijemo nikada životariti, već moramo

živjeti” (Pismo I. Boniniju, 27. veljače 1925.). Na dan beatifikacije Piergiorgia Frassatija, 20. svibnja 1990., Ivan Pavao II. nazvao ga je „čovjekom blaženstava” (Homilija na misi: AAS 82 [1990], 1518).

Ako ste doista otvoreni najdubljim težnjama svoja srca, shvatit ćete da u vama postoji neugasiva želja za srećom i to će vam omogućiti da raskrinkate i odbacite mnoge „jeftine” ponude koje nalazite oko sebe. Kada tražimo jedino uspjeh, zadovoljstvo i sebično posjedovanje i to pretvorimo u idole, možda ćemo doživjeti kratkotrajno veselje, osjetiti lažan osjećaj zadovoljstva, ali na kraju postajemo robovi, vječno smo nezadovoljni, nešto nas tjeraju da uvijek tražimo više. Vrlo je žalosno vidjeti mladu osobu koja „ima sve”, ali je umorna i slaba.

Pišući mladima, sveti je Ivan napisao: „jaki [ste] i riječ Božja u vama ostaje i pobijedili ste Zloga” (1 Iv 2, 14). Mladi koji se odluče za Krista snažni su, hrane se Njegovom riječju i ne „prejedaju” se drugim stvarima! Imajte hrabrosti plivati protiv struje! Imajte hrabrosti za pravu sreću! Recite „ne“ kulturi prolažnoga, površnosti i odbacivanja koja smatra da niste sposobni preuzeti na sebe odgovornost i suočiti se s velikim životnim izazovima.

3. Blago siromasima duhom...

U prvoj blaženstvu, koje je tema idućega Svjetskog dana mlađih, kaže se da su sretni siromasi duhom jer je njihovo Kraljevstvo nebesko. U vremenu u kojem mnogi trpe zbog gospodarske krize, može se činiti nepriličnim dovoditi siromaštvo i sreću jedno s drugim u vezu. Kako dakle možemo siromaštvo shvaćati kao blagoslov?

Ponajprije pokušajmo shvatiti što znači to „siromašni duhom”. Kada se Sin Božji utjelovio, izabrao je put siromaštva i poniženja. Kao što kaže sveti Pavao u Poslanici Filipljanima: „Neka u vama bude isto mišljenje kao i u Kristu Isusu: On, trajni lik Božji, nije se kao plijena držao svoje jednakosti s Bogom, nego sam sebe ‘opljeni’ uvezši lik sluge, postavši ljudima sličan; obličjem čovjeku nalik” (2, 5-7). Isus je Bog koji se lišava svoje slave. Ovdje vidimo da Bog bira siromaštvo: iako bogat, posta siromašan da nas obogati svojim siromaštvom (usp. 2 Kor 8, 9). To je otajstvo koje razmatramo u jaslicama kada promatrano Sina Božjega u štalici, a potom na križu, gdje ta oplijenjenost samoga sebe dostiže svoj vrhunac.

Grčki pridjev *ptochós* (siromašan) često nema materijalno značenje, nego znači „prosjak”. Taj izraz treba dovesti u vezu s hebrejskim pojmom *anawim*,

„Božji siromasi”, koji doziva u pamet poniznost, svijest o vlastitim ograničenostima i egzistencijalnom siromaštvu. *Anawim* se uzdaju u Gospodina, znaju da ovise o Njemu.

Isus je, kao što je to dobro uočila sveta Terezija od Djeteta Isusa, svojim utjelovljenjem došao među nas kao prosjak koji traži našu ljubav. U Katekizmu Katoličke Crkve govorit će o čovjeku kao „prosjaku Božjem” (br. 2559) i kaže se da je molitva susret Božje i naše žedi (br. 2650).

Sveti Franjo Asiški potpuno je pronikao tajnu blaženstva siromašnih duhom. Naime kada mu je Isus osobno progovorio u gubavcu i Raspetome, on je prepoznao Božju veličinu i vlastitu neznatnost. U svojoj molitvi taj je Siromašak sate provodio pitači Gospodina: „Tko si ti? Tko sam ja?” Odrekao se lagodna i bezbrižna života i vezao se za „gospođu siromaštvo” kako bi naslijedovao Isusa i doslovno slijedio evanđelje. U Franjinu su životu naslijedovanje Krista siromašna i ljubav prema siromasima neraskidivo povezani, kao dvije strane iste medalje.

Vi biste me dakle mogli pitati: što možemo konkretno učiniti da se to siromaštvo u duhu pretoči u način života, kako da postane stvarnim dijelom našega života? Kao odgovor na to pitanje reći ću tri stvari.

Ponajprije trebate nastojati biti slobodni od materijalnih stvari. Gospodin nas poziva na evanđeoski način života označen umjereničću, da ne podlegnemo konzumerističkoj kulturi. To znači da treba tražiti ono bitno i naučiti se oslobođiti mnogih površnih i beskorisnih stvari koje nas guše. Odrecimo se silne želje za posjedovanjem, klanjanja novcu i njegova rasipna trošenja. Stavimo Isusa na prvo mjesto. On nas može oslobođiti od idolopoklonstava koja nas čine robovima. Stavite svoje pouzdanje u Boga, dragi mladi! On nas poznaje, ljubi nas i nikada nas ne zaboravlja. Kao što se brine za poljske ljiljane (usp. Mt 6, 28), tako neće dopustiti da nam išta nedostaje! Ako želimo izaći iz gospodarske krize, moramo biti spremni promijeniti svoj način života i izbjegavati toliku rasipnost. Jednako kao što nam je potrebna hrabrost da budemo sretni, tako nam je potrebna hrabrost da budemo umjereni.

Drugo, da bismo to blaženstvo u svome životu proveli u djelu, trebamo doživjeti „obraćenje” u svome odnosu prema siromašnima. Moramo se za njih brinuti, biti osjetljivi za njihove duhovne i materijalne potrebe. Vama, mladi, na osobit način povjera-

vam zadaću da ponovno u središte kulture stavite solidarnost. Suočeni sa starim i novim oblicima siromaštva – nezaposlenošću, migracijom i raznim vrstama ovisnosti – imamo dužnost biti budni i svjesni te pobijediti napast ravnodušnosti. Moramo se sjetiti i onih koji se ne osjećaju voljenima, koji nemaju nade za budućnost, koji su digli ruke od života zato što su obeshrabreni, razočarani i prestrašeni. Moramo naučiti biti sa siromašnima. Ne smiju nam samo usta biti puna siromaha, a da ništa ne činimo za njih! Podimo im ususret, gledajmo ih u oči, slušajmo ih. Siromašni su za nas konkretna prigoda da susretne- mo samoga Krista, da dotaknemo Njegovo ispače- no tijelo.

Ali – i to je treće što vam želim reći – siromasi nisu samo osobe kojima mi možemo nešto dati. I oni nama mogu mnogo pružiti i mnogo toga nas naučiti. Možemo toliko naučiti iz mudrosti siromaha! Sjetimo se da je jedan svetac iz 18. stoljeća, Benedetto Giuseppe Labre, koji je živio na rimskim ulicama od milostinje što bi mu udjeljivali ljudi, postao duhovni savjetnik mnogim osobama, među kojima je bilo i plemića i crkvenih velikodostojnika. U određenome smislu siromasi su naši učitelji. Oni nam pokazuju da se čovjekova vrijednost ne mjeri time koliko posjeduje ili koliko novaca ima na računu u banci. Siromah, osoba lišena materijalnih dobara, nikada ne gubi svoje dostojanstvo. Siromasi nas mogu mnogo naučiti o poniznosti i pouzdanju u Boga. U prispolobi o farizeju i cariniku (Lk 18, 9-14) Isus stavlja ovoga posljednjega kao uzor jer je ponizan i prizna- je se grješnikom. I udovica koja je bacila dva novčića u hramsku riznicu primjer je darežljivosti onoga koji, makar ima malo ili ništa, daje sve (Lk 21, 1-4).

4. ... njihovo je Kraljevstvo nebesko

Središnja tema Isusova evanđelja jest Božje kraljevstvo. Isus je Božje kraljevstvo u osobi, on je Emanuel, s nama Bog. U sâmo je čovjekovo srce usađena želja da se kraljevstvo, Božje gospodstvo, uspostavi i raste. Kraljevstvo je ujedno i dar i obećanje. Već nam je dano u Isusu, ali se istom treba ostvariti u punini. Zato se svakoga dana molimo Ocu: „dođi kraljevstvo tvoje“.

Postoji duboka veza između siromaštva i evangelizacije, između teme prošloga Svjetskog dana mladih – „Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode“ (Mt 28, 19) – i ovogodišnje teme: „Blago siromasima duhom: njihovo je kraljevstvo nebesko!“ (Mt 5, 3). Gospodin želi siromašnu Crkvu koja naviješta evanđelje siromasima. Kada je poslao dvana-

estoricu u misiju, Isus im je rekao: „Ne stječite zlata, ni srebra, ni mjedi sebi u pojase, ni putne torbe, ni dviju haljina, ni obuće, ni štapa. Ta vrijedan je radnik hrane svoje“ (Mt 10, 9-10). Evanđeosko siromaštvo temeljni je preduvjet za širenje Božjega kraljevstva. Najljepše i najspontanije izraze radosti koje sam vi- dio u svome životu bile su one siromašnih osoba koje imaju malo toga na što bi se mogle navezati. Evangelizacija u našemu dobu mora biti plod rado- sti koja se prenosi na druge.

Kao što smo vidjeli, blaženstvo siromašnih du- hom oblikuje naš odnos s Bogom, materijalnim dobrima i siromasima. Promatrajući Isusov primjer i rječi, zamjećujemo koliko nam je potrebno obra- čenje, da nad logikom „sve više imati“ prevlada lo- gika „sve više biti“! Sveci nam mogu pomoći shvatiti duboko značenje blaženstava. Proglašenje svetima Ivana Pavla II., koje će se održati na Drugu vazme- nu nedjelju, u tome je smislu događaj koji naše srce ispunja radošću. On će biti veliki zaštitnik svjetskih dana mladih, čiji je bio pokretač i zagovornik. U op- činstvu svetih on će nastaviti biti svima vama otac i prijatelj.

U travnju se također obilježava trideseta obljetni- ca predaje Jubilejskoga križa otkupljenja mladima. Simbolični čin Ivana Pavla II. bio je početak veliko- ga hodočašća mladih u kojem se u međuvremenu prešlo svih pet kontinenata. Mnogi pamte riječi ko- jima je papa, na Nedjelju uskrsnuća Gospodinova 1984., pratio taj svoj čin: „Dragi mladi, na završetku Svetе godine povjeravam vama sam znak ove Ju- bilejske godine: Kristov križ! Nosite ga u svijet kao znak ljubavi Gospodina Isusa prema čovječanstvu, i naviještajte svima da je samo u Kristu umrlome i uskrslome spasenje i otkupljenje.“

Dragi mladi, *Veliča*, himan Marije, koja je bila si- romaćna u duhu, također je himan onoga koji živi blaženstva. Radost evanđelja izvire iz siromašna srca koje zna veličati i diviti se Božjim djelima, poput Djevičina srca, koju će svi naraštaji zvati „blaženom“ (usp. Lk 1, 48). Neka nam Ona, majka siromaha i zvi- jezda nove evangelizacije, pomogne živjeti evanđe- lje, ucijepiti blaženstva u naš život i imati hrabrosti da budemo sretni.

Iz Vatikana, 21. siječnja 2014.,
spomendan svete Agneze, djevice i mučenice

Papa Franjo

PORUKA PAPE FRANJE ZA 48. SVJETSKI DAN SREDSTAVA DRUŠTVENE KOMUNIKACIJE, 1. LIPNJA 2014.

Komunikacija u službi istinske kulture susreta

Draga braćo i sestre,

danас živimo u svijetu koji postaje sve „manji“ i zbog čega bi se moglo činiti da nam je svima lakše jedni drugima biti bližnji. Razvoj na polju transporta i komunikacijske tehnologije omogućuje nam približiti se jedni drugima i sve nas više povezuje, dok nas globalizacija čini sve međuvisnjima. U svijetu međutim i dalje postoje podjele koje su katkad vrlo duroke. Na globalnoj razini vidimo skandalozan jaz između izobilja koje uživaju najbogatiji i bijede u kojoj grcaju najsiromašniji. Često je dovoljno samo proći ulicama gradova da se vidi kontrast između ljudi koji žive na pločniku i blještavih izloga trgovina. Toliko smo se na to navikli da nas to više uopće ne uzinemiruje. Naš svijet trpi od mnogih oblika isključivanja, marginalizacije i siromaštva, a da i ne govorimo o sukobima u kojima su isprepleteni gospodarski, politički, ideološki i, nažalost, također religijski uzroci.

U tome svijetu mediji nam mogu pomoći osjetiti se bliže jedni drugima i stvoriti nov osjećaj jedinstva ljudske obitelji koji potiče na solidarnost i ozbiljno zauzimanje za dostojanstveniji život. Dobra komunikacija pomaže nam da se sve više jedni drugima približimo i bolje se međusobno upoznamo, da budemo ujedinjeniji. Zidovi koji nas dijele mogu se prevladati samo ako smo spremni jedni druge slušati i jedini od

drugih učiti. Trebamo pomiriti međusobne različitosti oblicima dijaloga koji nam pomažu rasti u razumijevanju i poštivanju. Kulturna susreta zahtijeva da budemo spremni ne samo davati nego i primati od drugih. Mediji nam u tome mogu uvelike pomoći, pogotovo danas kada su mreže komunikacije dostigle neslučen napredak. Internet, na poseban način, pruža goleme mogućnosti susreta i solidarnosti među svima. To je zaista dobro, to je Božji dar.

To međutim ne znači da ne postoje određeni problemi: brzina kojom se prenose informacije nadilazi našu sposobnost razmišljanja i prosuđivanja i ne dopušta uravnotežen i ispravan oblik samoizražavanja. Različitost mišljenja može se promatrati kao bogatstvo, ali to također ljudima omogućuje da se zabarikadiraju iza izvorâ informacija koji odgovaraju samo njihovim željama i idejama ili također određenim političkim i gospodarskim interesima. Svijet komunikacija može nam pomoći kako proširiti svoja znanja tako i, naprotiv, navesti nas na pogrešan put. Želja za digitalnom povezanošću može kao posljedicu imati izoliranje od naših bližnjih, od onih koji su oko nas. Ne smije se pritom previdjeti činjenicu da su oni koji, zbog različitih razloga, nemaju pristup društvenim medijima izloženi opasnosti da budu isključeni.

Ta su ograničenja stvarna. Ipak, ona nam nisu opravdavanje da odbacimo društvene medije, nego nas podsjećaju da je komu-

nacija, u konačnici, više ljudsko no tehnološko postignuće. Što nam to dakle pomaže u digitalnome svijetu rasti u čovještvu i uzajamnom razumijevanju? Moramo primjerice ponovno otkriti određeni osjećaj opuštenosti i staloženosti. Za to treba vremena i za to treba imati sposobnost šutnje i slušanja. Trebamo također biti strpljivi ako želimo shvatiti onoga koji je drukčiji od nas. Osoba potpuno otvoreno govori o sebi kada ju se ne samo tolerira nego kada zna da je doista prihvaćena. Ako doista pozorno slušamo druge, naučit ćemo također gledati svijet drukčijim očima i cijeniti bogatstvo ljudskoga iskustva u obliku u kojem se očitovalo u različitim kulturama i tradicijama. Naučit ćemo također više cijeniti velike vrijednosti nadahnute kršćanstvom, kao što su shvaćanje čovjeka kao osobe, narav braka i obitelji, ispravno razlikovanje između vjerskoga i političkoga područja, načelâ solidarnosti i supsidijarnosti, i mnoge druge.

Kako dakle komunikacija može biti u službi istinske kulture susreta? I što za nas, Gospodinove učenike, znači susretati druge u svjetlu evanđelja? Kako, unatoč svim svojim ograničenostima i grijesima, možemo jedni drugima postati bližnji? Ta se pitanja sažimaju u ono pitanje koje je jednoga dana zakonoznanac, to jest komunikator, uputio Isusu: „A tko je moj bližnji“ (Lk 10, 29). To nam pitanje pomaže promatrati komunikaciju kroz prizmu

toga pojma „biti bližnji“. To se pitanje može parafrazirati ovako: Kako možemo drugima biti „bližnji“ uporabom komunikacijskih sredstava u novome svijetu koje su stvorile digitalne tehnologije? Odgovor na to pitanje nalazim u prispodobi o dobrome Samarijancu, koja je također prispodoba o komunikatoru. Onaj tko komunicira naime postaje drugomu bližnji. A dobri Samarijanac ne samo što se približio nego je i na sebe preuzeo brigu o onome čovjeku koji je polumrtav ležao uz cestu. Isus izokreće naše shvaćanje: nije naime riječ o tome da u drugome vidim nekoga meni slična, nego o mojoj sposobnosti da budem drugomu bližnji. Komunicirati dakle znači postati svjesni da smo ljudska bića, djeca Božja. Sviđa mi se tu sposobnost komunikacije nazvati „bliskost“.

Kad god je glavna svrha komunikacije potaknuti na potrošnju ili manipulaciju ljudima, tada je riječ o silovitome napadu poput onoga kojemu je bio izložen čovjek iz prispodobe kojega su razbojnici pretukli i ostavili uz cestu. U njemu levit i svećenik ne vide svoga bližnjega, već stranca od kojega se bolje držati podalje. U to je doba njihova reakcija bila uvjetovana pravilima o obrednoj čistoći. Danas postoji opasnost da neki mediji toliko uvjetuju naše odgovore da propuštamo vidjeti našeg stavnog bližnjega.

Nije dovoljno jednostavno proći „digitalnim“ putovima, to jest jednostavno biti „na vezi“: potrebno je da ta povezanost preraste u istinski susret. Ne možemo živjeti sami, zatvoreni u same sebe. Nosićemo u sebi potrebu da volimo druge i da budemo voljeni. Treba nam nježnosti. Komunikacijske strategije ne jamče ljepotu, dobrotu i istinitost komunikacije. Svijetu medija ne smije biti tuđa briga za čovječanstvo, pozvan je pokazati nježnost. Digitalna mreža može biti mjesto bogato čovječnošću; mreža ljudi a ne mreža žicâ. Nepristranost medija

samo je prividna: jedino onaj koji u komunikaciju uključuje samoga sebe može biti istinska referentna točka za druge. Osobno je uključivanje temelj vjerodostojnosti komunikatora. Kršćansko svjedočenje, zahvaljujući internetskoj mreži, može time doprijeti do periferija ljudske egzistencije.

Kao što sam više puta ponovio: ako moram birati između Crkve punе modrica koja izlazi na ulice i Crkve koja boluje od autoreferencijskosti, onda radije biram ovu prvu. A te su ulice svijet gdje ljudi žive i gdje se može do njih stvarno doprijeti i iskazati im ljubav. Digitalni su putovi jedni od tih putova, prepuni ljudi koji su često ranjeni, muškaraca i žena koji traže spasenje ili nadu. Također zahvaljujući internetu, kršćanska se poruka može pronijeti „sve do kraja zemlje“ (Dj 1, 8). Držati vrata naših crkava otvorenima znači također držati ih otvorenima i u digitalnom svijetu bilo zato da ljudi, u kojoj god da se životnoj situaciji nalazili, mogu ući, bilo pak zato da evanđelje može izaći van i doprijeti do svih. Pozvani smo svjedočiti da je Crkva dom svih ljudi. Jesmo li sposobni komunicirati sliku takve Crkve? Komunikacija pridonosi oblikovanju misijskoga poziva čitave Crkve, a društvene su mreže danas jedan od načina kako ljudi mogu iskusiti taj poziv na ponovno otkrivanje ljepote vjere, ljepote susreta s Kristom. I na području komunikacija potrebna nam je Crkva koja je sposobna donijeti toplinu i zapaliti srca.

Kršćansko se svjedočanstvo ne daje zasipanjem vjerskim porukama, nego željom da sebe darujemo drugima kroz „spremnost darovati samoga sebe drugima tako da se strpljivo i s poštivanjem zanimamo za njihova pitanja i sumnje s kojima se susreću na svome putu traženja istine i smisla ljudskog postojanja“ (Benedikt XVI., Poruka za Svjetski dan sredstava društvene komunikacije 2013.). Sjetimo se učenika iz Emausa. Tre-

ba znati ući u dijalog s današnjim muškarcima i ženama da bismo shvatili njihova očekivanja, sumnje, nade i pružili im evanđelje, to jest Isusa Krista, utjelovljenoga Boga koji je umro i uskrsnuo zato da nas oslobodi od grijeha i smrti. Naš se izazov sastoji u tome da budemo duboke osobe, pozorne na ono što se oko njih događa i duhovno osjetljive. Voditi dijalog s nekim znači biti uvjeren da drugi ima nešto vrijedno reći, dati prostora za njegovo stajalište i njegove prijedloge. Voditi dijalog ne znači odreći se vlastitih idejâ i tradicijâ, nego težnje da su one jedine i apsolutne.

Neka nam slika dobrog Samarijanca, koji liječi rane izranjena čovjeka izlijevajući na njih ulje i vino, bude vodilja i nadahnuc. Neka naša komunikacija bude miomirisno ulje koje ublažava bol i dobro vino koje razveseluje srce čovječe. Neka svjetlo koje donosimo drugima ne bude plod vještine uljepšavanja ili specijalnih efekata, nego naše bliskosti – ispunjene ljubavlju i nježnošću – s onima koje susrećemo na svome životnom putu. Ne plašimo se postati građani digitalnoga svijeta. Važno je da se Crkva pobrine da bude prisutna u svijetu komunikacije, da bi stupila u dijalog s današnjim čovjekom i pomogla mu da susretne Krista. Ona treba biti Crkva na strani drugih, Crkva koja je sposobna pratiti sve ljudе na njihovu životnome putu. U tome kontekstu revolucija koja se događa u komunikacijskim medijima i informacijskim tehnologijama velik je i uzbudljiv izazov koji zahtijeva svježe snage i novu imaginaciju za prenošenje Božje ljepote drugima.

Iz Vatikana, 24. siječnja 2014.,
na blagdan svetoga Franje Saleškog

Papa Franjo

MIR I DOBRO

Vijesti

I. 2014.

Mostar, prosinac 2013. – travanj 2014. (izbor)

BOŽIĆNA MISA U NOVOJ CRKVI NA SLUŽNUJU

Kako je bilo i planirano na početku izvođenja radova na crkvi sv. Jure u Služnju, Župa Čitluk, da će ovaj Božić bit slavljen u novoizgrađenoj crkvi, tako se i dogodilo.

Mnoštvo vjernika iz Služnja i onih koji su odselili iz Služnja u druge krajeve ispunilo je prostor crkve u radosnu slavlju Božića. Misno slavlje predvodio je župnik fra Miro.

Veselje i radost vjernika zbog novoizgrađene crkve nije se moglo skriti. Bogu hvala i svim dobročiniteljima ovoga projekta što je Služanj dobio prostor za dostoјno slavlje liturgije.

SUSRET RODITELJA NAŠIH BOGOSLOVA

Fra Svetozar Kraljević, meštar bogoslova, organizirao je na Svetu obitelj u Mostaru u popodnevnim satima susret roditelja naših bogoslova.

Susret je započeo sv. misom u samostanskoj kapelici koju je predslavio provincijal fra Miljenko Šteko u suslavlju s gvardijanom fra Ikom Skokom, fra Antonom Marićem, fra Svetozarom Kraljevićem i fra Matom Dragičevićem.

Na početku mise gvardijan fra Iko izrekao je dobrodošlicu roditeljima i naglasio kako smo svi zajedno jedna duhovna obitelj.

Provincijal je u svojoj homiliji govorio o tome kako u vjeri ima mnogo onoga što mi svojom ljudskom logikom ne možemo do kraja dokučiti, ali zato Bog svojom logikom čini divna djela. Bog se služi našom ljudskom naravi, našim sposobnostima, našim iskustvima i nadograđuje ih i svojim milostima oспособljuje da budemo u službi spasenja ljudi. U svako vrijeme poziva ljude da mu budu suradnici, a klica tog poziva već je u krštenju u nas usaćena.

Nakon sv. mise fra Svetozar je u kratkim crtama upoznao roditelje o životu, duhovnosti, studiju i radu naših bogoslova u našem samostanu u Zagrebu i na KBF-u.

Fra Ante Marić ispričao je povijest samostana i katoličanstva u Mostaru i pokazao roditeljima crkvu, samostan i knjižnicu.

Na kraju je gvardijan fra Iko sve počastio domjenkom u samostanskoj blagovalištu, gdje su roditelji imali prilike i uzajamno se upoznati.

DJELATNICA U VICEPOSTULATURI

Široki Brijeg, 15. siječnja 2014. (Vicepostulatura) – U skladu s odlukom kapitula iz 2013. kroz proteklo vrijeme Vicepostulatura je tražila pogodnu osobu da bi je Provincijalatu predložila za rad na općim poslovima u Vicepostulaturi.

Nakon suradnje na pojedinim stvarima te pokusnoga rada od četiri sata dnevno tijekom mjesec dana, Vicepostulatura je Provincijalatu predložila Josipu Vučiću u svojstvu pripravnice na godinu dana. Provincijalat je usvojio zamolbu i od početka siječnja ona je počela raditi u Vicepostulaturi. Opravdala je dosadašnje povjerenje, čvrsto vjerujemo da će i ubuduće. Između ostalog bila je i dvije godine na čelu Frame u BiH te je već upućena u neke poslove koje će susresti u Vicepostulaturi.

Želimo joj obilje Božjega blagoslova u životu i radu.

BOGAT I ZANIMLJIV PROGRAM NOĆI MUZEJA 2014. U GORICI ODUŠEVILA BROJNE POSJETITELJE

Noć se muzeja, osim u svjetskim i europskim zemljama te u Hrvatskoj, događa i u mjestu Gorici i to treći put. Nekoć sjedište stare Župe Imota, danas sjedište Župe Gorica – Sovići primilo je u Noći muzeja više od 300 posjetitelja i predstavilo je svoju kulturnu baštinu iznimno zanimljivo. Te su večeri, 31. siječnja 2014., u Go-

rici bili cijenjeni gosti koji su pridonijeli boljem razumijevanju Noći muzeja 2014.

Za program i ove događaje zaslužni su: župnik Župe Gorica – Sovići fra Stipe Marković; fra Vinko Mikulić – Bajević, kustos arheološke zbirke u Gorici; fra Ante Marić, ravnatelj Hrvatske franjevačke arheološke zbirke sv. Stjepana u Gorici; Mile Pejić, predsjednik Bratovštine; akademski slikarica Magdalena Džinić Hrkać, akademski kipar Zdenko Galić Vicić iz Gorice i Mario Bušić, predsjednik Ogranka Matice hrvatske Grude. Noć otvorenih muzeja 2014. u Gorici otvorio je načelnik općine Grude Ljubo Grizelj. Glazbom je i krasnim pjevanjem sve popratio kantautor Drago Grgić Godra iz Čapljine, a poezijom pjesnik Ante Majić iz Vinjana Donjih.

Prigodno je predavanje o arheologiji održala mlada znanstvenica mag. arch. Maja Soldo iz Širokoga Brijega, a fra Ante Marić govorio je općenito o muzejima i o tijeku arheoloških iskapanja u Gorici. Pritom je naglasio veliku ulogu franjevaca u osnivanju muzeja jer je prvi muzej u BiH osnovan na Humcu u franjevačkom samostanu davne 1884. godine zahvaljujući ponajprije fra Andelu Nuiću.

Osim u staroj crkvi sv. Stjepana program se odvijao i u Galeriji gdje su o izložbi slika, koja je nazvana *O sjaju sveti*, prigodno govorili akademski slikarica Kristina Ćavar, ravnatelj Franjevačke galerije na Širokome Bijegu fra Vendelin Karačić i autorica izložbe Magdalena Džinić Hrkać. Izložbu je otvorila Helena Lončar, ministrica obrazovanja, znanosti, kulture i športa u Vladi Županije zapadnohercegovačke.

Program je lijepo vodila Zorana Grizelj.

I, na kraju, fra Vinko Mikulić, kustos Hrvatske franjevačke arheološke zbirke upoznao je prisutne s ovom vrijednom zbirkom i eksponatima u njoj.

Prekrasni fratarski stari podrum pružio je svima zadovoljstvo u razgovoru, druženju i u uživanju u domaćinskom ozračju i domaćim delicijama. (Mario Bušić)

ZAPOČELI IV. DANI POBIJENIH HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA

Široki Brijeg, 5. veljače 2014. (Josipa Vučića / Vicepostulatura) – Sinoć, 4. veljače, u samostanskoj crkvi na Širokome Brijegu molitvom krunice u 17:30 započeli su IV. dani pobijenih hercegovačkih franjevaca u spomen na 66 franjevaca koje su komunisti ubili

u tijeku i u poraću Drugoga svjetskog rata. U 18:00 započela je sveta misa zadušnica koju je, uz sumisništvo fra Miljenka Stojića, vicepostulatora i nekoliko subraće iz širokobriješkoga samostana, predvodio fra Marko Ešegović, odgojitelj novaka Bosne srebrenе i glavni urednik revije *Svetlo Riječi*.

Fra Marko je u propovijedi istaknuo: „Ovog prvog dana trodnevnice želim govoriti o svetosti moje pokojne subraće, širokobrijeških mučenika“ kako ih narod zove, onako kako je ja vidim u njihovim posljednjim životnim trenutcima. O čemu su tada razmišljali? Pitam se zašto se nisu – kad su već vidjeli što će se dogoditi sa Širokim Brijegom – poslužili Isusovim riječima ‘i stresli prašinu s nogu’ ostavivši i samostan i svoje vjernike i tako spasili vlastitu kožu?! I onda mi padnu na pamet druge riječi *Quo vadis, Domine* (Kamo ides, Gospodine!) toliko puta zapisane, pa čak i ekranizirane. A radi se, pretpostavljam da vam je svima poznato, o susretu Isusa i sv. Petra na izlazu iz Rima. U jeku žestokih progona Petar bježi iz Rima (stresa prašinu s nogu!), ali ga Isusov odgovor (‘Idem u Rim da ponovno budem razapet na križ’) uozbiljuje i vraća na pravi put, tj. ponovno u Rim.“ Propovijed je završio navodeći francuskoga dominikanca, pisca i propovjednika Henria Lacordairea (1802. – 1861.): „Bog je naša budućnost ili je nemamo nikakvu; ili čemo biti dionici njegova života ili čemo biti žrtve smrti.“

Pjevanje na misnome slavlju animirao je Mali župni zbor pod vodstvom s. Jasminke Pandžić. Misna su pak čitanja i molitvu vjernika predvodili ministrandi.

Na kraju sv. mise vicepostulator fra Miljenko Stojić uručio je nagrade i prigodne plakete nagrađenima na III. nagradnom natječaju na temu pobijeni hercegovački franjevci za uzrast djeca. Ines Lasić, iz Druge osnovne škole „Široki Brijeg“, dobila je prvu nagradu za literarni rad *Šezdeset i šesta svijeta*. Drugu nagradu, za likovni rad *In memoriam – Hercegovački franjevački mučenici*, dobila je Ivona Radoš iz Osnovne škole fra Mije Čuića – Područna škola Crvenice. Treća nagrada pripala je Antei Naletilić iz Prve osnovne škole „Široki Brijeg“ za literarni rad *Pobijeni franjevci u Drugom svjetskom ratu*.

Program su izravno prenosili Radiopostaja Široki Brijeg (radiosirokibrijeg.com), portal hercegovinalive.com, hrsvijet.net, franjevci-siroki-brijeg.info, pobijeni.info. To će činiti i sljedeća tri dana kako bi oni koji nisu u mogućnosti doći na Široki Brijeg na ovaj način mogli biti zajedno s nama u molitvi za pobijene franjevce i pobijeni puk, odnosno nazočiti u petak pokopu dvojice identificiranih franjevaca fra Martina Sopte i fra Slobodana Lončara.

POLOŽEN VIJENAC I ZAPALJENE SVIJEĆE ZA POBIJENE FRANJEVCE I PUK

Široki Brijeg, 5. veljače 2014. (www.sirokibrijeg.ba) – Na Trgu širokobrijeških žrtava kod križa u središtu Širokoga Brijega, u okviru obilježavanja „Dana sjećanja na pobijene franjevce i puk“, položen je vjenac i zapaljene su svijeće za sve pobijene franjevce i puk. Vjenac su položili, svijeće zapalili i pomolili se za duše pobijenih općinski načelnik Miro Kraljević, predsjednik Općinskog vijeća Vinko Topić, vicepostulator postupka mučeništva „Fra Leo Petrović i 65 subraće“ fra Miljenko Stojić i Pero Kožul, predsjednik Povjerenstva za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugoga

svjetskog rata i poraća. Nazočili su predstavnici općinske i županijske izvršne i zakonodavne vlasti te predstavnici udruga proisteklih iz Domovinskoga rata.

„Dan sjećanja na pobijene franjevce i puk“ proglašilo je Općinsko vijeće Širokoga Brijega 23. veljače 2012. Prema Odluci o proglašenju institucije na području Općine Široki Brijeg dužne su 7. veljače svoje radno vrijeme prilagoditi programu obilježavanja obljetnice komunističkoga ubojstva 66 franjevaca te mnoštvo puka Božjega.

NASTAVLJENI IV. DANI POBIJENIH HERCEGOVAČKIH FRATARA

Široki Brijeg, 6. veljače 2014. (Vicepostulatura) – U samostanskoj crkvi na Širokome Brijegu nastavljeni su IV. dani pobijenih hercegovačkih franjevaca. I drugoga dana molitva krunice započela je u 17:30, a sveta misa zadušnica u 18:00. Molitveni program predvodio je fra Marko Ešegović uz sumisništvo fra Miljenka Stojića, vicepostulatora i nekolicine fratara iz širokobriješkoga samostana. Na početku svete misu predvoditelj je naglasio: „Ovog drugog dana, braćo i sestre, sjetimo se u svojim molitvama naših fratara širokobrijeških mučenika, kako ih narod zove, koje jedan režim ne samo da nije prihváćao nego ih je i na smrt osudio. Premda smo zbog toga žalosni, tješimo se vjerom da je naš spasitelj Isus bio Bog na zemlji koji nikoga nije ubio niti u tamnicu strpao, ali je opet doživio da ga osude i ubiju. No i na križu On je molio: ‘Oče, oprosti im jer ne znaju što čine.’ Oprostimo i mi, braćo i sestre, svojim progoniteljima. Poput Isusa, molimo za njih.“

Iz fra Markove propovijedi, protkane pročitanim ulomkom iz Evanđelja po Marku, izdvajamo sljedeće: „Ipak, kao pravi prorok

nije dopustio da ga 'ankete' ili 'javno mnjenje' odvrate od borbe protiv Zloga i zla u svim zavodljivim oblicima. Nije uporabio svoju moć da sumještane i rođake pridobije pomoću mnogobrojnih fascinirajućih čudesa. Učinio je samo nekoliko ozdravljajućih zahvata, tek toliko kako bi im dao na znanje da bi ipak mogao kudikamo više kad bi htio, ali ne će jer poštuje njihovo slobodno opredjeljenje. Svojim protivnicima Isus je uzvratio poslovicom: 'Nije prorok bez časti doli u svom zavičaju i među rođinom i u svome domu.' Nastavio je djelovati u drugim područjima svoje domovine. 'O Crkvi u današnjem vremenu rekao je ovo: „Braća i sestre, Crkva je danas suočena s činjenicom da živi usred poganstva ili je proganjena. Ponavlja se stanje rane Crkve. Preživjet će opasnost i ostati svjetionik u svijetu samo ako uzme svoje ikonske mjere, ako se orijentira prema izvornoj Crkvi prvoga i drugoga stoljeća, a ne prema duhu vremena. Ne treba nam nikakva romantika ili romantičarski zanos, već treba smjelo kročiti prema Duhu Svetome. Crkva mora kritizirati ono što nudi svijet spram evanđelja; crkva mora biti svjedočka, oslonjena na Isusa Krista i Isusova Duha, mora se odrediti spram života i smrti, spram bogatstva i siromaštva, blagdana i svagdana, sile moći i sile ljubavi, mora znati lučiti carevo od Božjega, pa ako treba ići i u progonstvo, nemilost ili mučeništvo – kako su otišli naši širokobriški mučenici'. Samo takva svjedočka Crkva kao zajednica osvjeđenočenih vjernika iznedit će svetaca, pojedinaca koji su cijelim svojim bićem prihvatali Isusa Krista i tada ne ćemo imati strah od sutrašnjice. A za to je nužan trajni izlazak, trajno obraćenje.'

Krunicu, misna čitanja, molitvu vjernika kao i liturgijsko pjevanje predvodili su članovi Frame Široki Brijeg.

Na kraju misnoga slavlja vicepostulator fra Miljenko Stojić najprije je zahvalio svima koji su sudjelovali u molitvenome programu, a posebno predvoditelju misnoga slavlja fra Marku. Pro-sudbeno povjerenstvo odlučilo je na III. nagradnom natječaju o pobijenim hercegovačkim franjevcima ove godine dodijeliti samo jednu nagradu. Ivona Grbavac, učenica 1.a razreda Gimnazije „Ljubuški“, osvojila je 1. nagradu za svoj književni rad *Pobjjeni hercegovački franjevci*.

Molitveni program iz crkve na Širokome Brijeg i ovaj su put prenosili Radiopostaja Široki Brijeg (radiosirokibrijeg.com), portal hercegovinalive.com, hrsvijet.net, franjevci-siroki-brijeg.info, pobijeni.info. Oni koji bi željeli, a ne mogu ovih dana doći na Široki Brijeg moliti za naše ubijene fratre i puk, imat će prigodu također i u četvrtak i petak uživo pratiti program zahvaljujući ovim medijima.

ODRŽANA 3. VEČER IV. DANA POBIJENIH HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA

Široki Brijeg, 7. veljače 2014. – Molitveni program IV. dana pobijenih hercegovačkih franjevaca, koji se održavaju u spomen na 66 fratara Hercegovačke franjevačke provincije koji su ubijeni u Drugome svjetskom ratu i poraću, nastavljen je sinoć, 6. veljače, u 17:30 u samostanskoj crkvi na Širokome Brijegu molitvom krunice i svetom misom zadušnicom. Molitveni program ponovno je predvodio fra Marko Ešegović. Na svetoj misi uz fra Miljenka Stojića, vicepostulatora, sumisili su i fratri iz širokobriješkoga samostana.

Fra Marko se u propovijedi posebno osvrnuo na riječi evanđelja kojima Isus šalje apostole da propovijedaju obraćenje i šire mir jer je taj Isusov poziv navještanja evanđelja drugima sv. Franjo uvrstio u svoje Pravilo koje fratri i danas obdržavaju. Propovijed je završio riječima: „Drago mi je što mogu reći da i naše vrijeme poznaje istinite Kristove sljedbenike! Krenimo sami od 66 hercegovačkih franjevaca ‘širokobriških mučenika’ Prisjetimo se i Majke Terezije, bl. Alojzija Stepinca, Nikole Tavelića, fojničkih fratra – mučenika ubijenih u ovome ratu: fra Nikice Miličevića i fra Leona Migića; fra Vjeke Čurića, misionara u Africi koji je toliko volio svoj misionarski život da su mu i kosti tamo pokopane... Ovi i mnogi drugi muškarci i žene svjetlo su na našoj životnoj stazi koje pokazuje put do Vječnoga Svetla – Isusa Krista. Tim nam je putem ići!“

Sinoć su molitvu krunice i misna čitanja predvodili članovi Franjevačkoga svjetovnog reda Široki Brijeg, a liturgijsko pjevanje Veliki župni zbor pod vodstvom s. Mire Majić.

Na kraju svete mise vicepostulator fra Miljenko Stojić proglašio je dobitnike nagrada u III. nagradnom natječaju na temu pobijenih hercegovačkih franjevaca za uzrast odrasli. Prvu nagradu, za glazbeni uradak *Oda hercegovačkoj braći*, osvojio je Franjo Bilić iz Zagreba, drugu nagradu osvojio je Tomislav Šovagović za literarni rad *Zatvorenik slobode*, dok je treću nagradu osvojio Stipan Zovko iz Širokoga Brijega za literarni rad *Širokobriški sveci*.

Nakon mise slijedilo je klanjanje Isusu u Presvetom Oltarskom Sakramentu koje je predvodio fra Dane Karačić.

Program iz samostanske crkve na Širokome Brijegu, koja je i sinoć bila ispunjena vjernicima, prenosili su Radiopostaja Široki Brijeg (radiosirokibrijeg.com) i portal hercegovinalive.com, hrsvijet.net, franjevci-siroki-brijeg.info, pobijeni.info.

Danas, 7. veljače, na dan obljetnice ubojstva 12 frata iz širokobriješke samostanske zajednice, molitveni program započinje u 16:00 molitvom pred ratnim skloništem gdje su fratri ubijeni i zapaljeni, a nastavlja se u crkvi molitvom kraj groba gdje su pokopana 22 pobijena fratra i svetom misom zadušnicom koju će predvoditi provincijal fra Miljenko Šteko. Nakon sv. mise bit će pokop dvojice frata, fra Martina Sopte i fra Slobodana Lončara, koji su pronađeni u Ljubuškome na Tomića njivi. I danas će cijeli ovaj program uživo prenositi prethodno navedeni portalni.

BISKUP KOŠIĆ NA OBILJEŽAVANJU 69. OBLJETNICE MUČENIČKE SMRTI ŠIROKOBRIJEŠKIH FRATARA

Misa zadušnica u samostanskoj crkvi Bezgrješnog začeća BDM u zagrebačkoj Dubravi

Koncelebriranom misom zadušnicom koju je u prepunoj samostanskoj crkvi Bezgrješnoga začeća Blažene Djevice Marije u zagrebačkoj Dubravi 7. veljače predvodio sisački biskup Vlado Košić, franjevci hercegovačke provincije Uznesenja Marijina sa sjedištem u Mostaru i Zavičajna zajednica Široki Brijeg iz Zagreba uz rodbinu te više od tisuću vjernika, štovatelja širokobrijeških mučenika, sjetili su se 66 franjevaca te provincije ubijenih u Drugome svjetskom ratu i poraću, a posebno 69. obljetnice mučeničke smrti dvanaestorice širokobrijeških frataro koje su 7. veljače 1945. u samostanu na Širokome Brijegu zvјerski pobili pripadnici partizanskih jedinica. Na misi zadušnici suslavili su gvardijan fra Draženko Tomić, vojni generalni vikar dr. o. Jakov Mamić, OCD, franjevci iz samostana, petorica franjevačkih đakona, više svećenika redovnika – dominikanaca i isusovaca rodom iz Hercegovine te veći broj biskupijskih svećenika. Zbor franjevačkih bogoslova pjesmom i liturgijskim čitanjima animirao je ovo spomen-slavlje mučenika na čijem je početku biskup, svećenike te sve okupljene vjernike pozdravio gvardijan fra Draženko.

U propovijedi biskup je podsjetio da je toga 7. veljače u samostanu na Širokome Brijegu ubijeno dvanaest frataro, dan prije, 6. Veljače, šest, a sutradan, 8. Veljače, još devetorica. „U tri dana ubijeno je dvadeset sedam frataro, od ukupno šezdeset šest pobijenih te tragične 1945. i u prvim poratnim godinama.“ Spomenuo je neke od stratišta nedužnih franjevačkih žrtava – Mostar, Ljubaški, Vrgorac, Čapljina, Međugorje, Čitluk, Izbično, Kočerin, Zanaglina – Rilić, Velika Gorica, Zagreb, Macelj, Bleiburg, križne putove na kojima je ubijeno još trideset devet hercegovačkih franjevaca, koje zajedničkim imenom zovemo „širokobriješki mučenici“.

Poručio je da i naše vrijeme, ovdje i danas, treba takve svjedočke vjere koji poput širokobrijeških i svih kršćanskih mučenika ne će pogaziti svoju vjeru, svoje uvjerenje, nego će odvažno braniti svoju vjeru. „To je naša obveza prema tim mučenicima, kako hercegovačkim fratrima, tako i svim svećenicima, redovnicima i redovnicama, bogoslovima, sjemeništarcima i svim nebrojenim hrvatskim mučenicima, žrtvama partizansko-komunističke mržnje“, istaknuo je biskup koji je, između ostaloga, poručio: „Davanje života iz ljubavi zapravo je kršćansko mučeništvo. Kršćansko mučeništvo jest samo onda kad se život daje iz ljubavi. A svjedoci vjere su oni kršćani koji u svom životu nastoje što dosljednije živjeti svoju vjeru kroz promicanje kršćanske ljubavi, solidarnosti, pravde i mira. U svjetlu ovoga nauka 66 hercegovačkih franjevaca su svjedoci vjere koji su iz ljubavi prema Bogu radije prihvatali smrt negoli da se odreknu sebe. U tome, kao i svi drugi svjedoci vjere, velika su pouka osobito našem vremenu. Ubijeni fratri kao i sve druge žrtve u teškim okolnostima Drugog svjetskog rata, kad je progovorila ljudska zloča i pokvarenost, pokazali su se duhovno jakima te su do kraja ostali vjerni svojoj savjesti. Šezdeset šest ubijenih frataro ostavili su svjetli trag koji je i nama danas izazov i poziv da ostanemo vjerni Bogu i onome što dolazi od Boga.“ (kta/ika)

MISA ZADUŠNICA ZA RATNE I PORATNE ŽRTVE KOMUNISTIČKOZLOČINA

(Tomislavgrad, fra Mate Tadić) – U spomen-bazilici sv. Nikole Tavelića Župe sv. Mihovila Arkandela u Tomislavgradu proslavljena je 9. veljače 2014. u 18:00 sati sveta misa zadušnica pod predsjedanjem duvanjskoga gvardijana franjevačkoga samostana i župnoga vikara fra Ante Pranjića za žrtve komunističkoga zlosilja Drugoga svjetskoga rata i poraća Hercegovačke franjevačke provincije i Mostarsko-duvanjske biskupije. U misnom slavlju koncelebrirala su jedanaestorica svećenika franjevaca iz duvanjskoga kraja: fra Vinko Kurevija, fra Mladen Rozić, fra Jozo Radoš, fra Mate Logara, fra Bože Milić, fra Petar Drmić, fra Mirko Bagarić, fra Ante Ivanković, fra Josip Mioč, fra Josip Jolić i fra Mate Tadić. Slavlje su pjesmom uzveličali, sudjelovali u misnim čitanjima i prigodnoj molitvi vjernika te izveli uvodni prigodni recital mlađi iz duvanjske Franjevačke mladeži – Frame.

Ispred oltara postavljen je veliki pano s likovima 66 franjevaca Hercegovačke provincije Uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo, ratnih i poratnih žrtava komunističkoga zločina s isto toliko upaljenih svijeća. Prigodni recital započeo je molitvom: „Svevišnji, Gospodine dobri, vjera nam govori da nitko od Tvojih malenih nije izgubljen, a sjećamo se i kako si po proroku rekao da je ime svakoga od nas urezano u dlan Tvoje ruke. Ovdje, pred nama, imena su naših frataro koji su Ti željeli služiti u Redu manje braće... Mi danas izgovaramo njihova imena i molimo za njih Tvoje milosrđe: da ih privedes gledanju svoga lica. Njih dvadeset četvorica su ovdje, na poznatim mjestima pokopano ih je još 9, a za njih 33 ne zna se mjesto pokopa, ali nitko od njih nije zaboravljen.“

Potom su procitana imena 66 ubijenih, spaljenih i nestalih franjevaca kao i Duvnjaka don Ante Zrne, ubijenoga u Dubrovniku. „Za sve njih, kojima smo tijela ovdje sahranili, kao i u Macelju, Čitluku, Kočerini i Međugorju, ali i za one koje je Neretva odnijela, i one koji su umoreni negdje tamo prema moru, i one pokopane negdje na području Širokog Brijega, i one ubijene u Ljubaškom, Čitluku, Zanaglinama i Čapljini, i one umorene na Križnom putu, molimo Tebe... u dan svog slavnog dolaska... da se naši pobijeni fratri nađu na Tvojoj strani i njihova tjelesa suočiće slavnomu tijelu tvome.“

Predvoditelj misnoga slavlja fra Ante na početku je istaknuo: „Večeras smo se okupili... za mučenike iz našega hrvatskog naroda. Pred očima su nam stotine tisuća vjernika, tisuće i tisuće

mladih vojnika, preko 643 službenika Crkve u Hrvata, svećenika, bogoslova, časnih sestara. Toliki nemaju ni grobno mjesto niti znamo za njihove zemne ostatke. Ali, sigurni smo da... Bog zna za sve njih i molimo Ga da im dade počinka u svom kraljevstvu. Posebice su nam na srcu 11.431 poubijanih vjernika i 81 svećenika iz naše biskupije i franjevačke provincije: 66 fratara i 15 dijecezanskih svećenika u Drugom svjetskom ratu i poraću.“

Predsjedatelj slavlja nadalje je naglasio: „U našem duvanjskom kraju poubijano je 2.026 katoličkih vjernika te 7 svećenika ili bogoslova. Ubijeni su jer su bili vjerni Kristu i svom hrvatskom rodu.“ Kao uzor i poticaj nama fra Ante je istaknuo njih sedmoricu koji su u biblijskome broju punine stvorili krug oko Duvna, preko Kongore, Mesihovine, Roškoga Polja, Tubolje, Blažuja do Tomislavgrada: fra Stjepana Naletilića, župnika u Kongori, mučena u 38. godini 24. svibnja 1942. godine, fra Ljudevita – Ivana Radoša, rodom iz Blažuja pokraj Tomislavgrada – ubijenoga u 20. godini na Širokome Brijegu 7. veljače 1945. godine, fra Miljenka – Ivana Ivankovića, rodom iz Tubolje pokraj Tomislavgrada – ubijenoga u 21. godini na putu za Split 8. veljače 1945. godine, fra Jaku – Antu Križića iz Roškoga Polja – ubijenoga u 52. godini 9. veljače 1945. u Čitluku, fra Filipa – Juru Gašpara, rodom iz Roškoga Polja – tadašnjega župnika u Gradnićima – ubijenoga u 52. godini 10. veljače 1945. godine, fra Julijana – Berislava Perkovića – podrijetlom iz Mesihovine – 22-godišnjega bogoslova zarobljena i ubijenoga kod Krapine 4. lipnja 1945., te don Antu Zrnu, rodom iz Duvna – tadašnjega župnika u Viru – ubijenoga u Dubrovniku 1945. godine.

U prigodnoj homiliji istaknuta je vjernost kršćanskog mučenika sve do smrti, nepokolebljivost u vjeri, čvrste nade i pouzdanja u najtežim trenutcima životne borbe. „Trpljenje ili mučeništvo podnosi se samo iz vjernosti i ljubavi prema dobrom Bogu.“ Mučenik je svjedok Isusa Krista koji daje životni dokaz i pokazuje uzrok podnošenja mučeništva iz ljubavi i hrabrosti vjere u Božje spasenje, kroz molitvu, zavjete i sveto ređenje. „Bila je to velika životna priprema do odlučujućeg trenutka svjedočanstva vlastitom krvlju... Naši poubijani mučenici posvjedočiše da ima nešto puno važnije i veće od ovoga zemaljskoga života i stjecanja. Slijedili su Krista i podnijeli svoje muke, ali su zato bili svjetlo i sol na ovoj zemlji. Ostavili su nam poruku kako je važna evanđeoska poruka, biti ‘svjetlo svijeta i sol zemlje’ pa kad je i vrlo teško.“

U misi je molitvom i pjesmom sudjelovalo duvanjski puk, dok su mladi u ime svih nazočnih iznijeli zajedničke molitve, uz ostalo i „da u mnogim žrtvama naše mučeničke ali slavne prošlosti prepoznamo Božju ruku pomoćnicu te da se učimo nesobično

žrtvovati za dobro svoje subraće zahvaljujući Bogu za dar života i opstanak na ovim prostorima“. Uz sav trud, napore i zalaganje na općoj i pojedinačnoj razini molilo se i „za pothvat otkrivanja istine o mučeničkoj smrti svećenika, redovnika i redovnica ubijenih tijekom rata i poraća, da njihova žrtva ne bude uzaludna, nego nas nadahnje na svjedočansku ljubav prema Bogu i bližnjemu“.

I pred nas se u današnjemu svijetu i vremenu stavlja poruka i zadaća s pozivom življenga dara što nam ga naši prethodnici i mučenici svjedočanske vjere našega naroda u zalog ostaviše. U odmaku vremena od teških i nemilih ratnih i poratnih godina za naš hrvatski narod uviđamo da ne možemo niti u današnjemu svijetu i vremenu živjeti bez mučeništva.

Kristov život i dandanas se ponavlja u današnjim kršćanima. Po riječima pape Franje kršćani su u današnjemu svijetu najprogonjenija skupina ljudi te se krvno mučeništvo traži i u 21. stoljeću – da posvjedoče svoju vjeru u nekim dijelovima svijeta. Na našim područjima krvno mučeništvo danas se ne traži, ali smo u vremenu kad se traži neprestana i trajna žrtva. Ni u suvremenom dobu nema jeftinoga kršćanstva te živjeti po Božjim zapovijedima i naslijedovati Krista nije lako, ali je unatoč svemu potrebno ostati vjeran do kraja po uzoru na naše mučenike jer nakon svakoga Velikog petka slijedi uskrsnuće!

KAKO JE UBIJENO SEDAM FRATARA U MOSTARU 14. VELJAČE 1945.

(Sarajevo, 11. veljače 2014.) – *Svjedok očeviđac dr. fra Gaudencije Ivančić kazuje*

Mostar, 14. veljače 1945. – bio je dan ulaska partizanske vojske u Mostar. Istoga dana u večernjim satima partizani su upali u franjevački samostan, izabrali sedmoricu franjevaca, odveli ih i likvidirali. Među fratrema koji su ostavljeni u samostanu, i koji su preživjeli, bio je također fra Gaudencije Ivančić (Grabovica, 1900. – Humac, 1986.). On je 13. veljače 1986., malo prije svoje smrti, sjećajući se mostarskih žalosnih događaja iz veljače 1945., fra Jozi Vasilju, u samostanu na Humcu kod Ljubuškoga, diktirao svoja sjećanja.

Fra Gaudencijevo svjedočanstvo posebice je dragocjeno zato što je on bio svjedok očeviđac sveukupnoga događanja u samostanu sve do trenutka nasilnoga odvođenja svoje subraće, ali i zato što je fra Gaudencije sutradan, s fra Pavom Dragičevićem, išao k predstavniku nove vlasti i tražio svoju subraću o čemu također svjedoči.

U nastavku ovoga teksta, koji je priređen u povodu 69. obljetnice stradanja sedmorice fratara u Mostaru, donosimo najvažnije dijelove svjedočenja fra Gaudencija Ivančića kojega je komunistička vlast poslje osudila na 10 godina zatvora od kojih je 6 proveo na robiji.

Upad partizana u samostan i odvođenje fratara

Sjećajući se stradanja sedmorice članova Hercegovačke franjevačke provincije 14. veljače 1945. u Mostaru, fra Gaudencije kaže:

„E, ovako: Mi smo bili čitavu sedmicu dana u podrumu. Prenijeli smo bili i krevete u podrum radi sigurnosti od bombardiranja. Nakon sedmicu dana oni su došli prije zalaska sunca. Osvojen je Mostar. Oni su došli u samostan.

Mi smo bili u zbornici, izišli iz podruma i bili u zbornici. Na-ložili vatu i grijali se. U podrumu je bilo poprilično hladno, a i dodijalo nam sedmicu dana. Gvardijan fra Grgo Vasilj bio je kod peći i molio krunicu. Ostali smo potih razgovarali i bili u nekom iščekivanju. Zbornica je bila u prizemlju – tamo je danas jednim svojim dijelom smještena samostanska knjižnica.

U to u zbornicu banu jedan oficir s vojnikom, oficir upita: ‘Jeste li ovdje svi? Sigurno vas pola fali!’ Provincijal pokojni fra Leo Petrović odgovori: ‘Otprilike – pola.’ Oficir izdaje naredbu: ‘Svi ćete ovdje ostati do sutra.’ Ne sjećam se je li to bilo 13. ili 14. veljače 1945., ali u svakom slučaju bilo je poslije podne prije zalaska sunca i bilo je dosta hladno. – Provincijal fra Leo se obraća oficiru: ‘Bili li to moglo biti malo drugačije?’ ‘Kako to mislite?’ – upita oficir. ‘Bili smo sedmicu dana u podrumu pa nam dodijalo. Možemo li malo izići na čisti zrak?’ Oficir pristaje: ‘Dobro, neka bude tako!'

Onda nas je oficir sve popisao. Fra Leo je diktirao imena i prezimena. Kad je popis bio završen, oficir veli: ‘Sad ostanite tu! Mi ćemo se vratiti u roku od dva sata.’ Oficir je otiašao, a s nama ostavio vojnika sa šmajserom. Vojnik je na nogama imao opanke tupih kljunova.

Nakon dva sata vraća se oficir u pratnji nekoliko vojnika i za-počinje prozivku. Razvrstava, jedne na jednu, a druge na drugu stranu. Bilo je vrijeme večere. Na jednu stranu prozvao ih je de-vetoricu i morali su tu ostati, a nama ostalima dopustio da pode-mo na večeru u blagovaonicu, tj. dolje gdje je i sada blagovaonica. Ne sjećam se kojim je redom prozvao one koji su morali ostati. Bili su to: provincijal fra LEO PETROVIĆ, gvardijan fra GRGO VASILJ, fra JOZO BENCUN, fra RAFO PRUSINA, fra BERNARDIN SMOLJAN, fra KAŽIMIR BEBEK, fra NENAD PEHAR, fra ZLATKO SIVRIĆ i fra DARINKO BRKIĆ. Izvedeni su na hodnik. Nastao je razgovor između oficira i ovih frataraca. Čuo sam riječi oficira: ‘Vi ste pred nama bježali.’ Pokojni fra Zlatko Sivrić veli: ‘Nismo bježali.’ Izvadio je cedulju – propusnicu od OZN-e i pružio je oficiru. Bila je to propusnica za fra Zlatka i fra Darinka Brkića da mogu ići u Ljubuški. ‘Pa ko vam je ovo dao?’ začudi se oficir. ‘Pa vidite čiji je potpis’ odgovara fra Zlatko. Propusni-cu je izdao neki Zovko zvani ‘Čakan’. Oficir je dopustio da i njih dvojica: fra Zlatko i fra Darinko podu s nama u blagovaonicu na večeru. Ostala sedmorica su zadržana s vojnicima – čuvarama, a oficir se s nama uputio dolje u blagovaonicu.

Prije večere smo se pomolili. Oficira smo kao gosta stavili na provincijalovo mjesto. Koliko se sjećam zvao se kao Popadić – Branko Popadić. Bili smo uzbudeni, zabrinuti, potištjeni. Za večeru je bio grah s kiselim kupusom. Ja sam posluživao. Sjećam se kao da je danas bilo oficirovih riječi: ‘Uh, što volim kiseli kupus.’ Pitali smo ga što će biti s onom sedmoricom. Odgovorio je da se ništa ne plašimo, da će biti odvedeni samo na neko ispitivanje. Kad smo večerali, oficir je otiašao gore i poslao vojnike – čuvare dolje na večeru. Sedmorici zadržanih frataraca nije bilo dopušteno večerati. – Sedam vojnika je došlo u blagovaonicu. Večerali su bli-zu rote. Ja sam ih posluživao. Čini mi se da je među njima bio i jedan oficir. Za vrijeme večere nije bilo razgovora. Sve je bilo ne-kako na brzinu. Kad su večerali, vratili su se ponovno gore i odveli sedmorici spomenutih frataraca nama u nepoznatom pravcu. Ko-

liko smo kasnije doznali prema Starom Čekru – prema Neretvi. Neki su govorili, da su bili – barem jedan dio - odvedeni prema Širokom Brijegu u što čisto sumnjajem.

Sutradan smo pokojni fra Pavo Dragičević i ja otišli u Komandu mjesa. Ona je bila smještena u ulici (na znam kako se zvala) Cernica gdje je Martin Suton imao svoju radnju. Uđemo fra Pavo i ja komandantu – čini mi se da je bio po činu kapetan. Fra Pavo veli: ‘Sinoć su odveli našu braću i ne znamo šta je s njima.’ Fra Pavo njemu diktira imena i prezimena odvedenih, a on bilježi. Fra Pavo ga je zamolio da bi nam rekao ili nas izvjestio što je s njima, tj. sedmoricom odvedenih. Odgovor je bio: ‘Kad ja doznadnem, javit ću vam.’ Međutim, nikad nam nije javio.

Kad smo odatle izišli, fra Pavo i ja smo razgovarali, koliko bi bilo uputno da odemo i u OZN-u i kažemo im što se dogodilo sinoć u našem samostanu. Zaključili smo da nema smisla ići, a iskreno govoreći, malo smo se i bojali tamo poći – pa smo se vra-tili kući.

Nekoliko dana nakon toga neki su došli (mislim da su bili iz Rodoča) i rekli, da je Neretva izbacila jednoga fratra na Bišću. Oni su ga i pokopali – blizu Neretve. Malo poslije toga dođe k meni, dok sam šetao iza crkve, ona – ne sjećam joj se imena – što je u nas radila u tiskari i knjižnici (prodavala je krunice i druge devocio-nalije) i veli: ‘Velečasni, Neretva je izbacila jednoga fratra – dolje ispod Starog mosta.’ Ja joj velim: ‘Ovako: hajde, molim te, otidi i vidi pa ako bude još tamo ti se vrati ili mi javi!’ Međutim, ona se više nije vraćala. Šta je bilo i kako je bilo, ja nemam pojma.“

Ubili su moga prijatelja!

Potom, nakon što je ukratko opisao ljudski i svećenički lik svakoga od sedmorce ubijene subraće, fra Gaudencije je također posvjedočio kako su on i fra Bonicije Rupčić, u proljeće 1945. godine, na zamolbu nekih frataraca sa Širokoga Brijega, išli k novim vlastima i tražili dopuštenje da se posmrtnе ostatke tamo ubijene subraće prenesu na mjesno groblje. Naime partizani su, prije nego u Mostaru, na Širokome Brijegu, ubili velik broj franjevaca i njihova tjelesa jednostavno ubacili u jedno sklonište koje se nalazilo blizu samostana. Rezultat tih pregovora bio je da vlasti nisu do-pustile prijenos posmrtnih ostataka. Međutim fra Gaudencije se prisjetio i dijela razgovora s istaknutim predstavnicima nove vlasti koji se dijelom odnosio također na sedmorici ubijenih frataraca u Mostaru. Taj dio fra Gaudencijeva iskaza glasi: „U proljeće 1945. godine javljaju fratri sa Širokog Brijega: otidite na OZN-u pa upi-tajte možemo li prenijeti pobijene fratre iz skloništa na Širokom Brijegu u groblje Mekovac. Mislim da su to javili – pitali fra Didak Burić i fra Mirko Ćosić koji su tada bili na Širokom Brijegu.

Fra Bonicije Rupčić i ja odemo najprije u Oblasni odbor dr. Cvitanu Spuževiću koji je bio veliki prijatelj provincijala fra Leona Petrovića. On je bio potpredsjednik Oblasnog odbora, odemo k njemu i razložimo zašto smo došli. Cvitan nam odgovori: ‘Pa na-ravno da možete.’ Međutim, sjeti se Čede Kapora, zvanog ‘Španac’, koji je bio sekretar – on je biva jači po položaju. ‘Trebamo poći k Čedi,’ reče Cvitan. I odemo fra Bonicije, Cvitan Spužević i ja Čedi Kaporu.

Čedo nas lijepo primio. Sjednemo u fotelje, a Cvitan će Čedi! Evo, zašto su ovi došli: mole da bi prenijeli kosti frataraca na Širo-kom Brijegu. Čedo odmah glatko: ‘Ne i nel! Borbe se još vode na Ivan-planini. Kad bismo mi dozvolili da fratre prenose, narod bi

se okupio i to bi bila manifestacija za fratre, a demonstracija protiv nas. Ne, ne možemo to još dozvoliti. Mi ćemo naložiti našim vlastima na Lištici da urade što treba.' Onda su naložili da se sklonište zatvori i da narod ne može više ulaziti.

Onda je počeo razgovor jesu li fratri na Širokom Brijegu pučali. 'Slušajte samo ovo, kažem ja Čedi Kaporu, uzmimo da su pučali, a Vi znate što to znači 'uzmimo', tj. oni nisu pučali, ali uzmimo da su pučali. Zašto je onda u skloništu nađen ubijen na primjer fra Marko Barbarić, koji je ležao bolestan i ima osamdeset (80) godina? Kud će on u sklonište, ako su fratri pučali?' Čedo Kapor na tu moju izjavu ni jedne jedine riječi. A Cvitan Spužević, kao da sad gledam, gurne Čedu u koljeno i veli: 'Čedo, ubili su moga najboljeg prijatelja! Prije nego sam stigao u Mostar, ubili su provincijala dr. fra Leona Petrovića – moga najboljega prijatelja!' Čedo ni jedne jedine riječi na to. Dakle, kao pošten čovjek priznaje da nije dobro što su fratri pobijeni!"

Priredio: mons. dr. Tomo Vukšić, vojni biskup u BiH

SVETA MISA ZA POBIJENE FRATRE I PUK U MOSTARU 14. 2. 2014.

U petak 14. veljače 2014. u 18:00 sati u franjevačkoj crkvi u Mostaru proslavljenja je sv. misa za sedmoricu fratara iz mostarskoga samostana koje su partizani na današnji dan prije 69 godina iz samostana odveli, mučili, ubili i bacili u Neretvu. Udarili su u glavu Provincije ubivši provincijala fra Lea Petrovića (r. 1883.), gvardijana fra Grgu Vasilija (r. 1886.), a uz njih još fra Jozu Bencuna (r. 1869.), fra Rafu Prusinu (r. 1884.), fra Bernardina Smoljana (r. 1884.), fra Kažimira Bebeka (r. 1901.) i fra Nenada Venancija Pehara (r. 1910.).

Uz navedene fratre u sv. misu uključene su sve nevine žrtve Drugoga svjetskog rata, porača i Domovinskog rata s područja Mostara.

Prije sv. mise gvardijan fra Iko Skoko zajedno s nekoliko fratra i članovima iz HKUD-a Rodoč zapalili su svijeće i pomolili se na Čekrku, predmjevanome mjestu ubojstva fratra.

Sv. misu predslavio je mostarski gvardijan fra Iko Skoko uz suslavljе provincijala fra Miljenka Šteke, generalnoga vikara naših biskupija don Željka Majića i osamnaest svećenika fratra.

Prije početka sv. mise glumac Robert Pehar potresenim glasom pročitao je iz knjige Apokaliptični dani fra Janka Bubala izvješće o ubojstvu ne samo mostarskih nego svih ostalih fratar, njih ukupno 66. Za vrijeme čitanja prepuna crkva odisala je svečanom tišinom i pijetetom.

U uvodu u sv. Misu, između ostalog, fra Iko je ustvrdio: „Zacijelo, Drugi svjetski rat i porače bili su najteže razdoblje u povijesti našeg naroda u BiH. U razdoblju od 1941. do 1952. u BiH smrtno je stradalo 160 katoličkih svećenika i 9 časnih sestara. U Drugom svjetskom ratu i poraću stradal je oko 10% našeg puka. Iz Hercegovine stradalo je oko 16.000 vjernika.

Godina 1945. bila je najteža. Samo u toj godini ubijena su 104 svećenika.

Toliki broj stradalih nije slučajnost, nego dobro isplanirano uništenje naše Crkve i narodnog bića. Međutim, narod koji ima dušu ne može se ubiti ni uništiti. Narod koji se čvrsto veže uz Boga, unatoč svim slabostima, grijesima, teškoćama, svim križevima i svim progonima, zatiranjima i mučenjima, zato što ima dušu, ne može se ubiti ni uništiti."

Oslanjajući se na misno čitanje iz Knjige o Makabejcima, u kojoj se govori o svjedočkoj smrti braće Makabejaca za pravu vjeru i živoga Boga, fra Iko je mučeničku smrt naših fratar nazvao svjedočkom. Nisu se dali smesti ni pokolebiti u svojoj vjeri iako su gledali smrti u oči.

„Povijest Crkve jest povijest svjedoka. Povijest naše mjesne Crkve i povijest franjevaca u BiH i dične Franjevačke provincije Bosne srebrenе i Hercegovačke franjevačke provincije jest povijest svjedoka. Povijest ovog samostana sv. Petra i Pavla u Mostaru jest povijest svjedoka od 1563. do 1945.“ – naglasio je fra Iko.

Nakon što je ukratko predstavio mostarske ubijene fratre nastavio je fra Iko i završio riječima: „Što je bio cilj mučenja i ubijanja franjevaca na Širokom Brijegu, Mostaru, Ljubuškom, Kočerini i drugim mjestima u Hercegovini i šire? Veliki ruski književnik Aleksandar Solženjicin napisao kako čistka u njegovoj domovini nije birala nasumice ljude, nego je bila usmjerena na ljude s istaknutim moralnim i duhovnim karakteristikama. Komunistička čistka i u Hercegovini nije bila nasumice, nego je usmjerena na fratre, svećenike i druge hrvatske velikane duha jer su tako htjeli ubiti duh jednog naroda te vjeru, našu franjevačku provinciju i našu Crkvu!

Što smo mi naučili iz toga? Naučili smo kako mi ljudi možemo biti okrutni, ali i, kako kaže Kushner o sposobnosti ljudskog duha, da pobedi okrutnost, oprosti i živi! Hvala Bogu što nas poziva, krije i snaži da pobijedimo u sebi okrutnost, da oprostimo i da živimo.

Blaženi papa Ivan Pavao II. rekao je: Potrebno je da mjesne Crkve učine sve, da se ne prepuste zaboravu spomen onih koji su pretrpjeli mučeništvo! Mi smo dio naše mjesne Crkve, zato pomozimo da naša mjesna Crkva preko svakog od nas pojedinačno te preko naše Vicepostulature 'Fra Leo Petrović i 65-orica subraće' i naše franjevačke provincije ne prepusti zaboravu spomen onih koji su pretrpjeli mučeništvo."

Sveto misno slavlje uveličao je Veliki župni zbor „Sv. Cecilia“ pod ravnateljem s. Slavice Filipović, a na kraju gospodica Lucija Hršić prekrasnim je glasom otpjevala pjesmu „Naši pastiri“ u čast pobijenih fratarata, za koju je sama napisala tekst i note.

SVETA MISA ZA POBIJENE FRATRE I PUK NA HUMCU 16. VELJAČE 2014.

Nakon Širokoga Brijega (7. veljače), Tomislavgrada (9. veljače), Mostara (14. veljače) te mnogih drugih župa diljem Hercegovine i u humačkoj je župi također (u nedjelju 16. veljače 2014.) vrlo svećano slavljenja sv. misa za pobijene fratre i puk s područja ljubuške općine. U 18:00 sati u prepunoj crkvi puka Božjega, svih starosnih dobi, a posebno je bio uočljiv veliki broj mlađih, svetu je misu predslavio humački gvardijan fra Velimir Mandić u suslavljaju

s provincijalom fra Miljenkom Štekom, vicepostulatorom fra Miljenkom Mićom Stojićem i 23 fratra svećenika.

Prije svete mise novak fra Lovro Šimić u pozdravnom je govoru naglasio da ove večeri posebno molimo za sve žrtve Prvoga svjetskog rata, za 2.279 osoba s područja ljubuške općine koje su ubijene u Drugome svjetskom ratu i poraću, za sve pokojne svećenike i fratre koji po mjestu rođenja pripadaju humačkome samostanu ili su iz drugih područja u i oko Ljubuškoga ubijeni.

Nazočni župnici pročitali su podatke o broju pobijenih iz svojih župa:

1. Iz Župe sv. Ante Padovanskog – Humac ubijeni su:

Iz Bijače 40, Cerno 53, Crnopod 27, Crveni Grm 110, Hardomilje 63, Hrašljani 48, Humac 87, Lisice 49, Ljubuški 28, Miletina (Župa sv. Jakova iz Međugorja) 46, Mostarska Vrata 49, Pregređe 73, Prolog 39, Radišći 189, Teskera 39, Zvirići 40.

Ubijeni fratri i svjetovni svećenici su: prof. fra Leonardo Rupčić, fra Kornelije Sušac i fra Nikola Ivanković te don Stanko Čotić, don Ante Čotić i bogoslov Srećko Čotić.

U Ljubuškome zatvoreni ili negdje u blizini ubijeni su:

fra Paško Martinac, fra Martin Sopta, fra Julian Kožul, fra Zdenko Zubac i fra Slobodan Lončar.

2. Iz Župe sv. Josipa radnika Grljevići ubijeni su:

Iz Grljevića ubijeno 53, iz Lipna 79.

I fratri: dr. fra Fabijan Paponja, fra Fabijan Kordić i prof. fra Krsto Kraljević.

3. Iz Župe sv. Marka evanđelista Klobuk ubijeni su:

Iz Klobuka 136.

I fratri: fra Marko Barbarić Lesko i dr. fra Leo Petrović, provincial.

4. Iz Župe Presvetoga Srca Isusova – Studenci ubijeni su:

Iz Stubice 46, Studenci 134.

I fratri: dr. fra Radoslav Vukšić, fra Andrija Jelčić, prof. fra Neđad Pehar i fra Lujo Miličević.

5. Iz Župe Presvetoga Srca Isusova – Šipovača-Vojnići ubijeni su:

Iz Dola 25, Greda 13, Kašće 8, Šipovača 60, Vojnići 55.

6. Iz Župe sv. Ilike proroka – Veljaci ubijeni su:

Iz Graba 103, Orahovlje 8, Vašarovići 92, Veljaci 117.

I fratri: dr. fra Bono Jelavić i fra Metod Puljić.

7. Iz Župe sv. Paškala – Vitina ubijeni su:

Iz Grabovnika 49, Otok 29, Proboj 82, Vitina 210.

I fratri: prof. fra Bonifacije Majić, fra Kažimir Bebek, fra Svetislav Markotić, fra Ante Majić i fra Stjepan Majić.

Budući da po ustroju Hercegovačke franjevačke provincije hu-mačkomu samostanu pripadaju i župe iz grudske općine, župnici su također procitali imena ubijenih fratara i svećenika iz tih župa.

Pobijeni fratri i svećenici iz Župe sv. Mihovila Arkandela – Drinovci:

dr. fra Krešimir Pandžić, dr. fra Arkanđeo Nuić, fra Andelko Nuić, dr. fra Radoslav Glavaš, prof. fra Borislav Pandžić, fra Žarko Leventić, fra Emil Stipić te don Ilijan Tomas, don Andrija Majić mlađi, don Jerko Nuić i don Ante Krešimir Buconjić.

Pobijeni fratri iz Župe sv. Stjepana Prvomučenika, Gorica – Sovići:

fra Križan Galić i fra Melhior Prlić.

Ubijeni fratar iz Župe sv. Ivana Krstitelja – Ružići jest fra Mak-similjan Jurčić.

Iz Župe Bezgrješnog začeća Blažene Djevice Marije – Tihaljina ubijena je časna sestra Regina Šima Milas.

U svojoj propovijedi fra Velimir je između ostalog naglasio: „Danas smo ovdje kako bismo se prisjetili svih naših pradjedova koji su nestali ili poginuli u Prvom svjetskom ratu, svih pobijenih ili nestalih u Drugom svjetskom ratu i poraću, njih 2.279, kao i svih fratara i svećenika koji su podrijetlom iz naših krajeva, njih 26, ili su ovdje oko Ljubuškoga mučeni, ili su s Humca odvedeni te bez suđenja ubijeni i negdje zatrpani – njih 5. U Hercegovini je još ubijeno 15 biskupijskih svećenika i 2 bogoslova.

Naravno da u svoje molitve uključujemo i sve pokojne branitelje koji su nedavno u Domovinskom ratu poginuli na bojišnici ili umrli od posljedica rata u kojem su branili svoja i naša ognjišta. A njih je točno 105 i još 3 civilne žrtve, dvoje djece i jedna medicinska sestra.“

Osvrnuo se kratko na mučeničku povijesti hrvatskoga naroda i kazao: „Naši su predci bili prva crta u obrani Europe od Turaka, krvavo su zasluzili časni naslov *Predzide kršćanstva* podnoseći strašne zulume, muke i progone turskih osvajača od 1463. do 1878. Nakon turskih progona uslijedio je Prvi svjetski rat, a zatim

najkravavije razdoblje hrvatske povijesti – Drugi svjetski rat i njegovo još krvavije poraće. Ako, nažalost, ne znamo koliko je Hrvata poginulo u Prvom svjetskom ratu, znademo da je u Drugom svjetskom ratu samo s područja naše općine poubijano najmanje 2.279 naših očeva i djedova, većinom na Križnom putu. Sjetimo se Bleiburga, Macelja, Maribora, raznih logora i jama diljem Slovenije, Hrvatske, BiH, Srbije... Kako bismo što bolje razumjeli bešćutnost ubojica, dobro se sjetiti da su u Vrgorcu 29. siječnja 1945. ubili trudnicu Stanu Dodig r. Nižić, ženu Barišinu i njezinu svekru...“

Iznio je i podatak „da su od završetka Drugog svjetskog do Domovinskog rata 92 hercegovačka fratra osuđena na nevjerojatnih 321 godinu zatrova, a da su odrobijali čak 223 godine, 9 mjeseci i 12 dana! Od toga su šestorica osuđena na smrt, jednoga su ubili kundacima, a petorici su, eto velikodušno, preinačili na 20 godina robije... kako je istraživao fra Andrija Nikić.“

Možda je široj javnosti manje poznata činjenica, ali zato je treba posvijestiti, „da su komunističke vlasti u BiH časnim sestrama oduzele sve kuće, ostavile samo мало prostora za boravak starijih sestara, a sve sposobne sestre rastjerale i zabranile im nositi redovničku odjeću“ – istakao je fra Velimir te je dodao: „Fra Žarko Ilić je, prema knjizi s. Natalije Palac *U knjigu života upisane* izračunao da su 24 školske sestre franjevke iz Hercegovine provele 37 godina i 11 mjeseci u jugokomunističkim zatvorima, a jednu su i ubili.

Zatvarane su i sestre milosrdnice, ali o njima još nemamo podataka. Fra Žarko je, prema podatcima objavljenima u knjizi biskupa Ratka Perića *Da im spomen očuvamo* izračunao da je 7 biskupijskih svećenika provedlo 30 godina i 8 mjeseci u komunističkim zatvorima. A još nigdje nije popisano robiranje naših mladića i djevojaka, muževa i žena. Ni do danas nikom nije stalo do toga da barem popiše imena svih hrvatskih zatvorenika i zatvorenica od 1945. do 1990.“

Fra Velimir je zamolio sve nazočne da takve stradalnike iz svojih obitelji i rodbine popisu i te popise donesu u samostan. Svi su oni stradali zato što su bili svjesni vjernici i članovi svoga hrvatskog naroda. Njihova žrtva poziv je nama danas: „Ne budite izdajice ni svoje vjere ni morala, ni svoga roda ni svoga naroda! Ne zaboravite ono što vam je Isus rekao: ‘Vi ste sol zemljil! Vi ste svjetlo svijetu!’“ – kazao je fra Velimir.

Ove je riječi potkrijepio jednim svijetlim primjerom iz ljubuškoga zatvora u poraću Drugoga svjetskog rata: „Pok. fra Jerko Karačić opisuje kako je u malom podrumskom, vlažnom, smrdljivom prostoru u ljubuškom zatvoru bilo više zatvorenika. Među njima su bila i dvojica momaka koji su se fra Jerki ponudili da će oni leći na vlažni i hladni pod kako bi njemu omogućili da on legne na suho, po njima – da se ne nahladi!“ Kakav divan primjer ljubavi prema bližnjemu!

Ali što danas možemo za njih i sebe učiniti, upitao je fra Velimir i u nastavku propovijedi odgovorio citirajući vojnoga biskupa mons. Tome Vukšića iz knjige *Hrvatski mučenici i žrtve iz vremena komunističke vladavine*: „Mnogo puta sam imao dojam da se o

stradanju nevinih svećenika i vjernika govorilo i pisalo prije svega kako bi se upozorilo na beskrajnu mržnju neprijatelja koji su ih pogubili. Tako se govor o žrtvama nerijetko pretvarao u govor o banditima različite vrste i njihovo zločiti te je, nažalost, mržnja protivnika Crkve i našega naroda često postajala središnja tema. Stoga smatram da je konačno došlo vrijeme da se prestane baviti mržnjom zločinaca, a da se počne govoriti o ljubavi žrtava. Nama vjernicima inspiracija mora biti ljubav stradalnika... Neki su od njih sigurno završili život na način koji je vrlo sličan umiranju mučenika prve Crkve... Stoga je vrijeme da promijenimo način govora o njihovoj tragediji i naš odnos prema njima. Umjesto upiranja prstom u zločince, započnimo tražiti svece i mučenike, ali na crkveni, kanonski i službeni način jer Crkva koja ne prepozna svoje duhovne velikane, ozbiljno riskira da zauvijek ostane mala Crkva sitne duše.“

U smislu ovih biskupovih riječi dobro je znati da je naša Hercegovačka franjevačka provincija započela proces za proglašenje mučenika naših fratara pod naslovom „*Fra Leo Petrović i 65-orica subraće*“.

Blaženi papa Ivan Pavao II. rekao je: „Potrebno je da mjesne Crkve učine sve da se ne prepuste zaboravu spomen onih koji su pretrpjeli mučeništvo!“

Na kraju svoje propovijedi fra Velimir je ustvrdio i pozvao: „Mi smo dio naše mjesne Crkve, zato pomozimo da naša mjesna Crkva preko svakog od nas pojedinačno te preko naše *Vicepostulature 'Fra Leo Petrović i 65-orica subraće'*, naše franjevačke provincije kao i biskupije ne prepusti zaboravu spomen onih koji su pretrpjeli mučeništvo.“

Sveto misno slavlje uveličao je Veliki župni zbor „sv. Ante“ pod ravnanjem s. Robertine Barbarić, a osmorica novaka Hercegovačke franjevačke provincije čitala su i posluživala za vrijeme svete mise.

VIŠE OD 400 SVJETOVNIH FRANJEVACA NA OKUPU

(kocerin.info, 2. ožujka 2014.) – Više od 400 članova Franjevačkoga svjetovnoga reda - trećara iz Hercegovine okupilo se na duhovnoj obnovi na Kočerini. Sve je počelo pozdravom područnoga duhovnoga asistenta fra Ljube Kurtovića i područne ministre Marije Brnadić. Tema duhovne obnove bila je „Vi ste sol zemlje i svjetlo svijeta“. Predavanje o toj temi održao je fra Mario Knezović.

Nakon predavanja bilo je pokorničko bogoslužje i ispovijed. Svetu misu predvodio je fra Ljubo Kurtović, propovijedao je fra Mario Knezović, a pjevala je Frama s Kočerina. Duhovna je obnova zaključena molitvom i blagoslovom s Presvetim Oltarskim Sakramentom.

Uz trećare u susretu je sudjelovalo jedanaest fratar-a duhovnih asistenata. Bratsko i sestrinsko druženje zaključeno je pozdravom mjesne ministre s Kočerina Josipe Vukoja te okrjepon za zajedničkim stolom.

BLAGOSLOVLJENE NOVE POSTAJE KRIŽNOGA PUTA U TOMISLAVGRADU

(Fra Mate Tadić) – Na prvi ovogodišnji korizmeni petak, 7. ožujka 2014., u 18:00 sati u spomen-bazilici sv. Nikole Tavelića, Župe sv. Mihovila Arkandela u Tomislavgradu upriličen je obred blagoslova novih četrnaest postaja Križnoga puta.

U ime provincijala Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja Blažene Djevice Marije dr. fra Miljenka Šteke – koji je bio spriječen, obred blagoslova predvodio je provincijski vikar dr. fra Ivan Ševo.

Postaje je s umjetnikom, podrijetlom iz Rusije, Aleksandrom Sašom Zvaginom dogovorio fra Ante Perković, rodom iz duvanjske župe, koji je u međuvremenu preminuo. Izrezbarene su u hrastovini veličine 100 x 80 cm, upravo po zamisli Kvaternika, arhitekta ove spomen-bazilike, podignute u spomen na tisućletnu obljetnicu krunjenja hrvatskoga kralja Tomislava na Duvanjskom polju 925. godine. Za izradbu postaja s motivima Kristove muke bile su potrebne dvije godine u koje je umjetnik Zvagin uz svoj umjetnički dar, trud i nadahnuće ugradio i svoje vjerničko iskustvo. Tri dana prije preminuća fra Ante Perkovića postaje su postavljene, ali je dan njihova blagoslova dočekao radujući se u nebu.

Na početku obrednoga slavlja duvanjski župnik fra Velimir Bagavac zaželio je dobrodošlicu umjetniku Zvaginu koji s obitelji – cija su supruga i kćer također umjetnice – živi u Gorskem kotaru u Hrvatskoj, fra Boži Miliću – sestriću pokojnoga fra Ante, franjevcima koji su pristigli na slavlje i onima koji djeluju u župi, časnim sestrama iz ove župe i Bijelog Polja koje ovogodišnjim krizmanicima održavaju duhovnu obnovu, skupinama i zajednicama koje djeluju u župi: Trećem franjevačkom redu, ministramima, čitačima, framašima, Biblijsko-molitvenoj zajednici, predstavnicima iz područnih crkava, duvanjskomu vjerničkom puku, a posebice fra Ivanu Ševi, predvoditelju obrednoga slavlja.

Služba riječi s prigodnim biblijskim čitanjima, psalmom i zavizima molitve vjernika o križu i patnji koji su put k uskrsnuću pratilo je Župni višeglasni zbor sv. Nikole Tavelića s voditeljem, vjeroučiteljem Ivanom Sušilovićem. U svome pozdravu i nagovoru predvoditelj fra Ivan osvrnuo se na vrijednosti koje nas ispunjavaju i vode u osobnome životu i cjelokupnemu društvu. Upitao je sebe i sve prisutne: „Tko smo mi i možemo li se prepoznati? Koje vrijednosti vode nas i našu domovinu? Je li to možda bezbožnička ideologija s onima koji je promiču i prisutni su u svim porama društva i javnoga života?“

Predvoditelj je ustvrdio: „Živimo u kriznom, ali u isto vrijeme važnom vremenu.“

Sve prisutne, a napose mlade ohrabrio je te istaknuo vrijednost i važnost obitelji, njezina života i vrijednosti.

U procesiji s križem, sa svjećama i kadionikom okađene su i blagoslovljene sve postaje Križnoga puta, koje su postavljene po zidovima u lađama crkve uz prigodno zborsko pjevanje. Crkva je bila ispunjena dimom tamjana dok su se zazivi Križnoga puta iz Molitvenika fra Andela Nuića, koji je obljubljen među duvanjskim pukom, uzdizali zajedno s mirisnim tamjanom k Svevišnjem u visine uz pučki napjed iz Duvanjske krajine.

U nošenju križa izmjenjivali su se predstavnici župnih skupina i zajednica, kao i rodbina pok. fra Ante Perkovića. U pobožnosti razmatranja stajališta Križnoga puta naizmjenično su, uz prigibanje koljena s riječima: „Klanjam se Tebi, Isuse...“ uz zaziv: „Smlij se nama, Gospodine...“, sudjelovali: fra Ivan Ševo, fra Velimir Bagavac, fra Bože Milić i fra Anthony Burnside, dok su u molitvama sudjelovali i framaši Veronika Banović i Frano Baković. U procesiji s križem od Isusova sudišta do polaganja u grob kao postaje prijelaza k uskrsnuću prisutni su riječima popijevke molili: „...U srce mi ranu piši Spasitelja Isusa“.

U prigodni susret i pobožnost bili su uključeni i svi oni koji nisu bili u mogućnosti osobno nazočiti zahvaljujući valovima Radiopostaje „Tomislavgrad“, dok se za čistoću zvuka odašiljanoga do slušatelja u sakristiji cijelo vrijeme budno i revno brinuo tehničar Željko Tolić.

Na kraju susreta i pobožnosti Križnoga puta župnik fra Velimir zahvalio je ponajprije Bogu za župno zajedništvo koje se očitovalo u ovome događaju, svima koji su sudjelovali u obredima i pobožnosti, a na osobit način provincijskomu vikaru fra Ivanu Ševi. Fra Ivan je na sve prisutne zazvao Božji blagoslov, kao i na sve u bolesničkim posteljama i u obiteljima, dok su na usnama i u srcima prisutnih odzvanjali sjetni stihovi sa žalopnjim napjevom korizmene crkvene popijevke „Stala Majka pod raspelom“.

PROSLAVA 10 GODINA I OBRED OBEĆANJA U FRAMI POSUŠKI GRADAC

U nedjelju 9. ožujka 2014. Frama iz Posuškoga Gradca proslavila je deset godina svoga postojanja. Bio je ovo poseban dan za framaše i za cijelu župu jer su, osim proslave ovoga jubileja, za vrijeme svete mise bili obredi obećanja u Frami.

Prva obećanja dalo je 17 mlađih, a njih 16 obnovilo je obećanja na godinu dana. Njih ukupno 33 potvrdilo je da će slijediti Krista po primjeru sv. Franje.

Na početku misnoga slavlja sve je prigodnim riječima pozdrovio župnik i duhovni asistent Frame fra Ivan Landeka st., a svečanu svetu misu predvodio je fra Slaven Brekalo, duhovni asistent područnoga vijeća Frame Hercegovina u suslavju s još pet svećenika. Na kraju misnoga slavlja u ime Frame zahvalu svima uputila je predsjednica Matija Begić koja je u ime cijele Frame zahvalila svima koji su na bilo koji način sudjelovali u radu Frame kroz svih ovih 10 godina. Posebna zahvala i čestitke upućena je framašima koji su upravo obećali da će nastaviti širiti, živjeti i svjedočiti evanđelje. Zahvala je također upućena bivšemu duhovnom asistentu Frame fra Mladenu Vukšiću te sadašnjemu duhovnom asistentu fra Ivanu Landeki, koji su kroz ovih 10 godina živjeli uzovo bratstvo i brinuli se za duhovni rast framaša.

Potpore su framaši dobivali od mnogih starijih članova, duhovnih asistenata i svećenika te, naravno, braće i sestara framaša koji su došli iz raznih dijelova Hercegovine (Posušje, Kočerin, Čerin, Drinovci, Široki Brijeg, Gradnići, Roško Polje, Kongora i Ružići) da zajedno nazoče ovomu slavlju. Misno slavlje pjevajući uveličao je crkveni zbor Mihovil Gospel Choir iz Splita.

Župljeni su pomogli pripremiti hranu za goste koji su s domaćinima, uz slikanje, pjesmu i ples, slavlje nastavili u novouređenoj dvorani župnoga ureda do kasno u noć.

Framaši s Posuškog Gradca tijekom ovoga proteklog desetjeka uistinu su se trudili slijediti uzor serafskoga oca Franje. Osim redovitih susreta petkom, na inicijativu framaša organizirane su i dodatne aktivnosti kojima su svoje djelovanje svjedočili svojim župljanima. Tako organiziraju humanitarne akcije, Festival religiozne drame, Dane dječjeg veselja, izvode i pišu predstave. Članovi Frame sviraju, pjevaju i čitaju na nedjeljnim misama kroz cijelu godinu, sudjeluju na Framafestu i na raznim duhovnim seminarima.

BISKUP ADRIANO LANGA, OFM, IZ MOZAMBICA POSJETIO NAŠU PROVINCIJU

Mons. Adriano Langa, OFM, nekadašnji generalni definitor našega Reda, a sada biskup biskupije Inhambane u Mozambiku ovih je dana posjetio našu provinciju. U pratinji fra Stojana Damjanovića navratio je u Međugorje, na Humac i u Mostar. Braća su ga svagdje ljubazno primila i upoznala ga sa životom i radom naše provincije, što je on s velikim zanimanjem saslušao.

On je također ukratko predstavio svoju biskupiju. Obuhvaća 68.000 km², a duga je 700 km. Ima 22 župe, 650 kršćanskih zajednica i 43 svećenika. Puk je vrlo siromašan te je zahvalan i za najmanju sitnicu pomoći u korist svoje biskupije i tamošnjih vjernika.

TOMISLAVGRAD: POST I POKORA DANAS

U ovogodišnjoj korizmenoj pripravi za proslavu Uskrsa u Župi sv. Mihovila Arkandela u Tomislavgradu organizirano je pet tribina ponedjeljkom sa zanimljivim i aktualnim temama, na kojima će se izmijeniti predavači s područja vjere, Biblije, morala i života.

Prva tribina organizirana je 10. ožujka 2014. u 18:00 sati u velikoj dvorani Pastoralnog župnog centra kao uvod u korizmeno vrijeme s temom „Post i pokora danas“, predavača fra Ljube Kurtovića, župnika u Veljacima.

Fra Ljubo je za djelovanja u župi Međugorje tijekom sedam godina nakon preminuća dr. fra Slavka Barbarića u kući „Domus pacis“, organizirao i održavao seminare posta, molitve i šutnje kroz šest dana u tjednu uz kruh i čaj. Svoje predavanje o postu temeljio je na praksi crkvenih otaca, sadašnjemu stanju u Crkvi i među vjernicima katolicima te kroz osobno iskustvo rada s polaznicima seminarâ.

Susret je započeo molitvom i pozdravnim riječima duvanjskoga župnika fra Velimira Bagavca koji je zaželio srdačnu dobrodošlicu sudionicima tribine, napose voditelju fra Ljubi. Članovi zbora iz područne crkve u Stipanićima uz gitarsku pratnju Ankice Leutar popratili su susret svojim pjevanjem.

Post, molitva i djela milosrđa

Na početku predavanja naglašeno je kako je lakše govoriti o postu negoli postiti. Post je danas u krizi i malo se u Crkvi i među vjernicima, kao i među klerom i redovnicima posti. Razlog je tomu i rašireni mentalitet i praksa u kojem se post drži protuprirodnim. U današnje vrijeme poznat je terapeutski, estetski, kao i vegetarijanski oblik posta. U suvremeno doba mnoge su bolesti vezane za pretilost na što se veže dijabetes te se sve više govori kako je teže u današnjem svijetu nahraniti bogate negoli siromašne.

Biblijski temelj posta mnogi prepoznaju još na prvima stranicama Biblike u uzdržavanju od plodova stabla spoznaje dobra i zla, dok je za sv. Bazilija post zakon uzdržavanja.

Drugi post prakticiraju kao lijek, terapeutsko iscjeljenje i moć samokontrole, dok neki poste zbog ljepote i vanjskoga izgleda. Istaknuto je kako je lakše postiti na seminarima u grupi negoli kad smo sami i kod kuće u rastrganosti između svakodnevnih dužnosti i briga. Istaknuta je povezanost posta, molitve i djela milosrđa. Post bez molitve jest dijeta za mršavljenje, a sve je manje vjernika koji poste i znaju vrijednost posta.

Utemeljenost i pravi razlozi posta

Post i samoodrivanje poznati su u svim religijama svijeta. Post u primitivnih naroda i kultura promatra se kao obrana i zaštita od zlih demona, dok je cilj posta u antičkim filozofima nutarnja sreća i zadovoljstvo. U stara vremena nije poznat drukčiji oblik posta osim religioznoga. Drevni crkveni oci govore o snazi posta, kojim se jačamo i vježbamo u uzdržavanju od strasti i tjelesnih požuda. Po riječima sv. Ivana Kasijana „postimo da bismo se iznutra mogli oslobođiti nutarnjih ovisnosti“, dok je za sv. Atanazija „post posvećenje tijela“. Cilj je posta duhovni popravak u odricanju od hrane i priprava za duhovni post, dok je opasnost posta formalizam i puko zadovoljenje propisa.

Napomenuto je kako post nije uzrok naše neuroze niti bolesti, nego nam pomaže da ih u sebi otkrijemo te nas potiče da radimo na oblikovanju svoje nutrine. Kroz post otkrivamo vrijednost hrane i svega oko nas kao Božjega dara, a traži se popraćenost molitvom te pozitivni nutarnji stav i poniznost pred Bogom. I Isus poziva na nenapadni post, a ne na sviđanje ljudima.

Predavač nije ulazio u posebne teološke razloge posta i samoodrivanja, nego je iznosio osobna iskustva i drugih s dugogodišnjih seminara koje je organizirao.

Istaknuto je značenje i vrijednost samoga blagovanja i susreta oko stola, što je kudikamo više od pukoga uzimanja hrane. Postom se otkriva kako čovjeku nije potrebno mnogo da bude sretan. Tema koja u današnje vrijeme i nije baš popularna i privlačna, po voditeljevim riječima, privukla je više sudionika negoli se i očekivalo. Tematika je aktualizirana započetjem kako se danas u obiteljima za vrijeme blagovanja redovito prati TV program, a nerijetko se to čini pojedinačno, rastrgano i bez obiteljskoga zajedništva.

Post i molitva sredstvo popravka i približavanja Bogu

Post smiruje našu dušu jer, po riječima sv. Petra Krizologa, „post daruje nutarnji mir“. Za crkvene oce post je vježba kojom se zadobiva samokontrola, a ne tek vanjski čin, dok je tjelesni post po prirodi i duhovni post jer su te dvije čovjekove dimenzije užajamno povezane. U Crkvi su u današnje vrijeme tek dva propisana posna dana – na Čistu srijedu i Veliki petak, dok je kardinal Joseph Ratzinger na upit jednom zgodom za razloge takva stanja odgovorio kako je Crkva minimalizirala post da vjeru ne shvatimo tek kao skup propisa i odredaba. Post kao i molitva sredstva su i putovi, a ne cilj, kako bi se približili Bogu i samima sebi te postajali bolji.

Svaki dan – prilika za novi početak i iskustva

Fra Ljubo ističe kako je želio posvijestiti duhovno značenje posta, dok izrek „Sit Očenaš davlu oči izbjiga“ označuje kao teološki neutemeljenu i nerijetko u konzumerističkom mentalitetu opravdanje za pripremu najboljih gurmanskih specijaliteta u dane posta. Post ima svoje značenje u Crkvi i terapeutsku važnost, dok je svaki dan mogućnost neprestanoga rasta. Jer uza sve osobne nedostatke i manjkavosti ostaje nam poticaj serafskoga sv. Franje: „Započimo, braćo, služiti Gospodinu Bogu, jer dosada jedva da smo malo ili ništa napredovali“ (1 Čel 103).

Tribina je protekla u opuštenom ozračju uz razgovor i razmjenu osobnih iskustava. Zaključeno je kako vjernika kršćanina ne ozdravljaju post niti molitva nego Krist kroz ova sredstva te da se postom i molitvom u nama stvara prostor za Boga. Voditelj je napomenuo kako nitko na seminarima posta, molitve i šutnje, usprkos poteškoćama, nije odustao kao niti preminuo, što i svakomu od nas može biti poticaj da sudjelujemo na nekome ovakvu seminaru. Jer će nam, kao i autoru ovoga članka koji je još prije nešto više od dvadeset godina sudjelovao na dva ovakva seminara kod fra Slavka Barbarića, ostati u nesvakidašnjemu iskustvu za cijeli život. (fra Mate Tadić)

MNOŠTVO VJERNIKA NA DUHOVNAME SEMINARU

(kocerin.info) – Na duhovnome seminaru koji je održan u župnoj crkvi na Kočerini sudjelovalo je mnoštvo vjernika. Seminar je započeo u utorak 11. ožujka i trajao je tri večeri. Kočerinska crkva, iako prostrana, bila je pretjesna da primi vjernike koji su prisutili iz različitih hercegovačkih župa i župa susjedne Dalmacije.

Predavanja i molitve na seminaru predvodio je fra Mario Knežović s temom „Isus je odgovor na pitanja moga života“.

Na seminaru su pjevali framaši s Kočerina i Posušja. Procjenjuje se da je u tri dana na seminaru sudjelovalo oko 4.000 vjernika. Kako je seminar išao svome kraju, pristizalo je sve više vjernika.

Fra Mario je govorio vjernicima o Isusu kojega treba upoznati kao Boga koji je došao da nas ljubi i spasi, a ne da nas zastraši i osudi. Predavanja su bila proglašena konkretnim odgovorima koja Isus pruža za svaku životnu situaciju.

KOMUNIKACIJA U OBITELJI

(Fra Mate Tadić) – U nizu korizmenih tribina ponedjeljkom u Župi sv. Mihovila Arkandela u Tomislavgradu drugi susret održan je 17. ožujka 2014. u velikoj dvorani Župnoga pastoralnog centra s aktualnom, zanimljivom i u suvremenome tehnicizirano-informatičkom vremenu potrebnom temom „Komunikacija u obitelji“.

Predavač prof. dr. fra Iko Skoko, uz to što je gvardijan u franevačkome samostanu u Mostaru, ujedno je i profesor komunikologije - koju je preveo s hrvatskim izrazom „zajedničarenje“ na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Mostaru.

Moderator tribine, župni vikar i samostanski ekonom, fra Mirko Bagarić u ime domaćina izrazio je dobrodošlicu svim audio-nicima, napose predavaču fra Iki, dok je i cijeli susret popratio i „začinio“ sebi svojstvenim zanimljivim životnim zgodama i doškočicama na humorističan način. I ovaj susret svojim su pjevanjem popratili članovi zbora iz područne crkve u Stipanićima uz gitarsku pratnju Ankice Leutar.

Kamo god idemo – sebe nosimo

Za uvodno-motivacijsku misao, radi uspostavljanja komunikacije sa slušateljima, predavač Skoko iznio je osobno iskustvo s nedavnoga pohoda našim ljudima iz svoga rodnoga kraja u Australiji. Promatrajući te ljude, zapazio je da su, iako su iz rodnoga kraja otišli još prije pedeset ili više godina, ostali u mnogočemu s istim osobinama i u tuđini: marljivost, sklonost prema alkoholu, kocki, psovci... Zapazio je kako su u Australiji grube, srdite i neuropsne one obitelji kao i u rodnome kraju, dok svetu misu pohađaju upravo one obitelji kao i u rodnome kraju. Rečeno je kako počesto mnogo toga pripisujemo genima i naslijedu, što je urođeno pojedincima ili skupini. Međutim svatko treba biti svjestan da sam piše svoj život i osobnu povijest, a ne sve pripisivati naslijednoj genetskoj predodređenosti.

Imati i znati plan svoje obitelji

Predavač se poslužio slikom zrakoplova koji za let ima zamisljenu mapu puta prema željenu odredištu. Iako prolazi kroz nepogodne zračne struje i turbulencije gore-dolje, uvijek se vraća prema prvotnomu smjeru. Nešto slično događa se i u obitelji gdje je unatoč svim životnim i obiteljskim problemima i „turbulencijama“ potrebno znati se vraćati na prvotno zamišljene koordinate. Istaknuto je da je važno imati i znati plan vlastite obitelji i njezina života. Svi će se manje-više složiti oko tvrdnje da je obitelj nešto

najvažnije, dok nas najviše bole loši odnosu između članova u obitelji. Potrebno je biti svjestan kako sretne i zadovoljne obitelji to ne postaju slučajno.

Za bolje shvaćanje fra Iko je u slici iznio da, ako želimo graditi kuću, tražimo inženjera, dok se malo ili nimalo traži stručna pomoć za uređenje obitelji i pomicanje njezine granice. Budući da svi želimo sretnu i zadovoljnju obitelj, potrebno je uložiti sebe, svoje snage i odlučnost u radu da to i postignemo. Osobina današnjega društva jest nepodržavanje obitelji, štoviše - na razne je načine protiv nje i radi na njezinu banaliziranju i rušenju. Isto tako nemali broj drži da im je obitelj uređena te da nije potrebno na njoj ništa raditi niti poboljšavati.

Iz iskustva vidimo i znamo kako nema obitelji bez poteškoća i krijeva, upravo po narodnoj izreci: „Gdje je kuće, tu je i nevolje“. Počesto, unatoč mjestu prebivališta, sa sobom nosimo teret koji nas pritiše i satire. Želimo raditi kako bismo druge, a ne sebe mijenjali. No najpotrebnije je sebe mijenjati. U svemu tome potrebno je vrijeme, promišljanje i određivanje prioriteta, za što je potrebna dobra komunikacija, na čemu je nužno neprestano raditi. Postoje utezi koji nas nerijetko sputavaju i ne daju nam da idemo naprijed, što iziskuje mnogo napora da ih se pobijedi.

Znati slušati druge

Istaknuto je kako je za dobru komunikaciju i razgovor najvažnije naučiti **slušati**, što je i najvažnija komunikacijska vještina. Drugoga je potrebno slušati dobro i dosljedno. Želimo li da se u obitelji netko promijeni, potrebno ga je dosljedno saslušati. Ako se roditelji jadaju da ih djeca ne žele slušati, dobro je da se upitaju slušaju li oni sami sebe. Stoga, želimo li imati kvalitetnu obitelj, moramo imati načela po kojima ćemo živjeti. Slušati drugoga znači odnosi se prema drugomu s poštovanjem. U obitelji i odnosima među ljudima ne smije biti trikova, prijevara niti brzih rješenja. Komunikaciju u obitelji fra Iko je usporedio s bankovnim računom na kojem njezini članovi imaju mogućnost uvećavati ili smanjivati svoj uloženi kredit.

Po svojoj psihologiji i naravi napose muškarci, počesto znaju bježati od odnosa, komunikacije i razgovora. Potrebno je unatoč poteškoćama ući u razgovor napose sa ženom u obitelji te se truditi uključivati u razgovor. S druge strane žena treba znati komunicirati jer ona može čovjeka „ubiti“ bombardiranjem riječima i prigovaranjem za koješta što zadire dublje i dalje u povijest do-

tadašnjih članova obitelji. Potrebno je znati da drugima šaljemo svoje poruke, makar ništa i ne govorili.

Došlo se do zaključka kako komunikacija nije neopasna i da počesto zna biti i opasna, osobito na stranome jeziku u pogrješnu shvaćanju i tumačenju značenja riječi.

Nije najvažnije kako govoriti nego kako čuti, a potrebno je stati i druge saslušati. Htjeti čuti i znati saslušati, a ne šutjeti, stavlja se kao uvjet dobrih međuljudskih, napose obiteljskih odnosa. Sebe i druge potrebno je slušati iskreno i dosljedno te se prema svima odnositi s poštovanjem. Tko želi dobru komunikaciju, treba slušati drugoga. Ondje gdje se drugoga ne sluša počesto zna biti mnogo riječi. U svemu tome svi smo uvjetovani unutarnjim i vanjskim čimbenicima. Unutarnji se očituju u: sukobima, lošoj komunikaciji, uspoređivanju, natjecanju, dok su vanjski: kultura u kojoj živimo, gospodarske poteškoće, krize, bolesti.

Vještine dobre komunikacije

Između onoga što smo čuli i naše reakcije nužan je određen odmak. Najveća sloboda jest u načinu naše reakcije te je potrebno znati pričekati, što zna biti osobito teško, a u čemu se trebamo vježbati. Napose se treba vježbati drukčije reagirati negoli prije.

Važno je znati se distancirati i promatrati sama sebe. Za to nam služi savjest kojom procjenjujemo vlastite postupke, što je dobro a što zlo. Maštom dočaravamo bolje reakcije na primljeni poticaj. Slobodna je volja u sposobnosti djelovanja, pri čemu znamo ne reagirati. Jer mi nismo tek proizvod prirode kroz nasljedne gene, okoline, kroz odgoj, obrazovanje, kulturu i sredinu. Ponajprije smo osobe koje se mogu razvijati, poboljšavati i usavršavati.

U sebi je vježbom potrebno razviti određene vještine u načinu reakcije na poticaje izvana. Te se vještine ponajprije očituju u ljubaznosti, razvijanju znakova pomnosti, što pak može dirnuti i potaknuti na bolje odnose. Nužno je da se, kad je potrebno, drugomu znamo ispričati ili tražiti oproštenje od drugoga. Potrebno je čuvati ime onoga tko je odsutan – ne govoriti i ne ogovarati onoga tko je nenazočan, što ubija odnos oko nas. Potrebno je biti svjestan da niti jedna obitelj ne može stalno biti sretna, te da kad-tad dolazi do sukoba i prijepora, ali je potrebno naći načina za komunikaciju.

„Dobra riječ svaka vrata otvara“

U razgovoru kroz pitanja, odgovore, iskustva i svjedočanstva rečeno je kako ustrajno verbalno ponižavanje bračnoga suputnika dovodi obitelj u opasnost da se vrlo brzo raspadne. Riječi, osobito grube, koje su drugima upućene, utječu i na tjelesne promjene. Hrvatski je jezik, nažalost, bogat prostim izrazima koje treba izbjegavati.

Dječja odgojiteljica Lidija Leutar iznosi svoje iskustvo kako izostaje dvosmjerna komunikacija u djeci koju često kritiziramo. Potrebno je ljudi s kojima dolazimo u suodnos, prema tvrdnjama stručnjaka, i dvanaest puta u danu „zagrliti“, ne toliko fizički koliko pogledom i prihvaćanjem, te biti svjestan važnosti kako „dobra riječ svaka vrata otvara“. Uz to se kao „začin“ obiteljskoga i svakoga zajedničkog života i suodnosa preporučuje razvijanje smisla za humor, što isključuje ismijavanje i podcenjivanje drugih.

Razvijanje obiteljskoga zajedništva

Potrebno je imati sastanke u obitelji te znati razgovarati i iznijeti probleme. Činjenica je da su za neku proslavu mnogi spremni, ali nisu spremni zajednički razgovarati ili moliti, što nerijetko izaziva otpor i probleme.

Susret je zaključen zahvalnom molitvom i duhovnom pjesmom „Gospodine, Ti si Pastir moj“ i uvjerenjem da nas On prati na svim životnim putovima, napose stranputicama, daje nam životnoga počinka, krijeći dušu i vodi na „zelene poljane“.

U ORGANIZACIJI BRATOVŠTINE POČELE KORIZMENE TRIBINE U ŽUPI GORICA – SOVIĆI

Prva u nizu korizmenih tribina, koje se održavaju u Župi Gorica – Sovići već više od osam godina u organizaciji Bratovštine sv. Stjepana Prvomučenika, bilo je predavanje msgr. dr. Ratka Perića, biskupa u petak 14. ožujka 2014. u 19:00 sati u staroj crkvi u Gorići. Na početku su oca biskupa pozdravili i zaželjeli mu dobrodošlicu župnik fra Stipe Marković i predsjednik Bratovštine Mile Pejić.

Biskup dr. Ratko Perić govorio je o đakonu i prvome mučeniku Katoličke crkve svetome Stjepanu koji je zaštitnik Župe Gorica – Sovići i kojega je Bratovština uzela za svoga uzora i zaštitnika. Tema je nosila naslov „Suvremene poruke svjedočanstva Prvomučenika Stjepana“.

Biskup je istakao kako je sv. Stjepan uzor svakom čovjeku, posebno onima koji su poput Bratovštine poslužitelji (đakoni) u raznim vidovima života. Istakao je vrijednosti koje su krasile sv. Stjepana i koje bi trebale krasiti svakoga pravog čovjeka katolika, a to su: dobrota, poštenje, uzoran obiteljski, vjerski i socijalni život.

Biskup je također rekao kako je Bratovština sv. Stjepana Prvomučenika uzorna udruga te da je i zbog toga došao ohrabriti njezine članove. Na kraju je svakoj obitelji nazočnih darovao po jednu svoju knjigu naslovljenu *Znamenita imena iz apostolskih vremena*.

Iduća je tribina u sljedeći petak, 21. ožujka 2014., u staroj kapeli u Gorici u 20:00 sati, na kojoj će predavanje održati fra Stipe Marković, župnik, a tema će biti „Pokornička dimenzija bratovština“.

OBILJEŽENA 80. OBLJETNICA IZGRADNJE KRIŽA NA KRIŽEVČU U MEĐUGORJU

U Međugorju je 16. ožujka obilježena 80. godišnjica izgradnje križa na Križevcu i slavlja prve svete mise na danas svjetski poznatu brdu. Na pučkoj misi u 11:00 sati, koju je predslavio župnik fra Marinko Šakota, vjernici su se prisjetili franjevaca i župljana koji su gradili križ, a navečer je održana svečana akademija na kojoj je prikazan dokumentarni film o gradnji križa. Scenarij filma u kojem je kratki sažetak proteklih osamdeset godina potpisuje Ivica Šarac, a autor filma je Mario Vasilj Totin.

Jedno malo brdo, po riječima fra Marinka, postalo je brdo preobraženja: „Danas se, kao župa Međugorje, sjećamo jednoga velikog događaja, a to je 80 godina od izgradnje križa na brdu Šipovcu koje je od toga dana dobilo novo ime, Križevac. Dogodila se promjena, pretvorba. I nastavila se ta pretvorba, nije ostalo samo na imenu nego je, posebno od 1981., to brdo postalo brdo preobraženja. Na tom su brdu mnogi iskusili preobraženje svoga života. Danas, na 80. obljetnicu gradnje križa na Križevcu u koji su naši pređi ugradili ne samo cement, beton, vodu i sve drugo nego sebe, svoju vjeru, nadu i ljubav, mi nastavimo ugrađivati sebe u Križevac, a onda ćemo stostruko dobiti natrag.“

S početkom Gospinih ukazanja na Križevcu se počeo moliti Put križa. Mnogi su se hodočasnici popeli na brdo Križevac kako bi u duhu susreli Isusa u Njegovoj muci i otkrili Njegovu ljubav.

Na početku svečane akademije brojnim župljanima i hodočasnicima najprije se obratio fra Miljenko Šteko, provincijal Hercegovačke franjevačke provincije, kazavši kako mu je pomalo nelagodno govoriti o zbiljnostima koje u sebi nose tajnu koju ne znamo u potpunosti: „Očito je vama i nama Bog namijenio veliku misiju. To je sve bilo u Božjoj providnosti. Ta Božja promisao dotakla je srce fra Bernardinovo, srce župljana, ta Božja promisao i danas dотиće naša srca. Ponosni smo na velikane duha poput Bernardina koji je svoju krv prolio u okrutnoj smrti u Neretvi zajedno s drugim našim fratrima u veljači 1945. godine. Sve je to skupljeno u jedan snop боли, patnje, ali iznad svega ljubavi i onoga upravo nevidljivog što predstavlja Križevac.“

Umirovljeni sveučilišni profesor fra Ivan Dugandžić govorio je o križu kao simbolu života i spasenja za kršćane. Kazao je kako je fra Bernardin Smoljan sa svojim župljanima podigao križ koji će u budućnosti odigrati znatno važniju ulogu nego što su njegovi graditelji mogli očekivati i kako je gradnja križa bila u Božjem planu.

Povjesničar fra Robert Jolić iznio je nekoliko zanimljivih povijesnih podataka vezanih

za Križevac: „Ideja za izgradnju križa došla je iz Vatikana. Papa Pio XI. Imao je želju da bi se u prigodi 1900. obljetnice smrti Kristova izgradili križevi na uzvisinama po čitavom svijetu. Jedan od onih koji su prihvatali tu ideju bio je fra Bernardin Smoljan, međugorski župnik. Tu je ideju najavio svojim župljanima u siječnju 1934., a župa Međugorje je vrlo rado prihvatala tu ideju. Župljan su doslovno na svojim ramenima iznosili teške terete na brdo koje se tada zvalo Šipovac i u samo mjesec dana dovršena je izgradnja velikoga betonskog križa. I onda je, upravo na današnji dan, 16. ožujka 1934. župnik blagoslovio križ, a fra Grgo Vasilj predslavio je svetu misu.“

Na svečanoj je akademiji nastupio Veliki župni zbor Kraljice mira pod ravnjanjem s. Irene Azinović.

POKORNIČKA DIMENZIJA BRATOVŠTINA

Drugu korizmenu tribinu u Župi Gorica – Sovići, u organizaciji Bratovštine sv. Stjepana Prvomučenika, održao je župnik ove župe fra Stipe Marković u Starome župnom dvoru u Gorici pred većim brojem posjetitelja.

Naslov teme bio je zanimljiv, a predavanje još zanimljivije. Župnik fra Stipe govorio je o „Pokorničkoj dimenziji bratovština“. Usporedio je naše bratovštine, osobito Bratovštinu sv. Stipana Prvomučenika u Župi Gorica – Sovići, s bratovštinama u Španjolskoj. Na prikazanim slajdovima i kratku filmu pokazao je kako Španjolske bratovštine karakterizira pokora, posebice pokorničko vrijeme korizme, a na osobit način Velikoga tjedna. Prikazana je različita odjeća bratovština, kako muških tako i ženskih osoba, te sakralni predmeti i crkve koji su obilježili neke španjolske bratovštine tijekom povijesti i danas.

Iduća je tribina u sljedeći petak, 28. ožujka 2014. u staroj kapeli u Gorici u 20:00 sati, a tribinu će održati dr. sc. fra Luka Tomašević, profesor moralne teologije na KBF-u u Splitu. (M. B.)

OBRED OBEĆANJA FRAME GORICA – SOVIĆI

Pod gesmom „Evo me“ u nedjelju 23. ožujka upriličeni su obredi obećanja u Franjevačkoj mladeži (Frami) Gorica – Sovići. Misno slavlje predvodio je fra Slaven Brekalo, područni duhovni asistent Frame Hercegovine, uz sumisništvo više svećenika.

Ulagzna pjesma bila je popraćena glazbenom pratnjom solistice iz Frame Gorica – Sovići s pjesmom „Ti si predivan Bog“ kojom su framaši na najbolji način dočarali svoje geslo. Misno slavlje svojim pjevanjem dodatno je uveličala klapa Bratovština Župe Gorica – Sovići.

Potaknuvši framaše da Isusa stave u središte svoga života, da im bude u prvome planu, fra Slaven je framašima zorno prikazao njihov put i poslanje. Stavio im je na srca misao da im Isus i sv. Franjo budu životni zenit kako bi uz njih uspjeli pronaći zdenac svoga života uvijek bili spremni odgovoriti na Božji poziv: „Evo me!“

Prva obećanja dalo je 13 framaša, a 11 njih obnovilo je svoja obećanja. Misnom slavlju nazočile su Frame iz Ružića, Bukovice, Šujice, Širokoga Brijega, Kočerina, Tihaljine i Drinovaca. U konoobi stare kapele framaši su nastavili druženje uz pjesmu i prigodan domjenak.

ODRŽANA TREĆA KORIZMENA TRIBINA „LJUBAV JE STRPLJIVA“

U ovogodišnjemu nizu korizmenih tribina ponedjeljkom u Župi sv. Mihovila Arkandela u Tomislavgradu održan je treći susret 24. ožujka 2014. u dvorani Župnoga pastoralnog centra s temom „Ljubav je strpljiva“, predavača fra Mate Dragičevića.

U prigodnu predavanju fra Mate je istaknuo da se čovjek ne može ostvariti bez ljubavi koja se očituje u krjepostima uljudnosti, skromnosti, zahvalnosti, obzirnosti, radosti, nade, dobre naravi,

marljivosti, strpljivosti i iskrenosti. Živimo u vremenu velikih do- stignuća, ali i bunta, nemira, nestrljivosti, napetosti, nervoze i zlih sklonosti. Pred svakoga se stavlja krjepost strpljivosti kao naj- bolji pokazatelj koliko sami sobom vladamo. Istraživanje poka- zuje kako je strpljivost dobila nisko mjesto i slabo je zastupljena.

Biblijka strpljivost

Uzeta je zanimljiva biblijska slika bračnoga para Izaka i Rebe- ke, što je tzv. Aleksandrijska biblijska škola tumačila simbolikom imena Izaka „smješak“ i Rebeka „strpljivost“. Time što se smiješak zabavlja sa strpljivošću nastaje sretni život bračnoga para.

U Novom zavjetu sv. Pavao, govoreći o plodovima Duha Sve- toga (Gal 5, 22), spominje i strpljivost. Sâm Krist u svome životu i djelovanju imao je strpljivosti prema učenicima, prema narodu, kao i prema grješnicima. Prihvata učenike unatoč njihovim manj- kavim i teškim naravima, a izabire dvanaestoricu među kojima su zastupljeni svi tipovi ljudi s različitim naravima. Isus strpljivo poučava narod, liječi ih i ozdravlja, iako se ti isti okreću protiv njega, da bi na kraju vikali „propni, propni ga“.

U svjetlu biblijskih pouka čulo se da čovjeka „strpljivost spa- šava, dok žestina razara“. Isus u svome djelovanju ide i korak dalje u ljubavi prema neprijateljima jer ih ne proklinje nego moli za njih, na što poziva i svoje nasljedovatelje. Za nas je posebno važna Isusova strpljivost u patnji, kod križnoga puta, razapinjanja i same smrti na križu.

Potreba strpljivosti prema Bogu, sebi i drugima

Istaknut je i primjer sv. Franje Asiškoga koji je, potaknut Kri- stovom strpljivošću, bio strpljiv prema onima koji su ga izrugivali, nisu ga razumjeli ili prema braći koja su bila drukčija od njega. Svraćena je pozornost na Franjino dobro raspoloženje također i u teškoj bolesti malarije, sljepila, kostobolje, kad je u takvu stanju spjevalo i pjesmu „Bratu suncu“.

Iznesena je potreba strpljivosti: prema Bogu, prema sebi i prema drugima. Od Boga prihvaćamo što nam je dano, pa makar nam se i ne uslišavale molitve po našoj zamisli. U tom su smislu i narodne izreke: „Što je od Boga, slađe je od meda“ ili: „Bog će providjeti“.

Rečeno je da se strpljivost prema sebi očituje u prihvaćanju sebe onakvim kakvi jesmo, vlastitih slabosti, darova, ograničenja. Strpljivost prema sebi očituje se u podnošenju vlastitih slabosti, bolesti, neostvarenih ciljeva i planova. Istaknuta je nepotrebnost usporedivanja s drugima, dok nam mjerilo treba biti Krist i iskre- nost prema sebi. Nagle i nestrljive osobe trebaju se vježbati u nadziranju svojih poriva i ponašanja jer bi se za naglo izgovorene riječi i učinjena djela poslije mogli kajati. Po preporuci sv. Franje Saleškoga potrebno je biti strpljiv sa svima, a „osobito sa samim sobom“.

Rješavanje prijepora argumentiranim razgovorom

Rečeno je kako se strpljivost prema drugima ostvaruje u su- življavanju, suočavanju i sutrpljenju. Zanimljivo je bilo čuti kako ima više od 400 razlika između muškarca i žene, što zahtijeva sno- šljivost i prihvatanje drugoga s njegovim različitostima. U mnogo slučajeva vrijedi ona: „Strpljen, spašen!“

Istaknuta je potreba strpljivosti s tuđim slabostima jer se niti

jedan problem ne rješava vikom i galamom. Osobito se strpljivim i argumentiranim razgovorom uspješno rješavaju prijepori i pro- blemi, dok se grubim i neodmjerenim riječima ljudi znaju ranja- vati i dovoditi čak do depresivna stanja.

Naša nestrljivost i nepomišljene riječi razaraju dobro i me- đuljudske odnose. Navode se riječi pisca Franza Kafke da „čovje- kove pogrješke potječu iz nestrljivosti“, dok Tertulijan „nestrljivost smatra đavolskom kćerkom“, a „strpljivost poštuje sve što se Bogu sviđa“. Zaključuje se kako je strpljivost potrebna poput kruha, svaki dan i čas.

Vježbom i tehnikom do postizanja strpljivosti

Nestrpljivi ljudi govore nesuvislo i nepomišljeno te često po- staju psovači koji ustvari pokazuju svoju bijedu, neodgojenost i nekulturnu. Bolest, neraspoloženje, teška narav, dosadnost, anti- patičnost zahvaljujući strpljivosti mijenjaju se u nešto pozitivno. Vježbom u sebi stvaramo plodno tlo za rast ove i ostalih krjeposti, što se ne postiže na brzinu nego kroz cijeli život.

Sudionici su mogli čuti da je u sebi potrebno stvoriti tehniku za učenje strpljivosti. Istaknuta je potreba za večernje ispitivanje savjesti, promišljanje o strpljivosti toga dana te učenje od milo- srđnoga Krista.

Na kraju su navedene neke izreke o krjeposti strpljivosti, poput ovih: „Strpljivost je ključ za vrata željenoga blaga“, „Jedna minuta strpljenja – deset godina mira“, ili „Nestrpljivi dvaput radi, a strpljivi samo jednom“.

Sudionici su u razgovoru iznosili svoje dojmove, iskustva, raz- mišljanja s upitim u opuštenou ozračju.

Župnik fra Velimir zahvalio je prisutnima, pjevačima i vodite- lju tribine fra Mati uz najavu nadolazeće tribine.

Uz riječi zahvalne molitve i melodične duhovne pjesme sudi- onici su se razišli sa željom da Isusova strpljivost budi dio njihove osobnosti u suživotu s drugima, a posebno s članovima svoje obitelji.

fra Mate Tadić

NOVO KRŠĆANSTVO KAO ODGOVOR NA IZAZOVE NOVOGA VREMENA

U dvorani staroga župnog dvora u Gorici dr. sc. fra Luka Tomašević, profesor moralnog bogoslovija na Katoličkome bo-

goslovnom fakultetu u Splitu, održao je treću po redu ovogodišnju korizmenu tribinu u Gorici, a bilo je prisutno mnogo slušatelja.

Fra Luka je u svoje predavanju stavio naglasak na reforme Crkve koje su počele od II. vatikanskoga sabora, a posebno doživljavaju svoj procvat djelovanjem sadašnjega

pape Franje. Naime papa Franjo poseban je i osobit papa, u svome djelovanju drukčiji od drugih papa, s neobičnim načinom komuniciranja s vjernicima. Usپredio ga je sa sv. Franjom i njegovim načinom komuniciranja sa svjetom te s njegovom južnoameričkom sredinom iz koje dolazi.

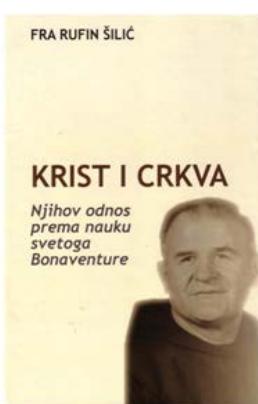
Fra Luka je zaključio porukom da se u novome dobu svi kršćani trebaju zaogrnuti novim velom kršćanstva, a zapravo je to ono prvo apostolsko kršćanstvo, praktično kršćanstvo; treba se dakle vratiti korijenima e da bismo mogli odgovoriti izazovima novoga vremena.

Sljedeća je tribina u petak 4. travnja 2014. u 20:00 sati u starome župnom dvoru u Gorici gdje će biti predstavljena knjiga *Put križa*, autora Maria Bušića s ilustracijama akademskoga slikara Drage Bušića. Tada će također biti predstavljen projekt izgradnje Puta križa uza Zavalu, serpentinu iznad Gorice. Sve pozivamo na korizmene tribine!

NOVE KNJIGE

FRA RUFIN ŠILIĆ (1911. – 1985.) KRIST I CRKVA, NJIHOV ODNOS PREMA NAUKU SV. BONAVENTURE

Ovo je nova – 13. po redu – knjiga u nakladničkome nizu RECIPE. Knjigu je priredio fra Josip Vlašić. Sadrži fra Rufinov životopis (fra Josip), fra Rufinovu doktorsku disertaciju *Krist i Crkva, njihov odnos prema nauku sv. Bonaventure*, Brešlau 1938., koju je na hrvatski preveo dr. fra Ivan Ivanda, a teološku recenziju izvršio dr. Ivica Raguž. U dodatku su knjige fotografije iz fra Rufinova života.

Za nakladnika je provincijal dr. fra Miljenko Šteko koji je napisao i uvod knjizi, odgovorni je urednik fra Ante Marić, lekturu i korekturu latinskoga teksta potpisuje dr. dr. fra Serafin Hrkać, lekturu dr. Katica Krešić, korekturu fra Josip Vlašić. Fotografije iz fra Rufinova života priredio je provincijski arhivar fra Ante Tomas. Izvrstan prijevod s njemačkoga izvornika završio je fra Ivan Ivanda 2011. godine (stota obljetnica fra Rufinova rođenja, 1911. – 2011.), a u tisk je išla u prigodi 75. obljetnice njezina nastanka (1938. – 2013.). Franjevačka tiskara FRAM-ZIRAL napravila je prijelom i tisk ove knjige. Nakladnički niz RECIPE i ovom edicijom itekako obnavlja i nastavlja primjere naših slavnih otaca.

Knjiga se može nabaviti u tiskari Fram-Ziral ili u Provincijalatu.

IZIŠAO 12. BROJ STOPAMA POBIJENIH

Široki Brijeg, 20. siječnja 2014. (Vicepostulatura) – Ovih je dana, u izdanju Vicepostulature postupka mučeništva „Fra Leo Petrović i 65 subraće“, izšao novi broj glasila *Stopama pobijenih*. Na samome početku glavni urednik fra Miljenko Stojić, vicepostulator, sažimajući najvažnije događaje u posljednjih šest mjeseci, poručuje: „Idemo naprijed dokazujući da znamo što znači biti pravi ljudi i pravi kršćani.“

U rubrici *Iz ljetopisa*, između ostaloga, čitamo o čišćenju i obnovi fratarske mlinice i hidrocentrale, dodjeli priznanja Općine Široki Brijeg Vicepostulaturi, komemoraciji i pokopu žrtava u Ljubuškom, Simpoziju *Stopama pobijenih* održanome u Širokoj Brijegu, aktualnim temama iskapanja grobnica u Sincu i Vrgorcu. Iz ljetopisa donosi i „Otvoreno pismo ministarstvu branitelja Države Hrvatske“ koje su, prosvjedujući protiv neprimjerenoga

načina iskapanja masovne grobnice u Vrgorcu, uputili Vice Nižić, Andrija Stojić i fra Miljenko Stojić.

Fra Ante Marić u *Podsjetniku* piše o do sada poznatim ukopnim mjestima ubijenih hercegovačkih franjevaca.

Rubrika *Povijesne okolnosti* donosi četiri zanimljive teme. Prva je „Prosvjedna predstavka nadbiskupa Alojzija Stepinca“. Riječ je o predstavci koju je uputio Predsjedniku Vlade Republike Hrvatske dr. Vladimиру Bakariću. O sudionici Križnoga puta i uhićenici s. Emiliji Vasilj piše s. Natalija Palac. U trećemu nastavku analize o političkim okvirima i organizaciji partijskih tijela u obračunu s katoličkim klerom u Dalmaciji, autora Tomislava Đonlića, doznađemo kako je Udba pratile rad biskupa Bonefačića te ga nekoliko puta privodila na saslušanje.

Josipa Vukoja piše o radu *Povjerenstava* za istraživanje i uređivanje grobišta iz Drugoga svjetskog rata i porača, a Damir Šimić nastavlja istraživati je li Josip Broz Tito osobno zapovjedio masovne likvidacije političkih neistomišljenika. U sedmome nastavku piše o fratrima koji su se bili sklonili u franjevačku mlinicu i hidrocentralu te su kasnije odvedeni negdje prema Splitu.

Rubrika *Pobjjeni* donosi nam informacije o pronalasku fra Slobodana Lončara u Ljubuškome te o životu fra Jenka Vasilja, o kome piše fra Robert Jolić. Fra Jenko se školovao u inozemstvu pa je Hercegovačka franjevačka provincija polagala mnogo nade u njega, ali partizani su ga ubili 1945., u 31. godini života.

U novome glasilu također možemo pronaći i nagrađene radeve 2012. i 2013. na temu pobijeni hercegovački franjevci te razgovor Krešimira Šege s arheologom Tihomirom Glavašem koji već godinama sudjeluje u radu Vicepostulature i povjerenstava za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugoga svjetskog rata i porača.

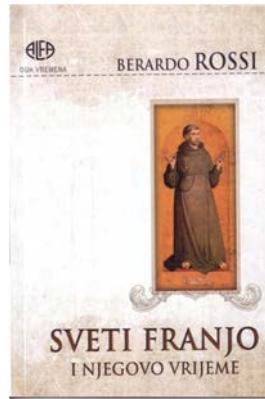
Tu je i popis izdanja Vicepostulature te literature drugih izdavača koja govori o pobijenim hercegovačkim franjevcima. Slijedi i popis darovatelja za koje se svakoga 7. u mjesecu slavi sv. misa, kao i za one koji svojim svjedočenjem i svojom molitvom pridonose otkrivanju istine o pobijenim hercegovačkim franjevcima.

Glasilo se može naručiti od Vicepostulature (pobjjeni.info), zatražiti kod svoga župnika, kupiti na kioscima u Herceg-Bosni. Moći će ga se, naravno, nabaviti, kao i druge publikacije Vicepostulature, na 4. danim pobijenih hercegovačkih franjevaca 4. – 7. veljače.

Spomenimo da će ove godine kroz prva tri dana molitveni program predvoditi fra Marko Ešegović (17:30 krunica, 18:00 sv. misa, 19:00 klanjanje). Na sâm dan obljetnice, 7. veljače, program započinje u 16:00 molitvom pred ratnim skloništem gdje su ubijeni hercegovački franjevci te svetom misom zadušnicom koju će predvoditi provincial hercegovačkih franjevaca fra Miljenko Šteko. Tada će biti pokopana i tijela dvojice hercegovačkih franjevaca, fra Martina Sopte i fra Slobodana Lončara, koji su prošle godine identificirani u masovnoj grobnici u Ljubuškome. U ovome broju glasila govorimo i o toj identifikaciji.

BERARDO ROSSI, SVETI FRANJO I NJEGOVO VRIJEME

U nakladničkoj kući ALFA u nizu „Duh vremena“ izišla je knjiga *Sveti Franjo i njegovo vrijeme* autora Berarda Rossia, a s talijanskoga ju je preveo fra Vlado Lončar.

O čemu govori ova knjiga može se iščitati s poleđine njezinih korica:

U potrazi za istinskim Franjom otac Berardo Rossi obavio je jedan bržljivi put, ispitujući dokumente i svjedočanstva srednjeg vijeka. Ušao je u prodavaonicu Petra Bernardonea, pitao je Leona, Rufina, Andjela i Trojicu Franjinih drugova, kojima pripada najvažniji životopis među neslužbenim životopisima.

Zatim je slušao Klaru Asišku i Jakicu od Settesolija.

Rossi je pratio Siromaška na njegovim misionarskim pokušajima, na njegovu putu na Istok.

U području delte Nila, nakon križarskog poraza, zbio se nevjerojatno iznenadjući susret – susret sa sultanom Melekel-Kamelom. Franjo je, izvjesno vrijeme, bio Sultanov gost; bio je čovjek koji je tako hodao kao da je upravljen nekom tajanstvenom niti, koju je u svojoj ruci držao Bog.

Pripovijest se nastavlja događajima u Redu, okupljanjima fratarata, ekstazama i Pjesni stvorova.

Kao rezultat svega toga došla nam je ova zadivljujuća knjiga Berarda Rossija o svetom Franji.

Franjo se odriče studija, ali mu to ne smeta da bude pravi pjesnik; odvojio se od svakog oblika moći, ali je postao otac naraštaja; on je, možda, najpoznatija osoba srednjeg vijeka, ali je on, još više, uvijek živi lik.

Iz udaljenosti tolikih stoljeća on još govori našoj kulturi i našim savjestima.

PREDSTAVLJEN ZBORNIK HRVATSKI MUČENICI I ŽRTVE IZ VREMENA KOMUNISTIČKE VLADAVINE

Mostar, 13. veljače 2014. (Vicepostulatura) – Sinoć je, 12. veljače, u 18:00 u katedrali Marije Majke Crkve i Kraljice neba u Mostaru održana sveta misa zadušnica za pobijene u Drugome svjetskom ratu i poraču, koju je predvodio biskup Mile Božović, uz sumisništvo druge dvojice biskupa i dvadesetak svećenika te zamjetan broj puka Božjega. Nakon toga je u velikoj katedralnoj dvorani predstavljen zbornik *Hrvatski mučenici i žrtve iz vremena komunističke vladavine*.

Svetu misnu zadušnicu i predstavljanje glazbeno su popratili članovi Velikoga mješovitog katedralnog zabora „Marija“ pod ravnanjem maestra don Nike Luburića i uz orguljsku pratnju s. Mate-

je Krešić. Voditelj programa bio je fra Miljenko Stojić.

Na početku programa nazočne je pozdravio mjesni biskup dr. Ratko Perić. Podsjetio je kako je išao postupak za proglašenje blaženim Alojzija Stepinca i kako je iz Vatikana stigla vijest da će blaženi Alojzije uskoro biti proglašen svetim te je izrazio nadu kako će i neke od žrtava iz Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije jednoga dana biti proglašene mučenicima, odnosno blaženicima i svećima.

Prvi govornik, biskup dr. Tomo Vukšić, u svome izlaganju govorio je o stradanju crkvenih osoba i vjernika u BiH te o mogućim blaženicima i svetcima. U postotcima je izrazio gubitke pojedinih crkvenih zajednica: „Kad se gubici svih pojedinih zajednica usporede s ukupnim brojem članova, koje su te iste zajednice bez ovih gubitaka mogle imati 1945., onda je Banjolučka biskupija izgubila čak 41,93% svojih svećenika, Mostarsko-trebinjska 40%, hercegovački franjevci 36,77%, bosanski franjevci 24,47%, Sarajevska nadbiskupija 21,95% i trapisti 5%.“

Dr. Marko Tokić govorio je o samome zborniku koji se sastoji od radova s međunarodnoga simpozija održanoga u Zagrebu 25. i 26. travnja 2012. pod nazivom „Hrvatski mučenici i žrtve iz vremena komunističke vladavine“. Nastojeći u slušateljima potaknuti zanimanje za zbornik, osim općih podataka o njemu, iznio je i pojedine zanimljivosti i navode koje je smatrao bitnim za razumijevanje njegova sadržaja.

Biskup dr. Mile Bogović govorio je o radu Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij. Ukratko je predstavio povijest rada ove komisije te iznio najvažnije stavke njezina djelovanja, posebno se osvrnuvši na popis svih žrtava komunističke vladavine koji će se, u suradnji sa župnicima, provesti u svim biskupijama i nadbiskupijama. Naglasio je kako bi Crkva trebala popisati samo mučenike, ali budući da državne vlasti ne provode popis ostalih žrtava, Crkva će popisati sve pobijene katolike. Biskup Bogović izrazio je zadovoljstvo ovim održanim skupom, koji je bio vrlo dobro posjećen, te se nada kako će imati odjeka u dalnjem radu Komisije HBK i BK BiH, a posebno pri provođenju popisa žrtava.

IZIŠLA KNJIGA FRA JANKA BUBALA APOKALIPTIČNI DANI

(Široki Brijeg, 25. veljače 2014., Vicepostulatura) – Prije nekog je vremena, u izdanju Vicepostulature postupka mučeništva „Fra

Leo Petrović i 65 subraće“, Matice hrvatske Čitluk i Gradskoga kulturnog središta Vrgorac, izšla knjiga fra Janka Bubala *Apokaliptični dani*. To djelo objavljeno je 1992. u nakladi Matice hrvatske Zagreb i fra Janko je tada bio živ. Da bi se očuvala izvornost, sada je uz uvodne tekstove napravljena preslika knjige, uz piševo ime dodano „fra“ i dodan je njegov novi životopis. Knjigu je uređio fra Miljenko Stojić.

Fra Janko Bubalo rođen je 31. siječnja 1913. u Turčinovićima (Široki Brijeg). Nakon pučke škole pohađao je Franjevačku klasičnu gimnaziju u Širokom Brijegu, a zatim studij bogoslovije u Mostaru i Bratislavi. Još kao gimnazijalac iskazivao je iznimnu sklonost prema pisanoj riječi te je kao mlad pjesnik objavljivao u nekoliko časopisa. Potkraj Drugoga svjetskog rata prestao je pisati i uništilo sve svoje rukopise, a ponovno je počeo pisati sedamdesetih godina prošloga stoljeća. Fra Janko je sustavno pratilo i događaje u Međugorju te je objavio i dvije knjige na tu temu. Prvi je svećenik koji je primljen u Društvo hrvatskih književnika, a za književni rad i domoljubje primio je i odličje prvoga hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana.

Knjiga *Apokaliptični dani* govori o fra Jankovu viđenju događaja u Hercegovini i širem potkraj i nakon Drugoga svjetskog rata. Knjigu je posvetio „braći svojoj, poklanoj, dok su šipci cvali a bilo je proljeće tisuću devetsto četrdeset i pete“. U knjizi otkriva kroz što je sve prolazio tih godina, ali i razloge svoje duge književne šutnje. Nadnevka 6. veljače 1945. video je prolazak partizana prema Širokom Brijegu te je taj dan u Vitini uhićen i odveden u tamnicu u Ljubuški. Na temelju toga boravka u tamnici fra Janko je ostavio vrijedno svjedočenje koje je pomoglo u rasvjjetljavanju događaja vezanih za smrt nekoliko fratara. Između ostalog, u knjizi spominje kako je u tamnici video fra Martina Soptu i fra Slobodana Lončara, koje su komunisti ubili na lokalitetu Tomicića njiva u Ljubuškom. Tijekom posljednjih godina pronađeni su i identificirani, zajedno s još nekoliko civila, te su 7. veljače 2014. pokopani u širokobriješkoj samostanskoj crkvi.

ZBORNIK U ČAST BIBLIČARA

(ika) - Nedavno je objavljen zbornik radova *Da istina Evanđelja ostane kod vas* u čast istaknutoga bibličara fra Ivana Dugandžića u pri-godi 70. obljetnice njegova života.

Zbornik, koji su uredili bibličari Mario Cifrak i Dario Tokić, okupio je brojne domaće i inozemne bibličare i teologe koji su svojim znanstvenim člancima počastili znanstvenika i pridonijeli teološkoj misli i istraživanju, čemu je dr. Dugandžić posvetio čitav svoj radni vijek.

Oni strože vezani za Bibliju i njezino znanstveno proučavanje svrstani su pod naslov *Egzegetsko-teološki radovi*, a oni kojima je

Biblija nadahnuće i referentna točka razmišljanja svrstanu su u dijelu *Biblija – duša teologije i pastoralu*.

Zbornik je objavljen kao suizdanje Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja Blažene Djevice Marije iz Mostara i Kršćanske sadašnjosti.

PREDSTAVLJENA KNJIGA BIJELI PUT – POBJEDA DOBRA U RATU

Knjiga *Bijeli put – pobjeda dobra u ratu*, autora Slobodana Langa i Branka Čule, predstavljena je u četvrtak 27. ožujka 2014. u dvorani Franjevačkoga samostana sv. Petra i Pavla u Mostaru. Predstavljanje je počeo u 17:00 sati, a na njemu su, uz posjetitelje, nazočili i nekolicina sudionika Bijelog puta, organizatori te jedan od autora knjige – Branko Čulo.

Gosti predavači bili su: prof. dr. Josip Grubeša, dr. Andro Vlasić, fra Stipe Karajica i fra Iko Skoko. Nakon kraćeg izlaganja o knjizi i o Bijelome putu uopće Branko Čulo se prisjetio nekoliko zgoda iz vremena organizacije Bijelog puta te ukratko izložio tijek samoga puta u srednju Bosnu.

Predstavljači, koji su bili sudionici i suorganizatori Bijelog puta, prisjetili su se toga rizičnog pothvata, ali i hrabrosti. Bilo to hrabro svjedočenje solidarnosti prema opkoljenima i gladnim Hrvatima u srednjoj Bosni usred ratnih strahota i stradanja. Organizatori su riskirali svoje živote kako bi spasili živote drugih. U tome pothvatu jedan je vozač pogoden snajperskim hitcem i poginuo, a jedan bosanski fratar i još dvojica sudionika ranjeni su. Darovani su hrana i lijekovi bolnici u Novoj Biloj, kao i tamošnjemu izgladnjelom pučanstvu. Ovim konvojem probijena je potpuna osmomjesečna blokada 70.000 Hrvata.

Knjiga na 500 stranica donosi priloge 152 autora te brojne fotografije i dokumente koji su jedan od najsvjetlijih trenutaka Domovinskoga rata te svjedoče o nastojanju i potrebi ljudi da čine dobro.

Konvoj „Bijeli put“ za Novu Bilo i srednju Bosnu predvodili su dr. Slobodan Lang i dr. Herman Vukušić, a trajao je 14 dana, od 10. do 24. prosinca 1993. Važnu su ulogu imali i hercegovački fratri, od koji su kao sudionici konvoja bili pok. fra Ferdo Vlašić, pok. fra Jakov Bubalo i fra Iko Skoko.

Ovo je važno svjedočenje kako se mogu učiniti dobra djela i u vrijeme kada je sve crno.

Cijeli je program lijepim pjevanjem pratio zbor mladih *Petrus* pod vodstvom Kristijana Madžara.

Knjiga *Bijeli put – pobjeda dobra u ratu* prodavala se uz priloge od 20 KM. Sav prihod od prodaje knjiga namijenjen je za bolnicu u Novoj Biloj i jednoj siromašnoj obitelji.

TABULA 2014.

PROVINCIJALAT

Franjevačka 1, pp 153
88 000 Mostar
tel.: (036) 333-525
faks: (036) 333-526
www.franjevci.info
mostar@franjevci.info

PROVINCIJAL

fra Miljenko Šteko

VIKAR PROVINCIE

fra Ivan Ševo

DEFINITORI

fra Mijo Pinjuh
fra Branimir Musa
fra Željko Grubišić
fra Dario Dodig
fra Tomislav Puljić

BRAĆA U DOMOVINI

Bosna i Hercegovina
Pozivni telefonski broj 00387
ne uključujući gradski predbroj 0

I. HUMAC - SAMOSTAN SV. ANTE

Trg Sv. Ante 1.
88 320 Ljubuški-Humac
tel.: (039) 833-000; 830-970
faks: (039) 830-992
www.humac.ba; info@franjevci-humac.info

UPRAVA

fra Velimir Mandić, gvardijan
fra Ivan Boras, vikar
fra Nikola Rosančić, ekonom

Župa sv. Ante
Trg sv. Ante 1.
88 320 Ljubuški-Humac
tel.: (039) 833-000; 830-970
faks: (039) 830-992

BRATSTVO

fra Velimir Mandić
gvardijan
velimir.mandic@tel.net.ba
fra Ivan Boras
župnik, sam. vikar
ivan.boras@tel.net.ba
fra Nikola Rosančić
ž. vikar, sam. ekonom i diskret
duh. asistent Frame
nikolarosancic@gmail.com
fra Slavko Soldo

odgojitelj novaka
slavko.soldo@tel.net.ba

fra Vinko Dragičević
de familia
fra Hadrijan Sivrić
de familia
fra Radoslav Dragičević
ž. vikar

fra Žarko Ilić
de familia; urednik „Kršnog zavičaja“
krsni.zavicaj@tel.net.ba, (039) 830-982

Fra Ferdo Majić

de familia
fra Augustin Barać

de familia
fra Andrija Nikić

de familia
nikic.andrija@tel.net.ba

fra Alojzije Topić

brat
fra Vlado Lončar

de familia

fra Jure Brkić

ž. vikar

fra Vlado Buntić

de familia

fra Milan Jukić

brat, čuvar muzeja i glerije,
sam. diskret

fra Tomislav Sablje

ž. vikar

duh. asistent OFS-a
tomislav.sablje@gmail.com

fra Slaven Brekalo

ž. vikar

reg. asistent Frame
slavenbrekalo@gmail.com

fra Damjan Perić

brat, skrb o bolesnoj braći
damjan.perich@gmail.com

fra Goran Azinović

dakon
azinus@gmail.com

REZIDENCIJE

1. DRINOVCI - Župa sv. Mihovila
Arkandela
88 344 Drinovci

tel.: (039) 672-425; faks: (039) 672-572

fra Bože Milić

župni upravitelj
duh. asistent Frame
boze.milic@gmail.com

fra Sretan Ćurčić

ž. vikar
duh. asistent OFS-a
sretan.curcic@tel.net.ba

KUĆE I ŽUPE SAMOSTANSKOG OKRUŽJA

1. GORICA - Župa sv. Stjepana

88 345 Sovići
tel.: (039) 670-294
zupni.ured.gorica@tel.net.ba

fra Stipe Marković

župnik
duh. asistent OFS-a
markovicstipe52@gmail.com
fra Nikola Spužević

ž. vikar

duh. asistent Frame
nikola.spuzevic@tel.net.ba

2. KLOBUK - Župa sv. Marka

88 324 Klobuk
tel./faks: (039) 845-096
fra Robert Jolić

župnik, sam. diskret
duh. asistent Frame i OFS-a
rjolic@tel.net.ba

3. RUŽIĆI - Župa sv. Ivana Krstitelja

88 347 Ružići
tel.: (039) 674-291
www.zupa-ruzici.com
fra Ivan Marić

ž. upravitelj
duh. asistent Frame
ivan.maric1@tel.net.ba

4. TIHALJINA - Župa Bezgrješnog začeća BDM

88 348 Tihaljina
tel.: (039) 673-004
fra Branimir Musa

župnik, dekan, definitor

duh. asistent Frame

5. VELJACI - Župa Pohođenja BDM

88 326 Vitina
tel.: (039) 841-801
zupni.ured.veljaci@tel.net.ba

fra Ljubo Kurtović

župnik, sam. diskret
reg. asistent OFS-a
ljubo.kurtovic@gmail.com

fra Ivan Kvesić

ž. vikar
fra Ivan Matijašević

ž. vikar

6. VITINA - Župa sv. Paškala

88 326 Vitina
tel./faks: (039) 841-890
fra Željko Grubišić

župnik, definitor

duh. asistent OFS-a i Frame
zeljko.grubisic@tel.net.ba
fra Petar Ljubičić
ž. vikar
fra.petar@gmail.com

II. KONJIC – SAMOSTAN SV. IVANA KRSTITELJA
Omladinska 1.
88 400 Konjic
tel./faks: (036) 730-653

UPRAVA

fra Ivan Sesar, gvardijan
fra Stipan Klarić, sam. vikar

Župa sv. Ivana Krstitelja
Omladinska 1.
88 400 Konjic
tel./faks: (036) 730-653

BRATSTVO

fra Ivan Sesar
gvardijan
ivan.sesar@tel.net.ba
fra Stipan Klarić
župni upravitelj; sam. vikar
stipanklaric@gmail.com

III. MOSTAR – SAMOSTAN SV. PETRA I PAVLA
Franjevačka 1., pp 153
88 000 Mostar
tel.: (036) 319-688
faks: (036) 327-348

UPRAVA

fra Iko Skoko, gvardijan
fra Josip Vlašić, sam. vikar
fra Ivan Ševo, ekonom

Župa sv. Petra i Pavla
Franjevačka 1., pp 153
88 000 Mostar
tel.: (036) 319-688
faks: (036) 334-231
www.apostolskiprvaci.info
zupasvpetaipavla@gmail.com

BRATSTVO

fra Miljenko Šteko
provincijal
miljenko.steko@medjugorje.hr
fra Iko Skoko
gvardijan
iko.skoko@tel.net.ba
fra Josip Vlašić
župnik, sam. vikar
duh. asistent OFS-a
frajosipv@yahoo.com

fra Ivan Ševo
provincijski vikar; ž. vikar; sam. ekonom
sevo.ivan@tel.net.ba
fra Mijo Križanac
brat
fra Zdenko Karačić
provincijski ekonom
zdenko.karacic@tel.net.ba
fra Mate Dragičević
tajnik Provincije; ž. vikar
mate.dragicevic@tel.net.ba
fra Ante Marić

ž. vikar, kapelan Masne Luke-Polja
provincijski knjižničar
sam. diskret
fraante.maric@tel.net.ba

fra Ante Tomas
provincijski arhivar
ante.tomas@gmail.com

fra Marko Jurić
ž. vikar

fra Stanko Mabić
ž. vikar; odgojitelj postulanata i sjemeništaraca
sam. diskret
stanko.mabic@tel.net.ba
fra Dalibor Milas
ž. vikar
duh. asistent Frame
dalibor.milas@gmail.com

REZIDENCIJE

1. ČERIN
88 265 Čerin
tel./faks: (036) 652-139

Župa sv. Stjepana
88 265 Čerin
tel./faks: (036) 652-139
zupni.ured-cerin@tel.net.ba

fra Dario Dodig
župnik, dekan, definitor
duh. asistent OFS-a
dario.dodig@tel.net.ba

fra Ivan Ivanda
ž. vikar
ivan.ivanda@gmail.com
fra Tihomir Bazina
ž. vikar
duh. asistent Frame
tihomir.bazina@gmail.com

2. ČITLUK
88 260 Čitluk
tel.: (036) (036) 642-540; 643-710
faks: (036) 640-018

Župa Krista Kralja
88 260 Čitluk
tel.: (036) 642-540
faks: (036) 643-711
zupa.citluk@tel.net.ba

fra Miro Šego
župnik
miro.sego1@tel.net.ba
fra Kornelije Kordić
de familia
fra Danko Perutina
ž. vikar
duh. asistent OFS-a i Frame
danko08@libero.it

KUĆE I ŽUPE SAMOSTANSKOG OKRUŽJA

1. GORANCI – Župa Uznesenja BDM
88 000 Mostar
tel.: (036) 381-102

fra Ferdo Boban
župnik
ferdo.boban@tel.net.ba

2. GRADNIĆI – Župa sv. Blaža
88 260 Čitluk
tel./faks: (036) 642-006

fra Robert Kiš
župnik
duh. asistent Frame
robi.ka@tel.net.ba

3. MEĐUGORJE – Župa sv. Jakova apostola
Gospin trg 1
88 266 Međugorje
tel.: (036) 650-206; 650-310, 651-333
faks: (036) 651-444

www.medjugorje.hr
fra Marinko Šakota
župnik
marinko.sakota@tel.net.ba

fra Viktor Kosir
ž. vikar

fra Ivan Dugandžić
ž. vikar
ivan.dugandzic@zg.htnet.hr

fra Karlo Lovrić
ž. vikar;
karlo.lovric@medjugorje.hr

fra Mladen Herceg
ž. vikar, sam. diskret
mladen.herceg@tel.net.ba

fra Dragan Ružić
ž. vikar; ravnatelj Majčinog sela
sam. diskret

druzic@libero.it

fra Josip Marija Katalinić
brat

fra Ivan Landeka, ml.
ž. vikar; pomoći odgojitelj novaka
duh. asistent OFS-e
fraivan@yahoo.com

fra Stanko Čosić
ž. vikar
duh. asistent Frame
stenx84@gmail.com
fra Hrvoje Miletić

đakon
miletichrvoje@yahoo.com

Samostan školskih sestara franjevki
Baraći bb
88 266 Međugorje
tel./faks: (036) 651 - 578
Duhovnik
fra Tomislav Pervan
tomislav.pervan@tel.net.ba

IV. ŠIROKI BRIJEG - SAMOSTAN UZNESENJA BDM
Kardinala A. Stepinca 14
88 220 Široki Brijeg
tel.: (039) 702-900
faks: (039) 702-935

UPRAVA

fra Tomislav Puljić, gvardijan
fra Stipe Biško, vikar
fra Ante Penava, ekonom

Župa Uznesenja BDM
Kardinala A. Stepinca 14
88 220 Široki Brijeg
faks: (039) 702-936

BRATSTVO

fra Tomislav Puljić
gvardijan, definitor
tomislavpuljic@yahoo.com

fra Stipe Biško
župnik; sam. vikar, dekan
stipe.bisko@gmail.com

fra Ante Penava
sam. ekonom
antepnv@gmail.com

fra Jozo Pejić
kustos muzeja

fra Serafin Hrkač
akademik; ž. vikar

fra Vendelin Karačić
ravnatelj Fr. galerije
vendelinkaracic@gmail.com

fra Berislav Kutle
de familia

fra Stanko Banožić
de familia
stanko.b@bluewin.ch

fra Dane Karačić
ž. vikar, sam. diskret
duh. asistent OFS-a
fradanek@gmail.com

fra Vitomir Musa
de familia
rimotiv1@gmail.com

fra Drago Čolak
de familia

fra Ilija Šaravanja
de familia
ilijs.saravanja@bluewin.ch

fra Miljenko Mića Stojić
vicepostulator; ž. vikar
www.miljenko.info

fra Tomislav Jelić
ž. vikar, sam. diskret
tomislav.jelic@tel.net.ba

fra Branimir Novokmet
ž. vikar
duh. asistent Frame
fbranekmet@gmail.com

fra Željko Barbarić
ž. vikar
zeljkobarbaric@gmail.com

fra Mario Ostojić
ž. vikar
mario.ofm@gmail.com

Rezidencije

1. POSUŠJE - Župa Bezgrješnog začeća BDM
88 240 Posušje
tel.: (039) 681-052
faks: (039) 680-79

fra Mladen Vuksic
župnik, dekan, sam. diskret
mladen.vuksic@tel.net.ba

fra Milan Lončar
ž. vikar, sam. diskret
milan.loncar@tel.net.ba

fra Ante Leko
ž. vikar

fra Marko Dragičević
ž. vikar
duh. asistent OFS-a
marko.dragicevic1947@gmail.com

fra Josip Serđo Ćavar
ž. vikar
duh. asistent Frame
serdjo_cavar@yahoo.com

fra Dario Galić
đakon
dariogalic10@gmail.com

KUĆE I ŽUPE SAMOSTANSKOG OKRUŽJA

1. IZBIČNO - Župa sv. Josipa Radnika
88 220 Široki Brijeg
tel./faks: (039) 719-500

fra Franjo Mabić
župnik
www.frafranjomabic.info
franjo.mabic@tel.net.ba

2. KOČERIN - Župa sv. Petra i Pavla
88 226 Kočerin
tel.: (039) 711-300

fra Mario Knezović
župnik
duh. asistent OFS-a
mario.knezovicc@tel.net.ba

fra Goran Čorluka
ž. vikar
duh. asistent Frame
corluka1@gmail.com

3. LJUTI DOLAC - Župa sv. Ane
88 223 Ljuti Dolac
tel./faks: (039) 713-169
zupniuredljutidolac@gmail.com

fra Ante Kurtović
župnik
fraantekurtovic@gmail.com

4. POLJA, MASNA LUKA - Kuća molitve;
Kapeljanija sv. Ilike Proroka
p.p. 42
88 240 Posušje
tel./faks: (039) 718-100

fra Petar Krasić
voditelj Kuće molitve

fra Vinko Mikulić
kustos Hrvatske arh. zbirke u Gorici

5. POSUŠKI GRADAC - Župa sv. Franje Asiškog
88 243 Broćanac
tel./faks: (039) 694-321
www.posuski-gradac.com

fra Ivan Landeka st.
župnik
duh. asistent Frame
ivan.landeka@tel.net.ba

6. RAKITNO - Župa Sv. Ivana Nepomuka
88 245 Rakitno
tel.: (039) 692-126
faks: (039) 692-533

fra Marinko Leko
župnik
duh. asistent OFS-a
marinko.leko@tel.net.ba

7. RASNO - Župa sv. Franje Asiškog
88 342 Dužice
tel.: (039) 712-555

fra Ignacije Alerić
župni upravitelj
ignacije.aleric@tel.net.ba

V. TOMISLAVGRAD - SAMOSTAN SV. ĆIRILA I METODA
Trg fra Mije Čuića 1
80 240 Tomislavgrad
tel.: (034) 352-091; 352-447
faks: (034) 352-808
www.samostan-tomislavgrad.info

UPRAVA

fra Ante Pranjić, gvardijan
fra Velimir Bagavac, vikar
fra Mirko Bagarić, ekonom

Župa sv. Mihovila Arkandela
Trg fra Mije Čuića 1
80 240 Tomislavgrad
tel.: (034) 352-091; 352-447
faks: (034) 352-808

BRATSTVO

fra Ante Pranjić
gvardijan
a.pranjic@gmx.net
fra Velimir Bagavac
župnik; sam. vikar
velimirbagavac@yahoo.com
fra Mirko Bagarić
ž. vikar, ekonom
duh. asistent OFS-a
fra.mirko.bagaric@gmail.com
fra Oton Bilić
de familia
oto.bilic@tel.net.ba
fra Ante Ivanković
ž. vikar
fra Gabrijel Mioč
ž. vikar
fra Klement Galić
de familia
klement.galic@tel.net.ba
fra Josip Jolić
de familia
jozo.jolic@tel.net.ba; i.: 19. ožujka
fra Radomir Krišto
brat, sam. diskret
fra Anthony Burnside
ž. vikar, sam. diskret
asburnsi@bih.net.ba
fra Mate Tadić
ž. vikar
mate.tadic@tel.net.ba
fra Josip Mioč
ž. vikar
duh. asistent Frame
josipmiocsljajo@gmail.com

KUĆE I ŽUPE SAMOSTANSKOG OKRUŽJA

1. BUKOVICA – Župa sv. Franje Asiškog
80 243 Mesihovina
tel./faks: (034) 316-054
fra Mladen Rozić
župnik
mladen.rozic@tel.net.ba
fra Petar Drmić
ž. vikar, sam. diskret
duh. asistent Frame
petar.drmic@tel.net.ba

2. KONGORA – Župa Presv. Srca Isusova
80 244 Kongora
tel/fax: (034) 365-600
zupni.ured.kongora@tel.net.ba
fra Stjepan Martinović

župnik
duh. asistent Frame

3. ROŠKO POLJE – Župa sv. Ivana Krstitelja
80 247 Roško Polje
tel./faks: (034) 369-105
fra Jozo Radoš
župnik; ravnatelj „Kapi ljubavi“
duh. asistent Frame

4. SEONICA – Župa Uznesenja BDM
80 343 Mesihovina
tel.: (034) 368-043
zupni.ured.seonica@tel.net.ba
fra Vinko Kurevija
župnik, dekan, sam. diskret
duh. asistent Frame
vinko.kurevija@tel.net.ba

5. ŠUICA – Župa sv. Ante Padovanskog
80 249 Šuica
tel.: (034) 367-100
fra Mate Logara
župnik, vojni kapelan
duh. asistent Frame
matelogara@yahoo.com
fra Alojzije Bošnjak
ž. vikar

HRVATSKA

Pozivni telefonski broj 00385

I. BADIJA – SAMOSTAN UZNESENJA BDM
pp 102
20 260 Korčula
tel.: +385-20-712-566
faks: +385-20-711-561
fra Danko Perutina
zadužen za obnovu samostana

II. SLANO – SAMOSTAN SV. JERONIMA
Slanskih pomoraca 4
20 232 Slano
tel./faks: (020) 871-277

Župa Sv. Vlahe
Slanskih pomoraca 4
20 232 Slano
tel./faks: (020) 871-277
fra Ljudevit Lasta
gvardijan i župnik u Slanom; ž. upravitelj u Majkovima
fra Dinko Maslać
ž. vikar
fra Luka Zorić
sam. vikar; ž. upravitelj u Banićima i Liscu
zoricluka654@gmail.com

fra Stipan Šarić
(extra domum na godinu dana)

župni upravitelj: Ošje i Topolo
20 205 Topolo
tel.: 020 / 752-655

fra Vlatko Soldo
(extra domum na godinu dana)
župni upravitelj: Pupnat i Račišće
20 274 Punat
tel.: 020 / 717-110
vlatko.soldo@tel.net.ba

III. ZAGREB – SAMOSTAN BEZGRJEŠNOG ZAČEĆA BDM
Avenija Gojka Šuška 2
10 040 Zagreb-Dubrava
tel.: (01) 29-11-931
faks: (01) 29-11-935
www.herc-fra3.net

UPRAVA

fra Draženko Tomić, gvardijan
fra Svetozar Kraljević, sam. vikar
fra Ante Bekavac, sam. ekonom

BRATSTVO

fra Draženko Tomić
gvardijan
drazenko_t@yahoo.com
fra Svetozar Kraljević
odgojitelj bogoslova; sam. vikar
duh. asistent OFS-a i Frame
fr.svetozar@gmail.com

fra Ante Bekavac
ekonom i sam. diskret
antebekavac@gmail.com

fra Bazilije Pandžić
ispovjednik
Stipe.Pandzic@zg.htnet.hr

fra Viktor Nuić
ispovjednik
borislav.nuic@zg.htnet.hr

fra Jozo Zovko
ispovjednik, sam. diskret

fra Zoran Senjak
bolnički dušobrižnik
Kapeljanija u Kliničkoj bolnici Dubrava

Avenija G. Šuška 6
10 040 ZAGREB
tel.: (01) 290-23-13

fra Ivica Zovko
đakon; kateheta
ivica.zovko@zg.t-com.hr

fra Frano Musić
sam. diskret
kapelan u Polic. kapelanići sv. Mihaela
u Polic. akademiji u Zagrebu
frano.music@zg.t-com.hr

KUĆE I ŽUPE SAMOSTANSKOG OKRUŽJA

1. PLAŠKI – Župa sv. Ane;
Saborčanska 2
47 304 Plaški
tel.: (047) 573-353
faks: (047) 801-783
SABORSKO – Župa sv. Ivana Nepomuka
47 306 SABORSKO
fra Slavko Antunović
župnik, sam. diskret
slavko.antunovic@ka.htnet.hr

2. TOUNJ – Župa sv. Ivana Krstitelja;
TRŽIĆ KAMENICA –
Župa sv. Mihovila Arkandela
69 Tounj
47 264 Tounj
tel.: (047) 563-168
fra Slaven Mijatović
župnik
slavenmijatovic777@gmail.com

BRAĆA U ZAPADNOJ EUROPI

AUSTRIJA

Pozivni telefonski broj 0043

ŽUPE

1. FROHNLEITEN
Hauptplatz 1
8130 FROHNLEITEN
tel.: (031) 262-488
faks: (031) 262-488-5
frohnleiten@graz-seckau.at
fra Šimun Oreć
župnik
+43-650-911-06-99
fra Dominik Ramljak
ž. vikar
fra Šimun Romić
lječenje i past. pomoć
simun.romic@tel.net.ba

2. MARIA SAAL
Tanzenberg 1
9063 MARIA SAAL
fra Franjo Vidović
profesor, rektor, župnik
fvidovic@aon.at

ITALIJA
Pozivni telefonski broj 0039

fra Drago Vujević
Fraternità Missionaria Europea
Convento san Francesco
Via san Francesco 49
00036 PALESTRINA (RM)
dragovujevic@yahoo.com
fra Vjekoslav Milićević
Via Merulana 124 B
00185 ROMA

student
fravjekom@yahoo.com

fra Perica Ostojić
Conveto S. Bonaventura
Via S. Francesco 3
00044 FRASCATI (RM)
pegaostojic@gmail.com

NJEMAČKA

Pozivni telefonski broj 0049

HRVATSKE KATOLIČKE MISIJE

1. AUGSBURG
Alte Gasse 15-A
86152 Augsburg
tel.: (0821) 519-802; 581-839
faks: (0821) 582-702
www.hkm-augsburg.de
fra Ivan Čilić
voditelj misije
ICilic@gmx.de

2. NERSINGEN
NEU – ULM
Alte Landstr.
89 278 NERSINGEN
tel.: 0049 – 7308 - 7734
www.hkm-neu-ulm.webnode.com
fra Ivan Leutar,
voditelj misije
leutar@a1.net

3. SINGEN-VILLINGEN
Rielasingerstr. 41,
78224 Singen
tel: (07731) 66-353
fax: +49 – 7731 – 749 – 464.
www.hkm-singen-villingen.de
info@hkm-singen-villingen.de
stan: Hadwigstr. 27
78224 SINGEN
tel.: (07731) 90-95-50
fra Dinko Grbavac
voditelj misije
d.grbavac@hkm-singen-villingen.de

ŽUPE

1. AUGSBURG
Inningerstrasse 29
86179 AUGSBURG
tel.: (0821) 881-103; faks: (0821) 883-254
fra Mate Čilić
župnik
mate.cilic@bistum-augsburg.de

2. BLANKENAU
Franziskanerkloster BLANKENAU
Propsteiplatz 7

36154 Hosenfeld
tel.: (06650) 254
faks: (06650) 85-98
Franziskaner.blankenau@gmx.de

fra Ljubo Lebo
župnik
tel.: (06650) 91-80-603
- Pfarrei St. Antonius der Einsiedler
36137 Grossenluder-OT Mus, Kirchweg 1
i - Pfarrei St. Johannes der Täufer
36137 Grossenluder-OT Kleinluder, Scharfe Ecke 4

fra Robert Crnogorac
upravitelj kuće; župnik
Pfarrei St. Peter und Paul
36154 Hosenfeld, Kirchberg 7
robert.crnogorac@gmx.de

fra Stipe Pervan
župnik
0049-6650-918-06-05
- Pfarrei St. Simon und Judas
36154 Hosenfeld-OT Blankenau, Propsteiplatz 7
i - Pfarrei St. Simplizius, Faustinus und Beatrix
36154 Hosenfeld-OT Hainzell, Kirchbergstrase 5

fra Mladen Sesar
ž. vikar u Pastoralverband-u
Kleinheiligkreuz“

ŠVICARSKA

Pozivni telefonski broj 0041

HRVATSKE KATOLIČKE MISIJE

1. AARGAU
Laurenzenvorstadt 71
Postfach 3132
5000 Aarau
tel.: (062) 822-04-74
faks: (062) 822-57-75
fra Niko Leutar
voditelj misije
nleutar@bluewin.ch

2. BASEL
Kleinriehenstrasse 53
4058 Basel
tel./faks: (061) 692-76-40
hkmbasel@bluewin.ch
fra Petar Topić
voditelj misije

3. BERN
Quartiergasse 12
3013 Bern

tel.: (031) 331-56-52

faks: (031) 332-12-48

www.hkm-bern.com

fra Gojko Zovko

voditelj misije

goja.z@bluewin.ch

4. FRAUENFELD

Klösterliweg 7

8500 Frauenfeld

tel.: (052) 722-46-79

faks: (052) 721-22-41

hkmfrauenfeld@bluewin.ch

www.hkm-frauenfeld.ch

fra Mika Stojic

voditelj misije

mika.stojic@tel.net.ba

5. GRAUBÜNDEN

Gartaweg 15

Postfach 35

7203 Trimmis Gr

tel./faks: (081) 353-160-86

fra Ante Medic

voditelj misije

medi.a@bluewin.ch

6. LAUSANNE - WALLIS

Rue de la Borda 25

1018 Lausanne

tel./faks: (021) 647-07-57

www.cromission-wallis.ch

fra Vladimir Eres

voditelj misije

vlado@cromission-wallis.ch

7. LUZERN

Matthofring 2/4

6005 Luzern

tel.: (041) 360-04-47; 360-15-04

faks: (041) 360-01-73

fra Branko Rados

voditelj misije

brados@hkm-frauenfeld.ch

8. SOLOTHURN

HKM Solothurn

Reiserstrasse 83

CH-4600 Olten

tel: 0041-62-2964100

faks: 0041-62-294101

fra Simun Coric

voditelj misije

sito.coric@gmx.net

9. ST. GALLEN

Paradiesstrasse 38

9000 St. Gallen

tel.: (071) 277-83-31

faks: (071) 277-83-36

info@hkm-stgallen.ch; www.hkm-stgallen.ch

fra Mijo Pinjuh

voditelj misije, definitor

fra_mico@bluewin.ch

10. TICINO

Al Mai 18

6528 Camorino

tel.: (091) 840-23-06

faks: (091) 840-29-05

fra Valentin Vukoja

voditelj misije

metaljke@gmail.com

11. ZUG

Mühlegasse 35 B

6340 Baar Zg

tel.: (041) 760-48-03

faks: (041) 760-04-29

fra Rade Vukšić

voditelj misije; član Uredništva „Movisa“

andrija.vuksic@bluewin.ch

12. ZÜRICH

Schlossgasse 32

Postfach 9057

8036 Zürich

tel.: (044) 455-80-60

faks: (044) 461-19-39

hkm.zuerich@bluewin.ch;

www.hkm-zuerich.ch

fra Ivan Prusina

voditelj misije

ivan.prusina@bluewin.ch

fra Stjepan Neimarević

misionar

fra Vine Ledušić

misionar

vineledusic@yahoo.it

ŽUPE

1. AEDERMANSDORF/SO

Dorfstrasse 201

4714 AEDERMANSDORF/SO

tel./faks: (062) 394-18-11

fra Ivan Bebek

ž. vikar

ivan.bebek@ggs.ch

2. NETSTAL, GI

Kreuzbühlstr. 9

8754 NETSTAL, GI

tel.: (055) 640-17-75

faks: (055) 640-57-03

fra Ljubo Leko

župnik župe Netstal i ž. upravitelj župe

Glarus

ljubo.leko@bluewin.ch

BRAĆA U KUSTODIJI

Hrvatska franjevačka kustodija Svete Obitelji

4848 South Ellis Avenue

CHICAGO (IL) 60615

tel.: (773) 536-05-52

faks: (773) 536-20-94

www.croatianfranciscans.org

UPRAVA

fra Jozo Grbeš, kustos

fra Jozo Grubišić, savjetnik

fra Marko Puljić, savjetnik

fra Ljubo Branimir Lebo, savjetnik

fra Ivica Majstorović, savjetnik

SAD

Pozivni telefonski broj 001

I. CHICAGO - SAMOSTAN SV. ANTE

4848 South Ellis Avenue

Chicago (IL) 60615

tel.: (773) 373-34-63; faks: (773) 268-77-44

UPRAVA

fra Jozo Grbeš, gvardijan

fra Josip Nenad Galić, sam. vikar

BRATSTVO

fra Jozo Grbeš

kustos i gvardijan

+1-773-386-05-52;

Jgrbes@gmail.com

fra Josip Nenad Galić

sam. vikar

Josephgalic@aol.com

fra Častimir Majić

de familia

fra Ljubo Krasic

voditelj Hrvatskih franjevačkih izdanja i Hrvatskog

etničkog instituta

croetljubo@aol.com

fra Zvonko Kutleša

de familia

zktulesa@yahoo.ca

ŽUPE

1. CHICAGO – Mission of Bl. A. Stepinac

6346 N. Ridge Avenue - Chicago, IL 60660

tel.: (773)-262-05-35; faks: (773) 262-46-03

Bastepinacchicago@sbcglobal.net

fra Pavo Maslać

2. CHICAGO – Župa sv. Jeronima

2823 S. Princeton Ave. - Chicago, IL 60616

tel.: (312) 842-18-71; faks: (312) 842-64-27

www.stjeromecroatian.org

fra Ivica Majstorović

župnik

frivcam@hotmail.com,

Skype: ivica.majstorovic

fra Stipe Renić

ž. vikar

stiperenic@yahoo.com

3. CHICAGO – Župa Presv. Srca Isusova
2864 East 96th Street
Chicago, IL 60617
tel.: (773) 768-14-23
faks: (773) 768-37-50
shcroat@aol.com
fra Stephen Bedeniković
župnik
sbofm25@aol.com

4. MILWAUKEE – Župa Presv. Srca Isusova
917 North 49th Street
Milwaukee, WI 53208
tel.: (414) 774-94-18
faks: (414) 774-74-06
sh.croatian@yahoo.com
fra Ivan Strmečki
IvanOFM@aol.com

5. NEW YORK – Župa sv. Ćirila i Metoda i sv.
Rafaela
502 West 41st Street
New York, NY 10036
tel.: (212) 563-33-95
faks: (212) 868-12-03
crkva.nyc@verizon.net; www.crkvany.org
fra Nikola Pašalić
župnik; promotor duh. zvanja
frpasalic@sbcglobal.net
fra Ilija Puljić,
ž. vikar
vlahic@personainternet.com
fra Dražan Boras
ž. vikar
brljica@yahoo.com

6. ST. LOUIS – Župa sv. Josipa
2112 S. 12th Street
St. Louis, MO 63104
tel./faks: (314) 771-09-58
sjchurch@netzero.net
fra Stjepan Pandžić
župnik
s.pandzic@sympatico.ca

7. TROY – Župa sv. Lucije
200 East Wattles
Troy, MI 48098
tel.: (248) 619-99-10
faks: (248) 619-99-12
stlucy@sbcglobal.net
fra Filip Pavić
privremeni upravitelj
philpav@aol.com

8. WEST ALLIS – Župa sv. Augustina
6762 West Rogers St.
West Allis, WI 53219
tel.: (414) 541-52-07
faks: (414) 541-02-73

www.staugwaexecpc.com
fra Lawrence Frankovich
župnik
Lafranofm@aol.com

BEAUFORT (SOUTH CAROLINA)
70 Ladys Island Dr.
Beaufort SC 29907
fra Robert Galinac
vojni kapelan

KANADA

Pozivni telefonski broj 001

ŽUPE

1. KITCHENER – Župa Sv. obitelji
180 Schweitzer Street
Kitchener, Ontario, N2K-2R5
tel.: (519) 743-71-21
faks: (519) 743-29-64
fra Miro Grubišić
župnik

2. LONDON – Župa sv. Leopolda Mandića
2889 Westminster Dr.
London, Ontario, N6N 1L7
tel.: (519) 681-84-72
faks: (519) 681-21-20
fra Jozo Čuić
župnik
frazozocuic@sbcglobal.net

3. MONTREAL – Župa sv. Nikole Tavelića
4990 Place de la Savane
Montreal, Quebec, H4P-1Z6
tel.: (514) 739-74-97
faks: (514) 737-68-03
fra Jozo Grubišić
župnik
fra.j.grubisic@progression.net

4. NORVAL – Hrvatsko franjevačko središte „Kraljica mira“
9118 Winston Churchill Blvd.
Norval, Ontario, L0P -1K0
tel.: (905) 456-32-03
faks: (905) 450-8771
hcentar@sympatico.ca; www.queenofpeace-norval.com
fra Marko Puljić
župnik
markopofm@gmail.com
fra Tomislav Pek
ž. vikar
tomislavpek@gmail.com

5. SAULT STE MARIE – Župa Majke Božje zaštitnice putnika

466 Second Line East
Sault Ste Marie, Ontario
P6B-4K 1
tel.: (705) 253-81-91
faks: (705) 253-88-04
fra Veselko Kvesić
župnik
vkvesic@hotmail.com

6. WINDSOR – Župa sv. Franje Asiškog

1701 Turner Road
Windsor, Ontario, N8V-3J9
tel.: (519) 252-68-71
faks: (519) 252-69-42
francisfassisi@cogeco.net; www.stfrancis-croatian.com
fra Ljubo Branimir Lebo ml.
župnik
ljubo@cogeco.net

BRAĆA U MISIJAMA

KONGO

Pozivni telefonski broj 00243

(Kamina / Katanga / Congo)
c/o Procure don Bosco
Wespelaarsebaan 250
3190 Boortmeerbeek
Belgique
fra Ante Kutleša
misionar
tel.: 00243-995-325-590

fra Filip Sučić
područni gvardijan; misionar
sat. tel.: 00243-814-037-114
e-pošta: franciscains_croates@yahoo.fr

fra Pero Čuić
misionar
mob.: 00243-99-52-99-758

IZRAEL

Fra Antonio Šakota
Studium theologicum
Jerusolimitanum
St. Saviour's Monastery
S. Francis road 1
P.O.B. 186 91001 JERUSALEM
tonisakota@gmail.com

T. Kozarić